[illegible] TIQVÆ LINGVÆ BRITANNICÆ,

nunc communiter dictæ

CAMBRO-BRITANNICAE,

à suis

CYMRAECAE vel CAMBRICAE,

ab alijs

WALLICÆ,

RVDIMENTA:

Iuxta genuinam naturalemq; ipsius linguæ proprietatem,

Quà fieri potuit accuratâ methodo & breuitate conscripta.

LONDINI,

Apud IOHANNEM B[illegible]

Typographum Re[illegible]

[illegible]

VIGILANTISSIMO

*ECCLESIAE CAMBRO-
BRITANNICAE
PRAESVLI,*

Egregio literarum literatorumque
Mecaenati,

Domino suo plurimùm obseruando
colendoque,

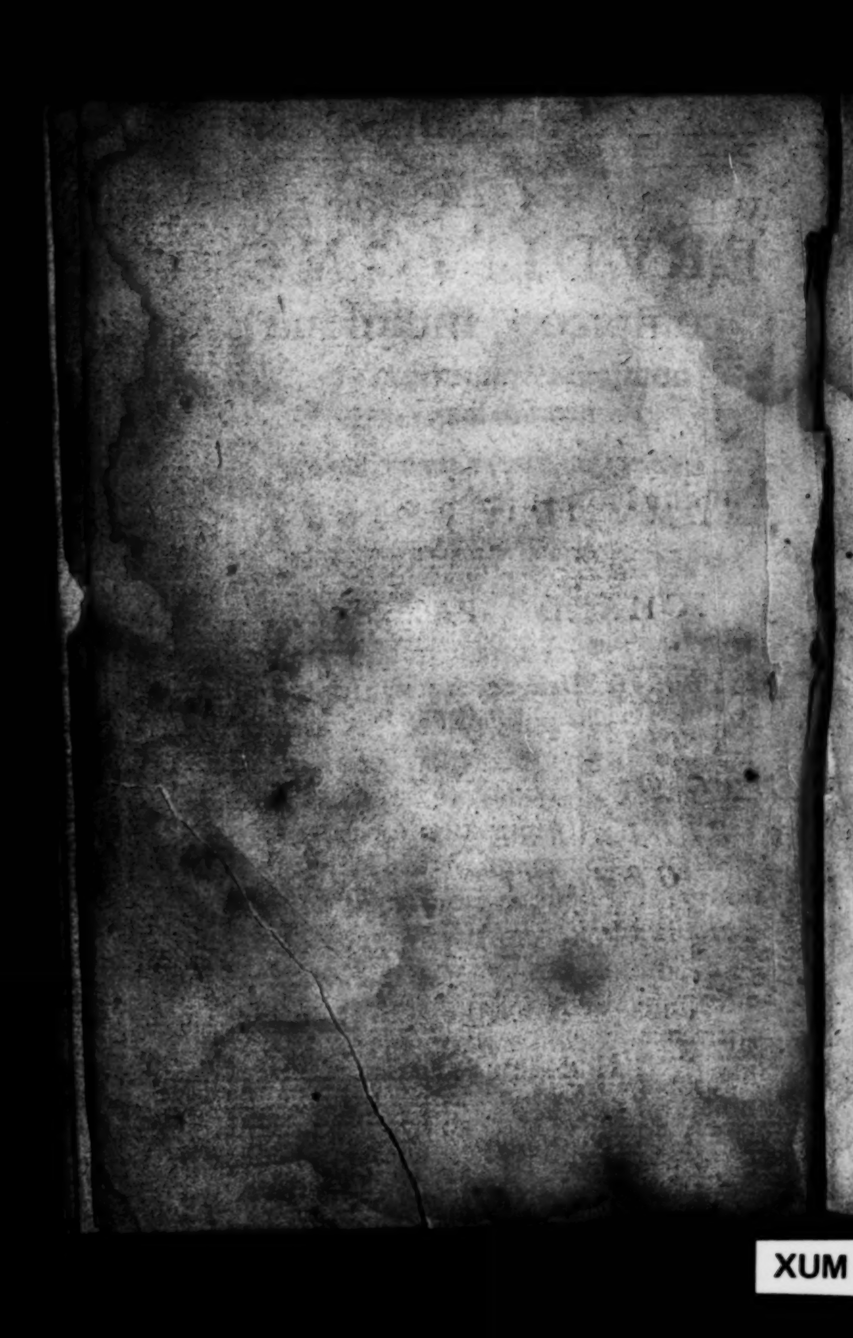
RICHARDO PARRYO,

SS. Theologiae Doctori, ASAPHENSI
Episcopo dignissimo.

*HOC QVALECVNQVE DE-
BITI OBSEQVII ET
GRATITVDINIS
Monumentum hoc*

Nuncupat & inscribit

Humillimus eius Sacellanus

VARIA

ERVDITIONE

conspicuo, multisque nominibus plurimùm venerando seni,

Amico suo semper amantissimo,

EDMVNDO PRISEO,

Archidiacono Meiron.

S.

Estinanti mihi, Vir venerande, paucis te super impolitis hisce Rudimentis evulgandis consulere, quod vnicum huic præfatiunculæ destinâram, præsagire cœpit animus, etiam in me tantulum, linguamque nostram Britannicam, sua vibraturum tela Momum; cuius is demùm calumnias euitare solet, qui tutè nimis latendo sibi cauere solet, nunquam in publicum prodire. Huius igitur susurris primo loco occurrere, nec ... molestum, nec à re nostrâ alienum ... existimaui. Criminatur ergò quod ...

[illegible] laboriosum, qui in hac arena se exercere desudarunt, hanc meam operam adjicere, & quod aiunt, post Homerum Iliada [illegible] ausus fuerim, aut supervacaneum [illegible] duxerim. Nec tamen est quod hoc tantopere miretur, si meminisse libeat, quantumvis Hippiae non placuerit [illegible] dire, Socrati tamen valdè placuisse [illegible]; simulque animadverterit, in linguae Br. Grammaticis tradendis praeceptis, a nemine, saltem recentiorum, ad summum esse perventum. Aliorum laboribus nos multum adjutos fatemur, cum omnes accessiones principii, magna ex parte, debeantur. [illegible] men, *[illegible] scripserunt magistri [illegible] sunt*, in quorum verba jurare necessum sit; *sed duces*, quorum vestigia, qua rectè incedunt, premere par est; *[illegible] futuris reliquerunt. Plerique nimis est [illegible] contenti [illegible] ab aliis [illegible] nec quisquam [illegible] perficere [illegible] si [illegible] semper contenti.* Si [illegible] aliorum labores studiosis satisfecisse viderimus, labore hoc nostro libenter supersedissemus. Sed cum omnes, quos [illegible] libros videre contigit imperfectos, po- [illegible] [illegible]

[illegible] in Grammaticâ præstari, quæ [illegible]
quarta eius pars Prosodia absolvitur. Sed [illegible]
thorum omissis perfectionibus, à [illegible]
defectus nostri non est instituti. Tantum
accessionem opellam nostram fore Ecclesiæ
Br. non inutilem speramus, & ex labore
nostro fructum aliquem ad non[illegible]
perventurum. Quod si præsti[illegible]
[illegible]ium, quod ait ille, perditum noluisse [illegible]
videbimur. Sin minus, amplum [illegible]
operæ nostræ precium reportabi[illegible]
conatibus hisce nostris fœliciora ingenia
ad linguam Br. diligentius examinand[illegible]
& perfectiora investiganda possimus in-
vitare.

Sed non unico dimicat telo Momus:
Plura simul contorquet; Quæ, inquiens,
huius linguæ præstantia? Quæ utilitas?
Quæ necessitas, ut cultu putetur digna?
Et Tibi quid cum Grammaticâ? [illegible]

Ad linguam quod attinet, Præcipuam
honoris & dignitatis palmam, de quâ inter
se linguæ decertare solent, Vetustas est [illegible]
& Britannica cum plerisque vulgaribus,
ut nihil dicam amplius; in hanc arenam
non verebitur descendere. Nec [illegible]
di habent linguæ Vetustatis [illegible]
suum, quam [illegible]
Britannicæ [illegible]

gaueris, eris mihi magnus Apollo. Reliquas omnes Europæ linguas, vt plærisque placet, pepererunt Latina, & Arabicę proles Chaldaicæque neptis Sclauonica. Et qui † plures enumerant Europæ linguas primigenias & matrices, quarum ignorantur parentes; Britannicam matricis linguæ honore non dignari, ne ausi quidem sunt. Huius autem linguæ vetustatem non obscurè videtur innuere dictum illud † Taciti, *Britanniam qui mortales initio coluerint, indigenæ an aduecti, parum compertum*: Et || Cæsaris, *Pars interior* (Britanniæ) *ab ijs incolitur, quos natos in insulâ ipsi memoria proditum dicunt*; Et Diodori Siculi, *Britannia priscis temporibus nullius aduenæ imperium experta*. Atq; hinc fortasse est quòd nonnulli existimarunt Britannos sese † *Cymro*, & Pl. *Cymry*, h.e. Aborigines, indigitare solitos, (si nec à || Gomero, vt quidam volunt, nec à Cambro, quod verius est, ortum sit illud nomen) linguamque suam *Cymraeg*, Abo-

[illegible] Ioseph. Scaliger vult esse [illegible] Brere-[illegible] 14.

[illegible] vita Iulij Agricolæ. [illegible] Comment.

[illegible] à *Cyn*-[illegible] *Cynt*, [illegible] Pa-[illegible] [illegible] à [illegible] *gynrow*, à [illegible] *Cyn*-[illegible] à Pluh. [illegible] Vno filio-[illegible] Iaphet, à [illegible] diuisæ [illegible] Gen. 10. 2. 5. ad latera Aquilonis Ezec. 38. [illegible] quales sunt Anglia & Sicilia, ait Wolphg. Musculus; & ante [illegible] Theophilus Antiochenus. Et Ioseph. Antiq. li. 1. c. 7. Vide [illegible] Camden. pag. 7. §. Vt verò. Et Thucydidem Grammaticum, [illegible] Virgilianum Pompeis Britannum vocat, Quintil. li. 8. cap. 3. [illegible] dicit.

riginum

riginem seu indigenam sermonem appellitare. Non quod è terra, fungorum more, germinasse gentem, & cum gente linguam crederent, sed quia & gentis & linguę initium sit omni hominum memoriâ antiquius. Quod enim nonnulli, *vocabula Br. palpitando*, vt ||Viti Basinst. voce vtar, à Gallicâ deductam volunt, tam frigidas leuesque adducunt coniecturas, vt ne responso quidem egeant. Quod autem affirmant *Gallos olim vsos esse lingua* ||Br. *ex vocabulis à Rhenano, Sidonio, Lazio citatis, falsissimum esse*, dixit † Humffredus Lluidus.

li. 1. nota. 8.

|| Naturalis lingua Francorum communicat potius cum Anglis, eo quod de Germania gentes ambæ germinauerint. Will. Malmesb. de gestis Regum Anglorum. li. 1. pag. 25. † In fragm. Br. descript. pag. 46.

Deinde, si eo nobilior, perfectior, antiquior, & ad animi sensa exprimenda, aptior, commodiorque lingua iudicanda sit, quo maiorem cum Hebræâ, vnica generis humani per 1700. plus minus annos lingua, omniumque deinceps linguarum matre, fonte, & archetypo, habet [illegible] gruentiam; Britannicam hac ex [illegible] nulla, credo, superat, nulla æquat [illegible] nim literas spectes, sono cum [illegible] quam optime conueniunt. Si nom[illegible]

Pronominumque [illegible] ſine caſibus variationem, ſolis numeris diſtinctam; Verborum radicem, tertiam perſonam ſingularem; Pronominum affixa, cum vocibus alijs in vnam dictionem coaleſcentia; Partium orationis etiam indeclinabilium variationes; Formas denique vocum abſolutas & conſtructas; penè Hebræam eſſe dixeris. Si accentuum leges, nunquam niſi in vltima penultimaue ſyllaba occurrunt, vt nec in Hebræa. Si phraſes, locutionum modos, orationis ſyntaxin, conſideres; certè nec Græca nec Latina, minùs vulgarium vlla, ita ad viuum Hebraiſmos exprimit, ac Britannica: Quod in iſto libello maniſeſtè liquebit; vbi, pro re nata, paucos adduxi; vniuerſos enim collecturo, in molem nimiam, iuſtumque volumen excreuiſſet libellus, cum nulla ferè vniuerſi Vet. Inſtrumenti pagina occurrat, vbi non ſæpe Hebraiſmum, ad viuum imitetur Britanniſmus. Nec tamen hic Hebraiſmos data opera venamur, aut affectata diligentia de nouo cudimus, ſed quos adducimus meri ſunt Britanniſmi, *lippis atque tonſoribus*, idiotis, plebi, pueris, noti, vulgò vſitati. Si denique poeſin ſpectes, linguarum, quod ſciam, nulla ita conuenit cum Hebræa, ac Britannica, ſiue

Rithmum,

Rithmorum, vel vnius syllabæ simplicem, vel duarum duplicem, vel alternum; siue Resumptionum, accentuum; concentuumque obseruationem attendas; vt in prosodia patebit. Denique luce clarius est meridiana, linguam Br. cum orientalibus, à quibus vniuersæ linguæ ortum habent, magnam affinitatem habere: cum reliquis Europæis penè nullam. Quamuis enim Romano subacta Imperio, aliquas voces Latinas, suas fecerit: nonnullaque vocabula ab alijs linguis, ex populorum commercio, sit mutuata; proprias tamen habet eiusdem significationis voces, quæ nulli alienæ debentur linguæ.

Addo quòd duratione etiam, plerasque, si non omnes, saltem vulgares, hæc lingua superat. Mirandum enim quod in angulo tam angusto, per tot annorum centenas, non obstante Saxonum Normannorumque tyrannide, † *non auitum tantùm nomen, sed & linguam suam Primigeniam*, sine vlla aut insigni mutatione, aut alterius linguæ admixtione, in hæc vsque tempora, *fartam tectam*, illæsam propemodum & incorruptam conseruarit reliquiarum Britannicarum manipulus. Idque, quod maius est, inuitis Romanis, *vrbis imperiosæ ciuibus*, vt loquitur † Augustinus

Camd. Br

De ciu. D
l. 19. c. 7

stinus, qui gentibus sibi subditis omnibus *linguæ suæ iugum*, omni conatu, etiam latis legibus imponebant, ita vt † *Gallicas, & Hispanicas Prouincias, Latinas prorsus fecerint*, * Et *omnes ferè gentes Latinè loquerentur.* Leges enim quibus Prouinciæ regebantur Latinas esse oportuit, & Prouinciarum prætores sententias Latinè dicere. † Extantque exempla ademptæ ciuitatis ob hanc vnam noxam, linguæ sc. Latinæ ignorantiam. Narrat enim * Suetonius, ne nullum proferam exemplum, *splendidum virum Græciæque principem* || *in Iudicum albo erasum, & in peregrinitatem redactum*, quod Latinam linguam ignorauerit. † In scho is etiam ea sola fuit approbata. || Nec legatis, supplicantibus, appellantibus, in Senatu loqui permissum est nisi Latinè. Immo & *Græcos ipsos Latinè loqui cogebant, non in vrbe tantùm, sed in Græcia & Asia, quo Latinæ vocis honos per omnes gentes venerabilior diffunderetur*, ait Val. Max. Nec enim absolutos sese victores existimabant, aut plenè rerum potitos, actionum humanarum domini facti, nisi & lo-

...iues in Aug. ...co cit. et l. 3. ...e tradend. ...isciplinis. ...ὧν τῶ λόγῳ ...ῶ ἰδίου πάλιν ...θεμένοι χρῆν... ...4. Plut. in qq. ...lat. q. 9.

† Dion Cassius lib. 5. c. 7. Lipsius de pronunciat. ...ng. lat. vide etiam Valer. ...ax. li. 2. c. 2. Triphon. ...Cons. lib. 48 de re iudi...ata. * De Tiberio ...laudio. li. 5. c. 16.

† Tacit. li. 3. Annali...n. || Digest. li. 1. ...e stat. ho. de orbe Rom. ...Viues in Aug. lo. cit. et ...al. Max. vbi suprà.

quelæ

quelæ etiam dominarentur. Britanni tamen, inquam, *linguam suam vna cum religione, inuitis victoribus omnibus, inuitis Paganis, inconcussè*, vt cum † Giraldo loquar, *retinuerunt.* In Itin. Camb.

Præterea, omnes ferè aliæ linguæ, singulis penè annorum centenis, tantam patiuntur mutationem, vt easdem esse vix credas. Immò & in Græcam ipsam, præsertim post Ro. imperium Constantinopolim translatum, irrepserunt multa † vocabula Latina, & postea Italica, Sclauonica, Arabica, Turcica. Et ait Festus, qui floruit tempore Augusti Cæsaris, *sermonem Latinum ita esse mutatum, vt vix tunc intelligi possit.* Et Polybius li. 3. *Capita pacis initæ à populo Ro. cum Carthaginiensibus, suo tempore ægrè à peritissimis posse intelligi* affirmat. Et *Saliorum versus* à Numa compositos, *à Sacerdotibus non intelligi*, dicit † Quintil. Ad Anglicam quod attinet, quantum sit singulis ætatibus à sese mutata, videre est in Historia Anglicana Holinshedi in fine W. Conquestoris: & ex Chauceri poematis, & vniuscuiusq; seculi scriptis liquet.

† [illegible] Mat. 27. 27. sæpe. [illegible], Mar. [illegible] [illegible] Mat. 27. 26. [illegible] Io. [illegible] 13. 5. [illegible] Io. 20. 7. [illegible] Act. 21. 38. Et ap[illegible] Ignatium [illegible], [illegible] epist. 8. ad Polycarpum, [illegible]. ep. [illegible] Heronem, et ep. 11. ad [illegible]phes. et [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] &c. ap[illegible] Iustinianum.

Li. 1. c. 6.

Tantum, aiunt, longinqua valet mutare vetustas.

At Britannia ante mille, credo, annos, idem habuit idioma quod nunc retinet; vt ex poematis vtriusque Merlini, (a) Syluestris s. & (b) Ambrosij, (c) Aneurini, & (d) Ambrosij Telesini, liquet manifesto; (e) *Quæ à nunc recepta loquendi ratione, non ita discrepant, quin ab ijs qui vel mediocriter in lingua Brit. sunt versati, possint intelligi.* quare rectissime (f) Camdenus *linguam Brit. minime permistam & longe antiquissimam* DICIT. Nuper tamé sane propter quotidianum cum Anglis commercium, & iuuentutem in Anglia educatam, & plærumque ad Anglicam linguam magis quam ad suam, à pueritia assuetam; Anglicæ quædam voces, & Anglicismi nonnulli eam inuaserunt, & quotidie magis magisque inuadunt.

Addo insuper quod nec in plures per tot secula, post separationem à Cornubiensibus,

(a) Tempore Vortigerni circa ann. Christi, 450.

(b) Tempore Aurelij Ambrosij, à quo & nomen accepit, circa an. 470.

(c) Tempore Arthuri.

(d) Tempore Malgonis, circa an. 580.

(e) Io. Pris. eques aurat.

(f) Brit. p. 18. §. Omitto.

nubiensibus, post colonias † vnam in Gallia Armorica, || alteram in America, locatas, diuisa sit, sed vna semper manserit. Cum enim, exempli gratia, vna lingua *Italica* Latinæ notha, *in Genuensem, Longobardicam, Hetruscam, Romanam, Neapolitanam, Calabriensem, Siculam, Bergomensem, Venetam, Tridentinam, & Pedemontanam* * *distrahatur*: Britanna post tot annorum curricula, gentisque clades, vna semper manet.

Atque huc facit quod nobilis senex Br. ab H. 2. Anglorum rege, *Quid sibi videretur de viribus* Britannorum, *& regio in eos apparatu, interrogatus, respondit*, Grauari, inquiens, *plurimaque ex parte destrui, uestris, Rex, aliorumque viribus, nunc vt olim & pluries, gens ista valebit: Ad plenum autem propter hominis iram, nisi & ira Dei concurrerit, non delebitur. Nec alia, vt arbitror, gens quam Cambrica, nec alia lingua, pro parte maiori, in die districti examinis, coram supremo iudice, quicquid de ampliori contingat, pro hoc terrarum angulo || respondebit*. Huc etiam pertinet Telehini poetæ prædictio, qui cum Britannorum

† Præfecto Conano Meriadoco, circa an. 384. qui cum Maximo tyranno contra Gratianum profectus est. Gild. Girald. Gulielm. Malmsf. Geruas. Cant. &c.

|| A Madoco ap Owen Gwynedd, circa ann. 1170. Guttyn Owen. Humffr. Llwyd. D. Powel. Hacluyt.

* Arias Montanus ante Bibl. interli[...]

|| Camden e[x] Giraldo in[...]

clades

cladem, ſeruitutem, captiuitatem, cecinisſet, tandem ſubdit,

Eu Ner a folant,
Eu hiaith a gadwant,
Eu tir a gollant,
ond gwyllt Wallia.

Quod Latinè ſic reddi poteſt,

Vſq; laudabunt Dominum creantem,
Vſque ſeruabunt idioma linguæ,
Aruaque amittent ſua cuncta, præter
Wallica rura.

Neque hoc ſanè rem attentius perpendenti adeò mirandum. Reliquis enim nationibus in more fuit ſemper poſitum, vt † vicinarum linguarum cognitioni, & vocabulorum nouitati ſtuderent: à qua nos ſemper adeò abhorruimus, vt legibus cautum fuerit ne Bardi vocum nouitati operam darent, ſed vetuſtæ linguæ cuſtodes, etiam conſtitutis premijs, deſignarentur. Plærumque etiam fit vt in montanis, ſterilibus, rigidis & inamœnis regionibus, quale nobis reliquum ſolum, linguæ vetuſtæ poſt plura ſecula illæſæ maneant, cum vellus aureum non habeant quod Iaſones inuitet. Sic ferunt *aquilonarem & ventoſam Hiſpaniæ partem,* quæ à Carthaginenſibus

† Vt Angli linguæ Gallicæ tempore Edwardi Confeſſoris, circa an. 1040. Ingulphus.

thaginensibus, Mauris, & Romanis, præ sterilitate non est debellata, etiam nunc † *vetustam linguam Cantabricam retinere.* Idem testatur Thucydides de Atticis & Arcadibus, vnde illi se αὐτόχθονας terrigenas, terrâ ortos, hi se προσελήνους antelunares esse autumabant. Sic in Granatensi Hispaniæ Prouinciâ, Maurorum progenies Arabicam linguam retinent, Hispanis dictam *Arauiga*, cum melioris soli cultores linguam didicerint Castilianam. Eadem ratione & lingua Epirotica adhuc manet in montibus Epiri. Et hoc nobis,

Penitus toto diuisis orbe Britannis, contigit.

At Britannica, inquies, lingua, prolatione aspera est, difficilis, impedita, confragosa, iniucunda, illepida, insulsa. Imperitè quidem dicunt. *Omnes enim quam intelligunt linguam, sonoram, facilem, iucundam, iudicant*: ignotas, pro † *aurium humanarum superbissimo iudicio*, absurdas, ridiculas, nugas existimant; hâc sola de caussâ, quod eas nesciant. Vnde est quòd ‖ Esaias Propheta linguam ignotam, *balbutiem, blæsitatem, sannas, & ludibria linguæ* appellat, quam † Apostolus ἐν ἑτερογλώσσοις, alienam linguam, interpretatur. Linguam autem Britannicam hâc in pa[...]

Humf. Lluyd Bre. Brit.

Ios. Scaliger de ling. Europ.

Virgilius.

Iunius.

Cicero in C[...] catone.

Cap. 28. [...] alibi.

1. Cor. [...]

cohoneſtat, quòd & Hebræa, omnium domina, mater, & ἀρχέτυπον aſperitatis, difficultatis & iniucunditatis incuſetur. Ecqua vero linguarum eſt Hebræa aſperior, in quâ literarum pars ferè altera, remiſſiorem intenſioremue aſperitatis gradum habet? Et tradit || R. Aben Ezra † *nonnullas Hebræorum literas tam duræ & difficilis eſſe pronunciationis, vt nemo eas facilè pronunciauerit, niſi qui ſtatim à primis annis earum pronunciationi ſeſe aſſueuerit.* Omnes autem Orientales populi, à quibus, vt dictum eſt, omnes linguæ ſuam traxerunt originem, voces potentiore ſpiritu in gutture collidunt. Vnde fortaſſe fit vt omnes linguæ, priſcis ſeculis aſperæ fuerint & confragoſæ. Ita vt vetuſtatem aſperitas arguat. Nam & veteres Latini, Leciones, Cartacinenſes, Maciſtratos &c. ſcribere ſolebant pro Legiones, Carthaginenſes, Magiſtratus: prout in vetuſtâ columna Duillio cuidam dicata, ſcriptum fuiſſe teſtatur || Celſus. Mollem, leuem, & delicatulam vocum formationem quæque ſubſequens peperit ætas, naturales vocum ſonos indies magis magiſque corrumpens & circumrodens. *Genuina igitur, & recta vocum prolatio, vetus eſt, noua nobis.*

|| In Exo, 3. Arias Mont. ante Biblia interlin.

† ח, & ע quæ Græcè aut Latinè pronunciari non poſſe putatur. Quare ſæpè omittitur, vt Amalec, Eſau, Iacob &c. aliquando in G mutatur vt Gomorra. Aliquando in H. vt Heber, Hebræus &c.

|| De ling. vulg. Ital. c. 7.

Lipſius de pron. ling. Lat.

Sed

Sed eſto antiqua, incerta tamen eſt huius linguæ orthographia, & ſcribendi legendique ratio, ait anonymus neſcio quis, qui aſſerit *ſe inter decem ſcriptores Britannicos, ne duos quidem inuenire potuiſſe, qui eandem ſententiam eodem modo, h. e. iiſdem literis ſcriberent*: non interim aduertens, nos ab annis ferè centum elapſis, Anglicè non Britannicè literarum rudimenta, & ſcribendi legendique rationem diſcere ſolitos, & ex Anglica non Britannica in ſcholis Latinam linguam doceri. Ego verò conſtanter affirmare auſim, Quòd ſi quem vel Britannum, vel Anglum, vel Gallum, vel cuiuſcunque demum linguæ hominem, literarum Br. poteſtatem ſemel perfectè docuero; is abſque omni prorſus errore aut titubantia, quicquid Britannicè ſcripſeris rectè leget, quicquid dictaueris rectè ſcribet. Et noti mihi fuere Angli, Britannicæ linguæ prorſus ignari, qui quodcunque ſcriptum Britannicum (literarum tantummodo poteſtatem edocti) tam perfectè, apertè, diſtinctè, legerent, vt quiuis Britannus intelligeret, legenteq; intelligere crederet. Tam certę, perfectęq; ſunt nobis ſcribendi normæ, vt nulli in hac parte cedamus linguæ. Sed bene eſt quod HIC *nihil ſe ſerium in iſto libello tractaturũ* dicit.

 Sed

Sed toties profligatus, ferocior in linguam insurgit Momus, & rudem esse calumniatur, nulliusque elegantiæ. Vbi vero loci ruditas ista deprehenditur? Nam si voces spectes, certè *vocum congruentiâ, proprietate, aptitudine, elegantia copia, derivationibus, compositionibus, nulli sororum postponenda est.* Si prosam & orationem solutam, est *sermonis facilitate, gratiâ, venustate, adeò prægnans, fæcunda, diues; vt ad cuiuslibet artis præcepta exprimenda, fælicius nihil excogitari potest.* Si poesin & metricam numerosamq; orationem consideres, omnes facilè, multis, quod aiunt, parasangis anteit. Nam regiunculæ nostræ || Bardi (sic enim nostros poetas, vt olim Lucanus & Cæsar, etiam nunc vocamus) † *ne Græcis aut Latinis in suo genere concedunt.*

Humff. Prich. in pref. Grammaticæ Br. Io. D. Rheli præfixa.

|| A Bardo Druidis filio, carminum apud suos inuentione claro. Berosus. Perionius. Caius de Ant. Cant. p. 23.

† Humff. Prich. vbi suprà.

Necdum calumniari desinit, Nulla huius linguæ Grammatices certa præcepta tradi posse contendens. Et hoc, si verum esset, linguæ vetustatem arguit. Quis enim in tanta Grammaticorum cohorte, Hebrææ linguæ omnium antiquissimæ præcepta perfectè tradidit? Certè nec vnus nec omnes. Aditum potius ad eius cognitionem præmonstrarunt, quam aliquid dignum tanto hiatu præstiterunt.

Quid

Quid in Britannica præstari possit, fortè monstrabunt hæc imperfecta Rudimenta.

Colophonem tandem calumnijs additurus, argumentum obtendit, suo iudicio, Achilleum, Nullus, inquiens, huius linguæ vsus, atque ideo conseruandæ nulla necessitas, edendæ Grammaticæ nulla, cum nihil præclarum, aut scitu lectúue dignum, in eâ inueniatur scriptum; & sunt qui Ecclesiæ & Reip. conducibilius fore existimant, si deleatur penitus & aboleatur, quàm si conseruetur. Certè linguæ vnitas, ingens est humano generi beneficium. Quod ostendit mirabile linguarum donum, ad collectionem Ecclesiæ in vnitatem fidei, † Apostolis datum; & grauis poena confusionis linguarum, ad dispersionem populorum inflicta. Estque optandum seriò, posse istos rerum restitutores, arte sua mirabile efficere, vt † *vnius labij*, eiusdemque sermonis *esset vniuersa terra. Rem profectò pulcherrimam meditantur*, Quod † Viues de Romanis linguam suam toti orbe imponere conantibus. Sic enim tollerentur plura gentium inter se iurgia, λογομαχίαι, & animorum distractiones, quæ Ecclesiæ & Reip. tantum facessunt negotium. Nihil enim est, vnica

Act. 2.

Gen. 11.

In Aug. ci. Dei, l. 19. c. 7.

 ca

ca excepta Religione, quod hominum animos ita inter se conciliat, commercia, contractus &c. inter homines conseruat, ac linguæ vnitas. E contrà, † *Nihil est quod ita hominem alienat ab homine ac linguarum varietas: & faciliùs sibi animalia muta*, ait Aug. *etiam diuersi generis, quam homines diuersarum linguarum, sociantur.* Sed interim dum hoc præstiterint morosi isti correctores, quod sanè plurimum temporis & negotij petere non ignorant, liceat genti cuique linguam propriam conseruare, colere, ornare: nisi malint intereà hominum animas diuini verbi fame interire.

Aug. loco cit. Plin. li. 7.

Ad vsum quod attinet, cuiusque linguæ vsum duplicem esse constat; alterum quo quisque cuique animi sui sensa exprimat, quisque cuiusque mentem sensumq; intelligat; & *commercia, necessitudo, societas, consiliorum communicatio, inter gentes conseruentur*: alterum præcipuum vt † omnes gentes lingua quâ nati sunt magnalia Dei audiant, mens diuina hominibus innotescat. Atque huc pertinet † *linguarum, etiam vulgarium, cultura*; & Grammaticorum præceptorum traditio. *Eo enim purius à fontibus deriuari necesse est verbum Dei, eo clarius populis tradi, quo purior & perfectior*

Act. 2.

perfectior sit linguarum in quibus traditur, & in quas transfertur, cognitio. Nec enim dextere & perspicuè doceri, nec pura & incorrupta seruari potest doctrina cælestis, sine linguarum, etiam in quibus populo prædicanda est, studio. Quod superioris seculi barbaries cum erroribus coniuncta, & huius seculi, quo linguæ excoli & efflorescere cæperunt, Religionis emendatio, & rerum tum diuinarum tum humanarum renascens cognitio; luce clarius demonstrat. Hebrææ & Græcæ vsus est à reliquis peculiaris, vt Prophetarum & Apostolorum oracula intelligant Diuini verbi concionatores; reliquarum vt prædicantes intelligant populi. Si nullus igitur illis videatur huius linguæ vsus, certe hic negari non potest, vtpote qui in hâc insulâ ab ipsis Apostolorum temporibus, in hunc vsque diem inualuit. Et cultum profectò meretur lingua Br. vel hoc nomine, quod ‖*Omnium prouinciarum prima Britannia, publicitùs Christi nomen recepit*: vnde & *Primogenita Ecclesiæ* nomen sortita est Britannica. Nec sanè vllo modo credendum est, voluisse Deum linguam hanc post tot gentis clades, imperij mutationes, tyrannorum molimina, in hæc vsque vltima tempora conseruatam, nisi

‖ Sabellicus Enneade 7. li. 5. Platina in Eleutherio.

nisi eâdem etiam Nomen suum inuocari, suaque magnalia prædicari decreuisset.

Denique in lingua Br. plura existitisse doctrinæ monumenta, testis est veritatis mater Historia, testantur Historicorum & Poetarum quę extant scripta, quæ tamen maxima ex parte, hostium inuidia, temporum iniuria, hominumque nostrorum incuria, periere. Narrat enim || Cæsar † *Druidum disciplinam inter Britannos primo repertam esse, atque inde in Galliam fuisse translatam; Gallosque plærumque Britanniam discendi causâ proficisci, ibique diutius morari.* Et dicit † Plinius *magiã tam attonitè inter Britannos* suis temporibus *celebratam, vt eam Persis dedisse videri possint.* Literarum autem cultores, etiam ante Romanorum aduentum, quod quidam ausi sunt negare, fuisse Britannos, vel hinc liquet quod literis Græcis tunc temporis vtebantur, quod ex Cæsare non obscurè colligi potest, quarum etiam nunc clara retinent vestigia. Immò colligit † Annius Viterbensis ex Cæsare, || Xenophonte, * Archilocho, || Iosepho, *Græcos non à Cadmo, sed à Celtis seu Gallis, literas accepisse,*

Gildas.

Comment.l.6

† A Rege Britannorum quarto Druide sic dictorum, ait Caius, qui reijcit nominis rationem à Plinio datam li. 6. c. vlt. De Druidibus etiam scribunt Lactantius, Tacitus, Laertius, Euseb. de præp. euang. Plautus in Aulularia.

† Nat.hist.li.30.c.1.

† In Beros. Antiq. li.5.

|| Libro de Æquiuocis.

* In epitome temporum.

|| Contra Apionẽ Grammaticum.

pisse, Gallos à Samothe Dite. Nec diffitetur || Camdenus, immò † *extra dubium poni posse* dicit, *antiquissimos Græcos, inter longinquas quas acceperunt peregrinationes, nostram etiam insulam adiisse.* Vbi etiam fuisse Phileam Tauromenitem, 160. ante aduentum Cæsaris anno, scribit † Athenæus. Nec omninò improbabile existimare videtur Caius, *Anaxagoram Philosophum circa tempora* † *Guthelini Regis*, Martiæ legislatricis mariti (quem *Græcè doctissimum* tradit Beda) *Cantabrigiæ fuisse, ibique mortuum in ædibus quæ eius nomine appellantur.* Dicitur autem Bladudus Rex, inter alios, Athenas literarum causa profectus. Asserit denique † Caius ex Gilda, Beroso, eiusque commentatore Annio, *huius insulæ Aborigines à tempore* Gigantum, seu † γηγενῶν, *Samothis cognomento Ditis* (quem nostrates Samoth *y ser*, ab astrorum peritia nuncuparunt) & *Sarronis, statim post diluuium, literas coluisse.* Ex his igitur colligo, Nullo modo existimandum esse, tam vetustos literarum cultores, quorum *Insulam Græcis Latinisq; monumentis claram*, tradit Plinius, lingua patria nihil scripto mandasse, etiamsi Druides disciplinam suam literis committere nefas existimabant.

|| Pag. 24.
† Pag. 21.
† Deipnosophist. l.5.c. de naue Hieronis.
† Anno ante Christum ...rum. 330.
† De ant. Cant. li. 1.
† H. e. Filiorum terræ, Aboriginum.

bant. Si verò leges (a) Martianas, & (b) Moelmutinas, (c) quarum has Gildas Sapiens è Britannico in Latinum, vtrasque Rex Alfredus in Saxonicum sermonem, transtulisse perhibentur; nunc extare fata voluissent, perinde ac Hoeli cognomento Boni (d) leges; quantum linguæ Br. testimonium perhiberent?

His in linguæ patrocinium vtcunq; effatis, ad me quod attinet ipsum, non abfuit sanè metus, ne eorum augere videar numerum, quorum scribendi [illegible] diuinus perstringit † Ecclesiastes. Aliud fateor à me munus postulat. In his tamen deprehensus, non [illegible] planè ac desertor muneris esse mihi videor. Nam neq; hæc à munere prorsus aliena existimo: quippe quæ me symmystasque meos, ad idem munus in Ecclesia Br. obeundum, idoneos magis reddere possint & instructos. Quid quod ab occupationibus feriatus, his quasi lusibus animi lassati vigorem reuoco, renouo? Nec lusus planè otiosos, & omninò inutiles esse lubens vo-

lo.

† Cap. 12.

(a) Circa annum 530. ante Christum in carne exhibitum, latas.

(b) Anno ante Christum 415. quarum secreta vestigia in legib. Angliæ esse fatentur Iurispp.

(c) *Lamb.* Archaion. Higden. Pontic. Virun. Galf. Monemut.

(d) Ante annos ferè septingentos latas, & à Papa et Episcopis confirmatas.

lo. Nec pudet pigetue, ad haſce minutias, animi colligendi cauſa, aliquoties deſcendiſſe; cum & ad ferulas Grammaticales *ipſa* etiam *deſcenderint* † *ſceptra*. Nec eſt quod Momo ſim † *ἱερεὺς τῶν λεπτοτάτων λήρων* cum Ariſtophanæo Socrate. Nam & hæ nugæ vtiles eſſe poſſunt; & fortaſſe, *Plus habent in receſſu quam in fronte promittunt*: quod eſt Fabij Oratoris de literatura elogium.

Cum igitur in huius linguæ ſtudio vltra triginta annos, vacantibus horis, ſim verſatus, quibus † vtrique SS. Bibliorum interpreti Br. indignus fui adminiſter, & in Walliæ plaga Septentrionali, Auſtrali, Media ſum commoratus; nec otioſus fuerim idiomatum & dialectorum obſeruator: linguæ patriæ præter ius & fas iniurius eſſe mihi viderer, ſi qualem qualem eius ſum adeptus cognitionem, linguæ conſortes diutius celarem: & quæ tot annorum obſeruatione, lectione in chartulas congeſſi, patriotis fratribuſque inuiderem. Meæ igitur induſtriæ fœtus qualeſcunque, ſugillatorum calumnijs exponere malui, quam in vtero ſuffocare. Quos, vir venerande, cum in hanc quam vides formam diſpoſuiſſem, nemo

† Iulius Cæſ[ar] et Claudius Imp. de liter[is] et Grammatica ſcripſerunt.

† Sacerdos tenuiſſimarum nugarum.

† W. Morgan SS. Th. D. Cantabrigienſi, epiſcopo primum Landauenſi, deinde Aſaphenſi et Ric. Parræ SS. Th. D. Oxon. Epiſcopo nunc Aſaphenſi.

occurrit cui tutò eorundem deferrem censuram, quîcum de euulgandis consilium communicarem, (nunquam enim proprijs fido viribus, proprio acquiesco iudicio) nisi tu solus. Quicquid igitur huc congessi, id totum tuo iudicio, limæ, ferulæ, defero, submitto. Te laboris Aristarchum delegi, vt quem sciam nihil Britannicæ cognitionis latere, nostratium Grammaticorum peritissimum, linguæ patriæ cultorem diligentissimum, Ecclesiæ *Br.* beneuolentissimum, meique semper amantissimum; quem nullus dubito honesti laboris æquum me inuenturum æstimatorem. Hos itaque fætus relambere ne graueris, oro, obsecro, obtestor: & quod aduerteris dici posse aut commodiùs aut concinniùs, aut meliori forma tradi, corrigere; quod superfluum est, rescindere, resecare; quod deest, de proprio addere, lacunas replere; quod præposterum est, suo loco reponere; quod arriserit, approbare; quod non placuerit, obelo transfigere: plenam denique potestatem vbique exercere. Decreui enim non nisi te approbante emittere, non nisi te damnante, apud me celare. Nulla ex parte opusculum perfectum existimo, priusquam

uſquam tu relamberis. Et ſi tibi non diſplicere intellexero, erit quod ſeriò mihi gratuler. Sic enim & mihi perplacebit, & tua probatum authoritate, ſtudioſo nemini diſplicere poſſe credo. Sic aduerſus moroſos cenſores omnes, munitum ſatis exiſtimo. Tua enim authoritas omnium obtrectatorum impetus ſimul retundet. Exemplorum multitudo, quæ nonnullis ponuntur in locis, & tibi & alijs nimia fortaſſis videbitur. Sed meo iudicio non aliter res tulit. Ad extremum, multa quæ inſtitutæ breuitati non congruerent ſtudio præteriui, ſciens prudenſque omiſi, multa neſcius. Nam quæ optimé ſcimus, etiam cum velimus maximè, memoriæ non occurrunt. Hæc præfatus, diu multumque valere iubet ex animo,

Tui ſemper amantiſſimus,

IO. DAVIES.

quam tu rectè meueris. Et si tibi non displicere intellexero, erit quod ferè mihi gratuler. Sic enim de mihi per placebit. & tua probatum authoritate studioso homini placere credo. Sic aduersus morosos censores omnes, munitum satis existimo. Tua enim authoritate omnium obtrectatorum impetus [illegible] retundet. Exemplorum maiestudo, quæ nonnullis ponuntur [illegible], & tibi & alijs [illegible] fortassis videbimus. Sed [illegible] iudicio magis res sunt. Ad extremum [illegible] instituta breuitati non congruere [illegible] prætereunt, [illegible] prodeuntque omnia nulla nescius. Nam quæ optimè scimus, etiam cum [illegible] maxime, memoriæ non occurrunt. Hæc præfatus, dum tuumque vale [illegible] ex animo.

Reſcriptum Edmundi Priſei ſenis octogenarij, Archidiaconi Meirion, in approbationem operis.

EN duo præclari linguam renouare vetuſtam
Conati, Senenſis & Oxonienſis alumni:
Ambo Ioannes dicti, Dauiſij & ambo,
Doctores ambo, & patrio ſermone periti.
Corporis is medicus, medicus cœleſtis at alter.
Fecit vterque ſuâ progreſſus arte venuſtos.
Mitibus à Cambris merito redamandus vterque eſt.
Ille, peregrinis multum verſatus in oris,
Antiquam calami mutat Cambrôgena formam.
Ille memor patriæ, ſed originis immemor, almæ
Ille memor linguæ, ſed carminis immemor. Vnde
Cæcos ille duces imitatus non videt album.
Velle ſuum laudamus, & amplexamur amorem.
Hic tamen, idque domi, multo vigilantior: imo
Ima petit, ſuprema petit, ſtudioque profundo
Hebræos fontes, tumidos ſimul Helladis amnes
Hauſit, & inde ſuos iuſſit potare Britannos.
Hic docet obductas tenebrarum ſpargere nubes,
Romani dudum quas induxere tyranni.
Hic docet & Cambros distinctè, Grammaticéque
Verba loqui, linguæ veteris radice repertâ,
Hebræam vt citiùs valeamus diſcere linguam,
Et laudare Deum patrio ſermone volentes
Viuamus Chriſto: Cui gloria tota redundet.

[illegible] Jones

LITERÆ BRITANNICÆ.

Figura.	Potestas. Nomen sortitæ sunt solæ Heb. & Gr. literæ, & Linguarum ab Hebræâ deductarum.
A. a.	A. Lat.
B. b.	B. Lat. בּ. Beth. Heb. dagessatum.
C. c.	κ. Gr. כּ. Caph. Heb. dagessatum.
Ch. ch.	χ. Gr. ח Cheth. Hebræum.
D. d.	D. Lat. דּ Daleth. Heb. dagessatum.
Dd. dd.	δ. Gr. blesius pronunciatum. ד. Daleth. Heb. raphatum, lene, seu remissũ.
E. e.	E. Lat. ἐψιλὸν Græcum.
F. f.	V. consonans Lat. β. Gr. blesius pronunciatum: F. digãma Æolicũ vel ב. Beth. Heb. raphatũ.
Ff. ff.	F. Lat. φ. Gr. פ. Phe Heb. raphatum.
G. g.	γ. Græcum.
Ng. ng.	ע. ngajin. rectè pronunciatum.
H. h.	H. Lat. ה. He. Heb.
I. i.	ι. Gr. i. Lat. vocale.
L. l.	L. Lat.
Ll. ll.	Vide Annotationes.
M. m	M. Lat.
N. n.	N. Lat.
O. o.	O. Lat.
P. p.	P. Lat פּ. Pe. Heb. dagessatum.
Ph. ph.	φ. Gr פ. Phe. Heb. non dagessatum.
R. r.	R. Lat.
S. ſ. s.	S. Lat.
T. t.	T. Lat.
Th. th.	θ Gr. ת. Heb. non dagessatum.
V. v. u.	ὐψιλὸν. Gr.
W. w.	ου. dipthong. Gr.
Y. y.	Vide Annotationes.

K. Q. X. Z. vtimur ſolummodo in vocibus exoticis ſcribendis. Nos ſonum K exprimimus per C. Q per Cw. X per Cſ. vt *Sponiwn amdanat Polycſena ail &c.*

Ecſtro berth ac yſtryw bâr. W. Ll.

Tot habemus literas quot ſonos ſimplices. Et (quod ſuadet εὐφωνία) omnis litera ſemel ſortitum ſonum ſeruat conſtantiſſimè.

ANNOTATIONES.

Literarum figuræ quas depinximus non omnes placent omnibus. Et nouis excogitandis operam dederunt nonnulli. Sed omnes inanē. Eiuſmodi enim eſt hominum ingenium, vt communem ſcribendi legendique rationem ſequi malint, quam in varias quotidie nouatorum adinuentiones diſtrahi. Nos igitur receptas & vſitatas retinemus figuras, vt quas magna orbis pars, in variis ſcribendis linguis, per ſecula multa amplexa eſt; quas omnium ætatum vſus, & omnium SS. Scripturæ interpretum Br. authoritas, comprobauit. Si enim nobis quiſque literarum terriculamenta effingamus, neceſſe eſt vt vel à legendis noſtris diſcendi cupidos procul arceamus, vel pereant veterum ſcri[illegible] vt quæ futuris temporibus

homines legere non possint, nostris nouis assuefacti characteribus; nisi omnia curauerimus nouis formis cudenda.

Quæ verò placere non solent, ferè hæ sunt: Ch, Dd, Ff, F, Ng, Ll, Ph, Rh, Th, W; quia sc. duplices sunt figuræ simplicium sonorum. Sed de his sigillatim.

Ch, Ff, Ph, Th. Hos sonos sic scribunt, quos vidi manuscriptos omnes, etiam vetustissimi codices. Nec Latini, in exprimendis פ, ח, ת Heb. & φ, χ, θ, Gr. eas reiiciunt. Nos inter Ff, & Ph, hanc veram obseruamus differentiam; vt per ff ea scribamus, quæ aut merè Britannica sunt, vt *ffonn*, baculus; *ffaig*, vice; *ffordd*, via; *ffelaig*, dux, princeps: aut à Latinis per F scriptis deducta, vt *ffydd*, fides; *ffynnon*, fons; *ffurf*, forma; *ffenestr*, fenestra; *perffaith*, perfectus; Per Ph verò aut quæ Britannicè fiunt à P mutato in Ph, vt *Tri-phen*, Tria capita, a *Pen*, Caput; aut cum Gr. φ, vel Heb. פ, exprimenda veniunt, vt *Philosophydd*, *Philemon*, *Ephesiaid*, *Phinehas*, *Pharaoh*; quæ absurdum esset scribere, *Triffen*, *ffilosoffydd*, *Ffilemon*, *Effesiaid*, *Ffinehas*, *Ffaraoh*. Porrò Ch. Demetæ, Anglorum æmuli, leuiusculè proferunt, vt *Whaer*, pro *Chwaer*; *Wharae*, pro *Chwarae*, vt *Mal cwyn-*

panymwhelo eart. Ior. Sed reuerà duplicem ſonat aſpirationem denſam ; & in ipſo gutturis nodo inferiùs quam H. formari debet, quod docent Hebræi de ſuo ח Cheth.

Dd. Sic omnes ætates paſſim ſcripſerunt. In eius tamen exprimendo ſono nulla ætas ſibi ſatisfeciſſe videtur. Vetuſtiorum alii per T ſcripſerunt, præſertim in fine dictionum, aut inter duas vocales, vt *Gro a gut deurut dewrwas*, pro *Gro a gudd deu-rudd &c.* Vt & Angli pronunciare ſolebant T finale, dicentes vth, eth, amath, audith, caputh &c. pro vt, et, amat, audit, caput. Alii per d ſimplex, vt olim legebatur, aputh, pro apud. Alii hac ferè figurâ ꝺ. Alii circa an. Do. 1400 & deinceps, hac Saxonum figurâ þ ; vt eorum temporum Angli ſuum th. Recentiorum alii per dh, vt & F per bh, & Ll per lh. Alii per d, punctulo ſubſcripto ; vt & L & V punctulo ſubſcripto, pro ll & w. Sed dh, vtut ad veram orthographiæ rationem quam proximè accedat, figurarum tamen multiplicitati non medetur, nec vno charactere vnum ſonum exprimit. Optima igitur omnium, meo iudicio, figura eſt, quam W. Sal. in No. Teſt. Br. poſuit, ð ; vel ꝺ Saxonum, quam vir

vir clarissimus Tho. Smyth, eques auratus, pro Anglico th, scribendam voluit.

F. Huius literæ sonum interdum per V consonam, interdum per F, omnes scripserunt ætates. Neque absurdum aut nouum videri debet, quod literâ F vtamur Britanni ad sonum V consonantis exprimendum. Nam & Angli olim scripserunt, Gif vs this day, & Forgif vs our debtis &c. vt interpretatus est Wiclefus, tempore R. 2. quæ nunc scribunt, Giue & Forgiue. Et* certum est F digamma Aeolicum olim sonasse vt V consonans; & in eius locum postea successisse V, ipsumque F in locum φ. vt fuga, fama sunt Latinis; quæ φυγὴ, φημὴ Græcis. ||Et ex eadem figurâ F, quâ vtebantur Græci pro spiritu aspero, fecerunt Latini V consonans: dicentes Vesper, Vescor, Vestis, Ver; à Græcis, ἕσπερος, ἐσθίω, ἐσθὴς, ἦρ: & Veneti dicuntur Latinis, qui apud Homerum Ἐνετοί. Quam ipsius F potestatem non satis aduertens Historiæ Britannicæ Anglicus interpres, Ephraimum quendam, manifesto errore, sedi Asaphensi præfecit Episcopum; quem sedes illa nunquam vidit. Errori ansam præbuit, quod in Historiæ Br. ms. codicibus,* *Efream*, mo-

* *A. Gell. li. 1[...] c. 5.*
Quintil. L. 1. c.[...]
Priscian.
Iul. Scal. de caus. ling. lat. li. 1. c. 25.
|| *Maurus Terentianus.*
* *Sic in hist. Br. appellatu[...] Abraham Patriarcha. Efe[...]wic, pro Ebora[...]co. Efrai, pro sermone Hebræo. El[...] pro Elb[...] Sic dicimus [...] fydd à lat. [...]bitus, &c.*

re Br. dictus sit Abraham Episcopus. Quam vocem cum, *Evream*, legi debere non attenderit; *Effraem* mendosè legit. Cessit autem fatis is Abraham seu *Efream*, vt habent archiua Asaphen. & Hist. Br. anno salutis 1232. non 1332. vt ille scripsit, nec 1352. vt Reuerendus * Godwinus, eius errore seductus, suspicatur.

* *Episcopus Hereff.*

Ng. Hac figurâ vtimur occidentales in exprimendo sono ע Heb. quam Hebræi docent esse aspirationem densissimam, gutture & naribus simul, quasi facto gargarismo, prolatam: dum sc. spiritus, narium adiumento, in imo gutture quodammodo strangulatur. Non enim recta prolatio est gnajin, sed ngajin: cum ע ng sit gutturalis, vel, vt alij volunt, pectoralis aspiratio: gn verò nihil habeat gutturis aut aspirati, sed dentium & palati auxilio pronuncietur. Veteres Britanni interdum per ng scribebant, interdum per g simplex, vel gg, vt *Agel*, vel *Aggel*, pro *Angel*. ngh per gc, vt *Agcred*, *Agcariad*, pro *Angrhed*, *Angharìad*. Et testatur Priscianus vetustissimos Romanorum scriptores, ante c, g, ch scribere solitos g pro n, vt aggelus, pro angelus: Agchises, pro Anchises. Idem dicit Varro de Aggulus, Agguilla, agcora, &c.

Tremel.

Ll. Sic omnes, sine hæsitatione, scripserunt ætates. Sed sonus hic, ob pronunciandi difficultatem, & quia nobis peculiaris creditur, ab alienis malè audit. Est tamen *Hispanis eadem scriptura, & sonus non multum absimilis, in his quæ à Latinis in cl. vel pl. incipientibus, mutuantur, vt llamar, à lat. clamare; quod nos *llafaru*: llorar, à Lat. plorare. Et tradit Io. Auentinus veteres Germanos L. cum aspiratione vsurpasse: Quod etiam nonnulli existimant de ל Hebraico.

Lipsius de pronun. ling. lat. Iul. Scal. de caus. ling. lat. l. 1. c. 10. Hispan. ludimagister Sepnei.

Rh. Sic R aspiratum scripserunt aliquando veteres: sæpiùs per rr. Superior ætas per rh, rr, aut R. Nec sanè simplex R hic prorsus damnanda est, cum nos radicalem R semper aspiremus, quemadmodum & Græci suum ῥ. Quos & Latini aliquando imitati sunt; Rhôma, Rhomani.

W. Hanc literam hac figurâ 6 nonnulli ante 300. quadringentosue retrò annos scripserunt. Non nemo recentiorum u punctulo subscripto.

Y y. Huius literæ duplex est sonus. Vnus, y quem dicimus *tywyll*, obscurum; alter *y*, quem *eglur*, manifestum: vterq; in vocibus *Hynny*, *ystyr*, *llythyr*, *Pybyr*, *&c.* expressus. Vbi prior y sonat vt u Angli cum

cum in vocibus ſhunt, ſturre. &c. poſterior vt ſ in tiſſne, thinne, brimme. Vel vt υ quod Græcum; ~~quam~~ docet Priſcianus imitari Lat. i poſt V conſonum, ſequentib. R. S. T. Vir. Virtus. Vis. Amauit. Nos ad manifeſtandam clariùs diſcrepantiam, alios ſecuti, priorem ſic formamus ẏ; poſteriorem ſic *y*. Quod tamen diſcrimen nullâ adhibitâ notâ, facile dignoſci poteſt, ſi obſeruaueris, in vltimâ dictionis ſyllabâ *y* ſemper proferri, his paucis exceptis monoſyllabis, ẏ, ẏ*r*, ẏ*dd*, ẏ*s*, ẏ*n*, *f*ẏ, *d*ẏ, *m*ẏ*n*, ẏ*m*: in reliquis ſyllabis ſemper *y*. Adeò vt ſi *y* poſtremæ ſyllabæ, flexione vocis in penultimam trudatur, in ẏ mutetur, vt *mynn*, *m*ẏ*nnod*; *dyn*, *d*ẏ*nion*. Vtrumque ſonum veteres per e, ſcribere ſolebant, vt *En e deddiau henne*, pro ẏ*n* ẏ *d*ẏ*ddiau h*ẏ*nny*. Affines autem inter ſe eſſe ẏ, *y* & e, non obſcurè demonſtrat, quod voces alienas per e ſcriptas, noſtras facîamus, verſo e in *y*, vt Teſtis, *Tyſt*, Tempus, *Tymp*, Euangelium, *Efengyl*: & gentes alienæ noſtra vocabula, ſua faciant ẏ in e mutato: Βρετάννια, *Pr*ẏ*dain*. Sic teſte Fabio, Latini olim ſcribebant E pro I, Quaſe, Sibe, pro Quaſi, Sibi: & in vetuſtis lapidibus inueniuntur ſcripta, Nauebus, Ornauet, mereto &c. pro, Naui-

Iul. Scal. de cauſ. ling. lat. l. 1. c. 8.

bus

bus, ornauit, merito. Et nunc in iisdem casibus sine discrimine dicimus, ijs & eis, Dijs & Deis, Turrem & Turrim, Priore & priori, &c.

De Vocalibus. *Bogeiliaid, Llafariaid, Llafaryddion.*

NOta est literarũ diuisio in Vocales & Consonantes. Has Plato ἄφωνας, vocis expertes, nuncupat: Grammatici σύμφωνας dicunt, quod vocalibus adjunctis sonos suos communicent. Vocales Britannis septem sunt, vt & Græcis, *A. e. i. o. u. w. y.* Quæ postrema duplex est, h. e. y & *y*.

Vocalium aliæ sunt

mutabiles, vt *A*, *E*, *O*, *W*, *Y* in:
e, *paladr pelydr.*
y, *castell, cestyll.*
y, *ffordd ffyrdd.*
y, *Bwch, bychod.*
y, *Dyn, dynion.*

Aliæ immutabiles, vt:
i, *blin, blinion.*
u, *llun, lluniau.*
y, *Syrthio.*

Mutatur etiam *A* in diphthongũ *Ei* vel *Ai*, *Nant, neint*; *Bardd, beirdd*; *Haint, heinu*; *Bran, brain.*

Britannorum vocales omnes suâ naturâ ancipites sunt : quod Priscianus de Latinis docet.

Diphthongi.

Propriæ, *Rhywogion, Priodolion.*

Quæ fiunt præpositis vocalibus, *A. E. I. O. V. W. Y.*

A { *Ae, Alaeth* / *Ai, Henaint,* / *Au, Aur* / *Aw, llaw* }

E { *Eu, Brenddwyd* / *Ei, Heneiddio.* / *Ew, llew, Glew.* }

O { *Oe, Oed.* / *Oi, Troi.* / *Ow, Ffowch* }

{ *I. Iw, Lliw, Briw.* / *V. Vw, Duw.* / *W. wy, pwy, llwy.* / *Y. yw, rhyw.* }

Pro *Ai* veteres scribebant *Ei*; pro *Av*, *Eu.*

Ou Demetarum est, pro Septentrionali *Au*; *Our*, pro *Aur*, Aurum; *Houl*, pro *Haul*, Sol.

Ay non est diphthongus. Non enim dicimus *Baych, Braych*, vt nonnulli existimant; sed *Baich, Braich. Ey*, imperitiæ est diphthongũ dicere, cum semper ex vnanimi Grammaticorum & poetarum consensu, duas constituat syllabas, vt *Teyrn, Teyrnas.* Atque ideo spiritum sæpe habet

habet interiectũ, vt *gwehydd*, pro *gweydd*; *gwehyll*, pro *gweyll*. Quemadmodum & antiqui notarij Latinè ſcribere ſolebant Mehe, pro Mee; Mehecum pro Meecum; ad ſuſtentandum ſc. ſonum duplicis ee: prout tunc temporis ſcribere ſolebant e longum, vt & a longum per duplex aa. Ex quo fonte fortaſſe fluxerunt prehendo, vehemens &c. pro antiquorum preendo, veemens: Mihi pro Mij & Mi.

Exiſtimabunt fortaſſe nonnulli *Ow* non eſſe diphthongum, ſed interdum ſcribi debere *aw*, vt *Cawgiau*, non *Cowgiau*: *Cawlai*, non *Cowlai*: Interdum duas eſſe diſtinctas vocales, *ffo-wch*, *tro-wch*, *rho-wch*; non *ffowch*, *trowch*, *rhowch*: quas tamen aliquando in diphthongos coaleſcere non negabunt.

Diphthongi
Impropriæ, *Afrywogion*, *Ammrhiodolion*.

Quæ fiunt præpoſitis vocalibus *I*, vel *W*. Præponuntur autem iſtæ vel vocalibus, vel diphthongis, ſic:

I ante vocales.	I ante diphthongos.
A, ia, iad.	*ae, iae, cyffelybiaeth.*
E, ie, iecthi.	*ai, iai, anghyfiaith.*
O, io, iôr.	*iu, iau, llwiau.*
V, iu, Iuddew.	*aw, iaw, cyfiawn.*
W, iw, iwrch.	*ei, iei, ieuhydd.*
Y, iy, iyrchell.	*eu, ieu, ieuaf.*
	ow, iow, cyfiownach.

Illas priores nos *Dieithr* peregrinas, vocamus.

Hæ posteriores compositæ dici possunt; nostrates Grammatici *llosgyrnog*, caudatas vocant.

W ante vocales.	W ante diphthongos.
A, wa, gwag.	*ae, wae, chwaer.*
E, we, chwech.	*ai, wai gwain,*
I, wi, gwin.	*au, wau gwau.*
O, wo, gwobr.	*aw, waw gwawd.*
Y, gwynnu, tywynnu	*ei, wei, gweini.*
Y, wy, gwyrth.	*eu, weu, gwennydd.*
	ow, wow, gwowdydd.
	iw, wiw, gwiw.
	yw, wyw, gwyw.
	Quæ & compositæ dici possunt.

At *wo* in *gloywon*, *croywon*, & similibus, non est diphthongus: sed vocalis *w* ad priorem syllabam pertinet, terminatio *on* per se syllabam constituit, *gloyw-on.*

His

His adde improprias maximè ; *eyw, ayw* : *Hoyw, gloyw, croyw, gottoyw, mayw, Amrosgoyw, Iolo.* Et quæ quatuor est vocalium *wayw, gwayw*, pl. *gwaywyr*, & vulgo *gwewyr.* In his autem *w* postremum quasi liquescit, & ad constitutionem syllabæ ferè nihil facit, ut nec in *Cadw, Bwrw*, &c.

Ne quis autem miretur diphthongorum multitudinem, sunt & Græcis 12. quibus tamen desunt ae & oe. Nec apud nos vocales *i* & *w* ante vocales, per se syllabas semper faciunt, vt in aliis linguis, sed consonantium vim habere videntur. Profertur enim hic i vt Belgis i consona. Nec ante *w* inceptiuum ponitur articulus *yr*, aut Coniunctio *ac*, vt ante vocales: sed y, & *a*, vt ante consonas, vt y *wraig*, y *waun.* Nec Demetis ante i, vt y *iaith*, non yr *iaith*, *Cryf a iach carw o Fechain.* *T.P.* *Gwynedd a Ial gan ei ddwyn.* G.G.

Porrò *w* nunquam inuenitur præposita nisi post consonas *ch.* & *g.* vel post *ng.* sobolē ipsius g: vbi *w*, vt loquuntur nostrates Grammatici, vim vocalis amittit, & latet in sinu ch. g. & ng. & vna cum illis vnam quasi literam constituit : vt *chwai, gwawd: fy-ngwyr, fy-ngwawd*: vt || u post Q. apud Latinos.

|| *Iul. Scalig. de caus. ling. lat. li. 1. c. 7.*

De *iai, iei*; *iau, ieu*: *iou*, *iow*: *wai*, *wei*: *wau, weu*: *way*, *wey*: idem iudicium esto quod suprà de *Ai*, *ei*: *au*, *eu*: *ou*, *ow*, *ay*, *ey*.

Item *ua* in *buaſwn*, *buaſud*, *buaſai*, &c. cum compoſitis, aliquando à poetis ita contrahitur vt vnius ſyllabæ, diphthongi ſc. impropriæ, formam induere videatur, vt,

Nai ap brawd yw hwn i'r pren
A ſuaſai yn llaw Foeſen. L. G.

Præterea, diphthongorum nonnullæ apud poetas ſæpè dirimuntur,

Ae, Cymraeg laeſ-deg o lys dyffrynt. *Cyn.*
A bran dda ei chymraeg
A'r llenad aur a'r llaw deg. Ll. M.T.
Eglwys yw fal glâs iaen
A drws y porth dros y pen. G.G. *i helm.*

Vt & apud Græcos & Latinos nonnullæ διφθόγγοι in varios ſonos diſtribuuntur, παϊς pro παῖς. Et Lat.

Ignoratur enim quæ ſit natura animai. *Lucret.*
Attonituſque legis terrai frugiferai. *Martial.*

Au, vt,

Brauaru a hau hon. I. D.
Ni wybu naocau neb, P.M.

In

Yn caru nessau serch. D. G.
Na phar i eiddig ddig ddu,
Lin hwyad, lawenhau. D. G.
Rhyddhau pwyllu o'i poen. G. T.
Aw, vt,
Pan gawn a fynnwn fyth. L. Mor.
Ei, vt,
Barr hayarn nis byrheir
Er gado'i hyd er gyd hir. L. Môn.
Eu, vt,
Goganus chwareuchwedl. D. G.
Ond na ddylit ddileu
y rhwym fyth y rhom a fu. D. G.
I ddyddgu yn gwen gwawd. D. G.
Duw i'n dyfu, Dyn i'n creu. B. F. G.
Ew, vt,
Af ar fy llawn llef rhof a llan llwch.
Mwrog a'r un Duw mawr gwrandewch. R. N.
Et sæpe in ista oda,
Esmwythewch, iachewch, gwellewch, llawenhewch, trugarhewch, &c.
Pasawl gwaith rhag trymfaith trewch
Y ffoais o coffewch. D. G. Et dixit P. M.
Teyrnged heb rif hebryngwch i'w lys,
Hyn a lessa os gwnewch.
Oe, vt,
Alpha yw fo yngroeg
A phlaid ymyw Alpha deg. L. G.

Iesu

Iesu i'w garu a gair yngroeg,
Iesu deg ys da air. L.G.
Rhag creiriau Dewi y cryn Groeg,
Ao Iwerddon dirion dir Gwyddeleg. G.Br.

Et in *troes*,
Megis y bagad, o rad rodres,
Tair cneuen wisgi tri y troes. Iolo.

Et *oi*, vt,
Newidio gwewyr pan gyffroid. L.G.
Dihuno a chyffroi
A wnaeth yn oes ein iaith ni. L.G.
Truan y mae galar hon yn troi:
Tra hidlon ddagrau yw'r mau i mi. I.G.

Ou, vt,
Efris dur cyffrous darian. G.O.

Diuulsas duabus in apice punctis notare conuenit.

Postremò obseruandum est, vocales supradictas simul positas non semper diphthongum constituere: vt *priod*, *cian*, *Rhiain*, *Rhinni*, *gweddio*, *piau*, *Barddoniaeth*. Quæ scriptio Grammaticis nostris dicitur vocalis ante vocalem.

Est Grammaticis Br. alia diphthongorum diuisio, in vsum poetarum.

Talgron, *aw*, *ew*, *iw*, *ow*, *wa*, *we*, *wi*, *wo*, *wy*, *wy*.

Lleddf, sparsisona, *ei*, *ae*, *ai*, *ou*, *oi*, *wy*, *wae*.

Dicitur,

Dieithr, peregrina, *ia, ie, io, iw, iu, iy.*
Talgron-leddf, wayw, oyw, wyw.
Lloſcyrnog, caudata, *iae, iai, iow &c.*
Gwib, vaga, *au.*

De Syllabis.

SYllabarum accuratæ & exquiſitæ omninò ſunt apud Britannos regulæ. Sed quia ad carminũ cóponendorũ rationẽ præcipuè ſpectant, eas hic ſicco pede prætereundas duximus. Imperitiorum tamen gratiâ admonitu dignum putauimus, 1° Vocalem y obſcuram, in vltima dictionis ſyllaba, ante finales f, l, n, r, & præcedente alia conſonante, euaneſcere prorſus & muteſcere, nihilque ad ſyllabæ conſtitutionem facere: vnde y *fud-ſain*, mutiſonam: vel y *fyddar-ſain*, ſurdiſonã, appellant, & inter ſcribendũ plærũq; omittunt, vt *gwddyf, oddyf: cwbyl, amyl, magyl, caſgyl: gwadyn, gwydyn, elydyn: cyfebyr, ochyr, hagyr*: & plura his ſimilia: Quæ monoſyllaba eſſe, & legi oportere, *gwddf, oddf: cwbl, gwadn, ochr, hagr* docet,

1° Formatio { Pluralis, *cysebron, ochrau, maglau.* Verbi, *cysebru, ochri, maglu, cwblhau.* Diminutiuorum, *lleidryn, oddfyn.* }

2° Compositio, *lleidr-ddyn.*

3° Deriuatio, *lleidraidd.*

Neque hoc nobis peculiare: est enim simile quid & apud Hebræos, vbi sheua vocalis, quam vocant e breuissimam, seu vocalem semibreuem, statam perfectamque syllabam non facit, sed sono rapidissimo consonam suam literæ sequenti adiungit, & quasi mussitando & furtim pronunciatur, vt פִּנְחָס, Phinehas: מָרְדְּכַי Mordechai: שִׁכְּלָה Shiccelah. Est & apud Germanos e syllabam non constituens, Befehlen, Betrug, Bezahlen, Gehaft, Geschrifft, Geschriben &c. Imò & apud Anglos ante *s* & *n* finales, Sacramentes, Christes, Betoken, hidden; quam veteres scribebant per y, Sacramentys, debtys, Christys bloud, betokyn, hiddyn, &c.

2° Not. Vocales *w* & y, in fine dictionis post simplices consonas, d, dd, l, n, r, s, syllabam non facere, vt nec Hebr. sheua finale, קֹשְׁטְ, kosht. נֵרְדְּ, Nerd. יִפְתְּ jipht.

jipht. ישק, jaſhk: aut e finale Ang. take, eſcape. Sic Brit. *Boly*, *hely*, *eiry*, &c. *marw*, *carw*, *berw* &c. *llanw*, *cadw*, *maſw*, &c. Quod docent 3 regulæ ſuprà poſitæ. Iſtis enim conſonantibus præcedenti vocali, vt par eſt, adiunctis; muteſcentes illæ vocales *w* & y, ſine alterius literæ adminiculo, ſtare non poſſunt. At duplicatâ præcedente conſonâ, poſterior vocalibus *w* & y iungi & poteſt & debet, vt *Hwnnw*.

De *y* non idem eſt iudicium: nam ipſa ſyllabam conſtituit, etiam poſt conſonas, d, dd, l, n, r, s, vt *gwely*, *gwedy*, *pery*, *chwery*, *dyry*, *dyly*.

Nid oedd ef drachynnefin
Ar rhyw wely gwedy gwin. Iolo.
Ni ddyly hun-dy hendwyll. T.P.
Oerfel vwch ben ei wely,
Aphoeth fo dy feiſtr o ffy. D.G.
Y *taid fu'n cynnal y ty,*
Y *tad, ac yntau wedy.* S.F.

De voce, eiuſque partibus in genere.

VOcum differentias ſeu partes orationis Hebræi tres faciunt, 1. Nomen, *R. Ionah. R. D. in Michlol.*

 vt

vt orationis materiam, 2. Verbum, vt formam, 3 מִלָּה dictionem, vel particulam, quæ vinculum est seu copula, quibus nomen & verbum connectuntur, vnde כְּלִי instrumentum dicunt. Hebræos secuti sunt Arabes, omnesque Orientales, Nec plures initio habuisse Græcos & Latinos, testis est Quintil. li. 1. c. 6. Sic nostratium Grammaticorum nonnulli tres fecerunt, 1. *Enw*, Nomen, quod orationis corpus vocarunt: 2. *Gair*, Verbum, quod orationis animam: vnde eorum axioma, *Enaid yr ymadrodd yw'r Ferf:* Orationis anima verbum. 3. *Gorair*, particulam: seu *llef ymgyffred*, vocem complectentem, colligentem, vel connectentem. Sed nos Græcos posteriores secuti octo facimus, Quorum quatuor sunt cum numero

Declinabiles:
- *Enw*, Nomen.
- *Rhagenw*, Pronomen.
- *Gair*, vel *Berf*, Verbum.
- *Rhan-gymeriad*, Participium.

Quatuor sine numero

Indeclinabiles:
- *Not bannog*, Articulus.
- *Rhagferf*, Aduerbium.
- *Cyssylltiad*, Coniunctio.
- *Arddodiad*, Præpositio.

Inter Aduerbia locamus et Interiectiones.

De

De partium Orationis variatione.

VOcum variatio apud Britannos duplex eſt: 1. Alia Numeri, quâ in declinabilibus orationis partibus, numeri, genera, modi, tempora, perſonæ, à radice deducuntur. Fitque additione literæ vel ſyllabæ ad finem radicis, & mutatione vocalium aut diphthongorum intermediarũ; literâ vocis initiali integrâ manente.

2 Alia Formæ, quæ eſt omnium orationis partium, omniumque modorum, numerorum, & perſonarum; & quaſi caſuum vicem ſupplet. Fitque mutatione literæ initialis, ſi mutabilis ſit.

Eſt enim apud Britannos, vt & apud Hebræos, cuiuſque vocis, tum declinabilis, tum indeclinabilis, cuiuſcunque tandem ſit numeri, modi, temporis aut perſonæ, forma duplex:

1 Alia Abſoluta, libera, ſoluta, vel ſeparata: h. e. quæque vox, cuiuſcunque ſit partis orationis, numeri, modi, temporis, aut perſonæ; quà manet integra & incorrupta, & per ſe ſimpliciter, extra regimen et conſtructionẽ conſideratur.

2. Alia Conſtructa, h.e. quæq; vox, quà corrupta eſt, & in regimine & conſtructione conſideratur.

Formæ constructæ declaratio propriè ad Syntaxin spectat. Quia tamen omnium partium orationis communis est, et quasi casuum vicem supplet, vt dictum est, et ad sequentium intellectum plurimum facit: eam primo loco explicandā duximus.

Vniuersa autem eius consideratio, vt est dictum priùs, pendet a literâ vocis initiali.

Ea autem est vel { consona, vel / vocalis.

Consonæ sunt vel { mutabiles. / immutabiles.

Mutabiles sunt nouē. { sex mutæ { 3. tenues, *C.P.T.* / 3. mediæ, *B.D.G.* } / Tres liquidæ *Ll.M.Rh.*

Has nostrates Grammatici appellant *Gwascawd-lythr*, literas vmbratiles, quia in orationis Syntaxi, vt vmbra cedunt, et aliæ in eorum locum succedunt: aut alio nomine, *Gwrthdrychlythr*, quia vocum initio præciduntur.

Nec miretur quisquam hanc initialium consonantium mutationem: nam et sex priores, C. P. T, B. G. D. interdum etiam apud Hebræos sonum mutare solent, quas vocant בגד כפת Begad Cephath.

Mutatio

Mutatio ſemper eſt durioris & fortioris in molliorem, pro ratione Conſtructionis & Rectionis.

Pro Conſonarum autem mutabilium triplici natura, tenui, media, liquida; triplex ſtatuenda eſt variandarum vocum Claſſis, ſeu Declinatio.

Prima eſt vocum à tenuibus *C. P. T.* incipientium, & fortis vel dura
Secunda vocum à mediis *B. G. D.* inchoantium, quæ media
Tertia vocum à liquidis *Ll. M. Rh.* quæ liquida
} Dici poteſt.

Vnaquæque autem Claſſis ſeu Declinatio, pro fortitudine vel mollitie literarum initialium, plures vel pauciores formas conſtructas ſortitur.

Prima, omnium fortiſſima, tres.

Secunda, aliquanto mollior, duas.

Tertia, omnium molliſſima, vnicam.

Formarum tamen in ſecunda & tertia claſſe deficientium vicem ſupplet Radix, ſeu forma primaria: ſic enim formam abſolutam cuiuſlibet Claſſis, docendi gratiâ, vocabimus.

Primæ claſſis forma poſt radicem ſecunda,(h.e. prima conſtructa) fit mutatis tenuibus	*C* *P* *T*	in ſuas medias	*G* *B* *D*	vt	*Car*, *Gar* *Pen*, *Ben* *Tad*, *Dad*

Hæc forma propter mutatas tenues fortiores in medias molliores, Forma mollis vel media, appellari poteſt.

Tertia mutat tenues

C *P* *T*	In ſuas gutturales vel liquidas	*ngh* *mh* *nh*	vt	*Car*, *nghar*. *Pen*, *mhen*. *Tad*, *Nhad*.

Quam formam liquidam appellabimus, tum propter liquidas, *m*, *n*, tum etiam vt hæc forma, in primâ etiam & ſecundâ declinatione, eâdem poſſit appellatione gaudere.

Quarta fit mutatis tenuibus

C *P* *T*	In proprias aſpiratas	*Ch* *Ph* *Th*	vt	*Car*, *Char*. *Pen*, *Phen*. *Tad*, *Thad*.

Hanc, propter aſpiratas conſonas, in vnaquâque claſſe formam aſpiratam vocabimus.

Secunda ſeu media Claſſis, initialium *B. D. G.* duplicem facit formam conſtructam, Mollem & Liquidam.

Forma mollis mutat

B	in mol-	‖ *F*	quæ	*B*	rapha	*Bara, fara*
D	liorem	*Dd*	eſt	*D*	ta	*duw, ddww*

G vtpote quæ molliorem non habet, hic formatur per aphæreſim ſui	*Gwr*, *wr*.

Forma liquida mutat

B labialem	in	*M*	vt	*Bara, Mara*
D dentalem		*N*		*Duw, Nuw.*
G palati		*ng*		*Gwr, Ngwr.*

Hic mutatio eſt in affinis inſtrumenti literam, Et

Aſpiratæ formæ vicem ſupplet primaria.

Tertia Claſſis ſeu liquida, initialium *Ll. M. Rh.* vnicam habet formam conſtructam, mollem: quia harum conſonarum quælibet vnam tantum ſe molliorem habet:

Fitque ea forma mutatis	*Ll*	in	*L*	vt	*Llaw, law.*
	M		*F*		*Mam, fam.*
	Rh		*R*		*Rhad, rad.*

‖ *Affines eſſe B. & F. oſtendit aliarum linguarum vſus. Nam Hiſpani dicunt, veſtia pro beſtia, vene pro bene. Et in lapidib. vetuſtis ſcriptum reperitur b pro v. Cibica, vniberſos, Probincia &c. pro Ciuica, vniuerſos &c. Vide Iul. Scal. de cauſ. ling. lat. l. 1. c. 10.*

Liquidæ & Aſpiratæ formæ defectum ſupplet primaria.

Quæ omnia, ſubiectum ſchema, oculo clarius demonſtrabit.

		FORMA			
		1 Primaria, Recta, ſeu Radicalis.	2 Mollis.	3 Liquida.	4 Aſpirata.
Declinatio 1	C	*Car.*	*Gar.*	*nghar.*	*Char.*
	P	*Pen,*	*Ben.*	*Mhen.*	*Phen.*
	T	*Tad.*	*Dad.*	*Nhad.*	*Thad.*
Declinatio 2	B	*Bara.*	*Fara.*	*Mara*	*Bara* ſuppler.
	D	*Duw.*	*Dduw*	*Nuw.*	*Duw* ſuppl.
	G	*Gwr.*	*Wr.*	*Ngwr.*	*Gwr* ſuppl.
Declinatio 3	Ll	*Llaw.*	*Law.*	*Llaw* ſup.	*Llaw* ſup.
	M	*Mam.*	*Fam.*	*Mam* ſ.	*Mam* ſuppl.
	Rh	*Rhad.*	*Rad.*	*Rhad* ſ.	*Rhad* ſuppl.

Vbi omnes conſonas initiales mutatas vides, in alias aut naturâ cognatas, aut eiuſdem, vel affinis inſtrumenti literas.

Contrà hæc ſi quis obijciat, in ſecundâ Declinatione, *D* interdum verti in *th*, vt

vt *Dan*, ſubter, *than* ; *Drwy*, *thrwy* ; B in *ph*. *beunydd*, quotidie, *pheunydd* ; *boed* ſit, *phoed* ; *byth* ſemper, *phyth* : *G* in *ch*, *gwedi*, poſt, *chwedi* ; Sciat is formari *than* à *Tan*, *thrwy* à *trwy*, *pheunydd* à *peunydd*, *phoed* à *poed*, quæ etiam leguntur ;

Peunydd ym pynnau a ddaw. H.D.
Phyth & *chwedi* anomala eſſe.

Conſonæ, *ch*, *ff*, *n*, *s*, & aſpiratio *H*, per omnes formas, immutabiles manent ; & radicalem ſemper integram & incorruptam ſeruant. Reliquæ, *Dd*, *f*, *ng*, *l*, *r*, *ph*, *th*, nullam inchoant radicem merè Britannicam. Siqua verò ab ijs occurrant incæpta, ea in forma conſtructa veniunt, pro abſoluta, vt *Fy*, meus, à *man* ; *Dy*, tuus, a *tau* ; *Fal*.*fel*, ſicut, à *Mal* : B*a* pro *Pa* ; B*wy* pro *Pwy* ; B'*ond*, pro *P'ond*. &c. vt in Syntaxi patebit.

Porrò *Ch* initio radicis nunquam occurrit ſine *w* ſequente.

Omnes vocales, initio integræ & illæſæ ſemper manent; niſi immediatè præcedentibus pronominibus, *Ei*. f. g. *Eu*, pl. *Ein*, & eorum affixis : item affixo '*m*. Et tunc vocalibus præfigitur *H*, vt *Oedran*, ætas, *ei hoedran* ; ætas illius fæm. *Amſer*, tempus, *eu hamſer*, tempus illorum, arum, orum. *Anadl*, anhelitus, *Ein hanadl*, anhelitus

helitus noster. *Arglwydd* Dominus, *Y'm hargelwydd*, Domino meo. Sed de his in Syntaxi fusiùs.

De partibus Orationis in specie.
Et primò de declinabilibus, & formatione numeri.

De Nomine eiusque formatione.
Et primò De Casu, *Digwydd, Dychwyl, Cwympod.*

OBliqua Declinatio, seu distincta casuum terminatio, || Britannis nulla est; * vt nec Hebræis; sed variatio sola recti singularis in rectum pluralem. Vnde nostrates Grammatici, duplicem faciunt flexionem, *Dychwyl*; *vnic a lluosog*: Singularem & pluralem. Qui autem casus nominibus Br. aut Heb. affingunt, ij non casus Britan. aut Hebr. proponunt; sed casus Græcos aut Latinos, terminis Heb. aut Br. periphrasticôs exprimunt. Si verò nominibus Br. casus accidere dicas, accident & Verbis, Aduerbijs, Conjunctionibus, Præpositionibus, Interiectionibus, quod absurdum est dicere. Eadem enim omnes variantur ratione, excepto numero.

|| *Quod & obseruauit Gr. Rupertius.*
* *Pagnin. Heb. inst. l. 1. c. 2. & Alij.*

numero. Nec ſunt ad aliarum exempla linguarum nouæ flexiones cuiquam linguæ effingendæ; ſed quas linguæ cuiuſque natura poſtulat, retinendæ ſunt.

Numerus.

Numeri duo, Singularis & Pluralis.

Duali numero vtimur in membris corporis binarijs, *Cluſt*, *Dwyglnſt.* *Deudroed*, *Deulin.*

Sed hic proprius eſt voci *Llaw*, manus, quæ plurali caret.

Duali facit, *Dwylaw*; & abuſiuè *dwylo.*

Et aliquando pleonaſticè, *Dwy-ddwylo*

De formatione numeri in nomine ſubſtantiuo, quod vocamus *Enw cadarn*, nomen forte vel ſtabile, quòd per ſe ſtet.

FOrmantur autem pluralia nomina à ſingularibus

vel { κατὰ παραγωγὴν, additione tantum.
Mutatione tantùm.
Adiectione & mutatione ſimul. }

Sed antè quàm de his ſpeciatim agatur, ſciendum eſt paragogicas illas additiones varias eſſe & multiplices. Deſinunt

enim pluralia paragogica, in

Au, quæ omniũ copiosissima est terminatio, *tad, tadau; baich, beichiau, eu* veteres pro *Au* scribebant, & sic Demetæ plerũq; proferunt. Quæ terminatio non absimilis est Hebræorũ terminationi י.., in forma constructa, דבר דברי. Ex *eu* facillimè enata est vulgi nostri corruptissima *e*. *u* enim post *e*, est soni semimuti, & ad sonum *e* quam proximè accedit, atq; ideo post *e* pronunciatum, vix auditur. *Au* vel *eu*, antiqua, & recta est terminatio. Hanc poetæ, scriptionis & pronunciationis, certi, peritissimique magistri, constantissimè obseruant; corruptam E vt barbarissimam & à Britannitate alienissimam damnant, fugiuntque. Nec minus imperitum est, quod quidam hanc terminationem faciunt in *Ae*.

On, Quæ etiam frequens est, præcipuè in Adiectiuis & Participijs, *Cynghor*, consilium, *Cynghorion*; *Main* exilis, *meinion*.

Oedd, etiam fæcunda est, *Nef, nefoedd*; *ynys, ynysoedd*, Est similis Heb. ות. Hæc apud poetas interdum fit in *Edd, ynysedd, llysedd, tiredd, llaweredd*, vt

Nadredd yngorwedd yngerth. M.H.T.
Dyre i'n gwlad, dur iawn gledd,
Dyrnaswr

Dyrnaſwr, drwy ynyſedd. Iolo.
Brenhin tiredd a meddwl,
Brenhin y dyfredd meddal. L. G.
Vchel yw nadredd Bleddyn. Ll.
Brenhineddni wedd iddyn. H. D.

Aid plurium eſt, *Eog, eogiaid.* Veteres & Demetæ *eid*; vnde corruptum vulgare, *ed, llyged*, pro *llygeid*, excidente *i* poſt *e*, propter ſoni exilitatem.

Od, multorum eſt commune; *llinoſod, mwyalchod*, quæ & *mwyeilch. Crybyrod, manachod, Cathod, bychod, bytbod.*

Ydd, etiam multorum, *bron, bronnydd; bro, broydd*: ſic *rhoſydd, ffoſydd, corſydd, pennydd, nentydd, afonydd.*

Edd, ewin, ewinedd; bys, byſedd; dant, dannedd.

I, Tref, Trefi, quod & *Trefydd*, & poeticè interdum, *Trefoedd.*

Men, Menni; Saer, Saeri; Eglwys, eglwyſi, quod & *Eglwyſydd: prophwydi, merthyri.*

Aint, Gof, gofaint, quod & *gofion. Nai, neiaint. Car, Ceraint*: quod & *Cerynt*,
Yſgwier da ei gerynt,
Yſgwieiriaidd wiſg ariant. L.G.

Ed, Merch, Merched. Pryf, Pryfed.

Adon, gordderch, gordderchadon. Et dicebant Veteres *dyniadon*, à *ſing. dyn.*

En, ych, ychen.

Ni

Ni thynn men nac ychen gwaith. L.G.

Yr, gwayw, gwaywyr, & *gwewyr*. *Cefnder*, *Cefndyr*. *Cyfyrder*, *Cyfyrdyr*. *Brawd*, *brodyr*, vt *Brodyr a Chefndyr i chwi*, Quod & *broder*, vt

Ei dri broder a'm ceryn. L.Gl.

O bedwar broder eres. L.G.

Sed hæc quatuor postrema, horum tantum sunt, aut paucorum aliorum.

Gwartheg pl. anomalum est, & dicitur de specie, *gwartheg* à *Cheffylau*: & de sexu, *ychen* à *gwartheg*.

Nonnulla duplicem habent terminationem pluralem, vt *Trefi*, & *Trefydd*. *Eglwysi* & *Eglwysydd*. *Llais*, *lleisiau*; & semel *lleision*.

Wrth weled digrifed ton

Y gog llais ddigoeg leision. D. G.

Ach, *Achau*, & *Achoedd*.

Achau y tad, o chaid dydd,

Achoedd Efa ferch Ddafydd. L.G.

Plærumque ante *Au*, *Aid*, & *On*, Septentrionales ponimus *i*, & dicimus, *iau*, *iaid*, *ion*. Sed hoc *i* omittunt Demetæ.

De formatione Pluralis per Adiectionem solam.

Additio est vel literæ, vel syllabæ. Literæ est solius *i*, *ffenestr*, *ffenestri*; *Rhes*, *Rhesi*,

Rhesi; perth, perthi: sic *Rhenti*, *Llestri*, *Menni*: *Saer*, *Saeri*, *Maen*, *maeni*; quod & *Main*: *Gwe*, *Gwei*, quod & *gweoedd*: *llo*, passim *lloi*, passim *lloau*, passim *lloiau*.

Finita in *A* pluralia fiunt non additione literæ, *u*, vel *e*, vt quidam imperitè existimant, sed syllabæ *Au*, vt *Bwa*, Arcus, *Bwa-au*: *Coppa*, Apex, *Coppa-au*: *cymmanfa*, conuentus, *cymmanfa-au*. Quamuis enim, propter occursum duplicis *aa*, commodioris & promptioris pronunciationis gratiâ, alterum *a* per syncopen abijciatur; ostendit tamen pronunciatio, & accentus, qui semper manet in *a*, simplicem manentem *a* ex duplici fieri. Non dicimus enim *Bwau*, *coppau*, *cymanfau*, &c. Sed *Bwáu*, *coppáu*, *cymmanfáu*, &c. vbi *a* protrahitur ad sonum duplicis *aa*: quod etiam aliquando manet, vt

Bwaau a chywn bwain
Sy iw rhoi lle bo cwrs y rhain. G. O.

Idem etiam ostendit quod finita in *a*, nonnulla interdum pluralem faciunt addita alia syllaba, *cymmalloidfa*, *cymmalloidfaoedd*: *tyrfa*, *tyrfaoedd*: *porfa*, *porfeydd*, &c. Ostendit & constans Grammaticorum regula, docens Quod omnis additio pluralem facit singulari vnâ syllabâ longiorem.

Additio Syllabæ, vt *tad, au: mam, mammau: cadach, au: tir, tiroedd: hoel, hoelion: colommen, colomennod.*

Monoſyllaba quæ habent *e* vocalem ſequente conſona, additione ſyllabæ fiunt, *merch, merched: pen, pennau*: & nonnulla polyſyllaba, *colommen, colommennod.*

Polyſyllaba in *On, cynffon, cynffonnau.*

Omnia in *od, Defod, Defodau. Cernod, cernodiau.*

In *ol, Ebol, ebolion: heol, heolydd: rheol, rheolau.*

In *i, pi, piod: gwenci, od. Ci, cwn,* anomalum eſt.

Eſt & duarum ſyllabarum additio, *Gordderch, gordderchadon: dyn, dyniadon,* veterum.

De formatione pluralis per mutationem ſolam.

MVtatio ſola, eſt tantummodò vocum quarundam in conſonam exeuntium. Nam à vocali finita omnia per additionem formantur.

Eſt

Est autem mutatio aut
Vocalis in vocalem vel diphthongũ, aut diphthongi in diphthongum.

Vocales hic mutabiles sunt, *A. O. W.*

A, in monosyllabis mutatur plærumque in *Ei*, vt *March*, *meirch* : *bardd*, *beirdd* : *hardd*, *heirdd* : *arf*, *eirf*.

Campus eirf cwmpas arfoll. D. G.

Sic *Iarll*, *sarph*, *tarw*, *carw*, *marw*, *carr*, *arth*, *gast*, *iar*, *gafr*. *Bardd* etiam flectitur, cum additione & mutatione, *beirdd* & *beirddion*. Sic *marw*, *meirw*, & *meirwon*.

Interdum in *Ai*, *Bran*, *brain*. Quemadmodum nonnullis placet & reliqua prænotata formare. *Mairch*, *bairdd*, *hairdd*, *sairph*, &c.

O in *y*, *fforch*, *ffyrch* : *ffordd*, *ffyrdd* : sic *porth*, *torch*, *mollt*, *bollt*, *post*, *cort*, *corph*, *pont*, *gordd*, *corn*.

W in *y*, vt *llwdn*, *trillydn*, *canllydn*.

Reliquæ vocales hic non mutantur. Dixit tamen *Iolo*, *ieirch*, pro *iyrchod*, à sing. *iwrch*.

Gwr, *gwyr* : *Ty*, *Tai*, anomala sunt.

Diphthongi monosyllaborum mutantur sic,

Ae, in *Ai*, *draen*, *drain* : *maen*, *main*.
Oe in *wy*, *croen*, *crwyn* : *oen*, *wyn*.

Sed *troed* facit *traed.*

Reliquæ diphthongi hic non mutãtur.

Hæc de Monosyllaborum mutatione.

In dissyllabis, quæ in priori syllaba habent vocalem *A*, in posteriori *A*, *E*, vel *W*: mutatur *A* prioris syllabæ in *E*, posterioris *A*, *E*, & *W* in *y*.

Quæ vtrobique habent *A*, sunt, *Paladr, pelydr: alarch, elyrch. Aradr, erydr: taradr, terydr: Afall, efyll: cadarn.* Sed hic pro *y*, veteres dicebant *ei*, *Ereidr, Peleidr, Tereidr, Cedeirn*, &c. vt

Gwelais gloda rhod a rhawd o beleidr
A rheeidr rhuddo gnawd. Cynddelw.
Ni roddwn yn Hiraddug
Fy eleirch er dengmeirch dug. D. I. D.
Wedi 'r wyl y daw 'r eleirch
I dir Kent cyn medi 'n ceirch. D. Ll.
Dryllíwr cwys i droi lls i'r ceirch
Dant hayarn dan y tyweirch. T. A.
Caent hwy, fel cywain tyweirch,
Gan mil iw gywain a meirch. D.N.

Et hæc fortasse rectiora sunt. Regularis enim & genuina mutatio ipsius *A*, syllabæ vltimæ, est in *ei* vel *ai*. Et hoc docet 1° vox *Dafad, defaid.* 2° Mutatio ipsius *A* in monosyllabis, vt Bardd, *beirdd. Hardd, Heirdd. Marw, Meirw. Carw, ceirw. Tarw, Teirw.* 3° Sequens regula.

In reliquis

In reliquis finitis in *A* sequente consona, ipsum *A*, assumpto *i* fit diphthongus *Ai*, *gwyran*, *gwyrain* : *gwial*, *gwiail* : *llyffant*, *llyffaint* : *llygad*, *llygaid* : sic *ymddifad*, *ehediad*, *gwylliad* : *hynaf* : *tywarch*, *tywairch*. At *bustach*, *bustych*.

Quæ habent *A* in priori, *E* in posteriori syllaba, sunt, *Castell*, *cestyll* : *Asgell*, *esgyll*: *padell*, *pedyll*: sic *Astell*, *tafell*, *Angell*, *gradell*, *mantell*, *maneg llawes*, *gwaell gweyll*, & passim ob euphoniam, *gweill*: *bachgen*, *bechgyn* , *llannerch*, *llennyrch*, quod & *llenneirch*,

Gwae'r *ieirch mewn llenneirch mae llai*
Gwae'r *ceirw ddwyn gwr a'i carai.* Iolo.

Excipe *Casseg*, *cessig*: *carreg*, *cerrig*. Quæ fiunt per *i*, vt apud poetas omnia quæ *a* vel *e* mutant in *y*, vt *Tefill*, *Pedill*, *llewis*, &c.

Cig ar ei fenig a fyn. G.O.

Porro *E* vltimæ syllabæ mutatur in *y*, *Cyllell*, *cyllyll*. *Gwyddel*, *gwyddyl*. *Gwden*, *gwdyn*. *Cyfyrder* , *dyr*. *Cefnder*, *cefndyr*.

Cefndyr o ryw milwyr Mon. G. O.

Et in sing.

Prenper a chefnder i chwi. M.H.T.

Sed hęc vox passim, & fortasse rectius, *Cefnderw*, pl. *Cefnderwedd*. Item *Cefnderoedd*.

Quæ habent *A* in priori, *w*, in posteriori, pauca sunt, *Ascwrn, escyrn. Arddwrn, erddyrn.*

Ad horum formam, *Migwrn, migyrn. Canpyn*, pro *Canpwn*, *Iolo. Canllydn, Trillydn* &c. à simplici *llwdn.*

Nec multum discrepant, *llogwrn, llegyrn. Cogwrn, cegyrn.* Item *Iwrch, ieirch* pro *iyrchod* apud poetas,

Gwae 'r ieirch mewn llenneirch mae llai. Iolo.

De mutatione & additione simul.

HIc mutatio est vocalium aut diphthongorum vltimæ syllabæ, cum eas sequuntur consonæ. Penultima nunquam mutatur.

Vocalium mutatio.

A in *Ei*, in nominibus pluralem facientibus in *on: dall, deillion,* & *deilliaid, praff, preiffion: gwas, gweision:* sic *bras, cras. glas. Mab.* Sed *mab* veteribus sine additione fiebat per *ai, mab, maib*, vnde nostrum *meibion.*

Ystor hoff nis diria rhaib
Oes y pumoes i'r pum-maib. I.G.

Y in *ỵ*, *crys, crỵsau: bys, bỵsedd: erthyl, erthỵlod: perygl, perỵglon: ellyll,* *ellyllon:*

ellyllon: ellyn, ellynnod: telyn telynau.

W in *y*, *bwch, bychod; bwch, bychod: crwth, crythau: trwch, trychau: cwch, cychod: Hwrdd, Hyrddod*: sic *bwrdd, twll, mwdwl, meddwl, gwddf, pwll, Dwrn, Swrn, pilwrn, miswrn: Arddwrn, Arddyrnau, Migwrn, migyrnau*: quæ pluraliter exeunt in *au.* Sic Adiectiua, *Crwn, crynion: Crwm, Twnn: Brwnt* &c. *Pared, parwydydd*, anomalum est.

Diphthongorum mutatio.

Ae in *ei*, *Maen, meini: saer, seiri: maer, meiri: caer, ceurydd*: nam & aliquando mutatur in *eu*, *Maes, meusydd.*

At hæc fortasse nonnulli cum additione tantum variari dicent, nullâ factâ mutatione, *Maes, maesydd*:

Llaes ar byd maesydd.

Maen, Maeni: Saer, Saeri.

Ai fit *ei*, Nain, *neiniau: Rhaid, rheidiau:* sic *Caib, Rhaib, Saig, Ffaig, Draig*, B*laidd.*

Et nulla sequente consona, *nai, neiaint: gwestai, gwesteion: gwippai, gwippeiod.*

Vel, vt nonnullis placet, sine mutatione, *nain, nainiau: Rhaid, Rhaidiau: naiaint, gwestaion*, &c.

Hinc excipe *naidr, nadroedd: gwraig, gwragedd:*

gwragedd: *lleidr*, *lladron*: *daigr*, *dagrau*: *daint*, *dannedd*: *Rhiain*, *rhianedd*. *Celain*, *Celanedd*. quæ abijciunt *i*.

Au in *eu*, *paun*, *peunod*: *caul*, *ceulau*: *ffau*, *ffenau*: *genau*, *geneuau*.

Vel vt quidam volunt ſine mutatione, *paunod*, &c.

Aw in *o*, *brawd*, *brodyr*, & *broder*: *clawdd*, *cloddiau*: *tlawd tlodion*: *ymmerawdr*, *ymerodron*, &c. *lliaws*, *llioſydd*: legitur tamen & *llios*,

Na'i *ddangos i lios lu*. D. G.
Agos yw'r llios i'r llall. H. D.

Vel in *ow*, *cawg*, *cowgiau*: *trawſt*, *trowſtiau*: & paſſim *troſtiau*. Sed hæc forte rectius illæſa manere dici poſſunt, *trawſtiau*, *cawgiau*: vt *Rhaw*, *Rhawiau*: *Caw*, *Cawiau*: Daw, Da*won*.

Quædam in *nt* finita, abijciunt *t*, & duplicant *n*, vt Da*nt*, *dannedd*: *pont*, *ponnydd*: *Tant*, *tannau*. Et non duplicato *n*; *ſaint*, *ſeiniau*: Br*aint*, *breiniau*.

Ante penultimam nulla eſt mutatio.

Sunt Britannis nomina quædam quaſi collectiua, quæ voce ſingularia ſunt, ſignificatione pluralia, quæ ſc. plura ſuæ ſpeciei indiuidua, vnâ voce, pene ſingulari complectuntur,

complectuntur : è quibus efformantur voces singulares, quasi diminutiuæ, quæ vnum illius speciei indiuiduum designant. Fiunt autem singulares iuxta regulas formandorum diminutiuorum, masculinis adijciendo syllabam *yn* fœmininis *en*, cum regulari vocalium & diphthongorum mutatione; vt *Plant*, paruuli, vel liberi, sing. *plentyn*. *Had*, semen, *hedyn*, granum seminis; *Haidd*, hordeum, *Heidden*, granum hordei; *Rhyg*, *Rhygen*: *Maip*. *Meipen*: *Gwenith*, *gwenithen*: *Caws*, *Cosyn*, *Gwial*, *gwialen*.

Cae gwial er na thalo. D. G.

Quod & *Gwiail*,

Cywyddau gweau gwiail,
Cywion priodorion dail. D. G.

Sunt denique quædam nomina quæ à numero plurali primario, secundarium quendam pluralem formant, qui aliam à plurali, & quasi pluraliorem habet significationem. Is verò non tam plura indiuidua, quam diuersorum pluralium plura aggregata designat, vt *Dafad*, ouis, sing. *Defaid*, oues, pl. *Defeidiau*, deplural. plures ouium greges. *Genau*, os, oris (quod est plurale à sing. *gên*, gena) *geneuau*, ora. Huius farinæ sunt suprà dictorum Collectiuorum pluralia, vt *yd*, pl. nu. seges, vel

frumentum, *ydau*, segetes, vel frumenta: *yden*, granum frumenti, vel spica segetis. *Haidd*, pl. hordeum, *Heiddiau*, de plural. hordea: *Heidden*, sing. granum hordei.

Carent plurali, *Bara*, *Halen*, *ymenyn*, *llaeth*, *newyn*, *syched*, *eiry*, *ieuengtyd*, *henaint*, *gwaed*, *nerth*, *cryfder*, *gwychder*, *haelioni*, *dewrder*, *llawenydd*, & similia.

Item nomina in *rwydd*, *dra*, *der*, *i*, *ni*, *wch*, *wg*, *ant*, *awd*.

Metallorum nomina, *Aur*, *Arian*, *pres*, *haiarn*, *alcan*, *elydn*, *efydd*, *elydr*.

Item Diminutiua plæraque.

De Genere.

GEnera tria sunt, Masculinum, Fœmininum, & Commune. Neutro caremus, vt & Hebræi, qui pro eo vtuntur fœminino, vt annotat Hieron. in Eccles. 7.

Naturâ masculina sunt propria virorum, ventorum, mensium, virtutum, vitiorum, metallorum.

Terminatione masculina sunt finita in *w*, *i*, *rwydd*, *yn*, excipe *telyn*, f.g. Item verbalia in *ad*, *ant*, *awdr*, *adur*.

Naturâ fœminina sunt propria mulierum, vrbium, regionum.

Termi-

Terminatione fæminina, ſunt deriuatiua finita in *en*, *ech*, *es*, *ell.* Nam *Caſtell*, caſtellum: *Hiriell*, Angelus: *gefell*, gemellus, non ſunt merè Britannica, & ſunt m. g.

Quædam in *aeth* ſunt maſculina, *gwaſanaeth*, *Pennaeth*, *Hiraeth.*

Quædam fæmininina, *Llywodraeth*, *ymmerodraeth*, *Brenhiniaeth*, *Arglwyddiaeth*, *eſcobaeth*, *perſonoliaeth.*

Monoſyllaba in *ig* ſunt maſc. generis, præter *Gwig*, *Pig.*

Polyſyllaba, plæraque ſunt fæm. Excipiuntur, *Pendefig*, *gwledig.*

Og eſt vtriuſque generis: plærumque tamen fæm. Maſculina ſunt, *Tywyſog*, *Swyddog*, *Marchog*, *tayog*, *cymmydog*, *Draenog*, *llwynog*, *ceiliog.*

Monoſyllaba, *Cog*, Coquus, m. g. *Cog*, Coccyx, fæm. gen.

Communis generis ſunt *Dyn*, *man*, *aderyn.*

In nominibus animalium ſexus denotat genus, exceptis quæ ſub vna voce vtrumque ſexum deſignant. Horum aliqua ſunt fæminina, vt *Cath*, *Colommen*, *bran*, *tylluan*, *llinos*, *llygoden*, *mwyalch*, *gwenci*, *neidr*, *Cog*, *Pi*, &c. Quædam maſc. vt *Eryr*, *Barcut*, *Bod*, *Cryr*, ſiue *Crybyr*, *carlwm.*

F 2 Maſ-

Masculinis, ad distinguendum sexum, additur *Gwr-ryw*, mas: fœmininis *Benyw*, fœmina. (sic enim voces istæ scribendæ sunt, & sic apertissimè & rectissimè pronunciātur per totam Cambriam, excepta parte aliqua tractus septentrionalis, vbi corruptissimè dicitur, *Gwrw* pro *gwr-ryw*, *Banw* pro *benyw*) vt, *Eryr gwr-ryw*, Aquila mas, *Eryr benyw*, vel, *eryr fenyw*, Aquila fœmina. *Cryr gwr-ryw*, grus mas: *Colommen fenyw*, Columba fœmina.

De Diminutiuis.

Diminutiua formantur à singularibus & à pluralibus, mutatis vocalibus vt in formatione numeri: & masculinis singularibus additâ syllabâ *yn*: *Rhaff*, f. g. funis, diminutiuum facit masculinum, *Rheffyn*, funiculus. *Tant*, *Tennyn*. Horum nonnulla poeticè aliquando in *In*

Mae draw ol i law ac ol ei ewin,
Ac yno yr ofned yr eginin. &
Dau wreiddin yn vn dinas. L. G.

Nonnunquam additur *cyn bryn*, collis, *Bryncyn*, colliculus. Huius generis forsasse, *Bachgen*.

Fœmininis additur *ig*, *llangces*, *llangcesig*.

Oen, Agnus, facit *Oenyn*, m.g. & *oenig*, f. g.

An, est vtriusque generis, *llyfran*, libellus: *Gwreigan*, muliercula. *Cian*, *Cathan*.

Pluralibus additur *os*, & *ach*: quæ sunt vtriusque generis. *Os*, *wyn* agni: *wynos* agnelli: *Gwrageddos*, *plantos*, *teios*.

Carregos tamen fit à sing. qui & passim dicuntur *cerrigos*, lapilli, à plurali.

Ach, *wyniach*, agnelli, *Crwyniach*, *gwarthegach*.

Sed ista in *Ach*, præter significationis diminutionem, etiam rei vilitatem denotant, q. d. *wyniach*, viles, & nullius precij agnelli.

Dyno. diminutiuum à *Dyn*, Homo. f. g.

De terminationibus Substantiuorum Deriuatiuorum.

DEriuantur Substantiua, & à Substantiuis, et ab Adiectiuis, & à Verbis. Atque horum variæ & multiplices sunt terminationes.

1. *Ach*, *Cyfeddach*. *Cyfeillach*. *Cyfrinach*.

2 *Ad*, de rebus, *gwniad*, *rhwygiad*, *dyfodiad*, *caniad*, *Archiad*, *Profiad*, *lladdiad*.

3 *Ad*, de perſonis agentibus, *Aceiniad, ceiniad, dyfodiad, eirchiad, lleiddiad.* Inde *Ades*,

Ceidwades gwaun, cydoes gwellt,
Groenddu, feichiog o grinddellt. D. G.

Diſcrepantia eſt, quòd quæ de rebus dicuntur, abſque vllâ vocalium mutatione deriuantur: quæ de perſonis, mutatis vocalibus fiunt. Item, quæ de rebus, pluralem faciunt additâ ſyllabâ *au*, *dyfodiadau, caniadau, archiadau, lladdiadau*: quæ de perſonis, verſo *a* in *ai* diph. vt *dyfodiaid, ceiniaid, eirchiaid, lleiddiaid.*

4 *Aeth, pennaeth, llywodraeth*, &c.

Quorum nonnulla interdum poeticè in *Eth*, vt,

Nawdd Mab Mair gair ragorieth, &c.
Nawdd gan y Mab pab pob peth. L. G.

5 *Ai*, m. g. *Gweſtai, llattai, Cardottai.*

Ai, f. g. habet ſignificationem verbalium in *trix*, *Magai*, nutrix, *Dyhuddai*, placatrix,

Hawdd fyd i'r ddyhuddai fan,
Hiraethus ei hareithiau. D. G.

Sic *Gwippai, Ciccai, Cowlai, Blottai, Cowſai.*

Blottai neu gowſai goeſ-hir. D.G.

6 Aid, *llonaid, mennaid, carraid, llwyaid, coſlaid, dyrnaid, Tyaid, Beddaid.* L. G.

Tannaid,

Tammaid à veteri *Tam.*

Nid *tam o ginio amaeth.* D.G.

Quæ omnia rei plenitudinem denotant.

7 *Aint, Maddeuaint, Digofaint.*

Er maint oedd y meddwaint mau D.G.

Ac mewn naint llifeiriaint llwyd. D.G.

Hir-wayw oſail gofailiaint,

Herwydd y gwn, hwn yw 'r haint. D.G.

Et abiecto *T*, poeticè in *Ain,*

Mwy arian a ran na'r ennain Baddon

Mwy yw ei rhoddion no N*anhwynain.* L.G

Deg *afal* Duw *rhag digofain,*

Deg *pen mwyalchen o aur a main.* L.G.

Eiriol y ferch a'r ael fain

Ath gyfyd o'th ddigofain. H.K.

8 Quod A*in*, fortaſſe etiam primitiua eſt terminatio, vt

Cras eirian gorau ni ragorai 'rhain

Y || *truthain a' i traethai.* D.G. || *Adulator.*

Sic locorum nomina, *Rhufain, Prydain, Mechain, Cedewain.* Quo magis mirandum nonnullos Britanniæ nomen, à qua neſcio origine deducunt, quam Iſidorus à vocabulo ſuæ gentis eſſe nominatam dicit. Et huius nominis rationem ex alia lingua petere abſurdum dicit || Camden. & exterorum commenta riſu accipienda. || *Pag.* 4. § *Hæ ſunt.*

9 *Ant, llwyddiant, ffynniant, moliant, meddiant, porthiant,* & abiecto *T* poeticè,

An,

An, Diddan yw dy drigian draw. D.G.
Sunt autem, vel Collectiua vel Pluralia in *Ant, Carant, Anant.*

10 *Aniaeth, gofaniaeth, gwlybaniaeth, brydaniaeth.* Quibus affine *Saerniaeth.*

11 *As, trigias, priodas, vrddas, lleas, teyrnas, perthynas, cymdeithas, barddas, galanas.*

12 Awd, *molawd, traethawd.* Et poetæ omnia in *od* & *dod* faciunt in Awd & *Dawd,*

Er perygl preiddwyr peri ffossawd,
Pascadur cyfrain, Prydain briawd. M.B.

13 Awdr, *creawdr, ymmerawdr, llywiawdr, darlleawdr.* Inde fæminina in *Odres, ymmerodres.* Videntur autem imitari Latina verbalia in *tor* & *trix.* Imperator, Imperatrix. Creator &c. Hinc etiam alia nominum genera, addita

14 A*eth*, quæ & ab alijs etiam terminationibus fit, vt *ymmerodraeth, Llywodraeth.*

15 A*wdur*, vnde fæm. A*wdures.*

16 *Adur, cofiadur, gwiscadur, pennadur, pechadur, pascadur.* M. B.

Traethadur, Cyndd. Gweadur cerdd gwiw ydoedd. M. B.

Inde fæm. *Adures, Gwniadures, Pechadures.*

Et

Et addito, *Aeth*, *Pennaduriaeth.*

17 *Awr*, *Marchnattawr*, *Tywarchawr*, *llurygawr*, *llafnawr*,

Nerth meirch a gwrymſeirch ac yſcwydawr,
Peleidr ar gychwyn a llym waewawr,
Allurygau claer a chleddyfawr,
Rhagorai tyllai trwy fyddinawr. *Aneurin.*

Item omnia in *or*, poeticâ libertate fiunt *awr*, *Telynawr*, *Crythawr.*

18 *Dab*, *cywreindab.*

Ydrindod a dro vndab,
Er deigr Mair deg ar ei mab. T. A.

Et addito *Aeth*, *Dewindabaeth.*

19 *Deb cywirdeb*, *cywreindeb.*

20 *Der*, *Taerder*, *Hyder.*

21 *Dra*, *mwyneidd-dra*, *ffieidd-dra.*

22 *Dwr* , ſic poetæ omnia in *der*, *ſychdwr.*

23 *Dod*, *Morwyndod*, *nychdod.*

24 *Did Gwendid*, *calondid*, *Rhydd-did*, quod & *Rhyddid.*

Quæ & poſt tenues eſt

Tid, *Anghenogtid*, *Ieuengtid.*

Et poeticè

Dyd, *O bryd a phob glendyd glan.* G. S.
Ar Mab a'r yſpryd glendyd gloywaf. *Cyndd.*

25 *Ed, Nodded, rhybuched, colled, gweithred, eidduned, cyhudded, gofuned, daered, caethiwed, dyled, lludded, trwydded,*

Dyred wrth ddymuned Mon. Iolo.

Ac na chred gyhudded gam. E.W.

Et plæraque in *edd* poetæ veteres faciunt in *ed.*

Pro *Cymmyrredd.* || *Cymmyrred a ched ni chai.* D.G.

26 *Edd, Breisgedd, balchedd, trugaredd, gorfoledd, buchedd, bonedd, ffalsedd.*

27 *Edydd*, quod fortè fit ab *Ad* f. g. *Gwniedydd, dringhedydd, nofiedydd, scrifennedydd.* Inde fæm. *edyddes, gwniadyddes,*

28 *Eg, Hannereg, pynnoreg.* Et linguarum nomina. *Ffrangeg, Gwyndodeg.* Sed hoc venit pro *aeg.*

29 *Ell. Ffynhonnell, pibell, rhonell, piccell, syrchell, traethell, chwyrnell.*

30 *Es. Llynges. lloches. buches.*

31 *Fa, llosgfa, poethfa, ysfa.* Sed horum plæraque fieri videntur a *man*, locus, vnde in constructione *Fan* & apocopata, n, *Fa*; *Cigfa, Penglogfa, Chwareufa, porfa.*

32 *I, Culi. Brynti, Gwrthuni.*

Drwyddi heb arswydi serch. D.G.

33 *Id, Addewid, Trefnid, Rhyddid,* quod & *Rhydid.*

Quæ & in *yd* poetice,

Ar

Ar ddyfryd cadernyd cur. D.G.

34 *Ing, Rhudding, gwynning,*
Ei feithring yw fyth rhwng ais. D.G.
Dieithr fydd er ei meithring,
I drum a gwrthallt y dring. D.G.

35 *Ineb, Doethineb, godineb, glythineb, gwylltineb, ffolineb, poethineb.*

36 Ni, *Coegni, fyrthni, crychni.*

37 *Oni, Barddoni,* & interpofito *i, Daioni, Drygioni, haelioni.*

38 *Od, Taflod.* Et inftrumento percutienti additum, verber defignat, illo inftrumento illatum; *ffonnod, gwialennod, cleddyfod, arfod, palfod, gorddod, bolltod, ffoffod.*

Additur & inftrumenti parti percutienti, *pennod:* & loco percuffo, *cernod.*

At *dyrnod,* à *dwrn,* pugillus, in genere verber feu plagam fignificat.

Hæc poetæ faciunt in *Awd, ffoffawd,* vt fupra eft dictum.

39 *Og, fwyddog, cymmydog, Marchog, tayog,* & f. g. *Arffedog.*

Inde fæm.

Oges, cymmydoges. Taioges.

40 *Or, Rhagor,* præftantia, à *Rhag,* præ. *Telynior, cantor, Crythor, priodor.* Quæ poetis fiunt in *awr,* vt eft dictum prius.

Hinc fæm.

Ores, Cantores.

41 *Rwydd, Ffyrnigrwydd, parodrwydd, serchawgrwydd, caredigrwydd.*

42 *Wch, Harddwch, taerwch, diofalwch, hyfrydwch, prydferthwch, tywyllwch.*

Quorum nonnulla & in

43 *Wg, Tywyllwg, drythyllwg.*

Dod willsaid i dywyllwg,
Dilea'r dreth, dal rai drwg. G. G.

44 *Wr, Clydwr.*

45 *Ydd, Darllennydd, scrifennydd, Prydydd, llawenydd.*

Inde fæm.

yddes, Prydyddes.

46 *Yd Bywyd, iechyd, seguryd, clefyd, tristyd, mebyd, cyfarwyddyd, de wyddyd, celfyddyd, esmwythyd, Arfeddyd.* Quorum nonnulla & alioquin in *ydd,*

Christ a farn heb ddim tristydd,
Christ Iesu yn barnu y bydd. L. G.

47 *Yll, yscutyll.*

48 *Ynt, helynt, huppynt, tremynt, cynghorfynt.*

His adde terminationes Diminutiuorum singularium, *yn, en*, pluralium, *os, ach.*

Sunt porrò Britannis vocabula multa à Latinis & Græcis deriuata. Vbi ab alienis lenibus

lenibus tenuia facimus, gladius, *cleddyf*, gloria, *clod*.

Quare fit, vt aliena plurima ab *v* incipientia, præfixo G, noſtratia fiant, vagina, *gwain*; vitium, *gwyd*; vicium *gwyg*; viri, *gwyr*; virtus, *gwyrth*; vacuus, *gwag*. Wilhelmus, *Gwilym*. Quod ante teſtatus eſt || Alanus Aureus Iuriſconſultus.

In epiſt. Iuoni Canellato dicta, & Galfrido per Badium præfixa.

Græcorum ſpiritũ aſperum mutamus in aſperiorem *ch*, ἑξ, *chwech*; ἑκυρ, *chwegr*.

De Nomine Adiectiuo.

ADiectiuum dicimus, *Enw gwan*, Nomen imbecille, quod aliâ voce indigeat ad ſuam ſignificationem exprimendam.

Variatio Adiectiuorum duplex eſt, Generis & Numeri.

Variatio generis eſt, quâ maſculina fiunt fæminina.

Maſculina, quæ deſinunt in *y* ſequente conſonâ in fæminino mutant *y* in *e*, vt Gwyn, *gwen*. Brych, *brech*. *Llyfn*, *llefn*. *Hyſp*, *heſp*. *Llym*, *llem*. *Melyn*, *melen*. Sic *Sych*, *ſech*. *Tynn*, *tenn*. *Syth*, *Seth*. *Hyll*, *hell*.

Ellyll ddyn a gwyll hell-ddu. L. Mon.

Inde compoſitum *Dihell*. *Clyd*, *cled*.

Ni wn i vn mor ddiell,
Na dyn a wyr ei da'n well. D.G.
Od aeth Rhys o'i glaerllys gled,
Yr wyf finnau ar fyned. D.N.

Gwydn, gwedn.
Glas a chyweithas awchwedn,
Lem flaen-fain fal adain edn. R.G.
Gwymp, gwemp. I.R.

Et dixit non nemo, *Chwyrn, chwern.*

In epist. Ioa. Camden, Fl. Gulfrida per Tadinus prafixa.

Sed iſta ſeptem poſtrema, vulgo Septentrionalium communia ſunt, nec vllum formant fœmininum.

Communis etiam generis ſunt, G*wych, ſerfyll, erchyll, cyndyn,* H*ydyn, Anhydyn, Hylyn. Tywyll.* Sed dixit poeta, *Tywell,* f. g. vt,

Mona Inſula.

Nos da i'r || ynys dywell,
Ni wn oes vn ynys well. L. G.

Finita in *w*, ſequente conſona, in fœmininis formandis, illud mutant in *o*, vt *Crwn, cron. Crwm, crom. Llwm, llom. Twnn, tonn. Trwm, trom.* B*rwnt, bront. Mwll, moll. Hwn, hon. Hwnnw, honno. Pwl, pol. Trwſgl, troſgl. Rhwth, rhoth. Ffiwch, ffloch.* B*lwng, blong.*

Ni, rof (drin welwſlin aelflong)
Hawdd amawr yn llawr y llong. Iolo.

Troch, à *trwch,* fractura ; *Toll,* à *twll,* foramen : Sed hæc non legi niſi in compoſitis.

poſitis. *Pen-droch*, capite fracta. *Pendoll*, capite perforata.

At Bolch à *bwlch. y gwr balch bolch ei yſgwyd*. Et compoſitum *yſgwydfolch*, q. d. Scutifractus.

Reliqua omnia ſunt communis generis, præter hæc numeralia, *dau*, duo, *dwy*, duæ. *Tri*, *tair*; *Pedwar*, *pedair*. Sic *Trydydd*, tertius; *Trydedd*, tertia; *Pedwerydd*, Quartus; *Pedweredd*, Quarta, mutato *y* in *e*.

De variatione pluralis numeri in Adiectiuis.

PLuralia Adiectiuorum formantur à ſingularibus maſculinis, eadem fere vocalium & diphthongorum mutatione, qua pluralia Subſtantiuorum; & omnia ferè exeunt in *on*.

Y & *W* mutantur in y, *llym*, *llymion*; *llyfn*, *llyfnion*; *crych*, *crychion*; *gwlyb*, *gwlybion*: *llwm*, *llymion*; *trwm*, *trymion*; *brwnt*, *bryntion*; *crwn*, *crynion*.

Nonnulla quæ exeunt in *A* ſequente conſona, pluralia fiunt abſque additione terminationis, literæ *A* addito *i*, *Arall*, *eraill*; *byddar*, *byddair*; *byddariaid* ſubſtantiuum potius eſt. Sic *llydan*, *Truan*,

Hardd,

Hardd, buan, marw, bychan. llydain, truain, Heirdd, buain, &c.

Quorum tamen nonnulla fiunt cum Additione & mutatione, vt *gwag, gweigion ; cras creision ; bras, breision ; glas, gleision, dall, deillion. Deilliaid* est substantiuum.

Aw in *o*, *Tlawd, tlodion.*

Omnia vero Adiectiua pluralia, communis generis sunt.

Plurali carent, *Da, glan, teg, hagr, Hen, serfyll, erchyll, cyndyn, hydyn, tywyll, fflwch.*

Dixerunt tamen poetæ, *Henion.*

Pe baem henion
Felein dynion. &
Dynion cyndynion dinerth,
Hyllion, erchyllion a cherth. &
Da'i llun ond tywyllion ynt.

Sic plurali carent omnia in *aid, llyd, us.*

Numeralia cardinalia numerato adiuncta, plurali carent. Eorum verò pluralia, aggregata sua significant. *Trioedd,* triades ; *pedwaroedd,* quaterniones. *Cannoedd, Miloedd, degau, vgeinian, dengeinian.*

Ani felly, anhyoedd,
Yn deall serch ein denoedd. D.G.

Ordinalia

Ordinalia ſic formantur, *cyntaf*, primus; *Ail*, ſecundus: *trydydd, pedwerydd*. Reliqua fiunt à ſuis cardinalibus additâ ſyllabâ *ed*, vt *pummed, chweched*; aliis *fed*, *ſeithfed, wythfed, degfed, vgeinfed, canfed.* At dicimus *nawed*, & *Nawfed*,

Bwriwyd ofn Aber Dyfi,
y nawfed dydd yn fwy i ti. D. I. D.
'Dwyn nawfed Iarll Dinefwr. L. Mor.

Ratio autem numerandi ad decem vſque progreditur, vt habet lex Howeli cognomento boni, *Nid oes Rhif bellach deg.* h. e. Non eſt numeratio vltra decem. A decem ad quindecim numeros formamus, digitis ſeu monadicis denario antepoſitis, cum præpoſitione *ar*, ſuper; vt, *Vn ar ddeg*, *Tri ar ddeg*, *Pedwar ar ddeg*. Excipe *Deuddeg*, 12. *Pymtheg*, quindecim, aliam ſequitur rationem.

A quindecim ad viginti, præpoſitis monadicis ſequitur *Pymtheg* cum præpoſitione *ar*, *Vn ar bymtheg*, ſedecim; *dau ar bymtheg* &c.

Deinceps ad centum vſque per vicenarium numeramus, vt, *Vn ar hugain*, 21. *Deg ar hugain*, 30. *Deugain*, pro *Dau vgain*, 40. *Deg a Deugain*, 50. *Trigain*, pro *Tri vgain.* 60. Et ita deinceps.

Sic in ordinalibus, *Vnfed ar ddeg*, 11.

 deuddegfed,

deuddegfed, 12. *trydydd ar ddeg*, 13. *Pymthegfed*, 15. *Vnfed ar bymtheg*, 16. *Vgeinfed*, viceſimus. *Vnfed ar hugain*, 21. *Deufed ar hugain.* 22. &c.

Terminationes Adiectiuorum deriuatorum, varia ſunt.

1 AID, materialia ſunt omnia, *Euraid*, aureus: *Ariannaid*, Argenteus. *Efyddaid*, ſtanneus.

2 *Aidd*, ſimilitudinem deſignant, *Morwynaidd*, *teuluaidd*, *broaidd*, *gwladaidd.*

3 *Ig*, *Gwenwynig*. Quæ vt plurimum localia ſunt, *mynyddig*, *gwledig*, *corſig*.

4 *In*, Materialia ſunt, *Meinin*, *gwydrin.*

Iſtynnawg ſy nglin,
Y*n-nhy dayerin*,
Cadwyn heyernin,
Am ben ſy neu lin. Aneurin.
Y*ni ſwyf gynneſin a derwin wydd*,
*ni thorraf a'm car ſyngharenydd.*M.B.

5 *Llyd*, *gwenwynllyd*, *poerllyd*.
Omnia in peiorem partem ſumuntur.

6 Aliquando *Lyd*, *Coeglyd*: & cum plurali, *Brycheulyd*.

Ex

Ex quibus Powyſiani fæm. gen. formant in *led*, vt *Brychenled, poethled.*

Sic & veteres,

Ei gad-feirch a'i ſeirch greuled,
Bid yn anyſgoget bid ged. Aneurin.
Barf ar farf, ac arf yn greuled,
Tal trathal, tranial trachaled. Cyndd.
Arwr ſyr ſyrthies afrifed
Ar ei law a'i lafn wyarlled. P. M.
Mam iarll a'r arf wyarlled,
A gwraig Iarll goreu o gred. G. G.
Ac wybren drymled ledoer. D.G.

7 *Og, Brwynog. Cadeiriog.*

Hæc poetæ & in *awg.*

8 *Ol, Synhwyrol.* Eſt terminatio fœcundiſſima.

Hanc poetæ in *awl.*

9 *us, Cariadus, Trefnus, Melus.*

Subſtantiua in *nt*, cum fiunt Adiectiua, ipſum *t* abijciunt. *Haint, Heinus.*

Heinus adfydig bynwyf. Ll. G.
Braint, breiniol. Chwant, chwannog.

Adiectiuorum comparationes.

POſitiuum gradum dicimus, *Enw gwan gwaſtad, yr hwn y bo y ſynnwyr cyn-*

taf i'r gair ynddo. h. e. Nomen imbecille (seu Adiectiuum) æquabile, in quo primaria vocis significatio.

Alij dicunt *Isel radd*, gradum infimum: vel, Y *gyssefin-radd*, Gradum primitiuum, vel positiuum.

Hardd, trwm, tebyg, rhaid, rhad.

Comparatiuum dicimus, *chwanegol o vn radd*, h. e. vno gradu auctum: vel, y *berfedd-radd*, seu, y *ganol-radd*, gradum medium. Et fit à Positiuo, additâ syllabâ *ach*, mutatis vocalibus & diphthongis vt in formatione pluralis, *Harddach, trymmach, tebyccach, rheitiach, rhattach.*

Superlatiuum dicimus, *chwanegol yn y radd vchaf*, summo gradu auctum; vel *vchel-radd*, gradum summum. Et fit à positiuo additâ syllabâ *af*, vocalibus & diphthongis, vt prius mutatis. Hoc est

W } in y. { *Brwnt, Bryntach, af.*
Y } in y. { *ffyrf, ffyrfach, af.*

Sic *Trwch, trwm, crwn, crwm llwm*, &c. & *gwynn, tynn, hysp, crych, brych, drythyll*, &c.

Ai } in *Ei, Rhaid, rheitiach, rheitiaf.*
Aw } in *o, Tlawd, tlodach, tlottaf.*

Hic autem consonæ finales leuiores seu mediæ, *b, g, d*, mutantur in duriores

seu

ſeu tenues; eaſque duplices, *pp,cc,tt.*

B in *pp. cyffelyb, cyffelyppach, cyffelyppaf.*

Sed non ſemper: dicitur enim *cyfflybach y caiff leban.*

G in *cc. Tebyg, tebyccach, ccaf. Teg, Teccach, af.*

Dicitur tamen *tegach,*

Digon a ddwedai 'n degach,
A barddai'r byd â rhodd bach. S. T.

D in *tt. Rhaid, Rheittiach, af. Rhad, rhattach, af.*

Sed finita in *b, g, d,* veteres ſcribebant per, *p. c. t. cyffelyp, tebyc, rhait.* Et ſic inter augendum duplicantur eodem modo quo reliquæ ſimplices conſonantes finales, poſt vocalem non longam, vt *Trwm, trymmach, af. Tynn, tynnach, af.* At *Glan, glanach, glanaf.*

Superlatiua autem ſcribenda eſſe per *af,* non per *a,* (vt nonnulli imperitiſſimè exiſtimant) docent

1 Deducta, *hynafiaid, eithafoedd, goruchafiaeth:*

2 Poetarum authoritas, qui ipſum *f* apocopare nunquam ſibi licere exiſtimant, niſi ſequente vel conſonâ, vel eiuſmodi vocali quæ vna cum ipſo *A,* poſt apocopen relicto, diphthongum poſſit

conſtituere : Quæuis enim conſona ipſi *A* adiecta, ſyllabam integram conſtituit.

3 Grammaticorum regula, Literam *f* in fine dictionis, poſt vocalem, tribus in locis ſcribi debere: 1. Id poſtulante vocis natura, N*ef*, *tref*, *hâf*, & quæ ſic ſcribi debere oſtendunt, eorundem pluralia, deriuata, compoſita, N*efoedd*, *nefol*: *trefydd*, *trefdraeth* : *hafaidd*, *haf-dy*. 2. In prima futurorum perſona, *Caraf*: vbi *f*, fit à pronomine *fi*, ego, vt in verbis patebit. 3. In ſuperlatiuis omnibus præter *goreu*, optimus.

Dixit tamen D. N. *Eithaw*, pro *eithaf*.

His adde affixa pronomina in *af*, *yf*, *of*, à *fi* ego.

Anomala ſunt

D*a*, bonus, *gwell*, *gorau*. Sic enim ſcribendum eſſe, non *gore*, aut *goref*; docent deducta & compoſita, *Gorenon gorengwyr*, *goreu-ryw*, *goreuſedd*.

D*rwg*, *gwaeth*, *gwaethaf*. Hæc vox & 9. ſequentes, ſuperlatiuum formant à Comparatiuo non à poſitiuo.

Bach, vel *Bychan*, paruus, *llai*, *lleiaf*.
Mawr, magnus, *mwy*, *mwyaf*.

Hir,

Hir, longus, *hwy*, *hwyaf.*

Hen, vetus, antiquus, ſenex, *hyn*, *hynaf.*

Iſel, humilis, *is*, *iſaf.*

Vchel, Altus, *vwch*, & *uch*, *uchaf.*

Agos, propinquus, *nes*, *neſaf.*

Hawdd, facilis, *haws*, *hawſaf.*

Llydan, latus, *lled*, *llettaf.*

Llawer, multus, à *Mawr* mutuatur *mwy* & *mwyaf.*

Buan, velox, *buanach* & *cynt*, *buanaf* & *cyntaf.*

Ieuangc, *iau* & *ieuangach*, *ieuaf* & *ieuangaf*: & paſſim, *Iſaf.*

Allan, extra, *eithaf*, extremus.

D*iwedd* ſubſtantiuum, finis, facit ſuperlatiuum, D*iweddaf*, vltimus, quod & *diwaethaf.*

Trech, fortior, eſt comparat. carens poſitiuo. Et facit ſuperlatiuum T*rechaf.*

Cecinit tamen, S. T.

Na *âd drachwant yn drechach.*

Eſt præterea Britannis quoddam ſuperlatiui genus cum Hebræis commune, & fit duplicato poſitiuo, quod Hebræi factum dicunt ad excellentiam ſuperlatiui ſignificandam, vt רע רע, malus, malus, i. peſſimus omnium, *drwg*, *drwg*. Pro. 20. 14. גבוהה גבוהה, altum, altum, i. quam altiſſimum, *vchel*, *vchel*. 1. *Sa*. 2. 3. Sic & aduerbia

Aduerbia duplicantur : Timuerunt מאד מאד, *ofnasant yn fawr fawr*. 2.reg. 10. 4. eijciam eum מעט מעט, *bob ychydig ac ychydig*. Exo. 23. 30. מעלה מעלה superne superne, *yn vchel vchel*, & מטה מטה inferne inferne, *yn isel isel*. Deut. 28. 43.

Fy nyn bychanigyn bach. D.G.

Est & Comparationis genus, quod æquiparationis dici potest, & Latine explicari per tam. Formatur autem à positiuo adiecta syllaba *Ed*, iuxta regulas formandi Comparatiui & Superlatiui gradus, vt

Hardd, harddach, harddaf, harddeed,
Rhad, rhattach, rhattaf, rhatted, &c.

In constructione habet præfixa, *Cyn*, tàm, *Cyn debycced* tam similis. *Er*, quamquam, *Er tecced y dywedi*, quantumuis blande loquaris. *Rhag*, præ, pro, *Rhag glanedyw'r calonnau*. *Gan*, cum, *Gan bured yw*. *O*, *O fwyned oedd*. *Och*, *Och oered i'w chwiorydd*. *A*, Ac, O *Ddnw teg*, *a'i ddaed dyn*. Et voce D*aed* in vnam syllabam contracta,

A daed oedd, da Duw iddo. L.G.

Venit & post verbum in forma molli, nulla præcedente particula, *Edrych decced yw*. *Ni wyddwn ddaed oedd*. *Mi a welaf*

reitied ydyw. Et post pronomina,

Gwae si o' i gweiddi gwae si ei gwedd-wed. D.N.

Aliquando absolutè ponitur,

Duw cadw Rys decced ei rodd. D.N.

Nescio an rectè cecinerit,

Anhawdd ym gael ei haeled,
Be cerddwn bob grwn o gred. I.D.

Demetæ loco *Cyn*, præfigunt *Mor*, tam, *Mor hardded*, *Mor laned.* Quod nos, *Mor hardd*, *Mor lan.* Resoluimus enim hanc comparationem in positiuum, præposito *Mor*, vt, *Mor debyc*, *mor rhad*, *mor rhaid*; pro *Cyn debycced*, *cyn rhatted*, *cyn rheitied.*

Anomala hanc Comparationem formant, alia à positiuo, *Daed*, *Drycced*, *ieuanged.*

Alia à Comparatiuo, *lleied*, *hyned*, *ised*, *vched*, *nesed*, *hawsed*, *lletted*, *treched.*

Alia ab vtroque, *Buaned* & *Cynted*

Alia carent, vt *Mawr*, *llawer*, *hir.* Vbi in eius locum veniunt Substantiua, *Cymmaint*, *Cyhyd*. *Cyfuwch*, & *Cyn vched*.

Ac er hyn e dynn y daint,
I'th iau gam a thi gymmaint, Ll.G.D.

Hallucinantur plurimum qui hanc

comparationem inter Aduerbia collocant.

Denique, Omnia pura puta Adiectiua Comparationem admittunt, vt tradunt noſtrates Grammatici.

Pronomen, *Rhagenw.*

PRonomina, vt docent noſtrates Grammatici, denotant 1° Perſonam, *Mi*, Ego; *Ni*, nos; *ti*, tu; *chwi*, vos; *Efe*, ille; *Hwynt*, illi. 2° Demonſtrationem, *Hwn*, *Hon*, *Hyn*, Hic, Hæc, Hoc; *Hwnnw*, *honno*, *hynny*; Iſte, iſta, iſtud. 3° Relationem, *yr hwn*, *yr hon*, *yr hyn*, *y rhai*, &c.

4° Poſſeſſionem, *Mau*, *Tau*, &c.

5° Interrogationem, *Pwy*, *Pa*. Quis, quæ, quid.

1. Pronomina perſonæ.

Primę perſonę { Sing. *Mi*, & in conſtructione, *fi* & *i*. Plural. *Ni*, nos.

Secundę { Sing. *Ti*, & in regimine, *di* & *thi*. Plural. *Chwi*, vos.

Tertiæ

Tertiæ
- Sing.
  - Masc. gen. *Ef*, *efe*, *efo*, & *efo*; *fe*, *fo*, *e*, *o*, ille.
  - Fæm. gen. *Hi*, ipsa, ab Heb. הִיא.
- Plur. *Hwynt*, illi, illæ, illa, com. gen.

Hi sæpe occurrit loco neutrius g. vt Heb. *y mae hi yn dyddhau*, Diescit, &c.

E, & *fe*, contrahuntur ab *efe*.

O & *fo*, ab *efo*.

E, *fe*, & *o* in constructione tantum reperiuntur.

Omnium radix est *Ef*.

In sacris Bibliis, *Efe* præcedit verbum loco Nominatiui, *Ef* sequitur. Poetæ & cõmunis sermo, *Ef* promiscuè vsurpant.

Horum nonnulla aliquando duplicata veniunt, vt apud Hebræos. In duplicandis autem prius *i* primæ & secundæ personæ vtriusque numeri, euphoniæ gratiâ, vertitur in y; & radicalis M & T, posterioris syllabæ, in F & D, vt *Mi*, *Myfi*, Ego.

Et in constructione *Fyfi*. Sic Heb. אני & אנכי ego.

Ni & *Nyni*, nos. Vt Heb. אנו & נחנו. nos.

Ti, *Tydi*, & *Dydi*; & in constructione, *Thydi*, Tu. *Chwi*, *Chwychwi*, Vos.

Hwynt, hwynt-hwy: vnde vulgare, *nhwy*, quasi *Hwyn-hwy*.

Hi, & passim *Hibi*. Sic & Latinè, Memet, teté, sese. Veniunt hæc duplicata aliquando cum accentu in vltimâ, *Mysi*, *Tydi*, *nyni*, *Chwychwi*, *Hwynt-hwy*, vt

A thydi heb waith dwy-awr. D. N.

Aliquando in penult. vt,

A mysi yn ymafael
A chwrr sy hun sy chwaer hael. D.G.

Vsurpantur & cum *y* loco *i* in vltimâ, vt *Mysy*, *Fysy*, *Tydy*, *Dydy*, *Nyny*, *Chychwy*, vt

Clo a roed ar ddrws y ty,
Claf wyf o serch, clyw fysy. D. G.
Cadwaf dydy i'th dy dellt. D. G.

Sed in his accentus est penultimâ. Hæc omnia, memoriæ gratiâ, his exemplis illustrauit Rupertius;

Mysi sydd yn ymafel
Mysi aeth â mwy o fel.
Tydi, ai caeth y tidwyd?
Tydi, ai goreu tad wyd?
Efo pan ddelai i fan,
Ac efo a gwraig Ifan.
Nyni oedd iawn i'n annos,
Nyni yn niau a nos.
Chwychwi a ddylai' chychwyn,
Chwychwi a dynnwch y chwyn.

Hwyntwy a gaid yn vntal,
Hwynt hwy i gyd yn vn tâl.

Fortaſſe etiam duplicata ſunt, *Efe*, *efo*, & *efo*. Quorum ſimplicia ſunt, *ef*, *fo*; & in conſtructione, *fe*, *e*, *o*. Ne cui autem corrupta videantur, *efo*, *efo*, *fo*, *o*; dixit D. G.

Dyn ieuangc oedd raid yno,
Gwae fi nad fyfi fai fo.

Et,

N*ac ef, na'i hen-fam efo,*
N*a'i dad a'i fam na'i dad fo.* L. G.

Idem docet affixum *o*, *Iddo*, *yntho*, *atto*, &c.

Denique, duplicata plærumque emphaticôs vſurpantur; præſertim ſi vltima accentuetur.

Præterea, his Pronominibus, *Mi*, *ni*, *ti*, *chwi*, *hi*, *hwy*, *hwynt*, plærumque in orationis ἀνταπόδοσιν adijcitur ſyllaba *Au*; quibuſdam literis interpoſitis. Ea autem ſyllaba ſignificat Etiam, Autem, Igitur.

Au adijcitur Pron.

Mi, Ni	interposito, *nn*,	*Minnau*, Ego; N*innau*, Nos	Autem, Etiam, Igitur.
Ti, *chwi*, *Hi*, *hwy*	interposito, *th*.	*Tithau*, Tu; *Chwithau*, vos; *Hithau*, Ipsa; *Hwythau*, Illi	
Hwynt sine interpositione		*Hwyntau*, Illi	
Irregulare est		*yntau*, Ipse	

Imperitiæ est quod hæc quidam scribunt per *Ef*, pro *Au*; vt *Minnef*, N*innef*, &c. Fertur tamen *D*. *E*. approbasse *yntef*, pro *yntau*. Sed huius ratio est quod fiat ab *Ef*, Ipse; quæ non valet in reliquis.

Affixa.

Ex prædictis Pronominibus separatis & integris, nascuntur inseparabilia & coniuncta Pronomina, quæ cum Hebræis Pronomina affixa siue suffixa, *Rhag-enwau cynglyn*, dicimus; quorum vnumquodq; à proprio fluit integro,

F, à *fi*, ego, vt *Attaf*, *ynof*, *gennyf*.

T, à *ti*, tu, vt *Attat*, *ynot*, *gennyt*.

O, vel *aw*, ab *efo*, ipse, vt *Atto*, *ynthaw*, *ganthaw*.

I, ab *hi*, illa, vt *Atti*, *ynthi*, *genthi*.

Ch,

Ch, à *Chwi*, vos, *Attoch*, *ynoch*, *gennych*.
Ynt, ab *hwynt*, illi, *Attynt*, *ynddynt*, *ganthynt*.

M, à *ni*, nos, *Attom*, *ynom*, *gennym*. q. d. *At y ni*, *yn y ni*, *gan y ni*, &c.

Sed adiungendorum rationem, in Syntaxi Pronominum videre licet.

Est & Affixorum vſus in perſonis verborum formandis, vt poſt patebit.

2. Demonſtrandi Pronomina.

S. *Hwn*, hic & hoc. Demetæ pro vtroq; dicunt, *hyn*
Hon, hæc.
Hyn, hoc.

Pl. *Hyn*, hi, hæ, hæc.

Plurale, *hain*, barbarum eſt, poetis & doctis ignotum.

Integrum plurale eſt, *y rhai hyn*, hi, hæ, hæc; inde contractum *y rhai'n*, & *'rhai'n*.

Llewod a'i rhydd lle daw'r rhai'n
Lle diylch llewod Owain. O. Ll. M.

Hinc imperitorum *hain*, exiſtimantium legi, *yr hain*, non *y rhai'n*.

Quatuor præcedentia pronomina, *Mi*, *ti*, *ef*, *hwn*; vocant noſtrates Grammatici *Pedwar Tudog*, quatuor Primitiua; reliqua omnia, *Tynnedigion*, Deriuatiua, quia ex iſtis quatuor omnia deriuata credunt.

Hwnyw

Hwnnw, iſte, iſtud } Demetæ indefinite *Hynny*, { Pl. *Hynny*, iſti, æ, a.
Honno, iſta. f. g.

Plurale, *heini*, barbarum eſt, vt *hain*. Integrum eſt *y rhai hynny*, iſti, æ, a; inde contractum *y rhai'ny*, & *y rhei 'ni*; vnde imperiti exiſtimantes ſcribi *yr heini*, faciunt ſuum barbarum *Heini*.

y fory 'n rhoi 'rhei' ny 'n rhad, H. D.
Dan farn nid ynt honof fi,
Diau rhan Duw yw 'rheini.

Ait quidam de ſpe, fide, & charitate.

3. Relationis.

Relatiuum ſingulare conflamus ex Demonſtratiuo *Hwn*, hic, præpoſito Articulo, *yr*. vt

yr hwn, qui; *yr hon*, quæ; *yr hyn*, quod.

Vt Græci ὁ αὐτος, idem, &c.

Plurale, à *Rhai*, præpoſito Articulo *y*, *y rhai*, qui, quæ, quæ.

Sawl, vel *y ſawl*, & *y neb*, qui, quæ, relatiua ſunt omnium numerorum & generum.

yr vn, idem, eadem, idem, & pl. ijdem, eædem, eadem. Eſt omnium numerorum & generum; ſimile eſt Gr. ὁ αὐτὸς, ἡ αὐτὴ, τὸ αὐτό.

4. Poſſeſſioni

4. Possessionis Pronomina.

Possessiua sunt, *Mau*, meus, a, um; & fœmininis adiunctum, *fau*, & contractè, *fy*: & ante vocalem dempto, *y*, fit *f*: *f'anwyl*, pro *fy anwyl*: vtriusque generis.

Tau, tuus, a um: & cum fœmininis constructum *Dau*, & inde, *Dy*, & per Apostroph. *d'* vtriusque generis.

D' enaid, pro *Dy enaid*.

Ei, suus, a, um: vel eius. Est omnis ge. & nu. sing.

Ein, noster, a, um: omnis ge. & nu. pl.

Eich, vester, a, um; omnis ge. & nu. pl.

Eu, suus, a, um: vel eorum, earúm, eorum. Dicitur de pluribus.

Eiddo, vicem supplet omnium possessiuorum, omnium personarum, generum & numerorum: vt videre est in syntaxi. Sed prima duo verè Possessiua sunt: reliqua Possessiuorum locum supplent.

His autem omnibus additur, *vn*, vnus, a, um: interposito, *h*. vt Sing.

Fy hun, ego solus, vel sola.

Dy hun, Tu solus, vel sola.

Ei hun, Ille vel illa, solus vel sola: quibus aliquando παραγωγικῶς accedit syllaba, *An*,

Fy hunan, dy hunan, ei hunan.

Pl. *Ein hun*, nos ſoli vel ſolæ.
Eich hun, vos ſoli vel ſolæ.
Eu hun, illi ſoli, vel illæ ſolæ.

Et adiectæ ſyllabæ *An*, mutato *A*, in *ai*.

Ein hunain, eich hunain, eu hunain.

Quibus etiam aliquando præfiguntur integra pronomina, vt,

Myfi fy
Tydi dy
Efe
H*i* } *ei*
H*wn* } *ei*
Hwnnw } *ei*
} *hun*, vel *hunan*.

Nyni ein
Chwychwi eich
H*wynt-hwy*
y rhai hyn } *eu*
y rhai hynny } *eu*
} *hun*, vel *hunain*.

Sed hoc fit ad maiorem emphaſim.

5. Interrogandi Pronomina.

Pwy, Quis, quæ. *Pa*, Quis, quæ, quod. Quæ omnium generum & numerorum ſunt.

Non ſemper interrogant, vt nec Quis Lat.

Item

Item *Pwy* ſemper de perſonis, *Pa*, ferè de rebus dicitur, vt מִי & מָה Hebræorum.

Pronominibus ſimilia ſunt,

Arall, alius, pl. *eraill*.

L lall, alter duorum poſterior, pl. *llaill*.

y *naill* alter duorum prior.

Neb, nemo, nullus, de perſonis dicitur.

Rhyw, aliquis.

Neb rhyw, de perſonis & rebus, nullus, a, um.

N*eb vn*. Aliquis.

Pa ſawl, quot, ex *pa* & *Sawl*; quod & *Peſawl*.

Bynnag, cui adiungitur, *pwy* & *pa*. *Pwy bynnag*, quiſquis, de perſonis.

Pa bynnag, quicquid, de rebus. Sed inter *pa* & *bynnag*, ſemper ponitur nomen.

Pa ddyn bynnac fych.

Pa ſawl bynnac.

Verbum. *Gair, Berf.*

VErbi radix, fons, & origo, apud Britannos, plærumque eſt nomen ſubſtantiuum, *Dyſc*,, doctrina, *Dyſcais*, docui. *Car*, amicus, *Caraf*; Amo vel Amabo : Quod quidem Subſtantiuum plærumque idem voce eſt cum 3. perſonâ ſingulari Futuri indicatiui, (vt Hebræis Præteriti) vel ſecundâ ſing. Imperatiui modi. Quæ perſonæ, vt plurimùm, voce eædem ſunt.

In nonnullis Radix eſt tertia perſona Præteriti, vt apud Hebræos, vt *Aeth, daeth, Gwnaeth, bu, oedd*, cum compoſitis, vt poſt patebit.

Errant igitur qui ab Infinito omnia verba exiſtimant eſſe formanda, & à *troi, ffoi, cloi* &c. dicunt *troiwn, ffoiwn, cloiwn*, &c. vbi dicendum erat, *trown, ffown, clown*, &c. à *Tro, ffo, Clo*, &c.

Modus Indicatiuus.
Tempus præſens.

NVllum ferè habemus tempus præſens verborum, vt nec Hebræi, ſed illud

illud circumloquimur per verbum ſubſtantiuum & infinitum, veniens loco participii præſentis. vt, *wyf yn caru*, ſum amans, vel, ad verbum, ſum in amare, vel amando. Sic Heb. אני אהב, Ego amans, pro Lat. Ego Amo.

Nec ſolum præſens ſed & omnia verborum tempora, circumlocutione participij & verbi Infiniti, formari poſſunt, vt & apud Græcos vſu venit: vt *oeddwn yn caru*, *bum yn caru*, *buaſwn yn caru*, *byddaf yn caru*, &c. Quod ſi infinitiuus verbo ſubſtantiuo præponatur, ab infinito abijcitur *yn*, & verbo præfigitur *y*, vel *yr*, Aduerbium, vt

Caru y bum cyd curiwyf.
Caru'r wyf is cwrr yr allt.
Gorllwyn y bum ddyn geir-llaes. D.G.

Interdum tamen pro præſenti vtimur voce futuri, vt, *Credaf yn Nuw Dâd*, Credo in Deum Patrem. *Beth meddi di*, Quid ais tu. *Mi a welaf*, Ego video: *Ti a weli*, tu vides, &c. *Mi a wn*, Ego ſcio: *Ti a wyddoſt*, tu ſcis, &c. Sic Hebræi interdum vtuntur præterito, interdum futuro pro præſenti, vt annotat Aben Ezra in pſ. 1. & R. Selomoh in Gen. 24. 45. & alij.

Porrò quinque numerant Grammatici verborum terminationes primarias, (*Gobennyddiau* dicunt) *Af*, *Wn*, *Ais*, *Aswn*, *Wyf*.

Tempus imperfectum.

Carwn, Amabam: *Carit*, bas: *Carai*, bat &c. Cuius quia in Indicatiuo rarus est vsus, ad obliquos modos flexionem eius amandamus; vt & plusquam perfecti.

Præteritum perfectum.

Singular.	*Cerais*, Amaui. *Ceraist*, Amauisti. *Carodd*, Amauit.
Plural.	*Carasom*, Amauimus. *Carasoch*, Amauistis. *Carasant*, Amauerunt.

Fit à Radice, additis personarum terminationibus; &, in prima & secunda persona singulari, mutatis vocalibus postremæ syllabæ mutabilibus, vt in formatione numeri, vt *Car*, *cerais*, *ceraist*; *Tal*, *telais*, *telaist*: *Amcan*, *Amcenais*, *Amcenaist*: *Carchar*, *carcherais*, *carcheraist*. Quæ vocales in reliquis personis manent illæsæ. Nec est in formatione verborum, nobis peculiaris vocalium mutatio, nam & illas

illas Hebræi mutant: vt à פקד formantur פקודי פקדתם פקדתן &c.

Terminationes perſonarum ferè omnium fiunt additione Affixorum Pronominum eiuſdem perſonæ, vt *Caraf*, Amo, vel Amabo: additione, *af*, à *fi*, ego: *Ceraiſt*, amauiſti: vbi *T* finalis eſt a *Ti*, tu: *Carwn*, Amamus, Amabimus vel Amemus: vbi *n*, à *ni*, nos. *Caraſom*, & reliqua pluralia primæ perſonæ, habent *'m* affixum: *Caraſoch*, Amauiſtis, vbi, *ch*, à *chwi*, vos: *Caraſant*, Amauerunt, vbi *nt* eſt ab *hwynt*, illi. Sic et in reliquis temporibus. Eodem modo et Hebræi, nam in פקדתי visitaui, י finale, eſt ab אני ego. In פקדת viſitaſti, ſyllaba ת eſt ab את, Atta, tu. In פקדנו, viſitauimus, ſyllaba נו eſt ab אנו, nos. In פקדתם & פקדתן, viſitaſtis, תם & תן, fiunt a pronominibus אתם & אתן, vos.

Summæ eſt imperitiæ, et Contractio nemini poetarum licita, quòd nonnulli primam ſingularem faciunt in *is*, vel in *es*, *Ceris*, *Ceres*, pro *Cerais*; ſecundam in *iſt* vel *eſt*, *Ceriſt*, *Cereſt*, pro *Ceraiſt*: niſi cum imperitam vulgi loquelam μιμητικῶς vel εἰρωνικῶς imitari volunt poetæ, eiuſque inſcitiam damnare, vt ille,

Mae

Mae'r dist? Mi a'i teslis yn tan, pro *teslais.* S. T.

Tertiam personam singularem *odd*, poetica licentia mutat in *awdd*, vt,

Y ci a las yn y clawdd.
Llwyddiant i'r neb a'i lladdawdd. D. Ll.
Ni ddaliawdd ei chlawdd ychlân. G. G.
Ni adawdd, ni bu nawdd nes. D. G.

Nonnunquàm in *Es*,

Hoffi digoni a ddigones llew,
A'r llu tew trylew trwy faran-res. Cyn.
Y dydd y codes Iesu,
O farw'n fyw, da farn fu. G. Y. C.
Yn dad drwy gariad y rhagores
yn fab rhwydd arab araf cynnes. Iolo.
Lloches lle'r ymolches moch. D G.
Drych y ffair oedd, dewrwych ffres,
Drwg olwg draw a'i gweles. T. A.
Pwy amgen onid pum-gair,
A feichioges mynwes Mair. G. I. H.

Et in *As*,

Trist wyf trais Duw a'i gallas,
Traws Ddafudd lawrudd a las. B. F.
Ac yn oreu dyn Duw ry greas,
Cyn ei far arnaf nenaf na'm llas. G. M.

Et in *Is*,

Cymro glew a'n gadewis. D. G.
Gadewis fy newis Fon. D. G.
Pwy a beris it brisiaw. R. G.

Dy

A mem of word and not of deeds
is like a garden full of weeds

Dy ddau nai, nid oeddyn is,
Yr vn Duw a'i gwrandewis. T.P.
Cadarn rhag llwgr y cedwis,
Ceidwad yw fo, cadwed fis. D.Ll.

Et veteres,

Llawer iawn o'i ddawn a ddefnis
Attaf, llwyr y coffaaf a'm coffeis. D.B.

Trodd, ffodd, clodd, parotodd, & alia quorum infinitum est in *oi* contractè dicuntur, pro *Troodd, ffoodd, cloodd, parottoodd*, &c.

Vulgo Demetarum hæc persona desinit in *Ws*, *Carws*, Amauit. Quod nemo ferè Poetarum aut Oratorum ausus est vsquam imitari. Semel dixit D. G.

Hadlyd liw hudol o dlws
H*udolion a'i badeilws.* D. G.

Et veteres aliquando *Ws*,

Ystwyll ystyriws Dews defnydd. M.G.

Aliquando *Wys*,

Creawdr a'm crewys a'm cynnwys iwplith
Plwyf gwerin Enlli. M. B.
Duw a ddifferwys ei eglwysau. G. B.

Porrò, Tertia persona singularis omnium temporum, interdum indefinitè ponitur pro quâcunque sui temporis personâ, (vt apud Hebræos) præposito nominatiuo, vt *Mi a garodd, ti a garodd, ni a garodd, Chwi a garodd*, &c.

John Rowlands John Rowlands

Aed y traed hyd atto'r wyl. G.G.
Gwr a wella 'r gwyr wellwell,
A gwyr a wna gwr yn well. D.N.

Prima pl. *Om*, fortaſſe rectius *Am* (vnde 3. pl. *ant.*) vt ſæpe apud Poetas,

Ys gwybuam gam am ganbunben. P.M.
O'i ddwyn cynneddf brwyn cwynaſam
Samſwn, llyw llaſndwn llew dinam. P.B.
Clywſam adinam ddaioni. Iolo.
A wnaetham o gytgam gynt. D.G.
Gwarae, a gwyddyn ba ham,
A'r eigr bryd a orugam. D.G.
Em gweddi, ni a'i gwyddam,
Aed wrth fodd dy wyr a'th fam. D.N.

Sed nos communem ſequimur rationem.

Pro ſecundâ pl. *Och*, dixit non nemo *Awch.*

Tertia pl. exit in *Ant*, *Caraſant*; & poeticè abiecto *T*, in *An.*

Am a wnaethan a'm annedd. L.G.

Quod etiam fit in 3. pl. futuri, vt

Rhwydd y daw rheiddiau o dan
Rhagod, pawb a'th anrhegan. Iolo.
Mawr y ſoniau am danaw. I.H.S.
Medran feſur y Ganon. G.O.
y dall a'th wyl, Duw oll i'th alwan,
Ac yn dafodiog y gwnaud fudan. G.I.

Nid

Nid an o'r lloffi wen i'r llawr. S. K.
Et in *ont* & *on*. Sed apud veteres poetas non legimus *ont*; proinde nec, *on*. Cecinit tamen ille centum ab hinc annis,

Arian i Sinddas er anſoddion
Er ei Ddnw Ieſu a roddaſon. G. I. Ll.

Et ſæpius in iſta odâ. Quam fama fert authorem omni conatu voluiſſe ſuppreſſam.

Hic autem ſemel monere ſufficiat, omnia verba pluralia in *nt* deſinentia, ipſum *t*, & poeticè & vulgariter abijcere.

Pluſquam perfectum.

Caraſwn, Amaueram, *caraſit*, *caraſai*, &c. Sed quia in hoc modo rarioris eſt vſus, diſcentem ad obliquos modos relegamus.

Futurum.

Singular.	*Caraf*, Amabo.
	Ceri, Amabis.
	Car, Amabit.
Plural.	*Carwn*, Amabimus.
	Cerwch, Amabitis.
	Carant, Amabunt.

Fit à radice addita ſyllabâ, *af*, *Car*, *caraf*; & in ſecunda perſona vtriuſque numeri, mutatâ vocali mutabili.

Secunda sing. in *i*, Demetæ & Poetæ faciunt in *y*, *Cery*; vt,

Gymry lle rhyglyddy glod. Iolo.

Hy 'goresgynny Gonach. Iolo.

Ti a leddy clochdy clod. Iolo.

Et veteres,

Dy fantawl nid hawl, nid hawdd hynny,

Dy far ys anwar y gossody. D. B.

Tertia sing. communiter & regulariter exit in *a*; plærumque tamen est radix, vt ante monitum est.

At quædam hic variant. Nam nonnulla quæ in vltimâ syllabâ habent *O* vocalem, eandem mutant in *Y*, vt *Tro*, *Try*. *Torr*, *Tyrr*. *Rhodd*, *Rhydd*. *Ffo*, *ffy*. *Golch*, *Gylch*. *Dod*, *Dyd*. *Clo*, *Cly*. *Llosg*, *Llysg*.

Et composita, *ymdry*, *ymylch*, *datcly*, *Dyry*, *ymrydd*. Sic *Diolch*, *Diylch*,

I Dduw Madog a ddiylch,

Gan ei chwaer hael cael y cylch. D. G.

Esgor, *Esgyr*, vt

Disgybl i'r beirdd nid esgyr. D. G.

Gwrthod, *gwrthyd*. *Cymmorth*, *Cymmyrth*.

Quæ si habeant *A* vel *O* in penult. illas mutant in *E*, vt, *Gwrando*, *gwrendy*. *Gado*, *gedy*. *Taro*, *Tery*. *Addo*, *Eddy*. *Gosod*, *Gesyd*. *Aros*, *Erys*.

Si prior sit *A*, posterior *E*, mutabitur

tur *A* in *E*, *E* in *Y*, *Gwared, gweryd. Atteb, Ettyb.*

Quæ vocalem *A* habent in vltimâ, illam mutant in *Ai* vel *Ei*, *Saf, ſaif. Par, Pair.*

Beth a'm pair yn ddiweiriach. Dicimus tamen *Par.*

Dafn, Daifn. Daifn fy neigr dwfn ſynegais. D. G. pro *Dafna.*

Tafl, Taifl. A fo ſwrth yn ei wrthaifl,
March toſt trwy ammharch a'i taifl.
Gall, gaill, Ef a eill dyn eiry peill-liw. D.G.
Delw a'm peirch meirch mygr bydaith. Cyndd. pro *Parcha.*

Sic *Cadw*, *Ceidw*. *Gwarchadw, gwercheidw*. *Gwahardd gweheirdd*,
Saint o bob lle a'm gweheirdd
Santeſau hun-deiau heirdd. D. G.
O hwnych gwych a'm gweheirdd,
O hiraeth am bennaeth beirdd. M.B.
Llam, lleim. Am rym llym y lleim fy nagrau. D.B. pro, *llamma.*

Iamdudum obtinuit, vt hæc perſona, corruptiſſimè vulgo exeat in *iff*. Quod factum exiſtimo ex κακοζηλία & prauâ imitatione Anomali *Caiff*, à *Caffael*. Vt *Ceriff*, pro *Car*. *Periff*, pro *Pair*. *Rhoddiff*, pro *Rhydd*, &c. Quæ nunquam ſine indignatione audio. Hæc veteribus ignota

 fuere,

fuere, & ab Oratoribus & Poetis, vt summâ tincta barbarie, semper vitata; vt ne à monosyllabo quidem *Af*, Ibo, ausi sint dicere *Aiff*, pro *a*, ibit; ne quidem post Aduerbium *a*: sed semper dixerunt, *a â*, ibit,

Dyn wyf a a *danei wad,*
Er nad a *'r vn a'i dywad.*H.K.
Llywelyn drowſ. dynn a a *droſti.* D.G.
Ac a a *dan Gaeo dir.* L.G.
Ef a a *eilwaith pan ryfelid,*
Ef a a *eryr cryf a eirid.* L. G.
Ef a a'r *bi i farw byth.* L. G.
y byd o ddynion, fel i'r Badd, a a
Oddi yna i'r noddfa nadd. L.G.

Imperitè ergò dixit si quis cecinit,
Cywiriaid enaid yna,
O goffa dig, aiff a'i da.

Et in futuris verborum in *An*, rectius duxerunt veteres duplicare *Aa*, quàm dicere *iff*, vt *Triſtâa*, *Lawenhâa*, *Trugarhâa*,
Treiſſwr a'i cymmer,
Troſſedd eliffer,
*Trawſwalch ner mawer, a'i mwynhâa.*D.B

Vel ipsum duplex *aa* in simplex contrahere, vt
Hyll dynniad y wyllt yna
Ei gwr ei hun a'i gwarha.

Et poetarum suæ ætatis facile princeps,

ceps *Alettus*, ad rithmum alternum in *ff* præeunte vocali, absoluendum; quia nullam inuenire potuit dictionem Br. in *iff* desinentem, maluit *f* finale in *ff* mutare, quàm vti futuro in *iff*, quod tunc temporis fortasse incognitum fuit, vt,

Gwynedd am ein gwledd mae'n gloff:
Marw llew'r Prins, mae'r lloer heb priff,
pro *Prif.*

Futurum interdum supplere vicem presentis, suprà monitum est.

Modus Imperatiuus.

Singular. { *Car*, Ama.
Cared, Amet.

Plural. { *Carwn*, Amemus,
Cerwch, Ametis.
Carant, Ament.

Secunda sing. semper eadem est cum tertia futuri indicantis, præterquam in ijs quæ futuri vocales mutant, vt, *Tyrr*, *Try*, *Gylch*, &c. quæ hic nulla facta mutatione fiunt, *Torr*, *Tro*, *Golch*, &c. A *gado*, fit *gad*.

Tertia sing. non nusquam in *Id*, cum vsitatâ vocalium mutatione, vt *Cerid Duw fi*, pro *Cared*.

Totum

☞ Totum plurale idem ſemper eſt cum pl. futuri indicatiui; niſi quod poetæ tertiam perſonam interdum faciant in *ent*, vt, *Carent*, pro *Carant*.

Et in *Ont*, à futuro Optatiui, vnde abiecto *t*. *On*, vt,

Cornwal Caer lleon galwon am geilieg. R.N.

Modus Optatiuus.

Optatiuus, Potentialis & Subiunctiuus, voce ijdem ſunt. Significatio particulis adiunctis diſtinguitur.

Præſenti tempore carent.

Præteritum Imperfectum.

Singular.	*Carwn*, Amarem.
	Cerit, Amares.
	Carai, Amaret.
Plural.	*Carem*, Amaremus.
	Carech, Amaretis.
	Carent, Amarent.

Pluſquam perfectum.

Singular.	*Caraſwn*, Amauiſſem.
	Caraſit, Amauiſſes,
	Caraſai, Amauiſſet.
Plural.	*Caraſem*, Amauiſſemus.
	Caraſech, Amauiſſetis.
	Caraſent, Amauiſſent.

Horum

Horum temporum ſecunda ſing. fit etiam ſine mutatione vocalis, & fortaſſe rectiùs, *Carit, Caraſit.* Et dicunt poetæ, *ut*,

Bellach bellach eiriachut,
y cawn fel am chwedl y cut.

Et *yd*,

Hy drwyddyn, trahydr oeddyd,
Ar ollwng hai a'r llu'nghyd. T. A.

Sed fere ſemper *ud*,

Ni chiliaiſt, ni ochelud
Arbed traul, ar y byd drud. L. G.
Nid oeddwn gall na'm pallud,
Ni bu ddewin gylfin glud. D. G.
Ti'addawſud y fud ferch. Ll. G.

Tertia ſing. exit in *Ai*. Quod enim in prima SS. Scripturæ interpretatione, legebatur, & vulgò profertur, *E, Care, Caraſe*; corruptum eſt; nec vſquam à poetis vſitatum, aut ante noſtrum ſeculum, auditum. Nam & patres noſtros audiuimus, communi ſermone loquentes *Ai*.

Dicimus tamen *Dyly*, pro *Dylai*,

Oni ddel hyn a ddyly
Bob ychydig hyd frig fry. D. G.
Ni ddyly hun-dy hen-dwyll. I. T. P.

Totum autem plurale, poetis vſitatius, & meo iudicio rectius fit, cum mutatione vocalium penultimæ, & termi-

natione per *y* formatâ, vt,

Cerym, Cerych, Cerynt.

Caresym, Caresych, Caresynt.

Vulgaris tamen forma est quæ in paradeigmate habetur; quam nec poetæ omnino respuunt, vt in persona

1 *Ni ellem curem wrhyd.* D.G.

Ar drichawr yr edrychem,

fel gwnenthur tri l o Em. Ll.

Goreu trysor a garem,

Goreu ystor wyd Grist ym. L. G. in alterno rithmo.

2 *Bid i'wch chwech bywyd o'ch iaith,*

Bedelech heb y dalauth. I. D.

Ar chwech y gwelech roi gwin. H.D.

3 *Brydswrn o baradwys went*

Tw' nhwyllo, hyn in allent. B.B.

Saith o aliwns ni thalent

Syr Risiart rhyswyr gwyr Gwent. Idem.

Saethau dyrnodiau nodent,

Aneidr a sarph enw dros went. I. Mon.

Et abiecto *T* ab *ynt*, *yn*,

Och i'r adar na chredyn,

Duw i'n o Dduw, d' eni o ddyn. D.N.

Sic *En* ab *Ent*; Quæ apocope quo minus à nonnullis probatur, eo pluribus confirmanda est exemplis,

Offrymmen ddalen bob ddau. L.G.

Am liw seren, | *wyt oferen,* |
y diferen, | *anadl beren,* | G. O
ar offeren, | *wyllt a geren,* |
er offeiriad. | *wallt deg eurad.* |

Cymro coronog crynen.
Caneuan 'r byd cawn ar ben. L. Mor.
Troist lynges lle gormessen,
Trwy Ffraingc at wyr Pharao ben. Idem.
Wyth seren rhisen y rhawg. S. B.
A llu esgyll a wisgen
O foth i olwyn y sen. W. Ll.

Fit etiam tertia pl. apud poetas in *Aint*, quæ mihi genuina & regularis videtur eſſe huius perſonæ terminatio, à tertiâ ſing. *Ai*, vt tertia pl. futuri *Ant*, fit ab *A* tertia ſing. *Pwyſa, pwyſant.* & futuri optatiui 3. pl. *ont* à ſing. *o*: *Caro, Caront.*

Nest wiw-goeth, wenddoeth, wyn-ddaint ac Ifor,
A mwy na rhagor i'm anrhegaint. D. G.

Et abiecto *T*, *Ain*,
Ac na bain ar drwain draed, pro *baint.* D. G

Powyſiani *A.* penultimæ pluſquam perfecti interdum vertunt in *y*, vt *Caryſwn, Caryſit, Caryſai,* &c. pro *Caraſwn, it, ai,* &c.

Et interdum penitus abiecto *A*, nimis barbarè. *Carſwn, it, ai,* &c. pro *Caraſwn,*

 &c.

&c. ex praua imitatione verbi, *Gwelswn, gwelsit, sai.*

Futurum.

Singular. { *Carwyf*, Amauero. *Cerych*, Amaueris. *Caro*, Amauerit. }

Plural. { *Carom*, Amauerimus. *Carech*, Amaueritis. *Caront*, Amauerint. }

Hic corrupte, *Bwytathwyf*, inserto *Th*, pro *Bwytawyf*, ad exemplum anomali *Rhothwyf*, &c. pro *Rhoddwyf* &c. & verbi substantiui, *Bythwyf*, pro *Bydwyf*, &c. De quibus infra.

Secunda singularis vsurpatur & in *ech*, sine vocalium mutatione, *Carech*, pro *Cerych*.

Tertiam singularem in *O* veteres faciebant in *wy*, vt

Aur didawl meidrawl ei modrwy a'i phall,
Ni phell dynn rhiain rhag a garwy. pro *garo.* P. M.
Doeth atteb, Duw a'th attwy, pro *Atto.*
Deiroes byd, a hefyd hwy. Idem.
Golwg dof, dewis gan a'i syllwy,
Goleu-liw golwg i'r a'i gwelwy.

Gwelais

Gwelais yſtlys glwys gloyw ei gyl-
chwy. Cyndd.
Ni ryweles teg ar nis gwelwy,
Ac y dan ruddem ruddaur fadrwy. Idem.

Sic tertiam pl. *ont*, faciebant in *Wynt*, *carwynt*, pro *caront*.

Interdum in *oent*, & in *oynt*.

Modus Infinitus.

Infinitum naturâ quamproximè ad radicem accedit, & quaſi ſecundaria radix eſt; vnde Hebræi מקור fontem, ſcaturiginem appellant, quia inde ſignificandi modus ad alia tempora, ceu per riuos, perfluit.

Infiniti terminatio varia eſt, & ſæpiſſimè conſonans. Sed communior eſt in vocales, *A, i, o, u.* In nonnullis *Au, An, Ain.*

Radix ex *A, ae, e*, non mutatis, & ex *w, y* mutatis, conflata; ad finem addit *u*, *Car, Caru*; *Haedd, Haeddu*; *pech, pechu*; *llech, llechu*; *Taer, taeru*; ſic *Cwſg, cyſgu*; *Plyg, Plygu*; *Cryg, crygu.*

Excipe *Darn, Darnio*; *Dryll, Dryllio.*

Radices ex *i, u, ai, au, iw* & *wy* concinnatæ, aſſumunt *o* ad finem, *Rhiſ, Rhiſo*, *crug, crugo*: *tail, teilo*: *haul, heulo*: *briw,*

briwo : twyll, twyllo : hud, hudo.

Septentrionales plærumque ante *o* finale ponunt *i*, G*wib, gwibio*; *caib, ceibio*; *Rhaib, rheibio.*

O & *oe* aſſumunt *i*, *llog, llogi : crog, crogi : poer, poeri : oer, oeri : ſoeg, ſoegi : coeg, coegi : moel, moeli.* Exceptis, *Hoel, hoelio : coel, coelio : ffroen, ffroenio*, &c.

Sed hæc omnia certiùs docebit vſus quam præcepta.

Quæ deſinunt in *A*, plæraque ſunt colligendi verba. Et ſemper a ſubſtantiuis, iiſq; vt plurimũ pluralibus formantur, C*uena, Afalena, ytta, gwiala*, C*oetta, cawſa.*

Aliquando à ſingularibus, *Cymmhortha, Ceiniocca.*

His adde *Bwyta, llewa*, Demeticum.

Quæ fini adijciunt *Hau*, ferè omnia inceptiua ſunt, vel ad inceptiuorum ſignificationem quamproximè accedentia, *Dwfrhau, Dyddhau, llawenhau, llwfrhau, Meddalhau, pruddhau.* Et plærumque ab Adiectiuis fiunt.

Sed *H* non ſcribitur poſt *c, p, t.* Sed ipſæ poſt vocalem venientes duplicantur, *Llaccau, gnottau.* Vbi etiam *g, b, d*, fiunt, *c, p, t, gwaccau, gwlyppau, bryttau.* Alias ſic, *Triſtau.*

Quæ

Quæ finiuntur in *an*, & *ain*, aut frequentatiua ſunt, aut frequentatiuis ſimilia. *Hyntian*, *Heppian*.

O hynt i hynt i hyntian,
O goed i faes gloywlaes glan. D. G.

Vbain, *llefain*, *germain*, *cywain*. à radicibus *wb*, *llef*, Garm.

Interdum ante *ain*, ἐπενθετικῶς præfigitur *ſ*, vt *wylofain*, ab *wylo*, *cwynofain* a *cwyno*, *Rhedegfain*, à *Rhedeg*. Sic *cwynfan*, à *Cwyno*.

Non tamen proinde primitiuorum infinita ſcribi debent in *Of*, vt cecinit W. K.

Quæ deſinunt in *ach* diminutiuæ ſunt ſignificationis, *Chwarenach*.

Sic quæ in *Al*, *Naddial*.
Heb dâl gyfnewidial wydn. D. G.

Eſt autem Infiniti multiplex apud Britannos vſus, vt & apud Hebræos. Nam ſæpiſſimè τεχνικῶς vſurpatur loco ſubſtantiui, vtpote quod magnam in vtraque lingua, cum ſubſtantiuo cognationem habet, & conſtructione nihil ab eo differt, vt in ſyntaxi videbitur.

Item, ex Infinitis fiunt participia, præpoſitâ præpoſitione *yn*, vt ל aut ב apud Heb. *yn caru*, amans, ad verbum, in amando. Vt interdum apud Græcos, ἐν τῷ λέγειν &c.

Item Gerundia & Supina, auxilio fiunt

unt præpositionum, vt apud Heb. ministerio seruilium בכלם. Deut. 20. 9. בכלת, secundum consummare, *wrth orphen, wedi gorphen.* Gen. 5. 4. Post gignere ipsum, *wedi cenhedlu o hono.* Gen. 18. 2. iuit in occurrere eorum, i. in occursum eorum, *i'w cyfarfod hwynt.* Ez. 13. 8. Propter loqui vos vacuũ, *Am ddywedyd o honoch yn ofer.* Deut. 9. 17. vsque venire vos ad locum istum, *Hyd eich dyfod i'r lle hwn.*

Sed de huius Modi vsu, plura in Syntaxi.

Est Britannis quædam Verborum vox, quæ significatione, Hebræorum Coniugationi Hithpael respondet, & actionem denotat reciprocam, vel, vt loquuntur Hebræi, hærentem in se, eamque vel veram vel simulatam. Et Britannicè fit ab Actiuo, præfixâ præpositione *ym.* Gen. 3. 8. ויתחבא, ac *ymguddiasant.* Sic *ymgynnal, ymattal,* sustinere se, continere se. Sæpe mutuam significat actionem, *ymgosleidio, ymgaru, ymwneuthur.* Aliquando frequentatiuam, *ymatos, ymofyn.* Vt התהלך itauit. Aliquando puram Actiuam, vt apud Hebræos quæ non formantur ex Kal. sed primaria sunt.

Forma Passiua.

Vnumquodque tempus passiuum, vnam habet vocem indefinitam, tertiæ personæ singularis, quæ cuilibet personæ vtriusque numeri additur.

Sunt autem terminationes (*Gobennyddiau*) passiuorum, vt & actiuorum, quinque, *ir*, *id*, *wyd*, *asid*, *er*.

Indicatiuus Modus.

Præsens tempus.

Tempus præsens non habemus, sed illud formamus per participium & verbum substantiuum passiuum.

yr ydys yn { *fy nghanu.* / *dy garu.* / *ei garu.* }

Plural. yr ydys yn { *ein caru,* / *eich caru.* / *eu caru.* }

De Imperfecto consule obliquos.

Perfectum.

Singul. *Carwyd Fi, Ti, Ef.*
Plural. *Carwyd Ni, chwi, hwynt.*

Vel posito ante Verbum Pronomine, sic.

Singular. *Mi, ti, efe,* } *a garwyd.*
Plural. *Ni, chwi, hwy,* }

Et indefinite per 3 personam & affixa, sic,

Sing. *Fe a* { *'m carwyd i,* / *'th garwyd ti,* / *i carwyd ef.*

Pl. *Fe a* { *'n* / *'ch* / *'u* } *carwyd* { *ni.* / *chwi.* / *hwynt.*

Et sic triplici modo formari possunt omnia tempora passiua; quod semel monuisse sufficiat.

Nonnulla hic interserunt *p*, vt *Gwnethpwyd*, pro *Gwnaethwyd*. *Dywetpwyd*, pro *Dywedwyd*. Et Demetæ, *Dywespwyd*.

Sic, *Claddpwyd, lladdpwyd*; pro *Claddwyd, lladdwyd*.

Ni roddai borthmon llon llwyd,

Er vgeinpunt a ganpwyd, pro *A ganwyd*. D. G.

Sic *Gwanpwyd* pro *Gwanwyd*, apud *Aneurin* & E. G.

Fit etiam hoc tempus in *Ed*, pro *wyd*, vt,

Angall yw y dyn nis del ei gred

A-

Ar y gwr goreu a aned. pro *anwyd.* Ll.G
Gwae fi Grist Celi caled o'm rhysyg,
A rhysedd i'm oosped, pro *Cosiwyd.* D.G
Gwae ni faint fu gri holl gredo'i drengi.
Gwae fi is deri f'ais a dorred, pro *Dorrwyd.* D.N.

Atque hanc terminationem approbare videntur participia huius temporis quæ omnia fiunt in *Edig*, *caredig*, *ganedig*, *Cospedig*, *torredig*, à *Cared*, *Ganed*, *Cosped*, *Torred*.

Fit & in *Ad*,
Pedwar angel Duw 'm mhlith a welad.
Pedwar maib Phulpod, llewod penllâd. L.G

Et *llâs* pro *lladdwyd*, vt anomalum *Cas*, & *Casas*, pro *Caswyd*, de quo postea,
Llas Arthur, llu a syrthiai,
Lladdwyd nerth lladdwyd ei nai.

Et legitur *Anydoedd* pro *Anwyd*,
Y mab ydoedd
A anydoedd
Dan ei nodau. Y.B.G.

Plusquam perfectum, *Carasid*, vel *caresid fi* &c.

Futurum, *Cerir fi, ti, ef,* &c. Quod aliquando venit loco præsentis, vt,
Rhwyddach y cerir heddyw
Rhodd, a gwnai fodd, nag iawn iw fyw.

Imperatiuus modus.

Carer, fi, di, ef, &c.

Optatiuus, Potentialis, & Subiunctiuus.

Imperfectum, *Cerid, fi di, ef,* &c.
Plusquamperfectum, *Carefid, fi, di,* &c.
Futurum, *Carer, fi,* &c.

Participia.

Caradig { *i ddyn,* Amans homini. *gan ddyn,* Amatus ab homine. *Dyn,* Amatus, vel Dilectus hominis. }

Caradwy, Amandus.

Participia in bilis & dus, fiunt à radice præposito *Hy,* vt *Hyblyg, Hygar, Hyddysc, Hyglod, Hyffordd, Hygof.*

Aut *Gwiw* vel { præposito, *gwiwglod, gwiwbarch.* postposito, *Cariadwiw, clodwiw.* }

Impersonalia

Veniunt in tertiâ personâ singulari verborum neutrorum, *Edifarodd arnaf, Chwithodd arnaf. Synnodd arnaf.* Nescio an

an plura sint verè impersonalia. In reliquis, quæ apud Grammaticos pro impersonalibus legis, sententia tota Nominatiuus est. Item omnia verba passiua ad naturam impersonalium quam proxime accedunt. Vtpote quæ in tertiâ solùm personâ veniunt.

Verbum Substantiuum.

MAgnus est huius Verbi apud Britannos vsus, ad temporum personarumque deficientium supplendos defectus.

Indicatiui modi

Tempus præsens.

Singul. *wyf*, sum; *wyt*, es; *yw*, *mae*, *oes* *sydd*, & per apocopen *sy*, est.

Plural. *Ym*, sumus: *ych*, estis; *ynt*, *maent*, sunt.

Et quasi duplicatum:

Sing. *ydwyf*, *ydwyt*, *ydyw*. Pl. *ydym*, *ydych*, *ydynt*.

Et poeticè, Sing. *yttwyf*, *yttwyt*, *yttyw*. Pl. *yttym*, *yttych*, *yttynt*.

Nad yttwyf ynghoed Emtum. D. G.

Attyn negeswr yttwyf.
Tri nattur trwy hyn yttwyd. G. G.
A ddywetto lle'dd yttym,
Drwy Geri oll, ydyw'r grym. L.G.

Secunda singularis est etiam, *wyd, ydwyd, yttwyd.*

Ceiliog adeiniog wydyn. G. G.

Tertia singularis quadruplex est, vt videtis.

Differentia hæc esto,

yw, vel *ydyw* aliquando est narrantis, & Nominatiuo postponitur, *Mi yw'y win-wydden.*

Aliquando interrogantis, & præponitur, *Ydyw Duw 'n annrhugarog?*

Sydd vel *sy* vsurpatur cum nominatiuo emphatico, cui semper postponitur, estq; narrantis,

Duw sy dda dwys ei ddial.

Et interrogantis, *Pwy sy ddoeth mewn pais o ddur?*

Et venit vel cum particula *y*,

Serch a rois ar chwaer esyllt,
Y sy waeth ym nâ saeth wyllt. T. A.
Y mae eryr ym Meiriawn. O.G.

Vel sine *y*, vt

Mae'r goron ym mrig eryr.

Et semper antecedit, nunquam succedit.

Oes, eſt Interrogantis aut reſponden-tis, & ſemper præponitur. Et vſurpatur poſt *A*, num ; *Os*, *Od*, ſi ; *Nid*, non ; *Onid*, nonne ; *Ond*, niſi ; *nad*, quòd non ; *nac*, non, reſpondentis. *A oes neb a wnel ddaioni. Os*, vel, *Od oes neb a wnel daioni. Onid*, vel *Ond oes neb a wnel d. Nac oes neb. Oes vn Christ. Mi a wn nad oes neb arall.*

Porrò iſtæ quatuor voces, vt perſonæ indefinitæ, omnibus vtriuſque numeri perſonis inſeruiunt. Et eſt in verbo ſubſtantiuo perſonæ indefinitę vſus frequens, vt in Syntaxi patebit.

Secundam pluralem *ych*, *ydych*, & *ytiych*, Demetæ faciunt, *ywch*, *ydywch*, *ytywch* ; & dixit poeta.

Cynnydd fydd cynneddfau ywch,
Cans lot i'r Cwnsel ytiywch. R. N.
Hir ddwedyd, rhoi ydd ydywch,
Yw coffau am bob cyff ywch. I. T.

Mae ſolum, format tertiam perſonam pluralem, vt, *Maent*, ſunt : quaſi *Mae hwynt.*

Imperfectum.

Sing. *Oeddwn, oeddit, oedd.* Eram, eras, erat.

Pl. *Oeddym, oeddych, oeddynt.* Eramus, atis, ant.

Omnes

Omnes personæ formantur à Tertia sing. quasi radice. *Oedd, oeddit, oeddym*, &c.

Dicitur & *ydoedd.*

Et poeticè, *yttoed, yttoeddit, yttoeddym*, &c.

Aphan yttoeddem, gem gu. D. G.

Secunda sing. *it*, poetice mutatur in *yt, yd, vt, ud*, vt in verbis adiectiuis est superius monitum. Pluralis etiam *y* fit per *e*, *oeddem, ech, ent.*

Perfectum.

Sing. *Bum, buost, bu.* Fui, fuisti, fuit.

Pl. *Buom, buoch, buant*, vel *buont.* Fuimus, fuistis, &c.

Et abiecto *T*,

Am na buon yn onest. H. D.

Tertia sing. est radix huius temporis & sequentium omnium.

Prima sing. est contracta à *buym* vel *buum.* Quibus interdum vtuntur poetæ.

Pro *bum*, dicit vulgus Demetarum, *buo*, fui.

Plusquam perfectum.

Sing. *Buaswn, buasit, fai.* Fueram, ras, rat.

Pl. *Buasem, buasech, sent*; vel *Buesym, buesych, buesynt.* Fueramus, fueratis, fuerant.

Futurum

Futurum.

Sing. B*yddaf, byddi, bydd.* Ero, eris, erit.

Pl. B*yddwn, byddwch, byddant.* Erimus, eritis, erunt.

Radix eſt tertia ſingularis, B*ydd.*

Ad huius futuri formam, *Cymmyddi*, & *Cymmydd*, à *Cymmodi*,

Na chaffwyf drugaredd fry,

O chai' moad, o chymmyddy. D.G.

Et in Imperatiuo,

Cymmydd â'th brydydd, ni bydd bâs. G.M

Imperatiuus Modus.

Sing. B*ydd*, ſis; B*ydded, boed, bid*; ſit.

Pl. B*yddwn, wch, ant*; vt in futuro. Sitis, &c.

Si quis exiſtimet 3 ſing. B*id*, fieri ab Anglico, be it, legat is velim odam ſecundam Cantus quem compoſuit Gwalchmai Roderico ap Owain, vbi quater ſcriptum legitur vetuſtiſſimo charactere; & quæ Cyndelaus magnus, Domino Rheſo

I'm na fid ofid yngwenwynder.

Et quæ B. F. Ludouico ap. Gruffydd ap Ll.

A bortho gofid bid bwylloccaf.

Et ante horum secula *Aneurin.*

Hoc etiam ostendit compositum *Derfid* pro *Darfydded,*

A fynno Duw derfid.

Optatiuus, Potentialis, & Subiunctiuus.

Imperfectum.

Sing. *Byddwn, byddit, byddai.* Essem, es, et.

Pl. *Byddem, byddech, byddent*; vel *byddym, byddych, byddynt*: Essemus, essetis, essent.

Et contractè, *Bawn, bait, bai.* Pl. *Baem, baech, baent.* & *beym, beych, beynt.*

Pam mai rhaid, o baid ynben,
Droi'r gwn i daro'r gownen. G.O.
Pawb a debig pan ddigiwyf,
Pe bai ddysg mai pibydd wyf. D.G.
O bai barawd y wawd wedn. D.G.

Hæc autem contractio fit abiecto *dd, Bywn* pro *byddwn.* Vnde euphoniæ gratia *bawn.*

Plusquam perfectum.

Sing. *Buaswn, it, ai,* &c. vt in Indicatiuo.

Futurum.

Futurum.

Sing. *Byddwyf, byddych, byddo*; Fuero, fueris, &c.

Pl. *Byddom, byddoch, byddont*; Fuerimus, &c.

Et *Bythwyf, bythych, bytho.* Pl. *bythom. och ont.*

Ni obeithiaf na bythwyf. W. Ll.

Doctor fyth dwg tra fythych. G.H.

B*yth vwch dal lle bytho'ch dawn.*H K.

Et contractè, B*wyf, bych, bo.* Pl. B*om, boch, bont.*

Fit autem ſecunda ſing. in *Ech*, By*ddech, bythech, bech.*

Infinitum.

B*od*, eſſe.

Quod & pro ſubſtantiuo vſurpatur. B*od*, Manſio, habitatio, ſedes: vt B*od- Fengan, bod-Idris, bod-Rychwin. Haf-fod*, & contractè *Hafod.*

Vox Paſſiua.

Tertiam ſolummodò perſonam ſing. habet per omnes modos & tempora, vt ante monitum eſt.

Indicatiui.

Præsens, *ydys.* Poetæ, Demetæ & Powysiani, *ys.* Poetæ etiam, *ydis.*
Imperfectum. *Oeddid.*
Perfectum. B*uwyd.*
Plusquamperfectū. B*uasid* vel *buesid.*
Futurum. B*yddir.*

Imperatiuus.

B*ydder.*
Er bod rhwng y dwfn ar bâs,
Bydder fel y bo Addas.

Optatiuus, Potentialis &
Subiunctiuus.

Imperfectum. *Byddid.* Contractè *Beid.*
Plusquamperfectum. B*uasid*, vt in Indicat.
Futurum. B*ydder*, & B*yther*, contractè, B*aer.*

Participium.

Participium formatur ab Infinito, præfixa præpositione, *yn bod*, existens.

Composita

Compoſita à verbo Subſtantiuo.

Henyw, Cenyw, Deryw, Goryw.

Indicatiui

PReſens, *Henyw, Cenyw, Deryw, Goryw.* In tertiâ perſonâ ſingulari tantummodò inueniuntur.

Mawrſerch Ifor a'm goryw,
Mwy na ſerch ar ordderch yw. D.G.
Arwydd mai hyn a oryw,
Aredig dyſgedig yw.
Ar y dyn a oryw dwyll. D.G.
Ger fy mron goryw fy mrâd. D.G.
Amcanodd, p'am y cenyw,
Neitio i'r bedd, antur ei byw. D.N.

Rarius in alijs perſonis,

Canwyf drwy ffeneſtr wydrlen,
Gwynfyd gwyr oedd ganfod Gwen. D.G.
Gorwyf i'm gwiw-nwyf a'm gwedd,
Gorphwyll am ganwyll gwynedd. D.G.
Am rwyf y darwyf ac neud areu. D.B.
Canoch ſi p'am y cenynt,
Caeau Duw nad caead ynt. D.G.

Imperfectum.

Singular. { *Hanoeddwn.* *Hanoeddit.* *Hanoedd.* }

Plural. { *Hanoeddym.* *Hanoeddych.* *Hanoeddynt.* }

'*Daroedd*, in hac ſola perſona legitur.

Ymddiried ym a ddaroedd,
Er hyn oll fy rhiain oedd. D.G.

Goryw & *Cenyw* hoc tempore carent.

Perfectum, Sing. *Hanfum*, *hanfuoſt*, *hanfu*, & *hanbu*.

Pl. *Hanfuom*, *hanfuoch*, *hanfuant*.

Sic *Darfum*, *gorfum*, *Canfum*.

Pluſquamperfectum, ſing. *Hanfuaſwn*, *hanfuaſit*, *aſai*.

Pl. *Hanfuaſem*, *hanfuaſech*. *aſent*.

& H*anfueſym*, *hanfueſych*, *eſynt*.

Sic, *Darfuaſwn*. *gorfuaſwn*, *Canfuaſwn*.

Futurum, ſing. H*anfyddaf*, *hanfyddi*, *henfydd* & *hanbydd*.

Pl. H*anfyddwn*, *hanfyddwch*, *hanfyddant*.

Et contractè ſing. H*anffaf*, *henffi*, *henffydd*.

Pl. H*anffwn*, *henffwch*, *hanffant*.

Sic

Sic, *Darfyddaf*, *darfyddi*, *derfydd.*
Pl. *Darfyddawn*, &c.
Gorfyddaf, *gorfyddi*, *gorfydd*, &c.
Canfyddaf, *canfyddi*, *cenfydd*, &c.

Imperatiuus.

Sing. { Caret. H*anfydded.*
Cenfydd. C*anfydded.*
Caret. D*arfydded.*
Caret. G*orfydded.* }

Pl. { Han / *Can* / *Dar* / Gor } { *fyddom*, *o'ch*, *ont.* }

Et contractè H*anffed*, *hanffom*, *hanffoch*, *hanffont*. Pro 2. sing. verbi H*enyw*, vtimur 2. sing. futuri optatiui, H*anfyddych*, & *hanffych*, & *hanbych*. Item pro *Darfydded*, contractè *Derfid.*

Optatiuus, Potentialis, & Subiunctiuus.

Præsens.

Singular. { Han / *Can* / *Dar* / Gor } { *fyddwn*, *ddit*, *ddai.* }

Plu.

Pl. { *Han* / *Can* / *Dar* / *Gor* } *fyddem, ddech, dent.*
vel
fyddym, ddych, ddynt.

Contractè, H*anffwn, ffit, ffai.* Pl. *ffem, ffech, ffent.*

Et tertia ſing. pro *Darfyddai, gorfyddai*, dicitur.

Darffai, gorffai,

Gwae wlad oer gwilio derwen
y darffai i wynt dorri 'phen. L.Mon.

Et aliquando per *th*, loco *dd*,
Os gwir fyth nis gorfythwn. G.G.

Pluſquam perfectum idem cum Indicatiuo.

Futurum.

Sing. {
H*anfyddwyf, ddych, ddo.* Plur. *ddom, ddoch, ddont.*
& H*anffwyf, hanffych, hanffo.* Plu. *ffom, ffoch, ffont.*
& H*anpwyf, pych*, &c.
& H*anbwyf, bych*, &c.
}

Sic *Canfyddwyf, ddych, ddo.* Pl. *ddom*, &c.
Darfyddwyf, ddych, &c.
G*orfyddwyf, ddych*, &c.

Et

Et con- { *Darffwyf* } *ffych, ffo,* Plu. *ffom,*
tractè { *Gorffwyf* } *ffoch, ffont.*

Tertia sing. vsitatior est, *Gorffo, darffo.*

Infinitiuus.

Hanfod, & *hanffod,* Quæ & pro substantiuis vsurpantur, *Canfod, Darfod, Gorfod.*

Vox Passiua.

Presens & Imperfectum desunt, præterquam, *Hanoeddid,* &c. vt in Optat.

Perfectum, H*anfuwyd*, *hanffwyd* & *hanpwyd.*

Darfuwyd, Canfuwyd, Gorfuwyd.

Futurum, H*anfyddir, hanffir.*

Canfyddir, Darfyddir, Gorfyddir.

Imperatiuus.

H*anfydder.* & *hanffer.* *Canfydder* & *Canffydder.* *Darfydder* & *Darffer.* *Gorfydder* & *gorffer.*

Optatiuus, Potentialis, & Subiunctiuus.

Imperfectum, H*anoeddid, hanfyddid* & *hanffid.*

Canfyddid, darfyddid, gorfyddid.

Plusquam perfectum, *Hanfuasid, hanffasid.*

Canfuasid, darfuasid, gorfuasid.

Futurum, *Hanfydder* & *hanffer.* *Canfydder* & *canffydder.* *Darfydder* & *darffer.* *Gorfydder* & *gorffer.*

Cymmer di air Cymru deg,
A gair ffraingc, lle gorffer och,
A gair lloegr, y gwr lliwgoch. G. G.

Participia, *yn Hanfod*, vel *hanffod*, *yn Canfod, yn Darfod, yn gorfod.*

Anomala.

De *Aeth, Daeth,* & *Gwnaeth.*

VOces istæ sunt tertiæ personæ singularis præteriti perf. modi indic. & sunt radices, ex quibus, Hebræorum more, totum fabricatur Coniugationis ædificium.

Sing.

Singul. { 3. *Aeth*, iuit. *Daeth*, venit. *Gwnaeth*, fecit.
2 *Aethost*, *Daethost*, *Gwnaethost*. Iuisti, venisti, &c.
1 *Aethym*, *Daethym*, *Gwnaethym*, vel *Euthym*, *Deuthym*, *Gwneuthym*. }

Plural. { *Aeth* / *Daeth* / *Gwnaeth* } *om*, *och*, *ant*, & *ont*.

Pro *ym* primæ personæ sing. dicimus *um*, *Aethum*, *Daethum*, *Gwnaethum*.

Et apud Demetas corruptè, *Eutho*, *deutho*, *gwneutho*.

Veteres poetæ pro *Aeth* dicebant *Ethyw*.

Nef nefnd ethyw llyw llafnrudd. B. F.

Et, *Eddyw*,

Ac o wynedd pan eddyw,

Ac wyr i haul awyr yw. D. G.

Sic Powysianis *Y dydd eddyw*, h. e. *y dydd a aeth*, qui præterijt.

Et *Eddwyd* pro *Aethost*,

Cau a wnaf fy nynyn llwyd,

Y ddenddwrn yn lle'dd eddwyd. D. G.

Et *Ethwyf* pro *Aethym*,

Ethwyf o minnwyf yn iach. D. G.

Deddyw pro *Daeth*,

Deddyw a'i phen dw diddim. D. G.

Dafydd ei ddydd a ddeddyw. M.B.
Mawr anrhydedd a'm doddyw,
Mi a gâf v byddaf byw. D.G.
Et *Dothyw*;
Gwell na Nudd am fuddfu llyw a golled,
Ergyllaeth a'm dothyw. B.F.
Et *Doddyw*,
Dolur gormodd a'm doddyw.
Et *Dyfu* antiquitus.
Tri theyrn maon,
A ddyfu o Frython. Aneurin.
Dyfu brenhin lloegr yn llwyygawg,
Cyd daeth ef, nid aeth yn warthegawg. M.B
Quod & in alijs & personis & temporibus vsurpatur, vt,
Dyduant i gyd i'r vn orsedd,
I Presi ni Ddewi dda ei fuchedd. G.B.
Dyddeuant attaw a ddotter ym medd.
Dybwyf o'm camwedd, Duw a'm cymmer
Dybo i'm aristyd cyn pryd pryder. Ll.F.
Pro Deuant, delwyf, delo.
Et Dothwyf pro *daethym*,
Atteb a ganaf a ganwyf, Arglwydd,
Erglyw fi can dothwyf. Cyndd.
Et *gwneddyw* pro *gwnaeth*,
Llwfr a rhyfedd y gwneddyw. D.G.
Di ymmynodd i'm gwneddyw. D G.
Et *gwnaddoedd* pro *gwnaeth*;
Llys gwin at emys ddigamnoedd gyllid,

Och

Och golli a'i gwnaddoedd. D.G.
Et *garug.*
Et *goreu,*
Ei wayw a oreu yn ddeu hanner. E.G.
Y gwr a'n goreu maddeu medd-dawd. E.G
Et *gorfu,*
Ef yn llwyr a'n gwyr, ef a'n gorfu,
Ef goreu gorwyrain a fu. E.S.
Et *gwneddwyf* pro *gwnaethym,*
Prydu i'th wedd a wneddwyf,
Prid yw'r swydd, pryderus wyf. D.G.

Eis, dois, gwneis, secundæ personæ, & *eist, doist, gwneist,* tertiæ singularis; balbutientium puerorum mera sunt barbaries; hoc solo nomine digna quæ inter Grammatica præcepta memorentur, quo nonnullorum puerilis damnetur imperitia. Nemo vnquam Poetarum aut Oratorum, his vti ausus est.

Incipit hisce diebus nasci & alia barbaries ex praua imitatione *Aethym, daethym, gwnaethym.* Ad quorum morem regularia irregulariter formant nonnulli, vt *Cersym* vel *Caresym,* pro *Cerais. Cennsym,* pro *Cefais*; *Archesym,* pro *Erchais.* Sed hæc sibilo digna sunt.

Im-

Imperfectum & plusquamperfectum vide in Optatiuo.

Futurum.

Sin.
1 2 3
Af, *Ai* vel *ei*, *â*.
D*enaf*, *deui*, *daw*.
D*of*, *doi*, vulgò.
D*awaf*, *dewi*, Demet.
G*wnaf*, *gwnai*, *gwna*.

Plu.
1 2 3
Awn, *Ewch*, *ânt*.
D*euwn*, *deuwch*, *deuant*.
D*own*, *dowch*, *dont*, vulgò.
D*awn*, *dewch*, *dawant*. Demet.
G*wnawn*, *gwnewch*, *gwnânt*.

Hwyr y rhof o dof i dir. D.G.

A D*aw* apud veteres legitur compositum, *dyddaw*.

Can dyddaw angeu angen drallawd. M.B.
Caru dyn nid dilys ogoned,
Can dyddaw ei fraw frwyndynged. G.M.

Imperat.

Imperat.

2 3

Dos, *Aed, aled & elid.*
Gwna, *gwnaed, gwneled & lid.*
Dyred & Dyre, Tyred & tyre — Deued, Deled & Delid. Doed, vulgò Dawed, Demet.

Plural. vt in futuro.

Dyre i'n gwlad dur iawn gledd. Iolo.
Doed wyr mownt ar deid i'r mor. R.L.

Nonnulli imperitissimè, sine vllâ authoritate, ne vulgi quidem, sic flectunt, Dos, *dosed*. Pl. Doswn, *doswch, dosant*. A quibus abhorret Grammatica.

Optatiuus, Potentialis & Subiunctiuus.

Imperfectum.

Sing. *Awn, ait, ai.* pl. *Aem, aech, aent.* vel *Eym, eych, eynt.*
Vel *Elwn, elit, elai.* pl. *Elym, elych, elynt.*
Sic *Gwnawn, gwnait, gwnai.* pl. Gwnaem &c. vel Gwneym, &c.
Vel Gwnelwn, *lit, lai.* Pl. Gwnelym, &c.

Et

Et *Deuwn, deuit, deuai.* Pl. *Deuem,* &c.
Vel *Delwn, delit, delai.* Pl. *Delem,* &c.

vel *Down* { *Doit, doi.* Plur. *Doem, doech, doent.* / Dait, *dai.* Plur. Daem, *daech, daent.* }

D*awn, dewit, dawai.* Plural. D*awem,* &c. Demet.

Plusquam perfectum.

Singul. { *Gwnaethwn* / D*aethwn* / *Aethwn* } *thit, thai.* Pl. *them, thech, thent.*

Pro quo Powysiani dicunt,
Elswn, delswn, gwnelswn &c. ex prauâ imitatione Verbi *Gwelswn*, à *gweled*;
Och i'r ystels na's gwelsai.

Futurum.

Sing. { *Elwyf* / D*elwyf* / *Gwnelwyf* } 2 3 *lit, lo.* Pl. 1 *lom,* 2 *loch,* 3 *lont.*

Pro tertiâ sing. D*elo*, dicunt interdum veteres Dy*so*, ab Infinito, *dyfod*, vt,
Pan ddyso Dofydd yn nydd pennawd,
Peryf par wrthfyn yn erbyn brawd. M.B.

Infi-

Infinitum.

Myned, ire, & contractè *Mynd.*
Mynd à gwydd myned a gaf. G.G.
Dyfod, venire, & aliquando *Dywod.*
Achan Dduw in chawn ddywod
Mewn ty fry er mawt fas'r od. T.A.
Gwneuthur, facere, & *gwneuthud.*

Vox passiua.

Modus Indic.

Tempus præteritum.

Aed, aethwyd, & aethpwyd.
Deued, doed, & daed, daethwyd, & daethpwyd.
Gwnaed, gwnaethwyd, & gwnaethpwyd.

Plusquamperfectum.

Aethid, & Elsid.
Daethid & delsid.
Gwnaethid & gwnelsid.

Futurum.

Air vel *eir.*
Deuir, vulgò *'Doir.* Demet. *dewir.*
Gwnair & gwneir.

Imperat.

Aer & *eler.*
Deuer, & *Deler*, vulgò, *Doer*, & *Daer.*
Demet. *Dawer.*
Gwnaer, & *gwneler.*

Optatiuus, Potentialis, & Subiunctiuus.

Imperfectum, *Aid*, *eid*, & *Elid.*
Deuid, *doid* & *delid*,
Gwnaid & *gwnelid.*
Plusq. vt in Indicatiuo.
Futurum, *Aer* & *eler.*
Deuer & *deler*, vulgò *doer* , & *daer*,
Demet. *dawer.*
Gwnaer & *gwneler.*

Participia.

Gwneuthuredig, factus, a, um.
Reliquis carent.

De

De verbo, *Gwn*, Scio, vel
Gwybod, ſcire.

Modus Indicat.

Tempus preſens.

Singular. { *Gwn*, ſcio. / *Gwyddoſt*, ſcis. / *Gwyr*, ſcit.

Plural. { *Gwyddom*, ſcimus. / *Gwyddoch*, ſcitis. / *Gwyddant*, ſciunt.

Imperfectum & pluſquamperfectum, vide in Optat.

Perfectum & reliqua tempora ſequentia, ſequuntur verbi ſubſtantiui flexionem, paucis exceptis:

Perfectum verò ſic,

Singular. { 3 *Gwybu*, ſciuit. / 2 *Gwybuoſt*, ſciuiſti. / 1 *Gwybum*, ſciui.

Plural. { 1 *Gwybuom*, ſciuimus. / 2 *Gwybuoch*, ſciuiſtis. / 3 *Gwybuant*, ſciuerunt.

Tertia persona radix est, vt in verbo Substantiuo.

Pro *gwybum*, legitur & *gwybuum*,

Dy garu a wybuum,
Darllain dy bylgain y bum. H.S.
Ochan fi drueni drum,
Eb obir na wybuum. D.G.

Futurum.

Sing. *Gwybydd*, sciet. *gwybyddi*, scies. *gwybyddaf*, sciam.

Pl. *Gwybyddwn*, sciemus. *wch*, scietis. *ant*, scient.

Tertia sing. est Radix.

Imperat.

Singul. { *Gwybydd*, scito. *Gwybydded*, & contractè *gwyped*. Sciat. }

Pl. vt in Futuro Indicante.

Optatiui Imperfectum.

Sing. *Gwybyddwn*, *ddit*, *ddai*. Scirem, &c.

Plur. *Gwybyddem*, *ddech*, *ddent*. Sciremus &c.

Et contractè *Gwyddwn*, *gwyddit*, *gwyddai*, &c.

Et

Et, G*wypwn*, *gwypit*, *gwypai* &c.
Et tertia persona aliquando *gwyddiad*,
Gwaith cymmen ar fedwen fâd,
*Gweddeiddiaw gwydd a wyddiad.*D.G.

Plusquamperfectum.

Sing. G*wybuaswn*, *asit*, *asai*. Sciuissem, &c.
Plur. G*wybuasem*, *asech*, *asent*. Sciuissemus, &c.
Et contractè, *gwybaswn*, *asit*, *asai*, &c.
Et G*wyddaswn*, *asit*, *asai*, &c.
Integrum est G*wybyddaswn*, inde syncopato *dd*, *gwybuaswn*, & abiecto inde *u*, *gwybaswn*.

Futurum.

Sing. G*wybyddwyf*, *ddych*, *ddo*. Sciuero, &c.
Plu. G*wybyddom*, *ddoch*, *ddont*. Sciuerimus, &c.
Et contractè, G*wypwyf*, *pit*, *po*, &c.

Infinitum.

Gwybod, scire.

Vox Passiua.

Indicat.

Præsens G*wyddir*, *gwyddys*, & contractè, *gwys*.

Ni wys heddyw na ſuddir,
Och roi mor tawch rhom a'r tir. T.A.
Ni wys eiſiau'n vn ſeſſiwn. G.G.
Yno y gwys ddiſwyno ei gwedd. D.G.

Et poeticè, *gwyddis*, & *gwis*.

Præteritum, *gwybuwyd*, & contractè, *gwypwyd.*

Futurum, *gwybyddir*, & contractè, *gwypir.*

Imperat.

Gwybydder & contractè *gwyper.*

Imperf. *Gwybyddid*, & contractè, *gwypid.*

Plusq. *Gwybyddaſid*, & contractè, *gwybaſid.*

Futurum, *Gwybydder*, & contractè, *gwyper.*

Participia.

Gwybodedig. Gwybodadwy.

De Verbo, *Adwaen*, noſco. *Adnabod*, noſcere.

DVplex eſt huius verbi radix; nam formantur nonnulla tempora à præſenti

ſenti *Adwaen*, nonnulla ab Infinito *Adnabod*, eadem ratione qua & G*wybod.*

Indicatiui

Preſens.

Sing. *Adwaen, adwaeneſt, edwyn.* Noſco, &c.

Pl. *Adwaenom, och, ont*, vel *ant.*

Et poetis *Adwen*, pro *Adwaen.*

Imperfectum.

Singular. { *Adwaenwn*, noſcebam. *Adwaenit*, noſcebas. *Adwaenai*, noſcebat. }

Pl { *nem, nech, nent.* *nym, nych, nynt.* }

Perfectum.

Singular. { *Adnabum*, noui. *Adnabuoſt*, noſti. *Adnabu*, nouit. }

Pl. *Adnabuom, och, ont*, vel *ant.*

Dicitur & *Adwaeniad*, pro *Adnabu.*

Gwae ei thad a adwaeniad ei daioni. I.G.

Yno gynt ei enw a gad,
Y mae dyn am adwaeniad. D. G.

Et dixit *Iolo*, *Adwaenodd,*
Cynfigen breſen heb rodd,
Godineb gwae ai 'dwaenodd.

Futurum.

Singular. { *Adnabyddaf.* / *Adnabyddi.* / *Adnebydd.*

Plural. { *Adnabyddwn.* / *Adnabyddwch.* / *Adnabyddant.*

Imperat.

Singular. { *Adnebydd.* / *Adnabydded.*

Pl. vt in futuro Indicat.

Optat.

Imperf. *Adnabyddwn*, *Adnabyddit*, *ai*, & *Adwaenwn* &c. & contractè, *Adnappwn*, *pit*, *pai*, &c.

Plusq. *Adnabuaswn*, *sit*, *sai*, &c.

Futurum. *Adnabyddwyf*, *ddych ddo*, &c. & *Adwaenwyf*, &c. Et contractè, *Adnappwyf*, *adneppych*, *adnappo*, &c.

Infinitum.

Adnabod, Scire,

Paſſiua vox.

Indicat.

Preſens. *Adwaenir.*
Imperf. *Adwaenid*, & *Adnabyddid.*
Perfectum. *Adnabuwyd.*
Futurum, *Adnabyddir.*

Imperat.

Adnabydder. Adwaener. Et contractè *Adnapper.*

Optatiuus, Potentialis, & Subiunctiuus.

Imperf. *Adwaenid*, & *Adnabyddid.*
Perfect. *Adnabuaſid.*
Futurum. *Adnabydder*, & *Adnapper*, & *Adwaener.*

Participia.

Adnabodedig.

Eodem modo flectitur & *Cydnabod*, Agnoſcere, exceptis temporib. quæ veniunt ab *Adwaen*,

De Verbo *Cael*, *Cahel*, & *Caffael*.

Indicatiui præteritum perfectum.

Sing. *Cefais*, *Cefaist*, *Cafodd*.
Et contractè *Ces*, *Cest*, *Cadd* & *Câs*.
Plural. *Cawsom*, *Cawsoch*, *Cawsant*.
Dicitur autem in 3. perſ. ſing. *Cafas*.
Pan gafas aer-was eur-wàn. El. S.
Nid digofaint a gafas
Twr teulu, *'mysg llu y llàs*.

Futurum.

Sing. *Câf*, *Cai*, *Cei*, & *Ceffi*. *Caiff*.
Pl. *Cawn*. *Cewch*. *Cânt* & *Caffant*.
Dicitur & *Caffaf* pro *Càf*, vt
Ebol goffol a gaffaf. Iolo.

Modus Imperat.

Sing. Caret perſonâ ſecundâ.
3. perſona *Caed* & *Caffed*.
Pl. *Cânt* & *Caffant*. Reliquas perſonas mutuatur à Futuro Optatiuo.

Optatiuus, Potentialis, & Subiunctiuus.

Sing. *Cawn*, *Cait*, *Cai*, &

Caffwn,

Caffwn, Ceffit, Caffai.
Pl. *Caem, Caech, Caent.* & *Ceym,* &c.
& *Caffem, ech, ent.* & *Ceffym, ych,* &c.

Plusquamperfectum.

Sing. { *Cawswn. Cawsit. Cawsai.* } Pl. { *Cawsem. Cawsech. Cawsent.* }

Futurum.

Sing. *Cafwyf, cefych* & *ceych, cafo.*
& *Caffwyf, ceffych* & *Caffo.*
Pl. *Cafom, cafoch, cafont.* &
Caffom, caffoch, caffont. & *caom* &c.

Infinitum.

Cael, cahel, caffael,

Vox Passiua.

Modus Indic.

Perfectum. *Cafwyd, Caffwyd : Caed, Câd : Cafad, Caffad.*
Llawen Duw Dofydd dydd y caffad Cadfan,

Agored i wan i wen angad. Ll.F.
A'r gair o'r dechreu a gad,
Duw fu'r gair, difyr gariad. G. Ll. D.
Ban gâd etifedd Cadell,
Byth ni chaed gwr o waed well. T. P.
Futurum. *Cair, Cessir.*

Imperat.

Caer & *Casser.*

Optatiuus, Potentialis, & Subiunctiuus.

Imperfectum, *Caid, cessid.*
Plusquamperf. *Cawsid.*
Futurum, *Caer, casser.*
Caret Participijs.

De Verbis *Byw*, viuere, & *Marw*, mori.

IN Infinito solùm vsurpantur: & fiunt Adiectiua, *Gwr byw*; *Gwr marw.*

De Verbo *Sefyll*, Stare.

HOc verbum cum compositis, omnia sua tempora format à secundâ persona

sonâ sing. Imperatiui *Sâf*, stato. Tertia, futuri est *Saif*, stabit. Reliqua regularia sunt.

De Verbo *Dwyn*, ferre, portare, cum compositis.

OMnia sua tempora format à tertiâ sing. futuri Indicat. *Dwg*, Portabit. Quæ est & secunda sing. Imp. *Dwg*, Portato. Indicatiui, Perfect. *Dygais*, portaui. *Dygaist*, portauisti. *Dygodd* & *Dug*, portauit. At prima sing. aliquando *Dugum*. Reliqua regularia sunt.

De Verbo *Adolwyn*.

INfinitum est, & Aduerbium, Quæso. Sed omnia sua tempora format a Verbo, *Attolwg* vel *Adolwg*, obsecrare. *Attolygais*, *aist*, *odd*, &c.

Adolwyn yt, dal a naid,
A rhwyg gwrr yr huc euraid. R.G.

TYbygu, existimare, à *Tyb*, opinio, existimatio; regulariter formatur, excepto tempore plusquamperfecto, quod à regulari *Tybygaswn*, *sit*, *sai*, &c. non

 vsitato

vsitato, per contractionem sic flectitur,

Sing. *Tygaswn, sit, sai.*

Plural. *Tygasem, Tygasech, Tygasent.*

I geisio, lle tygaswn,

Hawdd bud o gawdd, hyd y gwn. D.G

Quod tamen communiùs venit absolutè, in formâ constructâ, vt

Dygaswn, dygasit, dygasai. Pl. *Dygasem, dygasech, dygasent.* & *dygessym, essych, essynt.*

Gwae a'th weles, dygessynt,

yn gyfannedd gyfedd gynt. D.G.

Er dwyn Thomas, dygasen,

Etto mae saig Thomas hen. T.A.

Inuenitur & integrum,

A'i gasul, dybygessynt,

O esgyll gwyrdd fentyll gwynt. D.G.

Et in alijs temporibus,

Ni thybygir, gwir gofiad,

Mewn peth teg bod breg a brâd. D.G.

Pawb a debig pan ddigiwyf. D. G.

CLybu, dicitur pro *clywodd*, in tertiâ personâ sing. præteriti perfecti, modi Indicat.

Item, *Clybod*, pro *Clywed*, Audire, in Infinito.

Aros clybod dyfod dydd. B.F.

Cigle,

C*Igle* item pro *Clywodd*, audiuit: quod nulla alia format tempora, & est quasi *Cyglyw*. Legitur & *Ciglef*.

Doe ym-mherigl y ciglef
ynglyn aur angel o nef. D. G.

Vide an & *Ciglen*, vt in Mſ. habetur.

D*Egle*, audi, auſculta, vel Heus, ehodum. Et eſt 2. ſing. Imperat. quaſi *Dyglyw*.

Singular. { *Hwde*, & *Hwre*, Accipe.

Plural. { *Hwdiwch*, & *Hwriwch*, & *Hwrewch*.

Reliqua quæ hinc formantur tempora, fictitia ſunt.

Eſt modi Imp. vel hortandi aduerbium, Age, agite, agédum.

Hwde vnwaith hyd annwn.
Hwde gerdd, hwyad a gai,
A gwydd, ac i ti'gweddai, R. G.

Moes.

MOes. Pl. *Moeswch*. Eſt ſecundæ perſonæ. Ad verbum ſignificat, Da, date; præbe, præbete, vt Heb. הָבָה, quod liquet ex pro. 30. 15. & pſal. 60. 13. Et ſæpius eſt hortantis & amicè flagitantis, vt *Hwde*. Et poteſt reddi, Age, Agite. Eiuſdem enim eſt ſignificationis & vſus, ac Heb. הָבָה. Vt הָבָה, Agitedum, faciamus lateres, Gen. 11. 3. *Moeswch i ni wneuthur pridd feini*. הָבָה ædificemus, verſ. 4. *Moeswch i ni adeiladu*. הָבָה deſcendamus. verſ. 7. *Moeswch i ni ddiſcyn*. & alibi ſæpe.

Moeswch hai, y maes a chwi. M. Ll.

Dicunt nonnulli, *Moeswn* in 1. perſona plur. & *Moeſant*, in tertia.

EB, Inquam vel Aio, dicitur de omnibus perſonis vtriuſque numeri, vt

Sing. *Eb fi, Eb di, Eb efe*. Inquam, inquis, inquit.

Pl. *Eb ni, Eb chwi, Eb hwynt*. Inquimus, inquitis, inquiunt.

Dicitur & *Eb y fi, eb y di, eb y ni, eb y chwi*.

Et apud Septentrionales, *Eb yr fi, Eb*

yr di, Eb yr ef, &c. Nec vlterius flectitur. Dixerunt tamen veteres,

Ti hebof nid hebu oedd dau,
Mi hebod ni hebaf finnau. Cyndd.
Dy wyneb ni heb a ohebych. B.F.
Pan futtych o'th fyd fardd gydfod,
Or byddwn ni hebwn hebod. P. M.

Huius tamen composita, *Atteb, Gwrtheb*, respondere, sunt regularia. Sic *Gohebu*,

Ni 'th glyw neb yn gohebu. D. G.

Medd, Inquit, Ait.

HVius radix est 3. sing. & sic flectitur,

Indicat. Presens.

Sing. *Medd*, ait. *Meddi*, ais. *Meddaf*, aio.

Pl. *Meddwn, Meddwch, Meddant.*

Imperfect. Singular. { *Meddwn*, Aiebam, *Meddit*, Aiebas, *Meddai*, Aiebat.

Plural. { *Meddem*, vel *Meddym*. *Meddech*, vel *Meddych*. *Meddent*, vel *Meddynt*.

Nec plura habet tempora.

Piau, quod vsitatur & in formâ constructâ, *Biau*.

EST præsentis temporis Indic. modi, & omnium personarum, vt

Sing. *Mi*, *Ti*, *Efe*, } *Biau*, vel
Pl. *Ni*, *chwi*, *hwynt-hwy* } *piau*.

Imperfectum.

Sing. *Mi*, *ti*, *efe*, } *Bioedd*, vel
Pl. *Ni*, *chwi*, *hwynt-hwy* } *Pioedd*.

Vsurpatur & nonnunquam in Futuro, addito Verbo Substantiuo, vt,

Sing. *Mi*, *ti*, *efe*, } *Bieusydd*, vel
Pl. *Ni*, *chwi*, *hwynt-hwy* } *Pieusydd*.

Dafydd bieusydd y bel. L. G.

Sic & in Imperf. Optatiui.

Mi, *ni*, } *Pieusyddai*,
Ti, *chwi*, } &
Efe, *hwy*, } *Bieusyddai*.

Potest

Poteſt etiam vſurpari per omnia tempora, modo verbi ſubſtantiui 3. perſonæ, præfixo *pieu* vel *bieu*. Atque etiam per omnes perſonas. *Mi pioeddwn*, vel *bioeddwn*, *Ti bioeddit*, &c.

Rhoddi, Dare.

HOc verbum aliquando per contractionem ſyncopat *dd*, *Rhoi*, pro *Rhoddi*, Dare. *Rhoſ*, & *Rhoaf*, pro *Rhoddaf*, Dabo,

Hwyr y rhoſ o dof i dir. D. G.

Rhown, pro *Rhoddwn*, Darem, & demus.

Rhy, & præfixâ præpoſitione *Dy*, *dyry*, pro *Rhydd*, Dabit.

Rho, pro *Rhoddo*, dederit,

A ro gam i wraig o lâl,

E ry Duw rai a'i dial. L. Mon.

Quod & *Rhotho*, cum *th*, loco *dd*,

Maer Rhuthyn ym a'i rhotho. T. A.

Gâd yna, y gwrda gwych,

O'r eithaf hyn a rothych.

Imperat. *Dyro*, da, pro *Rho* Demſtarum.

Arhos, Manere, Morari, &c.

ARhos aliquando inter flectendum abijcit *s* finale, aliquando retinet, *Arhosaf*, & *Arhoaf*, manebo. Tertia futuri *Erys*, vt *Gesyd*. Et per Apocopen, *Ery*.

A gwayw hir gwae a'i hery,
O's ffordd gwyn ei fyd a ffy. H.S.

Imperat. *Aros*, & *Aro*, Mane.

Na ffo,|| *cyfaro forwyn.* D.G.

|| Pro, *cyfaros*.

Sic *Arhoswn*, *Arhown*; *Arhosit*, *Arhoit*, &c. Manerem, &c.

Dywedyd, Dicere, Loqui.

HIc tertia persona sing. Præteriti perf. variat. Nam pro regulari *Dywedodd*, legitur aliquando, *Dyfod*,

Deusyw na'r neb a'i dyfod. H.K.
A ddyfod oll i Ddafydd. D.G.

Et *Dywad*,

Dyn wyf a â danei wâd,
Er nad â'r vn a'i dywad. H.K.

Et

Et *Dywawd*,

Christ ffyddlon, ffynnon y ffawd,
Iw ddiwarth bobl a ddywawd. R.G.

Tertia futuri, & secunda Imperatiui modi, pro *Dywed*, legitur *Dywaid*,

Ac na ddywaid senaid sun. D. G.
Pa ddeall, pwy a ddywaid
Beth o'i naws, mor boeth ei naid? W.Ll.

Dawr, vel *Tawr*.

Est tertia persona sing. Temporis vel præsentis vel Futuri Indicat. & Impersonaliter vsurpatur. Et sic construitur,

Ni'm dawr i, mea non refert.
Ni'th ddawr di, tua non refert.
Ni ddawr ef. &c.
Prydydd yt Dafydd, ni'm tawr. L.G.
A mi ni'm dawr, gawr garsyth. D.G.
Ni ddawr hwn oni ddaw'r hâf. D.G.

Et in Imperfecto personaliter,

Ni ddorwn, beth ddorwn.
Ni ddorit.
Ni ddorai.

Et compositum cum *Dy*,

Myn y ddeddf mi ni ddiddawr
P' le bo'r cawell morlo mawr. M. R.
Nachudd dyddewrudd diddorych o'th was
Gwae y neb ateas a gassych. B. F.

Partes orationis inuariabiles.

Articulus. *Not bannog.*

ARticulus inter partes orationis inuariabiles & non numeri, primum meritò locum vendicat, vtpote qui nominum habet naturam: Inuariabilis tamen eſt, vt Heb. Articulus הַ. Ha.

Eſt autem duplex,

y, ὁ, ἡ, τό, Qui ponitur ante conſonas & *w*, vt, *y gwr*, ὁ ἀνὴρ, *y wraig*, ἡ γυνή. Et apud Demetas ante *I*, vt *y iaith*; pro *yr iaith*.

yr, ὁ, ἡ, τό, Ante vocales, tum abſolutorum, tum conſtructorum.

In conſtructione tamen præcedentibus particulis, *a*, *na*, *i*, *o*, ſequente dictione à conſona, vel *w* vel *i*, incipiente, ponitur *yr*, ſed abiecto per apoſtrophen *y*, propter antecedentem vocalem, vt *Mi a'r gwr. Gwell nâ'r wraig. Câr i'r iarll, i'r brenin. Dyn o'r dref.* Poſt alias dictiones à vocali finitas, ſequente conſona, promiſcuè vtimur, *y*, vel *'r*. Concinniùs tamen *'r*, quam *y*, *Pwy yw'r gwr*, *Pwy yw*

yw y gwr. Veteres pro y & *yr* ſcribebant *e* & *er*, vt ante eſt dictum.

Error eſt, quod plærique tum veterum, tum recentiorum, affirmandi Aduerbia, *y*, *yr*, *ys*, *a*, *e*, *er*, inter Articulos numerant; cum ſit inter haſce particulas & inter illas, diſcrimen non obſcurum, 1° in vtriuſque vſu, Articuli enim ſemper nominibus præfiguntur, aut infinitis verborum, alijſque vocibus quæ nominum loco veniunt; meris verbis nunquam: Aduerbia ſemper verbis, nominibus nunquam. Vnde *Edeyrn*, dictus Chryſoſtomus, antiquus Grammaticus, dicit particulas *A*, *y yr*, *ys*, eſſe Verborum miniſtros, *Rhagweiſion berfau*, quia illis ſemper ancillantur. Deinde, Demetæ pro *yr* Aduerbio dicunt, *ydd*; *yr* Articulum ſemper retinent. Prætereà, pronunciatione differunt; nam Articulos ſic pronunciamus, y, yr; Aduerbia ſic, *y*, *yr*, *ydd*; vnde eſt quod pro Aduerbijs, *y*, *yr*, & *ydd*, dicunt, ſcribuntque plærique, *i*, *ir*, *idd*.

Aduerbium

Aduerbium. *Rhagferf.*

PArtes orationis ſequentes, ab Hebræis in vniuerſum dicuntur מִלָּה. dictio, conciſa ſcilicet, & inuariabilis; Latinis Particula; nobis, *Gorair.*

Sunt autem Aduerbia,

Loci, *mannawl,* vel *lleawl,* vt *yma,* hic; & *yman,* q. d. *y man,* ὁ τόπος.

Yman ddyn i'r man ydd wyf. D.G.
Ac weithian yman ymy. D.G.

yna, iſtic. *yno,* eo loci. *Accw,* ἐκεῖ; quod & *Raccw* poetis,

Hwyl raccw 'm mrwydr hil Riccert. Iolo.
Llywelyn oedd kyn heddyw hon raccw,
Hil Riccart ap Einion, L.G.

Draw, iſtic. *fry,* ſuprà. *Obry,* infrà. *Allan, ymaes,* extra. *I mewn,* intrà. *Vchod,* ſupernè. *Iſod,* infernè. *yngod,* iuxta. Et apocopato *D, vcho, iſo ynga*

Och i'r ſais vcho,
O'i caer nis caro, &c. L.G.
Mae *yngo'n null myngwyn lâl.* G.G.
Mae *yngo gledd ym mwng gwlâd.* S.K.

Et *yngof;* dixit enim ille;

Ys angel Ieſu yngof

than of words and not of ddd d d dceales
n ll

Wrth Gadwaladr ceidwadr cof. I. R.

Et composita ex Præpositionibus *i*, & *o*; *i fynu*, *i wared*, *oddi yma*, *oddi yna*, *oddi accw*, &c. *Ple*, vbi, pro *pa le*, quo loco;

Piliwr adail p'le r ydwyd?
Planed wyllt pa le nid wyd? M. R.

I b'le, pro *I ba le*, *o b'le*, pro *o ba le*.

Temporis, *Amser*, vt *ynawr*, *yrawrhon*, *y boreu*, *yn foreu*, *yn ebrwydd*, *yn bwyr*, *heddyw*. *yforu*, *yfrucher*, *trennydd*, *tranoeth*, *tradwy*: *Doe*, *echdoe*, *cyn echdoe*: *beunydd*, *beunoeth*, *weithian*, *bellach*, *eusys*, *byth*, *etto*, & veteres, *etwa*.

Cyn bod etwa, ewyllys da, dial eisiau. B. F.
Ni *weled o gred a bedydd*, *etwa*,
Ei gynna gystedlydd. Dan.

Et *Etwaeth*,

Och Dduw na ddaw ef etwaeth,
I estwng treiswyr treiswriaeth. El. S.

Erioed, *er moed*, *yleni*, *er llynedd*, *gynt*: *pan*, cum; *yna*, tunc; *tra*, dum; *ensus*, iam.

Numeri Aduerbia (*Rhagferfau nifer*) conflamus ex nominibus numeralibus, addendo *Gwaith*, vice, *vnwaith*, vna vice, *Dwywaith*, duplici vice, vel duabus vicibus; *teirgwaith*, *Canwaith*, &c.

Interrogandi, *Gofyn*, vt *Pam*, pro

pa am, quare; *p'odd*, pro *pa fodd*; *p'wedd*, pro *pa wedd*: *pa ddelw*, *pa ſut*, quomodo, *A*, an. *Ai*, num. *Aie*, pro *ai ie*, itane. *Mae*, pro *pa le y mae*, vbi eſt. *Onid*, pro *Ai nid*, Nonne.

Vocandi *Galw*, vt *O*, *How*, *hai*, *ha*, *degle*, q. d. *Dyglyw*, Audi, auſculta, ehodum, heus. *Debre*, Accede.

Negandi *gwad*, vt Na, *nad*, *na's*, pro *na ys*, *nac*, *nag* *e*. *ni*, *ni's*, pro *ni ys*. *nid*, *naddo*. Non.

Affirmandi, *Atteb*, *neu Taeru*, vt *Fe*, *do*, *diau*, *dioer*, *er* & *er do* Demetarum, etiam, *A*, *y*, *yr*, *ydd*, & *yd* veterum. *ys*.

Item *dy* & *d'* in compoſitione affirmant, *daccw*, *dyna*, *dymma*, *dyfry*, *dobiy*, quæ demonſtrandi ſunt.

Item *neur*, & *neud*, apud veteres Affirmandi Aduerbia fuerunt, vt,

E fu amſer neur derw. D. G.

Iurandi, *Tyngu*, vt *Myn*, ſono non abſimile eſt Heb. Amen. *ym*, vt Heb. אמוח.

Hortandi *Annog*, vt, *Iddo*, *atto*, *arno*, *arnynt*, &c. quæ ſunt præpoſitiones cum affixis. *Adolwyn*, *adolwg*, quæſo.

Eligendi, *Dewis*: *Echre*, imò; *yn bytrach*, potius.

Prohibendi, *gwahardd*, vt *na*, ne, lat.

Con-

Congregandi, *cynnhull*, vt, *i gyd*, *Achlân*, vel *ychlân*, *ynghyd.* simul.

Monendi, *Rhybuddio*, vt, *Dyd*, *Dyddyt.* Atat.

Optandi, *Dymunaw*, vt, *O na.*

Vehementiæ, *Rhy. Iawn* post Adiectiuum, *Da iawn*, valdè bonum, *Drwg iawn*, valdè malum.

Remittendi, *Llaesu*, *anorphen*: vt *braidd*, *prin*, vix. *Agos*, ferè. *Hayach*, *haychen*, pro *hayachen*. *Chwyn a chwyn*, quod fortasse diceretur, *chwyf na chwyf*, mouet non mouet. *Chwarien. Swrn*, *syrn*, *taran.*

Qualitatis; *Ansawdd*, *cynneddf*, fiunt ab Adiectiuo vel participio cum præpositione *yn*, vt *yn dda*, benè; *yn ddoeth*, sapienter; *yn ddyscedig*, doctè &c.

Eadem ratione fiunt & plura alia Aduerbia, *yn fwy*, magis. *yn llai*, minus. *yn hwyr*, serò. *yn foreu*, manè. *yn vnig*, tantum. *yn amgen*, aliter. *yn gynt*, citius &c.

Quæ & aliquando sine præpositione veniunt, præsertim initio sententiæ. *Da y gwnaeth bob peth. Boreu y codasoch. Hir y trigasoch. Buan y cerddasoch. Ond da y gwneuthum. Ai drwg y darlleais? Dyscedig y dywedaist*, &c.

Quantitatis, *Dognedd*, vt *llawer*, *ychydig*, *bychydig*, *gormodd*, *peth*, *ychlan*, *i gyd.*

Comparandi, *Cyſtadlu*, vt *Cyn*, *mor*, tam, *ac*, *a*, ac, *yn gymaint. cyn ddewred*, &c.

Demonſtrandi, *Dangos*. vt *Syllt. wele. nycha*; *fel hyn*, & contracte *fellyn*.

Llyma, *llyna*. Item compoſita cum *dy*, *dymma*, *dyna*, *daccw*, *dyfry*, *dobry*.

Et cum *wel* pro *wele*, *weldyma*, *wel-daccw*,

Wel dyna weled anawdd. D.G.

Weldiſo,

Dos i D*duw wel d'iſo ddydd*. D.G.

Similitudinis, *Cyffelybu*, vt, *ſelly fal*, *Megis*, *meis*. *Mal*.

Explanandi, *Egluro*, vt *ſef*, pro, *ys ef*.

Dubitandi, *Petruſaw*, *Ammeu*, vt, *A-gatfydd*. N*id hwyrach*. *Ond odid*. *fe allai*.

Aduerbiis adiungimus & interiecti-ones, quas dicimus, *Taflodiaid*. *ha*, *hys*, *ho*, *he*, *hai*, *hwi*, *o*, *och*, *ochan*, *w*, *wb*, *wban*, *wbwb*, *waw*, *wew*, *ffw*, *ffei*, *whw*, *wi*, *haihow*, *haiwhw*, *haha*, *hoho*. *gwae*, *wfft*, *bw*, *vſt*, *oie*. *wichwach*, *huw*,

Henoni chyſgaf vnbun
Be canai D*duw huw ei hun*. D.G.

Coniunctio

Coniunctio, *Cyssylltiad.*

COpulatiua *Cydiawl, Cwpplysawl,* vt *A, ac, na, nac.* Ac, atque, nec, neque. *Hefyd* etiam : *eu*, que.

Conditionalis, *Ammodawl*, vt, *o*, si, & addito *ys* affirmantis, *o's*. Et addito *d*, *od*, & *r* apud Demetas, *or*, si. *Eithr*, *onid*, *ond*, nisi.

Discretiua, *er*, quanquam : quam veteres scribebant *yr*, *yr perygl preiddwyr peri ffossawd.*

Vulgus pronunciat, *ir*. *etto*, *etwa*, tamen. *Eithr*, *ond*, *onid*, nisi. *Fal*, *mal*, *megis*, *meis*, tanquam.

Disiunctiua, *Gwahanawl*, vt, *ai*, *neu*.

Causalis, *Achosawl*, vt *can*, *gan*, cum. Inde, *gan hyn*, *gan hynny*, igitur, ergo, quare. *Canys*, ex *can* & *ys*, quia. Et est monosyllabum,

Can's lot i'r Cwnsel yttywch, R. N.

Herwydd, vel *o herwydd*, quoniam. *Am*, quia, nam. Inde, *am hyn*, *am hynny*, pro hoc, pro eo, i. ideò, igitur, ergò. *O blegid*, vel *obleid*, i. à parte, vel ex parte, h.e. quia. *o achos*, *o ethryb*, quia.

Exceptiua *Dieithrawl*, *Oni*, h e, *o ni*, vel *o's ni*, si non. *Onid*, h.e. *o nid*, vel *o's nid*, si non. Et contractè *ond*. *Namyn*, *Oddieithr*, nisi, *Hagen*, quantumuis, Attamen.

Aduersatiua, *Er*, vel *yr*. *Eisoes*. *Cyd bo*.

Electiua, *na*, *nag*, quàm. Demetæ & poetæ dicunt *no*, & *nog*, ad differentiam copulatiuæ, *na*, *nac*.

Mwy yw eirhoddion no Nanhwynain. L.G.

Redditiua, *Etto*, *er hynny*, *eisoes*. *Mai*, quòd, *Taw*, Demetarum, quòd.

Chwaith, etiam coniunctio est fere copulatiua negandi, *Na minnau na chwithau chwaith*.

Sic *chwaethach*, quæ sonat vt comparatiuum à *chwaith*, & significat, minùs, eò minùs. *Nid edrych arnat chwaethach dy garu*. *Ni rydd geiniog chwaethach punt*.

Præpositio, *Arddodiad*.

PRæpositio duplex est, Appositionis & Compositionis. Appositionis sunt, *A*, *ag*. *can*, *gan*, Cum. *Am*, propter. *Ar*, super. *At*, ad. *yn*, *mewn*, in. *Er*, propter, non obstante, vt *Er mwyn*, *er maint*. *I*, ad

I, ad, *o*, à, ab. *wrth*, propè, iuxta, in, per. *Heb*, sine. *Tan*, subter, infra. *Tros*, pro, trans. *Trwy*, per, *er*, *erys*, *es*: à, ab, temporis.

Er blwyddyn i ddoe.

Er ys blwyddyn.

Es mis nid o eisiau maeth. B. B.

Lliw 'r dyn erys llawer dydd. D. G.

Er ys mis eres y myw. D. G.

A roes i'm aur erys mis. L. G.

Aros, pro, præ,

Gormodd yw gwerth hun gerth gain,

Aros agos i vgain. D. G.

Cyn, ante, *gwedi*, post, & *wedi*. *Amgylch*, *cylch*, circa. *Hyd*, vsque. Et composita, *Hyd yn Rhufain*, *Hyd ar derfyn dwywlád.*

Rhwng ym-mhlith, *ym-mysc*, inter. *Erbyn*, & *yn erbyn*, contra. *Gyferbyn*, *gyfarwyneb*, aduersus. *Erbyn*, *erfydd*, & *gerfydd*, per. *Erbyn ei law*; *erfydd*, vel *gerfydd ei droed*. *Gydâ*, *gydag* cum. *Vch*, super, cui additur *llaw*, & *pen*, *vwch law*, *vchben*. *Is*, subter, cui additur *llaw*, *is law*. *Goruwch*, *goris*. *Parth a*. *Tua*, versus: & in formâ constructâ,

Dua'r nen a droi 'n vnion. R. C.

Ger, & nonnunquam in primaria *cer*, iuxtà, propè: vt plurimùm venit cum

bron,

bron, aut *llaw*, *ger bron*, coràm, *ger llaw*, iuxta, vt Heb. על ידי.

Drach, è, à,

Drach ynghefn, drych anghyfnerth. D.G.

Rhag, à, præ. Custodi te à violare Sabb. Hebr. *ymgadw rhag torri 'r Sab.* Cui interdum additur, *bron*, *Rhag bron*, coram, à facie.

|| pro *o'i blaen*.

Ac y manac, seren || o'i rhac, yn rhoi goleu. B.F.

Horum nonnulla vsurpantur & in compositione, vt *Trwy*, *Try*, *Trywanu*, perforare. *Tryfrith*.

Nonnulla aduerbiascunt, *Cynt*, *gwedi*. *Trwy*, verso *y* in *odd*, *Trwodd*. Sic *Tan*, addita *odd*, *tanodd*; & *ar*, cum *h* epenthetico, *arnodd*. Hinc *oddi arnodd*, *oddi tanodd*, *oddi trwodd*.

Compositionis,

A, *Athrist*, *achlust*, *aruthr*.

Ad, re, *adnewyddu*, quæ aliquando fit *Add*, *addnaid*, refugium. *Addfwyn*, *addfain*, *addfed*.

Am, *amgylch*, *amnoeth*, *amddyfrwys*.

An, est priuationis, *anwybod*, *anllywodraeth*. Anghysson, *amherffaith*.

Est vbi non priuat. *Anrhydedd*, à *Rhy*, nimis. *Anrhyfedd*, mirabile.

Sed

Sed hæc fortaſſe ab *yn*, & augent ſignificationem.

Ar, arbennig, ardderchog, ſef yr hwn a dderchafwyd ar eraill. Ardymherm.

Cyd, con. *Cyd-ſefyll.* quæ aliquando fit *Cyf, cyfladd, cyfrodedd, cyfraid.*

Et interdum ante vocales, *Cyfurwch, Cyfun.*

Cyn, à *Cynt*, ante, vel à *Cyntaf*, primus, vt *Cynt-haid, Cyntaid, cynayn.*

Sed de his vide Syntaxin.

Dam, ex *Dy* & *am, Damgylchynu.*

Dar, ſub, *Daroſtwng, darfod, dargwſc, darllein, darmerth.*

Dad, forte ex *dy* & *ad*, re. *Datcloi*, reſerare. *Dattroi, dadwino, dattod.*

Di, priuandi, *dibechod, diniweid, dilwgr.*

Dy eſt augmentatiuæ & frequentatiuæ ſignificationis, Dygy*for*, *dygymmod, dyfrys.*

I'th lys ar ddyfrys ydd âf. Iolo.

Et plærumque pronunciatur,

Di, *dinoethi, dilyn.*

Cui aliquando additur, *s* ἐπενθετικὸν, ab *ys* affirmandi, *disfoeri, diſtewi, diſmoeli, diſtrewi, diſtaw, diſpwyll.*

Vnde aliquando, *dos*, pro *dys*, *doſparthu, dosbleidio.*

Ante vocales abijcitur y, *dethol*, à *dy* & *ethol*.

Dyno, pro *dyuno*, vnde compositum, *Cyttuno*, pro *Cyttyuno*, vt olim scribi solebat. D*ymchwelyd*. D*aeth*, à *dy* & *aeth*.

Sic & Aduerbijs adijcitur, *dymma, dyna, daccw, dobry, diso, ducho*. De quibus ante.

In nonnullis *d* vertitur in *t*, vt *tywyll*, à *dy* & *gwyll*. *Tyred*, pro *dyred*. *Tywallt*, pro *dywallaw*.

D*ull oedd iw dywall iddo*. L.D.

Conuertit autem hæc præpositio verba neutra in Actiua, ἀμετάβατα in μεταβατὰ, vt apud Hebræos quæ neutra sunt in Kal, fiunt Actiua in Piel. *Methu*, perire; *difetha*, perdere; *Glynu*, hærere: *dylyn*, sequi, adhærere.

Dir, valdè, *dirdynnu*, *dirwest*, *dirmyg*.

Go, [illegible]o. *Goddrwg, golosci, gostodi*.

Quæ veniens ante *A*, vnà cum *A*, fit *gwa*, vt, *gwarchae*, pro *goarchae*. *Gwarchadw*, pro *goarchadw*.

Gor; sub, *gorsefyll, gorllechu, gorllyssu, gorthrywys*.

Sed *gor*, sæpissimè est super, *gorsod*, superare. *Gorthrechu*, *gorflin*, *gormodd*, *gorwag*, *gorfoledd*, *gorescyn*.

Gwrth,

Gwrth, re. Contra. *Gwrth-ddywedyd, gwrthwyneb.*

Hy, induit præpositionis naturam, & valet εὐ Græcum, vertiturque in *Hy*, *hyfford, hylaw, hynod, hyfryd, hygoel, hyglud, hyglyw, hylyn.*

Lled, semi, *lledfyw, lledfarw, lled-feddw.*

Rhy, *rhybucho*, exopto. Verbis præfixum, est nota frequentatiuorum: extrà compositionem est Aduerbium Nimis.

Tra, traderchafu, traglew, trablin.

ym, con, & fit fortassis à pronomine *mau*, & præponitur voci Verborum reciprocæ, & frequentatiuæ, vt dictum est in verbis, vt *ymdynnu*, contendere: *ymguddio*, abscondere se.

ys, ysmala, ysbys, ystyr.

Aliquando fit *es, esmwyth.* & *sy, symmudo*, pro *ysmudo.*

Syntaxis. *Cystrawen.*

SYntaxeos omnium ferè linguarum est communis ratio. Omissis igitur quæ communem sequuntur structuram, ea solummodo trademus, quorum structu-

ra in hac linguâ propria est, & in quibus a proprietate Latina & Græca dissentimus.

Syntaxis autem Britannica à Græcâ & Latinâ multum dissentit, & ad Hebraicam quam proximè accedit, vt ex sequentibus patebit.

De structura Nominis cum Nomine.

Et primò Substantiui cum Substantiuo: quæ fit,

vel { Appositiuè.
Possessiuè.

Appositiuè.

Cum duo Substantiua Appositiuè simul ponuntur, posterius venit aliquando in forma molli, vt,

Duw greawdr nef a daiar.

Lles fab Coel. Howel Bobydd,

Aliquando in Primaria & radicali, vt, *Goronwy, Gruffydd, gwyr o anian plaid, Plant Ednyfed fychan.*

En mam oedd hi Gwenllian. L. G.

Posterius

Posterius aliquando fit præfixa præpositione, *o*, vt, Gwr *o saer a gerais i.*

Et apud Septentrionales *gan*, *y sant gan Bedr. y milwr gan Arthur. y lleidr gan Barabbas. yr alarch gan Syr Wiliam.*

Sed hic semper priori præfigitur Articulus.

Et possunt hæc dici iuxta prædictam regulam. *Arthur filwr. Barabbas leidr. Pedr sant. Syr Wiliam alarch.* Vel *y lleidr Barabbas. y sant Pedr. yr alarch Syr Wiliam.*

Possessiuè.

Hic posterius Substantiuum erit formæ radicalis & primariæ.

Ty tâd Dafydd. Mam Gwenllian*t.* Et nonnunquam mollis, *I dy Ddiw o'i dy ydd âf.*

Nai ap brawd yw hwn i'r pren
A fuasai yn llaw Foesen. L. G.

Posteriori substantiuo aliquando præfiguntur præpositiones,

I, signum Datiui casus, vt ל apud Hebræos. vt,

מִזְמוֹר לְדָוִד. *Psalm i Ddafydd.* Titulus ps. 75. & al. Gwr *i Ddiw. Brawd i Ddafydd. mab i Saul. Tad i'r ymddifad,*

a chymmorth i'r weddw. llyfr i mi.

Rhag. vt Heb. Metus à gladio. Ezek. 21. 12. *Ofn rhag y cleddyf.*

Poſſeſſiuè autem ponuntur, more Heb. ſubſtantiua quæ veniunt loco Adiectiuorum. Vbi ſi prius ſubſtantiuum ſit maſculinum, poſterius erit formæ radicalis; ſin fœmininum, poſterius erit formæ mollis. Hæc autem ſunt,

Vel materiæ, m. g. *Ty coed. March pren. môr pres. mur maen.* f. g. *yſcubor goed. caſſeg bren. ſarph bres. gwal faen. noe bres.* Sic & Heb. vaſa æris, *lleſtri pres.* Ioſu. 6. 19.

Sed hic poſterius ſæpe venit cum præpoſitione *o*, *Gwain o goed ac yn gadarn. Ty o goed. Ty o faen.* Vt Hebræ. cum præpoſitione מן.

Raro poſterius, adiectiuum eſt, *Ty meinin. Gwal feinin.*

Vel, ætatis *Mab teirblwydd. March deirblwydd. Gwr cannmlwydd. Gwraig bedwar vgain.* Sic Heb. Filius octo dierum circumcidetur. Gen. 17. 12. Nunquid filio centum annorum naſcetur ; & an Sarah filia nonaginta annorum pariet verſ. 17. ſic verſ. 24. & ſæpiſſime.

Vel precij. *Rhoddwch i mi 'r hyd chwemark. Caffyl punt. Caſſeg dringain-*

ſwllt.

swllt. Menig swllt. Talaith ddeg-punt.

Vel rei circa quam quis versatur, *Saer coed. Saer pren. Saer ty. Saer men. Saer llong.* Gof *aur.* Gwr *march.* Gwr *traed.*

Taeliwr Gwydd	*Brethyn.* *Lliain.* *Sidan.*

Taeliwr	*Gwr.* *Merch.* *Mab.*

Gof bwyall. gof pedol. gof pladur.

Hic vtimur & locutionibus quibus Hebræi, Vir mortis, vir doli, vir munerum; vt *gwr gwobr a gwerth.*

Cyd bwyf gwr gweryd, bwyf gwr gwared. Ll. F.

Vel loci aut habitationis, post pluralia, vt Gwyr *Mowddwy.* Gwyr *Caer.* Gw*ragedd Llundain. Cwrwf Aber-conwy. Esgidiau Amwythig. Cyllyll Caerangon.* Sed hæc post singularia construuntur cum præpositione *o*, Gwr *o Geri.* Gwraig *weddw o Sarepta.*

Hic interdum Verba infinita veniunt loco posterioris substantiui, vt apud Heb. vt, Tempus occumbere solis. Ios. 10. 17. *Amser machludo haul.* Tem-

pus

pus plangere. Eccleſ. 3.4. *Amſer galaru. Amſer hau. Amſer medi.*

Quod infinitum eſt aliquando cum ſigno Datiui, *i*, vt *Amſer i alaru, Amſer i fedi.*

In his autem omnibus, poſſidens ſemper præcedit, poſſeſſum ſequitur; excepto ſi in vnam quaſi dictionem coaleſcant, tunc enim præponitur poſſeſſum, *Adar dy, Hun-dy.*

Cu adar-dy coed ir -deg.

Ni ddyly hundy hendwyll. T.P.

Similia ſunt,

Ai cymmell bellbell y bydd.

Sic,

Groen groen ar ddyn gywrein-grefft. D.G

Ben-ben, gefn-gefn.

Subſtantiua quæ tempus denotant, aut ſpacium temporis, abſolutè ponuntur, ſi initio ſententiæ veniant, in formâ primariâ, vt, *Dydd a nos y bum, Lliw nos y daethym.* Vt apud Heb. Dies vel decem. Gen. 24.55. ſic pſ. 88.1: Si in alium locum ſortiantur, in formâ molli, vt, *bum yno ddydd a nos. Daethym liw nos.*

Cerddais ddengmhilltir.

Dengmilltir a gerddais.

Quæ vocandi vicem ſupplent, in molli ponuntur, *Tyred yma ddyn, ddoeth, dda,*

dda, gendder.

Sin articulum habeant præfixum, formã Articulo congruentem retinent, *Tyre yma'r dyn. Clyw 'r ferch accw.*

Proprijs nominibus, cognominis loco, possessiue adiungimus aliquando nomen loci, *Owein Gwynedd. Lewys Glyn Cothi. Lewis Mon.*

Solẽt etiam cognomina deriuari, vt dicit Plutarchus in Mario & Sylla, à natura, actione, notâ, formâ, & deformitate corporis.

Actione vel arte *Cynddelw brydydd mawr. Elidir gosgor fawr.*

Notâ corporis; *Elen fannog, Iorwerth drwyndwn; Elidir lydawwyn. Caswallon lawhir. Cariadog freichfras. Sammel bennisel. Brochwel ysgithrog. Gwrgant farfdrwch. Idwal foel. Dafydd Gam.*

Naturâ, *Elidir mâr, Howel Dda.*

Vt apud Græcos, Eubulus, Sophocles. Apud Romanos, Prudentius, Lepidus, Tacitus.

Colore, *Elidir Ddu. Iorwerth Goch. Gwyn.* Vt apud Græcos, Pyrrhus. Melanthus. Chlorus. Apud Lat. Albinus, Candidus, Flauius. Sed communi ratione Cognomina Br. fiunt, præfigendo patrum nominibus *Ab* pro *Mab*, in filijs; *Ach*

pro *merch*, in filiabus cognominandis, *Gruffydd ap Cynan. Howel ap Ieuaf, Llu ap Iorwerth*; eâdem omninò ratione; qua Hebræi preponunt בֶּן filius, & בַּת filia, Ionathan ben Saul. Ioseph ben Gorion. Benoocab. Syri בַּר, Simon Bar Ionah. Bartholomæus. Bartimæus. Barcozba. Sic & Græci, ἴκαρος τοῦ δαιδάλου, Δαβὶδ ὁ τοῦ ἰωνάθου. Et Arabes, Auen Rois. Auen Zoar. Auen Ezrah. Et Normâni fitz pro filz, Iohn fitz Robert. Richard fitz Raph. Robert fitz Hamon. Et veteres Romani, Aulus Sempronius Auli filius Lucij nepos. Sed Anglos iamdudum æmulantes, ante nomina à *H* vel *Rh* incipientia, *A* reiycimus, & P nomini sequenti adiungimus, *Powell* pro *Ap Howell*: *Peilyn*, pro *Ap Heilyn*. *Parry*, pro *Ap Harry*. *Poyskyn*, pro *Ap Hoyskyn*. *Pughe*, pro *Ap* Hughe. *Powa*, pro *Ap Howa*. *Pryš*, pro *Ap Rhys*. *Prydderch*, pro *Ap Rhydderch*. *Probert*, pro *Ap Rhobert*. *Prosser*, pro *Ap Rhosser*. *Prichard*, pro *Ap Richard*.

Et aliquando *B*, *Bowen*, pro *Ap Owen*. *Beinion*, pro *Ab Einion*. *Bithel*, pro *Ab Ithel*. *Bevan*, pro *Ab Evan*.

Structura

X

Structura
Subſtantiui cum Adiectiuo.

Subſtantiuum & Adiectiuum concordant genere, ſed non ſemper numero, nam ſæpiſſimè Adiectiuum ſingulare Subſtantiuo iungitur plurali, vt poſt patebit.

In oratione autem, Subſtantiuum præcedit, Adiectiuum ſequitur, vt apud Hebræos.

Gwr da, Dyn gwych. Gwraig lân. Dyn wen.

Vbi poſt Subſtantiuum maſculinum ſingulare, Adiectiuum erit formæ primariæ, vt,

Ty teg, gwr da, dyn doeth.

Excipias nomina propria, quæ habent formam mollem, Hywel *Dda, Idwal foel, Iorwerth drwyn-dwn.* Nonnulla tamen primariam, *Dai Melyn.*

Excipias etiam *Digon, llawer, Peth, Bagad, Rhai.* Quæ poſt Subſtantiua erunt, formæ mollis, *Bwyd ddigon. Da lawer. Englyn beth. Gwyr fagad. Defaid rai.* Cum præponuntur, ſubſtantiuum plærumque venit cum præpoſitione *o, llawer o wyr, Digon o fwyd. Bagad o ddefaid.* At *Peth callyn. Rhai gwartheg.*

Poſt ſubſtantiuum fæm. ſing. Adiecti-

uum erit formæ mollis, Gwraig *dda. merch ddoeth. Dyn lân.*

Si (quod aliquando fit) Adiectiua vel singularia vel pluralia Substantiuis suis præponantur, sequentia substantiua erunt formæ mollis, *Duwiol bendefig. Tlyfion wragedd. Glân ferched.*

Omnia Substantiua pluralia, cuiuscunque sint generis, primariam Adiectiui regunt, eamq; vt plurimum numeri sing. more Heb. *Piccellau tanllyd. Arglwyddi caled.* Es. 19. 4. *Gwyr traws.* Psal. 140. 4. *Gwyr Duwiol. Dynion da.*

Interdum tamen Adiectiuum est nu. pl. *Dynion doethion. Merched gwynion. Gwyr haelion.*

Dynion cyndynion dinerth,
Tynion erchyllion a cherth.

Comparatiua etiam & superlatiua, sæpissimè præponuntur, & in vtroque genere seruant substantiuum in forma Radicali. *Mwynach gwr, glanach gwraig. Gorew gwr. Tecca' gwraig.*

Postposita, regularia sunt, *Gwr mwynach, gwraig lanach.* Carent autem hæc plurali.

Item numeralia omnia semper præcedunt, more Heb. & habent sequens substantiuum in formâ primaria, *Vn gwr, tri*

gwr.

gwr, naw gwr, vgain gwr. Tair gwraig, Pedair gwraig, vgain gwraig.

Excipe *Dau, dwy. Saith, wyth*, quæ habent substantiuum in forma molli, *Dau gar, dwy gares, saith gar, wyth gares. Tri, Chwe*, quæ in forma aspera, *Tri châr, chwe châr*. At f. g. *Tair Cares.*

Pum, saith, wyth, naw, deg, substantiua Classis secundę faciunt formæ liquidæ, *Pumnyn. Seithnyn. wythnuwch. Dengwr.*

Ordinalia, etiam f. g. faciunt sequens subst. esse formæ mollis, *y drydedd law, yr ail glust. y bedwaredd, bummed, seithfed, &c. wraig.*

Cardinalibus pluralibus iunguntur substantiua sing. (vt apud Heb. post decem) *Dau wr. Tri gwr. Deugain nos*, gen. 7. *Deugain nhiwrnod.* gen. 5. *Pedwar vgainwr*, 2. reg. 10.

Si tamen in vnam quasi dictionem numerans cum numerato coalescat, post numerum binarij vel pluralia vel singularia esse possunt, *Trigwr, Trywyr. Pedwargwr, pedwargwyr. Chwegwr, chwegwyr. Wythwr, wythwyr.*

Er mad oedd dau i'm trimeirch.
Ni bu'n fyw i gyfryw geirch. B. Ph. B.
D*yn fel y mawnyn vniawn.* G. G.

Sed hæc structura sæpe fit cum præ-

 positione

poſitione *o*, vt *Tri o wyr.* *Deg o ddynion.* *Tri o haelion.*

Hic autem ſæpe occurrit numerati pleonaſmus, vt *Trywyr o wyr.* *Dengmab o feibion.* *Can march o feirch.* *Deugeinoen o wyn.*

Et nonnunquam pleonaſmus eſt alterius dictionis,

A chwegwyr o farchogion. D. N.

Pro *chwech o farchogion.*

Sic & repetito numerato, cum occurrit numerus duplex, more Heb. vt, Septuaginta ſeptem viri, *Seithwr a ſaithugeinwr,* vel *ſeithwyr a ſaithugain-wyr.*

Interdum præpoſito Adiectiuo, ante ſequens Subſtantiuum ponitur præpoſitio *o*, vt *Hyn o boen.* *llawer o wyr.* *Mwy o ddyſc.* *Cyfoethog o dda.* *Teilwng o anrhydedd.*

Occurrit diſcrepantia generis cum inter Adiectiuum præpoſitum, & ſequens ſubſtantiuum, venit alia vox *Mawr ei llaw,* *Gwyn ei throed.* *Mawr ei phen.* *Teg ei llygad.* *Rhag tecced ei llygad.* *Glân yw dy ferch.*

Vſurpatur autem hæc ſynecdoche & ſine generis diſcrepantia, vt,

Twnei bar, draig anwar drud,
Didwn ei air, fel crair cred. P. B.

Sic apud Heb. est discrepantia generis, Cibus eius est opimum. Abac. 1. 16. cuius pingue panis eius, gen. 49. 20. Et apud Grecos ἱερὸν βίου. Et apud Lat. fama malũ.

Britannis elegantia est Heb. more, substantiuum cum præpositione periphrasticôs pro Adiectiuo ponere, vt,

Omnes bestiæ in sylua, Es. 46. 9. i'r *holl anifeiliaid yn y coed.* Leo de sylua, Ier. 5. 26. *y llew o'r coed.* Aper de sylua, psa. 80. 14 *y baedd o'r coed.* Consiliarius cum intellectu, i. intelligens, 1. par. 26. 14. *Cyngorwr â gwybodaeth, deall.* Ænigmata ab antiquitate, h. e. antiqua, ps. 78. 2. *Dambegion o'r cynfyd. Gwr o'r mynydd,* pro *mynyddig. Merch o'r wlad,* pro *wledig.*

Nec inuenustè Aduerbia, Hebræorum more, loco Adiectiuorum ponuntur, vt, Ne sis temerè, pro. 24. 8. *Na fydd gyntebud.* Sepulchrum infra, pro. 15. 14. *Vffern obry.* Homines parum, i. pauci, Neh. 2. 12. *ychydig wyr.* Maledictio gratis, pro. 26. 2.

Sic Aduerbia veniunt loco pronominum Adiectiuorum, vt, *y gwr accw. y ty fry. y dyn obry. y wlad yma, y fro draw.*

I'r tai draw rhodiaw (r) gael rhoddion

O'r tai draw i'r tai drŵodd. L. G. A.

Rhowch groes rhwng a gwyr isod. Mon.

Sic & Græci, τῶν κύκλῳ ἀμφόδων ἀγρ. Mar. 6. 36. *Ei bechodau gynt.* βίος τῶν ἀνδρῶν ἀρχαίων, *Buchedd y gwyr gynt.*

Et Latini.

Neque enim ignari sumus ante malorum. Æn. 1. Sic & cum pronominibus Adiectiuis substantiuè positis, loco Adiectiuorum construuntur Aduerbia, *Hwn yma, hon accw, hyn obry.*

Gradus Comparatiuus construitur cum Coniunctione *nâ, nag,* quàm.

Gwell eniwed, fforffed ffug,
Nâ sorri 'n ddygsul sarrug. D. G.
Gwell toliaw nâ bwrsiaw.
Hwy y pery llid nâ galar.

Superlatiuus cum *o*, *Goreu o'r ddau. Gwaethaf o gwbl.* Et in hoc sensu, superlatiuo vtimur pro comparatiuo, cum s. de duobus loquimur.

Mwyaf o'r ddau, lleiaf o'r ddau.

Comparatiua aliquando absolutè ponuntur duplicata, cum s. augmentum comparationis denotant; & plærumque veniunt in forma mollj.

Fwyfwy, vt Heb. [illegible]
Culettach galettach. Lledlled, Pell-bell, bwy-bwy, lei lai, waeth-waeth.

Adiectiua aliquando cum substantiuis

componuntur

componuntur, vbi Adiectiuum aliquando posterius ponitur & in forma molli, *Gwrda, trwyndwn, troedtraws.*

Aliquando prius, *Gwrolgai*, D. G. *trymfryd. Gwineufarch.*

Componuntur etiam inter se Adiectiua, posito posteriore in forma molli. *Irdeg. Hirwyn. Mwynlan.*

Structura Pronominum integrorum, seu separatorum.

Certis Pronominibus, vt nonnullis placet, præfiguntur articuli, vt *y fe, y hi*; vt Heb. ההוא, ההיא; *y ni, y chwi.*

Mi, Ti, Ni, post præpositionem *i*, in constructione nonnunquam *i* proprium abijciunt, fiuntque *im' it' in'*; pro *i mi, i ti, i ni.* Quæ poeticè fiunt; *ym' yt' yn'.* vt, *ym'*,

Medd y ddwy wynedd || einym, pro, *eiddom.*
Da yw a gatwo Duw ym'. Iolo.

yt',

Nes yt' eni nis tymwyd. L. Mon.

Et *yd'*,

Neu farch dihafarch hefyd.
Dian o'n tir y doent yd'. H. D.

yn',

Syr Wiliam gwrser ol-wyn,
A roe erioed yr aur yn'.
Y milwr a'r gwallt melyn,
Y sydd gâr a swyddog yn'. G. G.

Item *vm'*, *vn'*, & *vd'*, & post *da*, *ed*,

Bon derwen bennadur-waed
||pro, *da it'*. *Bwlklai o Stanlai nos || daed'.* G. G.
Breiniol wyt o'r barwn-waed,
pro, *da it'*. *Barwn ysteplwn nos || daed'.*

Leguntur & *ymy*, *ytty* *yny*; pro integris, *i mi*, *i ti*, *i ni*, vt *ymy*,

Trais mawr, ac ni'm dawr am dy,
Torraist ammod trist ymy. Ll. G.
Weithian gwaeth yman ymy,
Nag yn y fron, gan ia fry. D. G.

ytty,

Gair atteb, wyf gâr ytty,
Gwr da, doeth, egor dy dy. D. G.

ynny,

Hil y penwyn, help ynny
Hual gwyr Rhos, hael-garw hy. C. D. G.

Hæc accentum semper habent in penultima.

Quæ ab integris sic distinxit Rupertius:

Ymmy yr ydoedd mammaeth,
I mi yr oedd meibion maeth.
Ytty mae'n anhawdd attal,

Iti mae'n anhawdd rhoi tâl.
Iddo a'i feibion addwyn,
Iddó mae'n weddus ei ddwyn.
Ynny, er iwch ei ddannod,
I ni y mae 'n oreu nod.
Ichwi mae defnydd achwyn,
I chwi mae gofid a chwyn.

Chwi, etiam post eandem præpositionem *i*, proprium *i* abijcit ; & transpositis *ch* & *w*, fit *iwch* pro *i chwi* ; pro quo tamen sæpius legitur, *vwch'*,

Et aliquando, *ywch'*,
Gwaed Thomas Niclas neu vwch,
Gruffydd aer o'i gorph ydd ewch,
Phylib oedd gyffelyb ywch',
Elidir vn lewder awch. T. A.

Relatiuorum structura.

Relatiui ellipsis apud Britannos frequentissima est, vt apud Hebræos.

Linguam non noueram audiui, i. quam non noueram. ps. 81.6. *Clywais iaith nid adnabum.* In iudicio (quod) præcepisti, ps. 7.7. *yn y farn a orchymynnaist.* Populus (quem) non cognoui, seruiet mihi. ps. 18.44. *Pobl nid adnabum.* Docebit eum in via (quam) eligat. ps. 25.12. *yn y*

ffordd a ddewiſo. Et ſic millies. Sic & in N. T. Chriſtus (cuius) gratia eſtis ſaluati. Eph. 2. 5. Iuſtum (qui) non reſtitit nobis. Iac. 5. 6. *y cyfiawn ni 'n gwrthwynebodd* Sic 1. pet. 1. 14. Cain (qui) ex maligno erat, 1. Io. 3. 12.

Eſt & Ellipſis antecedentis & relatiui, vt apud He. vt Poſt(ea quæ) non proſunt. Ier. 2. 8. *Ar ol ni thycciα*, pro *Ar ol y peth yr hyn ni thyccia.*

Aliquando ponitur Aduerbium loci, loco Relatiui, Terram Hauilah ibi aurum. Gen. 2. 11. Sic ſæpè apud Heb. שם venit pro relatiuo. Sic apud nos *yno, y wlad y mae yno aur.*

Eſt etiam frequens apud Brit. Relatiui pleonaſmus, vt apud Heb. Cuius ſemen eius in eo. Gen. 1. 11. *yr hwn y mae ei hâd ynddo.* Puella quam dixero ad eam. Gen. 24. 14. *y llangces yr hon y dywedwyf wrthi.* Terram quam dormis ſuper eam. Gen. 28. 13. *y tir yr hwn y cyſci arno.* Quorum os eorum locutum eſt mendacium, pſ. 144. 8. *y rhai y llefarodd eu genau gelwydd.* Et ſic ſæpiſſimè. Simile eſt illud in N. T. κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς. Mat. 21. 41.

Eſt & Ellipſis cum pleonaſmo, vt apud Heb. Pereat dies (quo) natus ſum in eo. Iob.

Iob.3.3. Deest (quo;) redundat (in eo.) *Methed y dydd i'm ganwyd ynddo.*

Nid enwog neb ond a'n gwnaeth.
pro, *Ond efe yr hwn a'n gwnaeth.*

Est & Pleonasmus aliorum pronominum. Vt, iurauimus ambo nos. 1. Sa. 20. 4: N*yni ein dau a dyngasom.* Sic, N*yni ein dau, ein trioedd, ein pedwar, ein pump,* &c. *Chwychwi eich dau, eich trioedd, eich saith,* &c. *Hwynthwy eill dau, eill tri, eill pedwar,* &c.

Repetitione denique demonstratiui narramus in genere & tacitè, quæ volumus in specie & apertè intelligi, vt apud Heb. vt *Fel hyn ac fel hyn*, sic & sic. Iud. 18. 4. Hi & hi, 2. Sam. 24. 3. *y rhai'n a'r rhai'n.* Sic *y gwr a'r gwr.* Ponuntur enim vt indiuiduum vagum pro determinato.

Possessiua.

Verè Possessiua ferè nulla habemus, sed Primitiuis possessiuorum loco vtimur, vt Heb. Vera Possessiua sunt tantummodò duo, *Man*, meus, & *Tau*, tuus; eaq; vulgò ferè exoleta, poetis vsitata. Ea verò in constructione sequuntur aut Articu-

lum aut Nomen Substantiuum, iuxta regulas Adiectiuorum cum Substantiuis coniungendorum, vt,

y *mau*, ὁ ἐμός; y *tau*, ὁ σός. m. g.
y *fau*, mea; y *dau*, tua. f. g.
y *gwr mau*, y *gwr tau*. m. g.
y *wraig fau*, y *wraig dau*. f. g.
Ar fau finnau ar f'anwyl. D. G.

Ex istis fiunt in forma constructa, *Fy*, meus, a, um. *Dy*, tuus, a, um, omnis generis; quæ semper suis substantiuis præponuntur. Erunt autem substantiua post *Fy*, formæ liquidæ, post *dy*, formæ mollis, vt,

Fy mhlant, fy mhen, fy Nuw, fy mara.
Dy blant, dy ben, dy Dduw, dy fara.

A quibus sequente vocali abijcitur y, & manent *f*, *d*, vt supra est monitum;

F'enaid cyfod i fynu. Ll. G.
Moes d'ebol i'w bedoli, pro *dy ebol*. G. G
D'*wyneb, pryd na'th adwaenwn.*

A *fy* etiam interdum abijcitur *f*, & manet y, vt,

Clâf fum lle clywaf ammod,
Closdy Mair, clywaist y mod. pro *fy mod*. I. F.
Paraf, da iawn y pery,
Drwsio'n hardd gylch drws ynhy, pro *fy nhy*. H. K.

Yn

Yn|| *y mlinaw naw mlynedd.* D.G. pro, *fy mli.*

Mae'n rhyfawr ym || *y nhrafael.* D.G. pro, *fy nrh.*

Quod etiam *y* aliquando abijcitur, manente forma ipſi *Fy* congrua, vt,

Drwy 'mron, a'm calon, a'm corph. D.G. pro *fy mron.*

Salm yw 'nghof o lyfr ofydd. pro *fy nghof.* D.G.

Ni chreodd Duw 'nechreuwr. pro *fy nechreuwr.* G.G.

Pe pallai 'nrhaed pob lle'n rhydd. pro *fy nhraed.* L. Mon.

Quæ vero primitiua poſſeſſiuorum locum ſupplent, hæc ſunt, *Ei*, m. g. *Ei*. f. g. *Ein, eich, eu.*

Ex quibus, *ein, eich, eu,* in conſtructione gaudent forma primaria. *Ein tâd. eich Duw. eu câr. Ei*, m. g. forma molli, vt, *ei dâd, ei Dduw, ei gar. Ei*, f. g. aſperâ, vt, *ei thad, ei Duw, ei char.*

Iſta autem omnia, item *'m*, à *mi* & *mau*; & *'th* à *ti* & *tau*; in conſtructione nominibus & verbis ſemper præponuntur, nunquam poſtponuntur. Sed verbis præfixa vim habent vocis accuſatiuæ, quæ ſignificatione verbum ſequitur, vt, *Duw a'm gwnaeth.* Deus me fecit. *Duw a'th brynodd.* Deus te redemit. *Duw a'ch catwo,* Deus vos ſeruet, &c.

Porrò

Porrò *ein*, & *eich* poſt particulas in vocalem deſinentes, abijciunt *ei*, & fiunt *'n*, *'ch*. Item *ei* & *eu* vel abijciunt *e*, & fiunt *'i*, *'u*, vel aliter variantur, vt poſt patebit.

Vſurpantur autem *'m*, & *'th* poſt eiuſmodi ſolum particulas. Videntur autem *'m*, *'th*, *'n*, *ch*, cum nominibus præponuntur, fieri à *Mau*, *tau*, *eich*, *ein*; cum verbis, à *Mi*, *ti*, *ni*, *chwi*.

Cuncta verò iſta decurtata pronomina *'m*, *'th*, *'n*, *'ch*, *'i*, *'u*, &c. In conſtructione gaudent formis ſuorum integrorum, & in hunc qui ſequitur modum conſtruuntur,

'M, *'n*, *'ch*, cum formâ primariâ.

Ante nomina.
- poſt coniunctiones { *a*, *na*, *nâ* } *'m*, *'n*, *'ch*, *Tad.*
- poſt præpoſitiones. { *o*, *i*, *â* } *'m*, *'n*, *'ch*, *Tad.*

Ante Verba & poſt Aduerbia { *a*, *ni*, *y*, *na* } *'m*, *'n*, *'ch*, *Carodd.*
Et coniunctionem *o*

Vtuntur veteres *a'm*, ante verba pro *i'm*, de quo ſuprà, vt,

Dolur

Dolur gormodd a'm doddyw, pro *daeth i'm.*

Ceimon † *a'm rhoddes, lles ni'm llŷsir.* (Ll.B.H. † pro, *i'm.*

Eodem ſenſu aliquando & poſt alias particulas, vt,

Car † *a'm oedd*, † *ni'm oes*. G.M. † pro, *i'm.*

ynghyweithas nam ni'm bo fŷned. P.M. † pro, *nid oes i'm.*

pro, *Ni bo i'm fŷned.*

Ein & *eich*, poſt alias voces in vocalem deſinentes, libera ſunt, vt vel decurtentur, vel integræ maneant, vt,

Duw yw { *'n* vel *ein* / *'ch*, vel *eich* } *ceidwad.*

Ei m. g. *ei* f. g. & *eu* pl. poſt prædictas particulas, excepta *i*, abijciunt *e*, & manet *'i.*

I ab *Ei* m. g. ante Nomina, poſt { *a, na* / *nâ, o* / *a* } { *'i gar.* / *'i dad.* / *'i ben.* }

I, m. g. & f. g. & *eu* pl. ante verba poſt { *a* / *na* / *o* } { *a'i carodd.* / *na'i carodd.* / *o'i carodd.* }

Poſt reliquas particulas ante verba non ponitur *'i.*

Pro *'u* pl. poſt iſtas particulas & ſcribitur & pronunciatur *'i*, vt, *a'i carodd*, pro *a'u carodd*, &c

Sic, *A'i châr, na'i châr, na'i char, o'i char, â'i char*. Et *A'i câr*, pro *a'u car, na'i car, o'i câr*, &c.

'I, & *'u* post præpositionem *i*, vertuntur in *w*, vt,

i'w		Dad, m. g.
pro *i ei*		*Thad*. f. g.
& *i eu*		*Tad*. pl.

Sed Demetæ ante			*ei Dad*. m. g.
integra *ei* & *eu*, ip-		*idd*	*ei Thad*. f. g.
si *i* adijciunt *dd*,			*eu Tad*. pl.

Porrò possessiua nominibus aut verbis præfixa, interdum pleonasticè, ad emphasim exprimendam, post ipsa nomina & verba repetunt propria primitiua, vt,

Fy nhad i, Dy dad ti, ei thad hi, eich tad chwi, ein tad ni, eu tad hwy. &

A'm carodd i, a'th garodd di, a'i carodd ef, &c.

A'n carodd ni, a'ch carodd chwi, a'i carodd hwynt.

Denique possessiua genere conueniunt, non cum possesso cui præfiguntur vt Lat. & Gr. sed cum possidente, vt affixa Heb. vt videre est in exemplis. Heb. אשתו, *ei wraig ef*, vbi affixum ו est m. g. quantumuis cum אשה. f. g. iungatur, quia ad virum possidentem refertur, non ad vxorem

vxorem possessam. אִרְשָׁתְךָ, *ei gwr hi*, vbi affixum ךָ, iunctum cum אִרְשׁ m. g. est generis fæm. quia ad vxorem possidentem pertinet. Et sic Brit.

Interrogatiua.

Interrogatiua *Pwy*, quis, quæ, personæ; & *Pa* rei, vtrique generi & numero iunguntur, vt Hebræorum מִי personæ, מָה rei. Quis Dauid? quis filius Iesse? 1. Sam. 25. 10. *Pwy yw Dafydd? Pwy yw mab Iesse?* Quis (pro quænam) tu, filia mea? Ruth 3. 16. *Pwy wyt ti, fy merch?* Quis & Quis (pro quinam & qui) exeuntes? exo. 10. 8. *Pwy a phwy a ânt allan?* מָה, Quæ forma eius? 1. Sam. 28. 14. *Pa ddull sydd arno?* Quid homo, ps. 8. 5. *Pa beth yw dyn? Ba wr ym-mhais Abrham hen?*

Pa wyr a gawn yn llawn llythr?
Pwy draw ond pedwar ewythr? T. A.

Differentia vtriusque est, quod *pa* semper substantiuum habet adiunctum, *Pwy* nunquam.

Hæc vbi nominibus postponuntur, genitiuum possidentis denotant, vt מִי & מָה Heb. Bouem מִי cuius accepi? 1. Sa. 12. 3. *ych pwy a gymmerais?* Filius מִי

cuius tu? 1. Sam. 17. 58. *Mab i bwy wyt ti?* Filia מִי cuius tu? Gen. 24. 23. *Merch pwy wyt ti?* Veniunt autem hæc & similia, in formâ constructâ, loco absolutæ,

Ba wr ym-mhais Abram ben
Bob mis fal be bai Moesen? T. A.

Iunguntur autem Pronomina cum Aduerbijs vt Substantiuis, vt Heb. עַתָּה, זֶה nunc hoc. 1. reg. 17. 24. *yn awr hyn.* Sic 2. reg. 5. 22.

Affixorum seu Coniunctorum Pronominum structura.

Affixa apud Britan. sunt 13. viz.

Affixa		Pronomina
Af, *yf*, *of*,	Afsuo integro	*fi*, ego.
At, *yt*, *ot*,		*Ti*, tu.
om, *ym*,		*Ni*, nos.
och, *ych*,		*Chwi*, vos.
ynt,		*Hwynt*, illi, æ, a.
o vel *aw*,		*Efo*, ille, illud.
i,		*Hi*, illa, f. g.

Hæc autem cum solis construuntur præpositionibus: Vt Hebræorum præpositiones ferè omnes affixa recipiunt.

Quò vero eorum affigendorum artificium

ficium clarius proponatur ediſcendum, neceſſe erit vt affixa in tres claſſes reducamus, vt,

A	sunt	Claſſis 1	2	3	perſonæ.
fi, ego.		*Af*	*yf*	*of*	1. ſing.
ni, nos		*om*	*ym*	*om*	1. plural.
ti, tu		*at*	*yt*	*ot*	2. ſing.
chwi, vos		*och*	*ych*	*och*	2. plural.
efo, ipſe		*o* vel *aw*	*o* vel *aw*	*o* vel *aw*	3. ſin. m.g.
hi, ipſa		*i*	*i*	*i*	3. ſing. f. g.
hwynt, illi		*ynt*	*ynt*	*ynt*	3. plural.

Tria poſtrema affixa, *o* vel *aw*, *i*, & *ynt*, docendi gratiâ, in ſingulis claſſibus collocauimus, *om* & *och* in prima & tertia, ita vt in vnaquaque claſſe ſeptem ſint.

Affixis primæ claſſis iunguntur præpoſitiones *Tan*, ſub, ſubter, infrà, vt, *Tanaf*, *tanom*, *tanat*, *tanoch*, *tano* vel *tanaw*, *tani*, *tanynt*. Quæ ſæpius occurrunt in forma conſtructa, *Danaf*, *danom*, &c. Et aliquando præpoſito y, y*dano*, &c.

Y deau bid hyd y bo,
A dwy wynedd y dano. L.G.

Ar, ſuper, ſed cum *n* epenthetico, vt *Arnaf*, *arnom*, *arnat*, *arnoch*, *arno* vel *arnaw*, *arni*, *arnynt*.

Vt & Hebræi ante affixa paſſim po-

nunt נ epentheticon, vt יעבדנהו. Ier. 5. ימצאונה. Ier. 2. יקראנני. Prouer. 1. ישבחונך. Psal. 3.

Veteres pro *Arnynt*, dicebant *Arnaddynt*, vt Lat. Induperator pro Imperator.

Ennius. † Omnis cura viris vter esset Induperator, &c.

At, duplicato *t*, *Attaf*, *attom*, *attat*, *attoch*, *atto* vel *attaw*, *atti*, *Attynt*.

Am, interposito *dan*, *Amdanaf*, *Amdanom*, *Amdanat*, *amdanoch*, *amdano* vel *Amdanaw*, *Amdani*, *Amdanynt*.

Powysiani pro *Amdani* dicunt *Amdeni*.

Affixis secundæ classis iunguntur,

Wrth, *wrthyf*, *wrthym*, *wrthych*, *wrtho* vel *wrthaw*, *wrthi*, *wrthynt*.

Can & *gan*, mutato *a* in *e*, & in quatuor prioribus duplicato *n*, *Cennyf*, *Cennym*, *Cennyt*, *Cennych*.

In tribus posterioribus inserto, *th*, *Cantho* vel *Canthaw*; *Canthi*, *Canthynt*.

Vel pro *th*, *dd*, *ganddo*, *ganddi*, *ganddynt*. Nam quæ habent *dd*, sæpius veniunt cum *G*, quam cum *C*.

Poeticè pro *th*, & *dd*, venit *T*, vt,

Troi vwch gwynt tyweirch gantaw.
T. A.

Torchi

Torchi gwraidd tywyrch a gro
I'r gwynt, ai i'r wybr ganto. L. Mor.
A gwynt nordd mae gantyn waith. D.Ll.

Tertiæ classis affixis iunguntur, *yn, er, heb, tros, rhag.* Idque purè & simpliciter quatuor prioribus, vt *ynof, ynom, ynot, ynoch. Erof, erom, erot, eroch. Trosof, trosom, trosot, trosoch.* Et sæpius per *d, Drosof,* &c.

A'r llall heb gof drosof draw. W.Ll.
Rhagof, Rhagom, Rhagot, Rhagoch.

Tribus postremis sic,

Post *yn*, inserto promiscuè vel *th*, vel *dd*, vt *yntho*, vel *ynddo. ynthi* vel *ynddi. ynthynt*, vel *ynddynt.*

Et poeticè *T*, vel *D*, pro *Th*, vel *Dd*, vt,

ynto vel *yndo.*
ynti vel *yndi.*
Cabla dy fro dda i'm gwydd i,
A'th randir, a thro yndi. L.G.
O vndeb, enaid yndi. I.G.
Seintwar o thorres ynti,
Ni thyrr dyn ddim o'th air di. O.Ll.

Non tamen dicitur *yntynt*, vel *yndynt.*

Er, heb, rhag, inserto, *dd*, vt *Erddo, Erddi, erddynt. Hebddo, hebddi, hebddynt.*

Rhagddo

Rhagddo, Rhagddi, Rhagddynt.

Tros inſerto *T*, *Troſto, troſti, troſtynt.* *Rhwng*, mutato *w* in y, & quatuor prioribus purè, *Rhyngof, Rhyngom, Rhyngot, Rhyngoch.* Et contractè, *Rhof, rhom, rhod, rhoch*, vt

Dyro, mwy i'th bryderir,
Rhod a'r cadarn hayarn hir. G.I.H.
Rhowch groes rhoch a gwyr iſod. L.Mon.
Cymmer reſwm, trwm bod rhoch,
A dod reſwm da droſoch. T.A.

Et præfixo y,

Ond na ddylit ddileu
y rhwym fyth y rhom a fu. D.G.
Dau ychenaid a roeſom
A dorrai'r rhwym dur y rhom. D.G.
Rhwym y glud y rhom o glwyf. D.G.

Tribus poſtremis inſerto *Th*, vel *dd*, vt *Rhyngtho, Rhyngthi, Rhyngthynt.* E *Rhyngddo, Rhyngddi, Rhyngddynt.*

Hyd, mutato *y* in y, quatuor prioribus purè vt, *Hydof, hydom hydot, hydoch,* & præpoſito *Ar*, *Ar hydof, Ar hydom, ar hydot, ar hydoch.*

Tribus poſterioribus inſerto, *dd*, vt, *Hyd-ddo, Hyd-ddi, Hyd-ddynt.* Et cum *Ar*, *Ar hyd ddo, Ar hyd-ddi, Ar hyd-ddynt.*

O, interpoſito *Hon*, vel *Han*, vt, *O honof,*

honof, o honom, o honot, o honoch, o hono, o honi, o honynt, & apud veteres, *onaddynt*, & *o hanof, o hanom, o hanot, o hanoch, o hano, o hani*, & alicubi, *o heni, o hanynt.*

I, tribus postremis tantum, idque interposito *dd*, vt *Iddo, iddi, iddynt.*

Trwy, quatuor prioribus, abiecto *y*, vt *Trwof, trwom, trwot, trwoch.* Et sæpius per *d, drwof, drwom*, &c.

Tribus postremis, inserto *dd*, vt, *Trwyddo, trwyddi, trwyddynt.*

Trwyddow serch trwyddo y sydd. G.Gr.

Huic classi etiam præfigitur pronomen possessiuum generale, *eiddo*, abiecto *o*, vt *Eiddof, eiddom, eiddot, eiddoch, eiddo* vel *eiddaw, eiddi, eiddynt.*

Poeticè, *Einwyd* pro *eiddot*,

Pa wylofain yw'r einwyd?
Pa le'r ai, pa wylo'r wyd? H.R.

Einym pro *Eiddom*,

Galennig yw'r coel einym,
Cyfrwy sydd cyfarwys ym. R.P.
Medd y ddwy Wynedd einym,
Da yw a gawno Duw ym. Iolo.
Pand da yw'r ty y mae ym?
Pand hwn yw'r pentre einym? L.G.

Et *Einwch* pro *eiddoch*.

Chwi fainiwch i fawr wr gwastlwch,
Ef a ddaw i ddwyn yr einwch. P.M.

Hoc autem Pronomen omnibus nominibus possessiue adiungitur, sequente forma primaria, iuxta regulas adiungendorum substantiuorum, *Eiddo Duw, eiddo dyn, eiddo di, eiddo drwg.* Omnibus autem affixis ad emphasim exprimendam, pleonastice adduntur integra sua Pronomina, vt *Arnaf fi*, vel *arnafi. Trosot ti*, vel *Trosoti, ynthoef. Rhyngoch chwi. ynot ti*, vel *ynoti. Erddynt hwy. Hebddi hi, trosti hi.*

Quibus adijcitur aliquando & *Au*, iuxta rationē supra positam, vt *Arnafinnau, trosot titheu, ynochwithau, erddynt hwythau, hebddi hithau*, &c.

Denique omnia affixa in *T*, præcedente vocali, desinentia, ipsum *T* mutant in *D*, vt,

'Dug oddiarnad wertheadwyn. I. F.
Atad yr an yr gadair. G. I. H.
Y cadarn a'i bwrw arnad,
Y dyn gwan, pond ynoy gad? Idem.
Gras Arthur a'i groes wrthyd,
Ai lys, a'i gadlys i gyd. Iolo.
Fy mrawd, mi a roddais fy mryd
Ar ddau genau oedd gennyd. G. I. H.

Pro *Od*, dicitur *Awd*,

Ni ddwg neb ceimad nag e honawd
yn nwen gyfrif cymwis drnethawd. M. B.

Affixum *Om*, veteres faciebant in *Am*,

Pe gwelfid, gyfnewid gam,
A'l gwrneidr olwg arnam. O. Ll.M.
Yn lle bwrw, enllib eiriau,
Arnam enw dinam ein dau. D. G.
Ni bydd ry gadarn arnam,
Ni thyrr hawl gymmeddfawl gam. Iolo.

Et vetustiores in *An*,

Gnawd attan y daw a rhuddawr o'i law,
A rhuddfeirch y danan.
Gnawd i ni Rhi rhuddfeirch o faran,
A rhoddi rhudd-wisc am danan. Kynd.
Dywallaw attan ran o'th radau. E.G.

I veteres faciebant in *Ai*, *Arnai*, pro *Arni*. *A'tai*, pro *Atti*. vt,

Pa wladwr arwr ar wyndai,
Pa wledig a wledych arnai. Cyndd. de Venedotia.
Hawdd gweled goleulose † *arnai,* † *Rhuddl*
O'r gaer wen ger ymyl Menai. H. O.
Crwydr arnai giccai geg-hir. D. G.
Tywyllban mur songan Mai,
Tew ir-nen rhad Duw arnai. D.G.
Seithffrwd aig, trywan-wraig trai,
Saig nawton a'i sugn attai D.G.
A'm dylud o'r wydd lud lai,
A'm dunnstr a'm bwrw danai. D. G.

O in *Aw*,

Gweled drych y mae 'n gwlad draw,
Gwyl Gwenwei golwg yntaw. G.G.
Bwrw ſaeth drom o'r bruſwaith draw,
Bwrw ſtondardd a'm breſt yndaw. T.A.

Omnia in *Nt* abijciunt *T*,

Ac er bod diwrnod arnun,
Daſg a gwaith, nid yſgog vn. L.D.
Gwn mai vn onaddun oedd. G.G.
Mynnwch eich heddwch eich hun,
A mynnwch heddwch iddun. D.M.T.

Verborum ſtructura.

NOminatiuæ voces verbis præponuntur interpoſito affirmandi Aduerbio *a*, Quod quidem *a*, facit verbum eſſe formæ mollis, vt,

Mi a garaf, ti a geri, efe a gâr.
Ni a garwn, chwi a gerwch, hwy a garant.

Pro illo tamen *a*, Demetæ dicunt *y*, vt,

Mi y garaf, Ti y geri, Chwi y gerwch, &c.

Sin

Sin pars ſententiæ ante vocem Nominatiuam ſit ponenda, tunc verbum præcedit in formâ abſolutâ, præfixo Aduerbio affirmandi *y* ante conſonam, *yr* vel *ydd* Demetarum, ante vocalem; Nominatiuus ſequitur, vt,

Ini y gwnaeth Duw 'r byd.

I mi yr addawodd.

Verbo ſubſtantiuo nunquam præfigitur *A*, ſed ſemper *y*,

y mae Duw 'n y nef,

Duw y ſydd dda.

Dixit tamen ille,

Emrys yn y maes a wyf. L. G.

Pro *y* veteres *yd*,

Hir yd goffeir a goffaaf. D. B. pro *y* *coffeir.*

Na'r tribael haelach yd gaffad. D. B. pro *y caffad.*

Sed ante verb. ſub. plærũq; omittitur *y*, vt,

Mae'r goron ym mrig eryr.

Mae'm mryd y corph mau 'mrawd cu.

Duw ſy dda, dwys ei ddial.

Duw ſydd a dewis iddaw.

Si a verbo incipienda ſit oratio, ipſi verbo plærumque anteponitur Aduerbium *e*, vt

E wnaeth y frân ei nyth fry.

Quæ ſi conuertatur, & primo loco ponatur vox accuſatiua, tum ante verbum ponetur *a*, vt,

Ei nyth fry a wnaeth y frân.

Quando nomen integrum præcedit verbum integrum, non intercedente Aduerbio *a*, iſtud nomen abſolutè ponitur, & in verbo intelligitur nominatiuus pronominis, vt,

Duw, gwnaeth, pro *Duw a wnaeth.*
Deus, ipſe fecit, pro Deus fecit.
Duw, efe a wnaeth.
Duw ben, dug Edwart frenhin.

Si pronomina contracta, *'m, 'u, 'ch, 'i 'u,* intercedant inter Aduerbium, *a*, vel *y*, & verbum, tunc verbum ſequens erit formæ primariæ, vt,
Ti a'm ceraiſt, mawr y'm carodd, Duw a'n gwnaeth, Duw a'ch prynodd : mi a'i caraf, mi a'u (vel *a'i*) *caraf.*

At poſt *'th* verbum ſemper erit formæ mollis; *Mi a'th gerais, Mawr y'th garodd,* &c:

Vox nominatiua poſt Verbum 3. perſonæ in *ai*, poſita, promiſcuè venit in formâ vel primariâ vel molli, vt,

E wnai

E wnai { *Duw* / *Dduw* } *ddyn.*

Collectiua nomina, vt apud Græcos, Latinos & Heb. ita & apud Brit. promiscuam habent syntaxin, iunguntúrque sine discrimine, verbis tam singular. quam pluralibus, vt

y bobl a symmud { *odd.* / *asant.* }

Sic & duo nomina propria, vt

Petr ac Ioan { *aeth* / *aethant* } *i'r Deml.*

Omnia verba adiectiua, voces sequentes accusatiuas faciunt esse formæ mollis, vt,

Duw a wnaeth ddyn.

Imò etiamsi nominatiuus intercedat,

E wna gwr fwy nag arall.

At infinita & passiua post se habent voces primarias, vt,

Ofni Duw yn fwy nâ dim.

Ofner Duw yn fwy nâ'r dyn.

Nisi aliquid interijciatur, & tunc erunt formæ mollis, vt *Bwriadu i ti ddrwg,* pro *Bwriadu drwg i ti. Bwriader i ti ddrwg,* pro

pro *Bwriader drwg i ti.*

Si tamen inter accuſatiuum & Verbum, veniat vox, quæ ſua natura aliam formam poſtulat, tunc accuſatiuus erit formæ quam vox illa requirit, vt,

Ef a wnaeth ei fâb } *yn wr.*
Hi a wnaeth ei mâb }

Mi a gaf fy mherchi.
Hi a gaff ei pharch.
Chwi a gewch y glod a haeddoch.
Ni a gawn y parch a haeddom.

Interdum tamen loco formæ conſtructæ venit poſt verbum forma abſoluta, vt & apud Heb. vt,

Duw a wnaeth ar draeth dirus
Dyn a phob peth daionus. S. F.

Cum præpoſitione *ó*, veniunt nomina poſt verba Implendi, *llenwi yſcubor o yd.* Quæ & cum *ag* & *à*, *llenwi lleſtr à gwin.*

Abundandi, *amlhau o dda, cyfoethogi o dda.*

Vtendi, *Arfer o ſynwyr.*

Accuſandi *cyhudda dyn o ladrad.*

Diſtandi, *cilia oddi yma, oddiwrthyf, o'th le.*

Cum *á* vel *ag* veniunt verba

Onerandi, *llwytho ag aur, ag arian, a thryſor.*

Conſen-

Consentiendi, *Cyttuna â'th elyn. cyfranna â'r tlawd.* Et contraria, *ymladd â dau.*

Nomina quæ habent significationem instrumenti,

Taro â chleddyf, â ffon.

Pretij cum *er*, *Gwerthu er punt : prynu er tair.*

Merendi, veniunt cum *ar*, *Haeddu ar ddyn.*

Accipiendi & auferendi, cum *gan*, *Cymer gan Ioan. Clywais hyn gan Dd. prynais gan Ithel.*

Rogandi cum *i*, vel *gan*, *Arch iddo, gofyn iddo, erchais ganddo, gofynnais ganddo.*

Affectus animi significantia, cum *wrth*, *Digio wrth Ioan, trugarhau, creuloni, ffrömi, chwyddo, afrywiogi, sorri, wrth ei gydymaith.*

Vocandi cum *ar*, *Galw ar Ioan, llefain ar Hywel, Gweiddi ar Ithel, cyfarth ar y lleuad.*

Eodem modo quo verbum קרא apud Hebræos venit cum præpositione אל.

Verbum *Gwrando* auscultare, plærumque est cum *ar*, vt Heb. שמע cum ב vel ל, *Gwrando arnaf ô Dduw.*

At hoc, & vocandi verbum sæpè habent post se vocem accusatiuam. *Galw Ithel. Gwrando fi.* Vt Hebraicè construitur, כִּי שָׁמַעְתִּי אֶת־קֹלְךָ & שָׁמַעְתְּ לְקוֹל אִשְׁתֶּךָ.

Tertia persona sing. omnium temporum, indefinitè de quacunque dicitur personâ, vt suprà est monitum, præcipuè si nominatiuus sit emphaticus. Cuius structuræ vsus in verbo substantiuo est frequentissimus, vt,

Ai ti yw brenhin yr Iuddewon? Mi yw'r winwydden, a chwithau yw'r canghennau.

Gwyr a wna gwr yn wrol,
Gwr a wna gwyr yn ei ol.
Aed y traed hyd atto'r wyl. G.G.
Mi a eirch yt y march hwn. I.T.
Dynion a wna dau wyneb.
Di a gynnull yn deg vniawn. G.G.
Minneu a'm gwawd tafawd da
Am ei escair a'i mysca.

Sic & apud Heb. & fuit tonitrua & fulgura. Exo. 19 16. *A bu taranau a mellt.* יְהִי מְאֹרֹת. Gen. 1, 14. *Bydded goleuadau.* Filiæ incedebat. Gen. 49. 22. *Merched a aeth.* Caligauerat oculi eius, 1. Sam. 4. 15. *Ei lygaid ef a dywyllasai.*

Lætare

Lætare ſterilis quæ non peperit. Eſa. 54. *Llawenha di y ddieppil, yr hon nid eſcorodd.* & ſæpiſſimè.

Quæ nomina ſtatum aut qualitatem rei aut perſonæ deſignant, poſt verba ſubſtantiua, & poſt *Aeth, daeth, gwnaeth, galw, clywed, gweled, barnu*, & ſimilia, conſtruuntur in forma molli cum præpoſitione *yn*: vt apud Heb. poſt verba ſubſtantiua cum ל. Ipſe erit in caput, & tu eris in caudam. Deut. 28. 44. *Efe a fydd yn ben, a thithau a fyddi yn gynffon.* Tu eris illi in os, & ille erit tibi in Deum. Exo. 4. 16. *Ti a fyddi iddo ef yn enau, ac yntau fydd i ti yn Dduw.* Erunt duo in carnem vnam, gen. 2. 24. *Hwy eill dau fyddant yn vn cnawd.* Sic & N. T. εἰς μίαν σάρκα. Mat. 19. 5.

Eadem ratione & conuerſionem exprimimus, vt & Heb. Et fuit in ſerpentem. Exo. 4. 3. *A hi a aeth yn ſarph.* Fuit in virgam. verſ. 4. *Hi a aeth yn wialen.* Aquæ erunt in ſanguinem. Exo. 4. 9. *Y dyfroedd fyddant yn waed.*

Nec ſubſtantiua ſolum ſed & adiectiua ſic conſtruuntur, vt, *Mi a'th wnaf yn ddoeth, yn ddyſcedig, yn gyfoethog*, &c. Faciam te (in) doctum, &c.

Sic aliquando etiam diſtributionem denotamus, *Hwy a las, yn wr, yn wraig, yn fychan, yn fawr, yn ddrwg, yn dda,* &c.

Interrogationibus temporis præſentis, reſpondetur per idem tempus eiuſdem verbi, *A weli di hyn? Gwelaf. wyt ti yn clywed? wyf. A geri di fi? caraf.*

Interrogationibus præteriti temporis, ſi in verbo ſit emphaſis, reſpondetur aut per idem Verbi tempus, aut per Aduerbium, *do*, imo, etiam, ita, vt,

A geraiſt di hyn? Cerais, vel *do.*

Sin emphaſis ſit in nominatiuo, tunc reſpondetur per *Ie*, immo, etiam, ita. *Ai hwn a geraiſt? Ie.*

Interrogationibus futuri temporis, reſpondetur aut per idem tempus, aut per futurum *Gwnaf*, faciam, vt *A geri di? caraf*, vel G*wnaf.*

Abſoluti ſenſus, qui Latinè per ablatiuum abſolutum, vel per particulas cùm, vel, vt, verbo adiunctas, efferuntur, Britannicè per coniunctionem & modum verbi infinitum fiunt, *A mi yn dyfod*, me veniente, cum venirem. Vel tacito infinito, *A mi yno.*

Articulorum

Articulorum ſtructura.

VOces maſculinæ & neutræ, præfixo articulo erunt formæ primariæ, Fæmininæ formæ mollis, vt,

y *gwr*. m. g. y *wraig*. f. g.
y *da*. m. g, y *dda*. f. g.

yr vocalibus, y conſonantibus præfigi debere, ante monuimus.

Nomina propria non habent articulos, vt nec apud Hebræos. Apud veteres tamen paſſim dicitur, y *Cynon*, y *Giwn*.

Quos & nos in quibuſdam imitamur,

yr Ieſu, yr Iorddonen.

Articulus non præfigitur priori duorum ſubſtantiuorum ſimul poſitorum, quorum poſterius poſſeſſiuè regitur à priori; ſiue poſterius illud veniat cum articulo ſiue non, *Brenhin yr Iuddewon, Ty Dduw.*

Vt nec apud Heb. præponitur conſtructis. Eſt enim alterum nomen alterius declaratio & notificatio, nec articulo notificatiuo opus habet. Ait R. Dauid K,

Et

Et propria nomina per se notificatiua sunt.

Aduerbiorum structura.

N*A, ni, o na*, ante verba secundæ classis, scil. radicalium *B, D, G,* & *Ll, M, Rh,* ipsa verba faciunt mollia, vt, *Na fwytta, Ni ddywaid, o na wneit* &c.

Excipias verba substantiua quæ promiscuè vel mollia fiunt, vel primaria manent, vt,

Ni beiddiaf dy rybuddiaw. D. G.
Ni beiddiaf, ni bu addas,
Ganu dy gerdd gan dygas. I. F.
Ni feiddiaf rhag anfoddau.

Sic ante quælibet verba, apud poetas,
Ni metha larwm Mathae. G. G.
Ni *mynnen am ei einioes.* D. E.
Pam ar fonedd a gwedd gwiw
Brawd iarll na bwrid eurlliw?

Verba primæ classis, sc. radicum, *C. P. T.* aspera faciunt, vt Na *char, ni Phar, o na thawit.*

Ni's,

Ni's, na's, ante primaria ponuntur, vt *ys* vnde fiunt.

Nac, nad, nid, ante vocales ſemper.

A. interrogandi mollia facit verba ſequentia, vt, *A fu ddyn drymmach ei fyd?*

Sic *A* affirmandi, vt dictum eſt in verbis. Niſi intercedat Pronomen, & tunc verbum regitur a Pronomine, vt

Beth a'm pair yn ddiwairiach

Nâ *neb, a minnau yn iach?*

y primariam formam poſtulat, & ponitur antè conſonas. *yr, ydd*, ante vocales.

ys primarijs præfigitur & conſonis & vocalib. *Mal, megis, meis*, *Fel, fal, fegis*, primarijs.

Myn & *ym* iurandi, primarijs.

Braidd & *prin*, ante verbum, habent inter ſe & verba in affirmationibus, *y*, *prin y dug o'r pren degwm.*

In negationibus, *na*, *Braidd na lithrais.*

Cum nominibus compoſita, mollem formam requirunt. Vt *Braidd gyfwrdd. braidd gof.*

Wele, nycha, llymma, llyna, dyfry, dobry, dymma, dyna, daccw, ſyrn, ſwrn, taran, habent poſt ſe mollia.

Sic *diſo, ducho*, ſi quis vti velit.

Multiplicatæ

Multiplicatæ negationes nobis ſunt cum Heb. & Græcis communes, המבלי אין &c. An quia non ſepulchra in Ægypto. *Ai am nad oedd dim beddau yn yr Aipht?* Græc. ἢ μὴ οὐκ ἔστιν.

Interiectiones omnes ante Nomina formam poſtulant mollem, vtpote quæ inſtar vocatiui eſt,

Ha elyn, dyred wr.

Ante verba primariam,

Cum dicimus, *o Duw*, & ſimilia, *o* per ſe ponitur, *Duw* abſolutè, q d. *o, Duw.*

Coniunctionum ſtructura.

MOr, & *Cyn*, vocum à *Ll* & *Rh* incipientium, formam primariam habent, *Cyn llyfned, cyn rhydded. Mor rhydd, mor llyfn.*

Aliarum omnium mollem, vt

Mor deg, cyn decced. mor berffaith.

Primariam habent, *Er, po, nes, namyn, onid, ond, os, od, or* Demetarum, *Taw, cithr, etto, ai, onis, mai, pe, pes.*

Ped, ante vocales ponitur.

At verbi ſubſtantiui formæ molli præfigitur,

figitur, *Ped fyddwn, ped fyddit, ped fyddai*, &c.

Ped fuaswn, ped fuasit, ped fuasai, &c.

Quæ in vnam quasi dictionem coalescunt, sic,

Sing. *Pettwn, pettit, pettai*, Pl. *pettym, pettych, ynt.*

Sing. *Pettaswn, asit, asai.* Pl. *Pettasem, asech, asent.*

Mollem, requirunt *Neu, am, pan.*

Aspiratam, *A, na, oni.*

Oni tamen aliquando primariam,

Oni myn vn am enaid,
ymroi i Syr Rys, marw fy raid. T.A.

O, primariam & asperam promiscuè.

Præpositionum structura.

PRimariam regunt, *Er, Amgylch, erbyn, ger, ger bron, ger llaw, cyn, er ys, et, Rhag, Rhwng.* Et *yn* ante verba infinita, & radices *Ll, Rh.*

Mollem, *Am, ar, at, i, o, wrth, heb, tan, tros, trwy, can, gan, vch, is.*

Aspiratam *A, tua, gyda.*

Primariam & mollem promiscuè, *Hyd.*

yn, cùm hominibus adiungitur in significatione casus ablatiui, habet formam liquidam, suumque *n* mutat in liquidam sequentis dictionis, vt,

Canol, *yng-nghanol* & breuitatis gratia, *ynghanol*. *Pen*, *ym mhen*. *Ty*, *yn-nhy*. *Bara*, *ym-mara*. *Duw*, *yn-Nuw*. *Gwr*, *yng-ngwr*, & breuius, *yngwr*.

Ab his autem aliquando per apostrophen abijcitur *y* initiale, vt & ab integro *yn*,

Ewin y mab a wna 'm Mon. G. G.

Cum qualitatem, statum, aut conuersionem rei denotat, aut distributiuè ponitur, vt dictum est suprà, quasi in significatione accusatiui venit, & habet formam mollem, vt,

Factus est in regem. Heb. *Ef a wnaed yn frenhin.*

Accepit eam in vxorem. Heb. *Ef a'i cymmerth hi yn wraig.*

Porrò præpositiones inter se inuicem componuntur, vt, *o*, addita epentheticâ syllabâ, *ddi*, componitur cum præpositionibus,

Ar, *oddi ar*, desuper, Heb. מֵעַל.

Amgylch, *oddiamgylch*. Heb. מִסָּבִיב. de circa.

Ger bron, oddiger bron. Heb. מִלִּפְנֵי. à coràm.

Rhwg, oddi rhwng. Heb. מִבֵּין, de In-ter, ab inter.

Am, oddiam.

Wrth, oddiwrth. oddi gyda, Heb. מֵעִם.

Tan, oddi tan. Heb. מִתַּחַת. de ſub-ter, de infrà.

Tros, oddi tros. Hebr. מֵעֵבֶר. de vltra.

Trwy, oddi trwy.

Gan, o ddi gan.

Sic, *i fynu, i wared.*

Eadem ratione componuntur & cum Aduerbiis loci, *oddi yma, oddi yna, odducho,* è ſupra. *oddiſo,* ab infrà. *oddiſry, oddiobry, oddi draw, oddi arnodd, odditanodd,* &c.

Quorum nonnulla interdum occur-runt ſiue *dd,* & pro *odd* faciunt *add,*

Blew du fal dwbled y wadd.

Brig cyrn yn barc o iarnadd. O.Ll.M

Eodem modo & apud Heb. tum Ad-uerbia tum præpoſitiones conſtant par-tim ex integris dictionibus, partim ex compoſitis ſeruilibus, vt,

De poſt oues, 2. Sam. 7. 8. *Oddiar*

ol y defaid.

מֵעִמָּנוּ, oddiwrthym. Gen. 26. 16.

Auxilium meum à cum Domino. Psa. 121. 2. Oddiwrth yr Argl.

מֵאִתִּי, à cum me, 1. Reg. 20. 36. Oddi-gyda mysi.

Ab intrà. Cant. 4. 1. Oddi mewn.

De extrà. Le. 4. 12. Oddi allan.

De super vobis. 1. Sam. 6. 5. Oddiarnoch chwi.

Sic & aliquando Lat. De subitò. De repente. De procul. A foris.

Sæpe vero pleonasticôs plures coacervantur particulæ, vt apud Heb.

מִתַּחַת לָאָרֶץ Oddi tan i'r ddaiar.

Sic Oddisewn i'r ty. Oddi allan i'r Eglwys. O'r tu hwnt i'r afon, Or tu yma i'r dref, &c.

De structura Præpositionum quæ in compositione tantum veniunt.

A, componitur cum formâ asperâ, vt,

Athrist, *Achlust*, *Achwlm*, *Achwyn*.

Hæc quæ sequuntur, cum molli, *Add*, *Addfwyn*, *Addfain*.

Am, Amgylch. Amdo.

Et composita cum *Dy,*

Damgylchynu.

Ar, arbennig, Ardderchawg, Arwerthu, Ardymmheru.

Ad, adfywio.

Dad, Dadwino.

Lled, Lledfyw.

Rhy, Rhybucho. Rhybuched.

Cwyn rhyw gwyn a rygenynt. L. Mor.

Rwyf o hoed nu rysu hen. M. B.

Go, Goddrwg, gobrudd.

Gwrth, Gwrthddywedyd.

Hy, Hybarch, hyfryd.

Dar, Darfod, Darostwng.

Di, dibechod, diler.

Dy, Dygymmod, dygyrch.

Et *di* pro *dy, dilyn.*

Dir, Dirdynnu, dirwestu.

Sic *dys,* & quæ inde veniunt, *dis, dos,* nisi quod molles consonantes post *s,* fortius sonare videntur, *Dosbarthu, Dosparthu; Dosbleidio, Dospleidio.*

ym, ymwroli, ymbleidio.

Gor, ante initialia, *b, d,* cum molli.

Gorfod, gorfiwng, Gorddwfr, Gorddyfu.

Ante *m,* aliquando cum molli; *gorfoledd.*

Aliquando cum primaria, *Gormodd, gormail.*

Ante initialia *P. C. T.* cum asperâ, *Gorthrechu, gorthrymmu, gorphywys, gorphen, gorchymmyn, gorchestu, gorchaled, gorthir. gorthorch, gorthoi. gorthew, gorthaw,*

Nid gorthaw a wnaf wrth a garwyf. Cy.

Ante reliqua initialia cum primaria, *gorllyfnu.*

An, ante *Ll* & *R*, aliquando cum primaria, vt, *Anllywodraeth, anrhydedd.*

Aliquando cum molli, & verso *n*, in *f*, vt *Afluniaidd, Afrywiog. Aflafar, Afreolus.*

An, & *Cyn*, ante radices, *C. P. T. B. D.* cum formâ liquidâ, mutatâ *n* in liquidam sequentis dictionis, vt in præpositione, *yn*, vt,

Cywir, Ang-nghywir,

Cân, Cyng-nghanedd.

Et concinnius ad vitandam κακοφωνίαν, *Anghywir, Cynghanedd.*

Perffaith, am-mherffaith.

Porth, Cym-mhorth.

Teilwng, an-nheilwng, Twrf, cyn-nhyrfu.

Brwd, am-mrwd.

Duwiol,

Duwiol, An-nuwiol.

Ante *G* & *M* cum molli, G*wr, anwr.*
Marwol, anfarwol.

Cyd, cum molli, *Cyd-ladd* & *Cyd-ladd.*

Cyd-ddwyn & *Cyd-ddwyn, Cyd-fasnach.*

Sed horum plurima per *maccaph* iuncta potius videntur, quam composita.

Interdum ante *Ll, Rh*, & vocales, *d* vertitur in *f, cyfladd, cyfled, cyfrodedd.*

Cyd, in reliquis sequitur *An* & *cyn.*

Cynt, ante vocales & *H* manet, vt, *Cynt-haid.*

Aliàs inconstans est, & vsu discitur.
Cym-mru, cym-mhlith.
Cynrabad.
Cyndyn.
Cyssefin.
Cyntefin.

Tra, cum aspera in prima classe, *Trachynnwys, tra pharod, Plith draphlith.*

In secunda cum primaria, *trablin, traglew, gwr tragwr.*

Accentus.

De accentu sufficit monere, quòd vt apud Hebræos sic & apud Brit. semper vel in vltima vel in penult. locatur; nunquam in antepenultimam cadit.

Quænam verò acuta sint, quæ grauia, quæ circumflexa, vsus docebit.

Figura. *Dull.*

FIguratum duo genera ad Grammaticam pertinent. Quorum Prius est Orthographiæ, seu Dictionis. Posterius, Syntaxeos, siue Constructionis.

Dictionis: *Dull gair*, sunt.

1. Prosthesis. *Arddodiad.* Et est vel literę, vel syllabæ.

Literæ. *Dethol*, pro *Ethol. Datceiniad*, pro *Atceiniad*, *Raccw*, pro *Accw.*

Syllabæ. *Encilio*, pro *Cilio. Echdywynnu*, pro *Tywynnu.*

2 Aphæresis

2. Aphæresis. *Gwreidd-drwch.*

Literæ. *Ab*, pro *Fab*, in cognominibus. *Sef*, pro *ys ef*.

Syllabæ. *Andaw*, pro *Gwarandaw*.

3. Epenthesis. *ymsang.*

Literæ. *Ganpwyd*, pro *Ganwyd*. *Dywetpwyd*, & Demetis *Dywesṕwyd*, pro *Dywedwyd*, vel *Dywettwyd*. *Llewyrch*, pro *Llewych*.

Ugein-punt er a ganpwyd: pro *Ganwyd*. Vt Latinis, Omnis cura viris vter esset Induperator. Enn. apud Cic. de Di. li. 1.

Syllabæ. *Cyrybwyll*, pro *Crybwyll*. *Cyrwydro*, pro *Crwydro*.

4. Syncope. *Cyttrwch*. *Canol-drwch*. *Perfedd-drwch.*

Literæ, *Dwedyd*, pro *Dywedyd*. *Llythrennau*, pro *llythyrennau*. *Rhoi*, pro *Rhoddi*. *Mynd*, pro *Myned*.

Mynd â gwydd myned a gâf. G. G.

Gwasnaethu, pro *gwasanaethu*.

Arlwydd, pro *Arglwydd*.

Ac arlwydd megys gwrlais. G.I.H.

Nis cyfflybwn gwn gyni. D. G. pro *Cyffelybwn*.

Doe wrth cyfflybrwydd y daw. G. G. pro *Gyffelybrwydd*.

Cael cyfflybrwydd a wyddwn. G.F.G. pro *cyffelybrwydd.*

Tyrnaſwr trwy ynyſeld. Iolo. pro *te-yrnaſwr.*

A gweled yn ddigwilydd. H. C. pro *ddigywilydd.*

O dwedir ym d'ado'r wyl. I. D. pro *Dywedir.*

Ger bron Caer Bab'lon cur bobl. Iolo. pro *Babilon.*

Vt ille,

Bobl yn nhwr Babilon hen. S. Br.

Mredydd, pro *Maredydd*, vel *Meredydd.*

Syllabæ, *Codi*, pro *Cyfodi.*

Mewn llid i'n delſid ein dan. O. Ll. M. pro *daliesid.*

Bwriad llwelyn ap Iorwerth. L. G. pro *llywelyn.*

Tygaſwn, pro *Tybygaſwn.*

Et ſemel duarum ſyllabarum,

I dyſiad llwyn ap Dafydd. L. G. pro *llywelyn.*

5. Paragogæ. *Argymmeriad.*

Literæ. *Palfau gwydd yn y pluf gwyn*, pro *plu.* D. I. D.

Myn adar mân i wawdudd
I gael plaidgwelyau pludd. H.D.

O eiriau

O eirian teg, o ariant,
Ac aur coeth fel y gwyr cant. D. G. pro *Arian.*
A niwl gwyn yn ol y gwynt,
Yn diffryd canol dyffrynt. D. G. pro *dyffryn.*

Syllabæ.

A gwneuthur, llafur nid lles,
Yn feichiog fynyn faches. D. G. pro *fach.*
Rhai vcho'n feirw hayachen. T. A. pro *Hayach.*

6. Apocope. *Amdrwch, llosgyrn-drwch.*

Literæ. *Trydy,* pro *Trydydd.*
I eiste'rhwng clustiau'r dydd. G. G pro *eistedd.*
Dull oedd i'w dywall iddaw. L. D. pro *dywallt.*

7. Ectasis. *Tstyn.* Cum syllaba breuis longa sit, vt,
Ba elor hwy ble'r ai hon?
Be bai elor Babilon. L. Mon.
Bobl yn nhwr Babilon hen, S. B.
Sic veteres,
Breiniog *wr a'i medd,*
Braint *y teyrnedd,*
Breenhin *gwynedd, carys gwedda.* D. B. pro quo nos Br*enhin.*

8. Metathesis. *Traws-ymsymmud. Pylgaint*, pro *Plygaint*. *Llaswyr*, pro *Sallwyr*.
Vnni sylf mwy nâ sylfaen. T. A.
Nos fal dydd na syfled vn. G. H.

9. Antithesis. *Cyfnewid-lythr. llythrgyfnewid*. *Sarthes*, pro *Sarphes*. *Meniginiaeth*, pro *Meddiginiaeth*. *Gwyryddon*, pro *Gwyryson*.
Gwr deffol a gair diffug. H. K.
A phleidiau deffoledig. Idem.
Ffinffug wr am fenffyg oedd. D. G.
Ymroi fal i'w marfolaeth. R. R.
Gorewoedd ir gwyryddon. Iolo.
Chwaer oeddych i wyryddon, T. A. pro *gwyryson*.

10. Synæresis. *Diolchodd*, pro *Di-olchodd*, à *Diolch*. *Na'd*, pro *Na ad*. *N'edwch*, pro *Na edwch*. *Twysog*, pro *Tywysog*.

11. Tmesis.

Yscyfar yn ar y nos
Nogod sy yma 'n agos.

Gwen ferch Hywel webelyth
Llian ni bydd llawen byth. I. H. S.

De Figuris Syntaxeos consule Wilhelmi Salesburij Rhetoricam Ms. ab Henrico Perrio interpolatam & in lucem editam, Quarum etiam nos nonnullas in Syntaxi passim attigimus.

PROSODIA.

HVic Libello iuſtum Proſodiæ tractatum non deſtinauimus, ſed in eorum gratiam qui Poeſin Brit. nullius eſſe aut artificij aut antiquitatis exiſtimant, paucula tantummodo ſubijcere, in quibus cum Poeſi Hebraicâ noſtras conuenit. Qui plura cupit, conſulat Io. Da. Rheſum, qui ſi alicubi errauerit, alios ſequutus duces, noſtri non eſt inſtituti oſtendere.

Conuenit autem Poeſi noſtræ cum Hebraica præcipuè Rithmo & Carminum genere.

Rithmum natura generauit, & ἐκ τῶν αὐτοσχεδιασμάτων, vt loquitur Ariſtoteles, ex naturali & ſponte fuſa compoſitione ortus eſt. Et dicit † Quintil.
9. c. 4. Aurium menſurâ & ſimiliter decurrentium ſpatiorum obſeruatione, primò generatum eſſe Rithmum, mox repertos eſſe pedes, qui demum in locos ſuos ſunt ordinati. Solo autem Rithmo, & ſimiliter decurrentibus ſententiarum terminis, in Græcia ante Homerum, & in Italia ante Andronicum,

cum, mensurata fuisse constat poemata. Prout hodie Francorum, Italorum, Hispanorum, Germanorũ &c. poemata omnia Rithmica sunt. Qualia & olim fuerunt Hebræorum, præsertim post scripta sacrorum Bibliorum poemata, quæ nondum compertum & exploratum est qualia fuerunt.

Ne autem existimes, Rithmum ab antiquis Hebræis non fuisse obseruatum, sed recentiorũ, ex aliarum gentium imitatione, esse inuentum; scribit R. Moseh Shem-Tobh, se incidisse in sepulchrum Regis Amaziæ, quod insculptum habebat eius epitaphium, idque Rithmicum.

In Britannis igitur carminibus, vt in Heb. est metrum & rithmus. Metrum est certus syllabarum numerus. Rithmus clausula certum syllabarum numerum terminans. Metrum ad quantitatem, rithmus ad qualitatem carminis spectat. Quintil. li. 9. c. 4.

Est verò Rithmus vel vnius syllabæ, vel duarum, congruentia.

Præter rithmum & metrum, accommodati sunt ad poesin Brit. (vt & Hebr.) etiam accentus.

Ex his veterum Britannorum poesis constitit; quibus posteà || concentus, consonantium

|| *cynghanedd.*

ſonantium correſpondentiâ, & vocalium diſſonantiâ conſtans, acceſſit. Ex ſe enim ſemper pulchra, ſucceſſiuis acceſſionibus, à tempore in tempus cultior facta eſt, ita vt omnium gentium poeſin ſuperet Britannica.

Sunt igitur verſus noſtri, vt Hebræorum, ὁμοιόπτωτοι. Et ex rithmo Hebræo Britannus dignoſci poteſt.

Hebræus triplex eſt.

Primus fit per ſimplices conſonas, nulla punctorum vocalium habita ratione, qui Hebræis imperfectus dicitur.

Secundus per conſonas cum ſuis punctis, h. e. per integras ſyllabas, quem Hebræi conſpicuum ſeu elegantem, vocant.

Tertius per duas literas cum ſuis punctis, h. e. per duas ſyllabas fit, quem Heb. vocant rithmum excellentem.

Primum vt imperfectum, Britanni non agnoſcunt. Duos poſteriores amplectuntur.

Secundum dicimus, *odl vnſillafog* cadentiam monoſyllabicam Lat. dicere poſſis, vt

y gwr vwch ben goruwch byd,
goruchaf yw 'n gwir iechyd.

Tertium dicimus *odl gyſochr*, Rithmum Harmonicum, vt,

Em

Em mi biau
Amlwg iau, } *a golenad.*
A gweliau,

Eſt autem vitioſum, vt in Hebræo, ita & in Britannico Rithmo, ſyllabas ſimilis pronunciationis vſurpare, vt,

Llynn o ddwfr yn llawn o ddig.
L*lonaid dengwr llynn Tegid.*

Quod vitium nos vocamus *Twyll-odl*, ψευδόριθμον.

Carminum genera.

Nonnulla conſtant paucioribus ſyllabis, vt

אני אגלה׃ שלש אלה׃
ברתיהם ודיניהם׃

Latinis characteribus ſic, Elias Cant.

Ani egleh Shelosh elleh;
Beratheihem Vedineihem.

Hoc eſt,

Ego reuelabo Tria illa;
Cum legibus ſuis Et iudicijs ſuis.

Sic Britannicè quatuor ſyllabarum,

Dewr hil fil fur,
Didarf Dudur.

Quod carminis genus vocamus, *Cywydd deuair fyrrion.*

Et 5. syllabarum.

Gwyr yn rhoi gwared,
Oeddyn, a nodded,
Am Hywel bummed
Ei hil gyn baeled. L. G.

Nec absimilia sunt Latina,

Contra vim mortis,
Non est medicamen in hortis.

Et sex syllabarum.

Brau wyt wyr Robert Dwn.
Braich ynniwl Brecheiniawg.

Et septem syllabarum,

A fo doeth efe a dau,
Anoeth ni reol enau. G. I. H.

Et octo syllabarum, vt,

אתּן שׁבח גּם תּפרת
לאל תּכּן רוּם בּזּרת׃

Latin. charact. sic,

Etten shebhach, gam tiphereth,
La el ticcen rum bazzereth.

Cum Rithmo duarum syllabarum. Et sonat Latinè,

Dabo laudem, etiam gloriam
Deo (qui) mensus est palmo sublimia.

Sic Brit.

Einior ydwyd Sion waredawg

An cun eurfalch Siancyn arfawg.
Cum Rithmo simplici vnius syllabæ.

Et nouem syllabarum, sic
O enau Addaf fal gwin-wydden,
Y tair croes a droes yn dair assen:
Y gwiail a oeddo gil ei en,
Draw a'i gwelad yn dair gwialen.
Quod enneametron vocamus *Cyhydedd nawban.*

Et 10. syllabarum,
וכל גבר אשר אין לו תבונה:
הלא הוא כבהמה באמונה:
Rithmo duarum syllabarum. Lat. charact. sic,
Ve col gebher asher ein lo tebhunah,
Halo hu cibbehemah beemunah?
Hoc est,
Et vir cui non ei intelligentia,
Nonne ipse sicut iumentum in veritate?
Sic Brit.
Gwn a wna f' enaid gain enau fwyniant
Gweddio 'r Iesu gwiwdduw oreusant &c.
Nec absimile Latinum illud,
Si vis incolumem , si vis te reddere sanum,
Curas tolle graues, irasci crede profanum.

Est & carminis genus apud Hebræos & Britannos, quod alternis versibus Rithmos habet concordantes, quod nos dicimus, *proest.* Hebræum sic habet,

על כל קנין תקנה חכמה:
על כל מעלה תבחר שפלות
הרחק מכל-מדה רעה:
ובראש כלן מן הבילות:

Lat. charact. sic,

Ngal col kinian tikneh chokmah.
Ngal col manglah tibhchar shiphluth.
Harchek miccol middah rangah.
Vberosh cullan min habbiluth.

Hoc est,

Supra omnem possessionem acquire sapientiam.
Supra omnem dignitatem elige humilitatem.
Longe abesto ab omni proprietate mala;
Et ante omnia à tenacitate.

Et plura similia apud Eliam, vbi primus versus tertio, secundus quarto respondet. Sic Britannicè,

Mae Rhys heb gael mwy o'r hun:
Mae'r genedl a'i mawr gwynan:
Mae'r beirdd oblegid marw hun:
Mewn llewyg am wenllian.

Similia Latinè composuerunt rudiores,

res, vt ille de Milone comite Herefordense, regnante Stephano,

Vatum & ducum gloria
Milo, cuius in pectore
Certant vires & studia,
Certat Hector cum Nestore &c.

Aliquando vnumquodque hemistichium quatuor membris incisum est, & in quatuor pausas distinguitur, quorum tria priora eodem rithmo finiuntur, quartum peculiarem habet rithmum in toto carmine similem. Hoc genus Hebræi dicunt carmen diuisum.

Sunt autem illa incisa, vel quatuor syllabarum, vt,

צדיק תמימים: תציל אותו:
מלא אימים: רב צדקתו:
מאיש דמים: וברשעתו:
על לא פשע: יפול רשע:

Latinis literis sic,

Tsaddik tammim,	Tatstsil otho
Malle emim,	Rob tsidkatho,
Meish dammim,	Vberishngatho
ngal lo peshang.	jippol rashang.

Hoc est,

Iustus integer	Repletus est terroribus
A viro sanguinum,	Sine sua iniquitate.
Liberabit eum	Multa iustitia sua;
Et in improbitate sua	Corruet improbus.

Sic & Britannicé,

Mi a baraf — *Am lyfassu*
I'm gwen araf, — *Fy niflassu,*
Gann a garaf, — *A'm lliassu,*
Gain o gerydd. — *Em llıosydd.*

Quod genus carminis vocamus *Huppynt hir.*

Vel ſunt plurium ſyllabarum, vt,

מאד נפשי תגעל:
לכל-אנשי מעל:
במכרם נפשם על:
צרורות בכספיהם:
ויירבו קניניהם:
ונטעי נעמנים:
ויבנו בנינים:
בארץ לא להם:

Latinis charact. ſic,

Meod naphſhi tigngal
Le col anſhei mangal,
Bemacram naphſham ngal
Tſerororh caſpeihem :
Veiirbu kiniamim,
Venitngei nangamanim,
Veiibenu binianim,
Beerets lo lahem.

Et ſonant Latinè,

Faſtidit anima mea omnes homines præuaricationis qui vendunt animas

mas suas pro loculis pecuniarum suarum, Et multiplicant possessiones Et plantationes locorum amænorum. Et construunt ædificia in terrâ non suâ.

Sic Britannicè,

Pa ddyn bynnag fych,
Pa gerdd a fedrych,
Gydag â *nodych*
yn enwedig:
Tyred pan fynnych,
Croeso pan ddelych,
A chwedi delych,
Tra fynnych trig.

Quod genus carminis vocamus *Cyhydedd hir.*

Sic & imperitioris seculi poetæ ludebant Latinè,

Quanquam tacet, Quicquid loquetur,
Multis placet, Despicietur,
Rarò iacet Nec coletur
Vir optimus. Pessimus.

In his autem carminibus Hebraicis, præterquam quòd genere cum Britannis conueniant, Concentus & Resumptionis Br. speciem & vmbram videre licet. Atque hæc de Prosodia nostro sufficiant instituto.

Authorum

Authorum nomina.

A

Annius Viterbensis.
Archilochus.
Arias Montanus.
Aristophanes.
Athenæus.
D. Augustinus.
Aulus Gellius.

B

Berosus.
Biblia sacra.
Brerewood.

C

Caius de antiq. Cant.
Cornelius Celsus.
Cornelius Tacitus.

D

Dauid Pouelus.
Digesta.
Diodorus Siculus.
Dion. Cassius.

E

Eusebius.

F

Fabius.
Fr. Godwinus.
Fr. Iunius.

G

Galf. Monemutensis.
Geruas. Cantuarien.
Gildas sapiens.
Giraldus Cambrensis.
Gruff. Rupertius.
Guil. Camden. Br. fol.
Gui. Stepn. Hisp. ludimag.

H

Hacluyt.
Higden.
Humffredus Lluidus.
Humffred. Prichard.

I

Ignatius.
Immanuel Tremellius.
Ioannes Auentinus.
Io. Da. Rhesus.
Io. Priseus eques auratus.
Io. Wiclefus.
Iosephus.
Iosephus Scaliger.
Isidorus.
Iulius Cæsar.
Iulius Scaliger.
Iustinianus.
Iustus Lipsius.

L

LActantius.
Laertius.
Lambertus Archaio.
Lod. Viues.
Lucanus.

M

Maurus Terentianus.

P

PLatina.
Plato.
Plautus.
Plinius.
Plutarchus.
Ponticus Virunnius.
Priſcianus.

Q

Quintilianus.

R

R. Aben Ezra.
R.D. Kimhi.
R. Ionah.
R. Selomoh.

S

SAbellicus.
Seneca.
Suetonius.

T

THeophilus Antioch.
Thom. Smith. eques auratus.
Triphon. Iuriſconſ.

V

VAl. Maximus.
Virgilius.
Vitus Balinſt.

W

WIl. Malmesbur.
W. Salesburius.
Wolphgang. Muſculus.

X

Xenophon.

Z

Zantes Pagninus.

Poetæ Britannici in hoc libello citati.

A

Floruit anno Chr.

Ambrosius Telesinus	}	Vide Præfat.
Aneurin Gwawdrydd	}	& Balæum.

B

B. Bedo Brwynllys	1460
B. Ph. B. *Bedo Ph. Bach.*	1480
B. F. Bleddyn *Fardd*	1246
B.F.G.*Y* Brawd *Fadawg ap Gwallter.*	1250

C

Cyndd. Cynddelw brydydd mawr	1250
C.D.G. Cynwrig ap Da. Goch	1420

D

An. Daniel ap llosgwrn mew	1280
D. B. *Dafydd* Benfras	1240
D. E. Dafydd ap Edmwnt	1450
D. G. *Dafydd ap* Gwilym	1400
D. I. D. Deio *ap Ieuan Du*	1480
D. Ll. Dafydd llwyd ap Llewel. ap Gruff.	1480

D. M. T. Dafydd ap Maredydd ap Tudr 1460
D. N. Dafydd Nanmor 1460

E

EDeyrn dafod aur
E. G. Eingion ap Gwalchmai 1240
E. G. Eingion ap Gwgawn 1250
E. S. Elidir Sdis 1210

G

GB. Gwynfardd Brecheinog 1137
G. G. F. Gruff. Fychan ap Gr. ap Edn. 1460
G. G. Gutto'r Glyn 1450
G. Gr. Gruff. Gryg. 1400
G. H. Gruff. Hiraethog 1530
G. I. H. Gwilym ap Ieuan Hen 1460
G. I. Ll. Gruff. ap Ie. ap lle. fychan 1500
G. Ll. Gruff. Llwyd ap Da. ap Eng. 1400
G. M. Gwalchmai ap Meilir. 1260
G. O. Guttyn Owain. 1480
G. T. Gwilym Tew 1460
G. S. Gwil. ap Sefnyn 1450

H

HD. Hywel Dafydd ap Ie. ap Rys 1460
H. H. C. Hew, vel Hywel Cae Llwyd 1480

H.K.

H. K. *Hywel Kilan* 1480
H. O. *Hywel ap Owein* Gwynedd 1130
H. R. Hywel *Reinallt* 1480
H. S. Hywel *Swrdwal* 1450

I

I. D. *Ieuan Deulwyn* 1460
I. I. F. *Ior. Fynglwyd* 1460
I. G. *Ieu.* Gethin *ap Ie. ap Lleison* 1450
I. H. *S. Ie. ap* Hywel *Swrdwal* 1460
Iolo Goch 1400
I. R. Ie. ap Rydd. ap Ieu. llwyd 1420
I. T. Ieuan Tew 1460
I. T. P. Ieu. ap Tudr Penllyn 1480

L

L. D. *Lewys Daron*
L. L. G. *Lewys* alias *Llewelyn* Glyn *Cothi* 1450
L. Mon. Lewys Mon. 1500
L. Mor. Lewys Morgannwg 1510
Ll. B. H. *Llewelyn* Brydydd Hodnant 1360
Ll. F. *Llewelyn Fardd* 1280
Ll. G. *Llygad Gwr* 1300
Ll. G. *Llew.* Goch *ap Meurig hen* 1400
Ll. M. T. Llew. ap Maredydd ap Tudur 1460
Ll. Llowdden. 1460

M

Merlinus Ambrosius } Vide Præfat.
Merlinus Sylvestris } & Balæum.

M. B. Madog Benfras 1400
M. Br. *Meilir* Brydydd 1137
M. H. T. Morys ap Hywel ap Tudur 1530
M. L. Morys Llwyd 1560
M. R. *Meredydd ap Rhys* 1440

O

O. Ll. *Owein ap* Llew. *ap y moel* 1450
O. O. G. *Owain* Gwynedd 1570

P

P. B. *y Prydydd* Bychan *o Ddeheubarth* 1280
P. M. Llywarch *Prydydd y moch* 1240

R

R. C. *Rys Cain* 1580
R. R. G. *Rhys* Goch *o Eryri* 1420
R. L. *Robert* Leiaf 1480
R. N. *Rhys Nanmor* 1460
R. P. *Rhys Pennardd* 1480
R. R. *Raff ap Robert* 1500

S

S. B. *Sion* Brwynog 1550
S. S. F. *Simwnt Fychan* 1560

S. K.

S. K. Sion Keri 1520
S, T. Sion Tudur 1580

T

T*.A. Tudur A'ed* 1500
.T.P. Tudur Penllyn 1460

W

W. Ll*. Wiliam* L*lyn* 1560

Robert Jones

Errata.

PAg. 8. lin. 3. pro quam, lege, quod. 11.5. pro sustendum, lege, sustentandum, in nonnullis exemp. 40.23. dele ista verba, Ante penultimam nulla est mutatio. 68.17. lege, in penultima, 90.14 lege, *Bed elech*, & lin. 17. lege, ni. 99.3. lege, *cosped.* & lin. 23. pro Y, B. G. lege B. F. G. 102.25. lege, *Meiriawn.* 122. vlt. lege, Reliqua carent. 125.17. lege, Sic et in N. T.

Item sæpè occurrit y pro ẏ, & interdum ẏ pro y, sed hoc erratum facile corrigi potest ex regulâ quæ ponitur pag. 8. 8.

ANTIQVÆ LINGVÆ BRITANNICÆ, nunc communiter dictæ CAMBRO-BRITANNICAE; à suis CYMRAECAE vel CAMBRICAE; ab alijs WALLICÆ, RVDIMENTA:

Iuxta genuinam naturalemq́ ipsius linguæ proprietatem,

Quà fieri potuit accuratâ methodo & breuitate conscripta.

LONDINI,
Apud IOHANNEM BILLIVM,
Typographum Regium.

1621.

VIGILANTISSIMO
*ECCLESIAE CAMBRO-
BRITANNICAE
PRAESVLI,*

Egregio literarum literatorumque
Mecænati,

Domino suo plurimùm obseruando
colendóque,

RICHARDO PARRÆO,

SS. Theologiæ Doctori, ASAPHENSI
Episcopo dignissimo,

*HOC QVALECVNQVE DE-
BITI OBSEQVII ET
GRATITVDINIS
Monumentum,*

Nuncupat & inscribit

Humilimus eius Sacellanus

I.D. *SS. Th. D.*

VIGILANTISSIMO
ECCLESIAE CAMBRO-
BRITANNICAE
PRAESULI,
Egregio literarum Scientiarumque
Cultori,
Domino suo plurimùm obsérvando
colendoque,
RICHARDO PARRO,
SS. Theologiae Doctori, ASAPHENSI
Episcopo dignissimo,
HOC QUALECUNQUE DE-
BITI OBSEQUII ET
GRATITUDINIS
Monumentum,
Nuncupat & inscribit
Humillimus ejus Sacellanus,
I.D. S.T.D.

VARIA

ERVDITIONE

conſpicuo, multiſque

nominibus plurimùm venerando ſeni,

Amico ſuo ſemper amantiſsimo,

EDMVNDO PRISEO,

Archidiacono Meirion.

S.

Eſtinanti mihi, Vir venerande, paucis te ſuper impolitis huiſce Rudimentis evulgandis, conſulere, quod vnicum huic præfatiunculæ deſtinâram; præſagire cæpit animus, etiam in me tantulum, linguamque noſtram Britannicam, ſua vibraturum tela Momum; cuius is demum calumnias euitare ſolet, qui tutè nimis latendo ſibi cauere ſolet, nunquam in publicum prodire. Huius igitur ſuſurris primo loco occurrere, nec tibi moleſtum, nec à re noſtrâ alienum fore exiſtimaui. Criminatur ergò quòd aliorum

Seneca ep. 3. || Quintil. l. 10. ca. 2.

 rum

rum laboribus, qui in hac arena fæliciter desudarunt, hanc meam opellam addere, &, quod aiunt, post Homerum Iliada, aut ausus fuerim, aut superuacaneum non duxerim. Nec tamen est quòd hoc tantopere miretur, si meminisse libeat, c[illegible] intumuis Hippiæ non placuerit ἀεὶ ταὐτὰ audire, Socrati tamen valdè placuisse οὐ μόνον ἀεὶ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν; simulque animaduerterit, in linguæ Br. Grammaticis tradendis præceptis, à nemine, saltem recentiorum, ad summum esse peruentum. Aliorum laboribus nos multum adiutos fatemur; cum omnes accessiones principijs, magna ex parte, debeantur. *Qui* tamen *ante nos scripserunt magistri nostri non sunt*, in quorum verba iurare necessum sit; *sed duces*, quorum vestigia, quà rectà incedunt, premere par est; † *Et ab ijs multum est futuris relictum. Pigrique nimis est ingenij* || *contentum esse his quæ ab alijs sunt inuenta; nec quicquam absolute perficietur vnquam, si inuentis simus semper contenti.* Si igitur aliorum labores studiosis satisfecisse vidissemus, labore hoc nostro lubenter supersedissemus. Sed cum omnes, quorum libros videre contigit impressos, poeseos Br. ignaros sese profiteantur, qui potuit ab eis quicquam solidum & abso-

Seneca ep. 33. || Quintil. l. 10. ca. 2.

lutum

lutum in Grammaticâ præstari, quibus quarta eius pars Prosodia defuit? Sed, doctorum omissis perfectionibus, notare defectus, nostri non est instituti. Tantum accessionem opellæ nostræ fore Ecclesiæ Br. non inutilem speramus, & ex labore nostro fructum aliquem ad nonnullos peruenturum. Quod si præstiterimus, *Omne*, quod ait ille, *punctum tulisse* nobis videbimur. Sin minus, amplum satis operæ nostræ precium reportabimus, si conatibus hisce nostris fæliciora ingenia ad linguam Br. diligentiùs examinandam, & perfectiora inuestiganda possimus inuitare.

Sed non vnico dimicat telo Momus. Plura simul contorquet; Quæ, inquiens, huius linguæ præstantia? Quæ vtilitas? Quæ necessitas? vt cultu putetur digna? Et (Tibi) B. quid cum Grammaticâ?

Ad linguam quod attinet, Præcipua honoris & dignitatis palma, de quâ inter se linguæ decertare solent, Vetustas est; & Britannica cum plærisque vulgaribus, vt nihil dicam amplius, in hanc arenam non verebitur descendere. Nec antiquius habent linguæ Vetustatis argumentum, quam quòd earum nesciatur origo. Britannicæ autem originem qui inuestigaueris,

gaueris, eris mihi magnus Apollo. Reliquas omnes Europæ linguas, vt plærisque placet, pepererunt Latina, & Arabicæ proles [illegible] Chaldaicæque neptis Sclauonica. Et qui † plures enumerant Europæ linguas primigenias & matrices, quarum ignorantur parentes; Britannicam matricis linguæ honore non dignari, ne ausi quidem sunt. Huius autem linguæ vetustatem non obscurè videtur innuere dictum illud † Taciti; *Britanniam qui mortales initio coluerint, indigenæ an aduecti, parum compertum*: Et || Cæsaris; *Pars interior* (Britanniæ) *ab ijs incolitur, quos natos in insulâ ipsi memoria proditum dicunt*; & illud Diodori Siculi; *Britannia priscis temporibus nullius aduenæ imperium experta.* Atq; hinc fortassis est quòd nonnulli existimarunt Britannos sese † *Cymro*, & Pl. *Cymry*, i. e. Aborigines, indigitare solitos, (nisi nec à || Gomero, vt quidam volunt, nec à Cambro, quod verius est, nomen sit illud nomen) linguamque suam *Cymraeg*, Abo-

Ioseph. Scaliger vult esse 11. Brerewood 14.

In vita Iulij Agricolæ.

|| Comment.

†*Cymro* à *Cyntaf*, aut *Cynt*, & *Bro*, Patria, vt, *Cymlith*, à *Llith*. *Cymraw*, à *Braw*. *Cymbleth*, à *Pleth*.

|| Vno filiorum Iaphet, à quibus diuisæ sunt insulæ gentium. Gen. 10. 2. 5. ad latera Aquilonis Ezec. 38. 6. quales sunt Anglia, & Sicilia, ait Wolphg. Musculus; & ante eum Theophilus Antiochenus. Et Ioseph. Antiq. li. 1. c. 7. Vide & Camden. pag. 7. §. Vt verò. Et Thucydidem Grammaticum, quem Virgilius in Priapeis Britannum vocat, Quintil. li. 8. cap. 3. Cimbrum dicit.

riginem

riginem ſeu indigenam ſermonem appellitare: Non quòd è terra, fungorum moré, germinaſſe gentem, & cum gente linguam crederent, ſed quia & gentis & linguę initium ſit omni hominum memoriâ antiquius. Quod enim nonnulli, *vocabula Br. palpitando*, vt ||Viti Baſinſt. voce vtar, à Gallicâ deductam volunt, tam frigidas leueſque adducunt coniecturas, vt ne reſponſo quidem egeant. Quod autem affirmant *Gallos olim vſos eſſe linguâ* || *Br. ex vocabulis à Rhenano, Sidonio, Lazio citatis, falſiſſimum eſſe*, dixit † Humffredus Lluidus.

Li. 1. nota. 8.

|| Naturalis lingua Francorum communicat potius cum Anglis, eo quod de Germania gentes ambæ germinauerint. Will. Malmesb. de geſtis Regum Anglorum. li. 1. pag. 25.

† In fragm. Br. deſcript. pag. 46.

Deinde, ſi eo nobilior, perfectior, antiquior, & ad animi ſenſa exprimenda, aptior, commodiorque lingua iudicanda ſit, quo maiorem cum Hebræâ, vnica generis humani per 1700. plus minus annos lingua, omniumque deinceps linguarum matre, fonte, & archetypo, habet congruentiam; Britannicam hac ex parte nulla, credo, ſuperat, nulla æquat. Si enim literas ſpectes, ſono cum Hebræis quam optimè conueniunt. Si nominum,

Quo propius quid ad Archetypon accedit, eo perfectius eſſe dignoſcitur.

Pronominumque ἀκλίτων ſine caſibus variationem, ſolis numeris diſtinctam; Verborum radicem, tertiam perſonam ſingularem; Pronominum affixa, cum vocibus alijs in vnam dictionem coaleſcentia; Partium orationis etiam indeclinabilium variationes; Formas denique vocum abſolutas & conſtructas; penè Hebræam eſſe dixeris. Si accentuum leges, nunquam niſi in vltima penultimaue ſyllaba occurrunt, vt nec in Hebræa. Si phraſes, locutionum modos, orationis ſyntaxin, conſideres; certè nec Græca nec Latina, minùs vulgarium vlla, ita ad viuum Hebraiſmos exprimit, ac Britannica: Quod in iſto libello manifeſtè liquebit; vbi, pro re nata, paucos adduxi; vniuerſos enim collecturo, in molem nimiam, iuſtumque volumen excreuiſſet libellus, cum nulla ferè vniuerſi Vet. Inſtrumenti pagina occurrat, vbi non ſæpe Hebraiſmum, ad viuum imitetur Britanniſmus. Nec tamen hic Hebraiſmos data opera venamur, aut affectata diligentia de nouo cudimus, ſed quos adducimus meri ſunt Britanniſmi, *lippis atque tonſoribus*, idiotis, plebi, pueris, noti, vulgò vſitati. Si denique poeſin ſpectes, linguarum, quod ſciam, nulla ita conuenit cum Hebræa, ac Britannica, ſiue Rithmum,

Richmum, vel vnius syllabæ simplicem, vel duarum duplicem, vel alternum; siue Resumptionum, accentuum, concentuumque obseruationem attendas: vt in prosodia patebit. Denique luce clarius est meridiana, linguam Br. cum orientalibus, à quibus vniuersæ linguæ ortum habent, magnam affinitatem habere: cum reliquis Europæis penè nullam. Quamuis enim Romano subacta Imperio, aliquas voces Latinas, suas fecerit: nonnullaque vocabula ab alijs linguis, ex populorum commercio, sit mutuata, proprias tamen habet eiusdem significationis voces, quæ nulli alienæ debentur linguæ.

Addo quòd duratione etiam, plærasque, si non omnes, saltem vulgares, hæc lingua superat. Mirandum enim quod in angulo tam angusto, per tot annorum centena, non obstante Saxonum Normannorumue tyrannide, † *non auitum tantùm nomen, sed & linguam suam Primigeniam*, sine vlla aut insigni mutatione, aut alterius linguæ admixtione, in hæc vsque tempora, *sartam tectam*, illæsam propemodum & incorruptam conseruarit reliquiarum Britannicarum manipulus. Idque, quod maius est, inuitis Romanis, *vrbis imperiosæ ciuibus*, vt loquitur † Augu- *Camd. Brit.* *De ciu. Dei, l. 19. c. 7.*

stinus, qui gentibus sibi subditis omnibus *lingua sua iugum*, omni conatu, etiam latis legibus imponebant, ita vt † *Gallicas & Hispanicas Prouincias, Latinas prorsus fecerint*; * Et *omnes ferè gentes Latinè loquerentur*. Leges enim quibus Prouinciæ regebantur Latinas esse oportuit, & Prouinciarum prætores sententiam Latinè dicere. † Extantque exempla ademptæ ciuitatis ob hanc vnam noxam, linguæ sc. Latinæ ignorantiam. Narrat enim * Suetonius, ne nullum profecram exemplum, *splendidum virum Græciæque principem, à Iudicum albo erasum, & in peregrinitatem redactum*, quod Latinam linguam ignorauerit. † In scho is etiam ea sola fuit approbata. || Nec legatis, supplicantibus, appellantibus, in Senatu loqui permissum est nisi Latine. Immò & *Græcos ipsos Latinè loqui cogebant, non in vrbe tantùm, sed in Græcia & Asia, quo Latinæ vocis honos per omnes gentes venerabilior diffunderetur*, ait Val. Max. Nec enim absolutos sese victores existimabant, aut plenè rerum potitos, actionum humanarum domini facti, nisi & loquelæ

Viues in Aug. loco cit. et l. 3. de tradend. disciplinis.

* ὧν μὲ λόγῳ ταῦ ὁμοῦ πάντες ἄνθρωποι χρῶνται. Plut. in qq. Plat. q. 9.

† Dion Cassius lib. 5. c. 57. Lipsius de pronunciat. ling. lat. vide etiam Valer. Max. li. 2. c. 2. Triphon. IConsl. lib. 48 de re iudicata. * De Tiberio Claudio. li. 5. c. 16.

† Tacit. li. 3. Annalium. || Digest. li. 1. de stat. ho. de orbe Rom. et Viues in Aug. lo. cit. et Val. Max. vbi suprà.

quelæ etiam dominarentur. Britanni tamen, inquam, *linguam ſuam vna cum religione, inuitis victoribus omnibus, inuitis Paganis, inconcuſsè*, vt cum † Giraldo loquar, *retinuerunt.* In Itin. Camb.

Prætereà, omnes ferè aliæ linguæ, ſingulis penè annorum centenis, tantam patiuntur mutationem, vt eaſdem eſſe vix credas. Immò & in Græcam ipſam, præſertim poſt Ro. imperium Conſtantinopolim tranſlatum, irrepſerunt multa † vocabula Latina, & poſteà Italica, Sclauonica, Arabica, Turcica. Et ait Feſtus, qui floruit tempore Auguſti Cæſaris, *ſermonem Latinum ita eſſe mutatum, vt vix tunc intelligi poſſit.* Et Polybius li. 3. *Capita pacis inita à populo Ro. cum Carthaginenſibus, ſuo tempore ægrè à peritiſſimis poſſe intelligi* affirmat. Et *Saliorum verſus* à Numa compoſitos, *à Sacerdotibus non intelligi*, dicit † Quintil. Ad Anglicam quod attinet, quantum ſit ſingulis ætatibus à ſeſe mutata, videre eſt in Hiſtoria Anglicana Holinſhedi in fine W. Conqueſtoris: & ex Chauceri poematis, & vniuſcuiuſq; ſeculi ſcriptis liquet.

† πραιτώριον. Mat. 27. 27. et ſæpe. σπεκουλάτωρ. Mar. 6. 27. φραγελλόω. Mat. 27. 26. φραγέλλιον. Io. 2. 15. λέντιον. Io. 13. 5. σουδάριον. Io. 20. 7. σικάριος Act. 21. 38. Et apud Ignatium δεσέρτωρ, δεπόσιτα, ἀκκέπτα. epiſt. 8. ad Polycarpum. ἐξεμπλάριον. ep. 9. ad Heronem. et ep. 11. ad Epheſ. et πισταμβρῶτον, λεγάτον, μανδάτον, πατρῶνος &c. apud Iuſtinianum.

† Li. 1. c. 6.

 Tantum

Tantum, aiunt, longinqua valet mutare vetustas.

At Britanna ante mille, credo, annos, idem habuit idioma quod nunc retinet, vt ex poematis vtriusque Merlini, (*a*) Syluestris s. & (b) Ambrosij, (c) Aneurini, & (d) Ambrosij Telesini, liquet manifestò; (e) *Quæ à nunc recepta loquendi ratione, non ita discrepant, quin ab ijs qui vel mediocriter in lingua* Brit. *sunt versati, possint intelligi.* quare rectissimè (f) Camdenus *linguam* Brit. *minimè permistam & longè antiquissimam* DICIT. Nuperrimè sanè propter quotidianum cum Anglis commercium, & iuuentutem in Anglia educatam, & plærumque ad Anglicam linguam magis quam ad suam, à pueritia assuetam; Anglicæ quædam voces, & Anglicismi nonnulli eam inuasérunt, & quotidie magis magisque inuadunt.

(a) Tempore Vortigerni circa ann. Christi, 450.

(b) Tempore Aurelij Ambrosij, à quo & nomen accepit, circa an. 470.

(c) Tempore Arthuri.

(d) Tempore Malgonis, circa ann. 580.

(e) Io. Pris. eques aurat.

(f) Brit. p. 18. §. Omitto.

Addo insuper quod nec in plures per tot secula, post separationem à Cornubiensibus,

nubienſibus, poſt colonias † vnam in Gallia Armorica, || alteram in America locatas, diuiſa ſit, ſed vna ſemper manſerit. Cum enim, exempli gratia, vna lingua *Italica* Latinæ notha, *in Genuenſem Longobardicam, Hetruſcam, Romanam, Neapolitanam, Calabrienſem, Siculam, Bergomenſem, Venetam, Tridentinam, & Pedemontanam* * *diſtrahatur:* Britanna poſt tot annorum curricula, gentiſque clades, vna ſemper manet.

† Præfecto Conano Meriadoco, circa an. 384. qui cum Maximo tyranno contra Gratianum profectus eſt. Gild. Girald. Guilielm. Malmſ. Geruaſ. Cant. &c.

|| A Madoco ap Owen Gwynedd, circa ann. 1170. Guttyn Owen. Humffr. Llwyd. D. Powel. Hacluyt.

* Arias Montanus ante Bibl. interlin.

Atque huc facit quod nobilis ſenex Br. ab H. 2. Anglorum rege, *Quid ſibi videretur de viribus* Britannorum, *& regio in eos apparatu, interrogatus, reſpondit, Grauari,* inquiens, *plurimaque ex parte deſtrui, veſtris, Rex, aliorumque viribus, nunc vt olim & pluries, gens iſta valebit: Ad plenum autem propter hominis iram, niſi & ira Dei concurrerit, non delebitur. Nec alia, vt arbitror, gens quam Cambrica, nec alia lingua, pro parte maiori, in die diſtricti examinis, coram ſupremo iudice, quicquid de ampliori contingat, pro hoc terrarum angulo* || *reſpondebit.* Huc etiam pertinet Teleſini poetæ prædictio, qui cum Britannorum cladem,

|| Camden ex Giraldo in topog. Walliæ.

cladem, ſeruitutem, captiuitatem, ceciniſſet, tandem ſubdit,

Eu Ner a folant,
Eu hiaith a gadwant,
Eu tir a gollant,
ond gwyllt Wallia.

Quod Latinè ſic reddi poteſt,

Vſq; laudabunt Dominum creantem,
Vſque ſeruabunt idioma linguæ,
Aruaque amittent ſua cuncta, præter
Wallica rura.

Neque hoc ſanè rem attentiùs perpendenti adcò mirandum. Reliquis enim nationibus in more fuit ſemper poſitum, vt † vicinarum linguarum cognitioni, & vocabulorum nouitati ſtuderent: à qua nos ſemper adeò abhorruimus, vt legibus cautum fuerit ne Bardi vocum nouitati operam darent, ſed vetuſtæ linguæ cuſtodes, etiam conſtitutis premijs, deſignarentur. Plærumque etiam fit vt in montanis, ſterilibus, rigidis & inamænis regionibus, quale nobis reliquum ſolum, linguæ vetuſtæ poſt plura ſecula illæſæ maneant, cum vellus aureum non habeant quod Iaſones inuitet. Sic ferunt *aquilonarem & montoſam Hiſpaniæ partem*, quæ à Cartha-

† Vt Angli linguæ Gallicæ tempore Edwardi Confeſſoris, circa an. 1040. Ingulphus.

Lipſius.

thaginenſibus

thaginenſibus, Mauris, & Romanis, præ ſterilitate non eſt debellata; etiam nunc † *vetuſtam linguam Cantabricam retinere*. Idem teſtatur Thucydides de Atticis & Arcadibus, vnde illi ſe αὐτόχθονας terrigenas, terrâ ortos, hi ſe προσελήνους antelunares eſſe autumabant. Sic in Granatenſi Hiſpaniæ Prouinciâ, Maurorum progenies Arabicam linguam retinent, Hiſpanis dictam *Arauiga*; cum melioris ſoli cultores linguam didicerint Caſtilianam. Eadem ratione & lingua Epirotica adhuc manet in montibus Epiri. Et hoc nobis,

Penitus toto diuiſis orbe Britannis, contigit.

At Britannica, inquies, lingua, prolatione aſpera eſt, difficilis, impedita, confragoſa, iniucunda, illepida, inſulſa. Imperitè quidem dicunt. *Omnes enim quam intelligunt linguam, ſonoram, facilem, iucundam, indicant*: ignotas, pro † *aurium humanarum ſuperbiſſimo iudicio*, abſurdas, ridiculas, nugas exiſtimant; hâc ſola de cauſâ, quod eas neſciant. Vnde eſt quòd || Eſaias Propheta linguam ignotam, *balbutiem, blæſitatem, ſannas, & ludibria linguæ* appellat, quam † Apoſtolus τὸ ἑτερόγλωσσον, alienam linguam, interpretatur. Linguam autem Britannicam hâc in parte

Humff. Lluyd. Bre. Brit.

Ioſ. Scaliger de ling. Europ.

Virgilius.

Iunius.

Cicero in Oratore.

Cap. 28. 11. & alibi.

1. Cor. 14. 21.

c cohoneſtat,

cohoneſtat, quòd & Hebræa, omnium domina, mater, & ἀρχέτυπον, aſperitatis, difficultatis, & iniucunditatis incuſetur. Ecqua vero linguarum eſt Hebræa aſperior, in quâ literarum pars ferè altera, remiſſiorem intenſioremue aſperitatis gradum habet? Et tradit || R. Aben Ezra † *nonnullas Hebræorum literas tam duræ & difficilis eſſe pronunciationis, vt nemo eas facilè pronunciauerit, niſi qui ſtatim à primis annis earum pronunciationi ſeſe aſſueuerit.* Omnes autem Orientales populi, à quibus, vt dictum eſt, omnes linguæ ſuam traxerunt originem, voces potentiore ſpiritu in gutture collidunt. Vnde fortaſſe fit vt omnes linguæ, priſcis ſeculis aſperæ fuerint & confragoſæ. Ita vt vetuſtatem aſperitas arguat. Nam & veteres Latini, Leciones, Cartacinenſes, Maciſtratos &c. ſcribere ſolebant pro Legiones, Carthaginenſes, Magiſtratus: prout in vetuſtâ columna Duillio cuidam dicata, ſcriptum fuiſſe teſtatur || Celſus. Mollem, leuem, & delicatulam vocum formationem quæque ſubſequens peperit ætas, naturales vocum ſonos indies magis magiſque corrumpens & circumrodens. *Genuina igitur, & recta vocum prolatio, vetus eſt, noua notha.*

|| In Exo, 3. Arias Mont. ante Biblia interlin.

† ח, & ע quæ Græcè aut Latinè pronunciari non poſſe putatur. Quare ſæpè omittitur, vt Amalec, Eſau, Iacob &c. aliquando in G mutatur vt Gomorra. Aliquando in H. vt Heber, Hebræus &c.

De ling. vulg. Ital. c. 7.

Lipſius de pron. ling. Lat.

Sed

Sed esto antiqua, incerta tamen est huius linguæ orthographia, & scribendi legendique ratio, ait anonymus nesciaquis, qui asserit *se inter decem scriptores Britannicos, ne duos quidem inuenire potuisse, qui eandem sententiam eodem modo, h. e. iisdem literis scriberent*: non interim aduertens, nos ab annis ferè centum elapsis, Anglicè non Britannicè literarum rudimenta, & scribendi legendique rationem discere solitos, & ex Anglica non Britannica in scholis Latinam linguam doceri. Ego verò constanter affirmare ausim, Quòd si quem vel Britannum, vel Anglum, vel Gallum, vel cuiuscunque demum linguæ hominem, literarum Br. potestatem semel perfectè docuero; is absque omni prorsus errore aut titubantia, quicquid Britannicè scripseris rectè leget, quicquid dictaueris rectè scribet. Et noti mihi fuere Angli, Britannicæ linguæ prorsus ignari, qui quodcunque scriptum Britannicum (literarum tantummodo potestatem edocti) tam perfectè, apertè, distinctè, legerent, vt quiuis Britannus intelligeret, legenteq; intelligere crederet. Tam certę, perfectęq; sunt nobis scribendi normæ, vt nulli in hac parte cedamus linguæ. Sed bene est quòd HIC *nihil se serium in isto libello tractaturũ* dicit.

Sed toties profligatus, ferocior in linguam insurgit Momus, & rudem esse calumniatur, nulliusque elegantiæ. Vbi vero loci ruditas ista deprehenditur? Nam si voces spectes, certè *vocum congruentiâ, proprietate, aptitudine, elegantia copia, derivationibus, compositionibus, nulli sororum postponenda est.* Si prosam & orationem solutam, est *sermonis facilitate, gratiâ, venustate, adeò prægnans, fæcunda, dives; vt ad cuiuslibet artis præcepta exprimenda, fælicius nihil excogitari potest.* Si poesin & metricam numerosamq; orationem consideres, omnes facilè, multis, quod aiunt, parasangis anteit. Nam regiunculæ nostræ || Bardi (sic enim nostros poetas, vt olim Lucanus & Cæsar, etiam nunc vocamus) † *ne Græcis aut Latinis in suo genere concedunt.*

Humff. Prich. in præf. Grammaticæ Br. Io. D. Rheli præfixa.

|| A Bardo Druidis filio, carminum apud suos inuentione claro. Berosus. Perionius. Caius de Ant. Cant. p. 23.

† Humff Prich. vbi suprà.

Necdum calumniari desinit, Nulla huius linguæ Grammatices certa præcepta tradi posse contendens. Et hoc, si verum esset, linguæ vetustatem arguit. Quis enim in tanta Grammaticorum cohorte, Hebrææ linguæ omnium antiquissimæ præcepta perfectè tradidit? Certè nec vnus nec omnes. Aditum potius ad eius cognitionem præmonstrarunt, quam aliquid dignum tanto hiatu præstiterunt.

Quid in Britannica præſtari poſſit, fortè monſtrabunt hæc imperfecta Rudimenta.

Colophonem tandem calumnijs additurus, argumentum obtendit, ſuo iudicio, Achilleum, Nullus, inquiens, huius linguæ vſus, atque ideo conſeruandæ nulla neceſſitas, edendæ Grammaticæ nulla, cum nihil præclarum, aut ſcitu lectúue dignum, in eâ inueniatur ſcriptum ; & ſunt qui Eccleſiæ & Reip. conducibiliùs fore exiſtimant, ſi deleatur penitùs & aboleatur, quàm ſi conſeruetur. Certè linguæ vnitas, ingens eſt humano generi beneficium. Quod oſtendit mirabile linguarum donum, ad collectionem Eccleſiæ in vnitatem fidei, † Apoſtolis datum; *Act.2.* & grauis pœna confuſionis linguarum, ad diſperſionem populorum inflicta. Eſtquè optandum feriò, poſſe iſtos rerum reſtitutores, arte ſua mirabile efficere, vt † *vnius labij*, eiuſdemque ſermonis *eſſet vniuerſa terra. Rem profectò pulcherrimam meditantur*, Quod † Viues de Romanis linguam ſuam toti orbe imponere conantibus. Sic enim tollerentur plura gentium inter ſe iurgia, λογομαχίαι, & animorum diſtractiones, quæ Eccleſiæ & Reip. tantum faceſſunt negotium. Nihil enim eſt, vnica

Gen.11.1.

In Aug. de ci. Dei, li. 19.c.7.

ca excepta Religione, quod hominum animos ita inter ſe conciliat, commercia, contractus &c. inter homines conſeruat, ac linguæ vnitas. E contrà, † *Nihil eſt quod ita hominem alienat ab homine ac linguarum varietas: & faciliùs ſibi animalia muta*, ait Aug. *etiam diuerſi generis, quam homines diuerſarum linguarum, ſociantur.* Sed interim dum hoc præſtiterint moroſi iſti correctores, quod ſanè plurimum temporis & negotij petere non ignorant, liceat genti cuique linguam propriam conſeruare, colere, ornare: niſi malint intereà hominum animas diuini verbi fame interire.

Aug. loco cit. Plin. li. 7.

Ad vſum quod attinet, cuiuſque linguæ vſum duplicem eſſe conſtat; alterum quo quiſque cuique animi ſui ſenſa exprimat, quiſque cuiuſque mentem ſenſumque intelligat; & *commercia, neceſſitudo, ſocietas, conſiliorum communicatio, inter gentes conſeruentur*: alterum præcipuum vt † omnes gentes lingua quâ nati ſunt magnalia Dei audiant, mens diuina hominibus innoteſcat. Atque huc pertinet † *linguarum etiam vulgarium, cultura*, & Grammaticorum præceptorum traditio. *Eo enim purius à fontibus deriuari neceſſe eſt verbum Dei, eo clarius populis tradi, quo purior &*

Act. 2.

Iunius.

perfectio

perfectior ſit linguarum in quibus traditur, & in quas transfertur, cognitio. Nec enim dexterè & perſpicuè doceri, nec pura & incorrupta ſeruari poteſt doctrina cæleſtis, ſine linguarum, etiam in quibus populo prædicanda eſt, ſtudio. Quod ſuperioris ſeculi barbaries cum erroribus coniuncta, & huius ſeculi, quo linguæ excoli & effloreſcere cæperunt, Religionis emendatio, & rerum tum diuinarum tum humanarum renaſcens cognitio; luce clarius demonſtrat. Hebrææ & Grææ vſus eſt à reliquis peculiaris, vt Prophetarum & Apoſtolorum oracula intelligant Diuini verbi concionatores, reliquarum vt prædicantes intelligant populi. Si nullus igitur illis videatur huius linguæ vſus, certè hic negari non poteſt, vtpote qui in hâc inſulâ ab ipſis Apoſtolorum temporibus, in hunc vſque diem inualuit. Et cultum profectò meretur lingua Br. vel hoc nomine, quod ||*Omnium prouinciarum prima Britannia, publicitùs Christi nomen recepit*: vnde & *Primogenita Eccleſia* nomen ſortita eſt Britannica. Nec ſanè vllo modo credendum eſt, voluiſſe Deum linguam hanc poſt tot gentis clades, imperij mutationes, tyrannorum molimina, in hæc vſque vltima tempora conſeruatam, niſi

Sabellicus Enneade 7. li. 5. Platina in Eleutherio.

nisi eâdem etiam Nomen suum inuocari, suaque magnalia prædicari decreuisset.

Denique in lingua Br. plura existitisse doctrinæ monumenta, testis est veritatis mater Historia, testantur Historicorum & Poetarum quę extant scripta, quæ tamen maxima ex parte, hostium inuidia, temporum iniuria, hominumque nostrorum incuria, periere. Narrat enim || Cæsar † *Druidum disciplinam inter Britannos primo repertam esse, atque inde in Galliam fuisse translatam; Gallosque plærumque Britanniam discendi causâ proficisci, ibique diutius morari.* Et dicit † Plinius *magiã tam attonitè inter Britannos* suis temporibus *celebratam, vt eam Persis dedisse videri possint.* Literarum autem cultores, etiam ante Romanorum aduentum, quod quidam ausi sunt negare, fuisse Britannos, vel hinc liquet quod literis Græcis tunc temporis vtebantur, quod ex Cæsare non obscurè colligi potest, quarum etiam nunc clara retinent vestigia. Immò colligit † Annius Viterbensis ex Cæsare, || Xenophonte, * Archilocho, || Iosepho, *Græcos non Cadmo, sed à Celtis seu Gallis, literas accepisse*

Gildas.

Comment. l. 6

† A Rege Britannorum quarto Druide sic dictorum, ait Caius, qui reijcit nominis rationem à Plinio datam li. 6. c. vlt. De Druidibus etiam scribunt Lactantius, Tacitus, Laertius, Euseb. de præp. euang. Plautus in Aulularia.

† Nat. hist. li. 30. c. 1.

† In Beros. Antiq. li. 5.

|| Libro de Æquiuocis.

* In epitome temporum.

|| Contra Appionẽ Grammaticum.

piſſe, Gallos à Samothe Dite. Nec diffitetur || Camdenus, immò † *extra dubium poni poſſe* dicit, *antiquiſſimos Græcos, inter longinquas quas acceperunt peregrinationes, noſtram etiam inſulam adijſſe.* Vbi etiam fuiſſe Phileam Tauromenitem, 160. ante aduentum Cæſaris anno, ſcribit † Athenæus. Nec omninò improbabile exiſtimare videtur Caius, *Anaxagoram Philoſophum circa tempora* † *Guthelini Regis*, Martiæ legiſlatricis mariti (quem *Græcè doctiſſimum* tradit Beda) *Cantabrigiæ fuiſſe, ibique mortuum in ædibus quæ eius nomine appellantur.* Dicitur autem Bladudus Rex, inter alios, Athenas literarum cauſa profectus. Aſſerit denique † Caius ex Gilda, Beroſo, eiuſque commentatore Annio, *huius inſulæ Aborigines à tempore Gigantum*, ſeu † γηγενῶν, *Samothis cognomento Ditis* (quem noſtrates Samoth *y ſer*, ab aſtrorum peritia nuncuparunt) & *Sarronis*, *ſtatim poſt diluuium, literas coluiſſe.* Ex his igitur colligo, Nullo modo exiſtimandum eſſe, tam vetuſtos literarum cultores, quorum *Inſulam Græcis Latiniſq; monumentis claram*, tradit Plinius, lingua patria nihil ſcripto mandaſſe, etiamſi Druides diſciplinam ſuam literis committere nefas exiſtimabant.

|| Pag. 24.

† Pag. 21.

† Deipnoſophiſt. l. 5. c. 11. de naue Hieronis.

† Anno ante Chriſtum natum. 330.

† De ant. Cant. li. 1.

† H. e. Filiorum terræ, ſeu Aboriginum.

bant. Si verò leges (a) Martianas, & (b) Moelmutinas, (c) quarum has Gildas Sapiens è Britannico in Latinum, vtrasque Rex Alfredus in Saxonicum sermonem, transtulisse perhibentur; nunc extare fata voluissent, perinde ac Hoeli cognomento Boni (d) leges, quantum linguæ Br. testimonium perhiberent?

(a) Circa annum 330. ante Christum in carne exhibitum, latas.

(b) Anno ante Christum 415. quarum secreta vestigia in legib. Angliæ esse fatentur Iurispp.

(c) Lamb. Archaion. Higden. Pontic. Virun. Galf. Monemut.

(d) Ante annos ferè septingentos latas, & à Papa et Episcopis confirmatas.

His in linguæ patrocinium vtcunq; effatis, ad me quod attinet ipsum, non abfuit sanè metus, ne eorum augere videar numerum, quorum scribendi κακοῆθεις diuinus perstringit † Ecclesiastes. Aliud fateor à me munus postulat. In his tamen deprehensus, non λιποτάκτης planè ac desertor muneris esse mihi videor. Nam neq; hæc à munere prorsus aliena existimo quippe quæ me symmystasque meos, ad idem munus in Ecclesia Br. obeundum idoneos magis reddere possint & instructos. Quid quòd ab occupationibus feriatus, his quasi lusibus animi lassati vigorem reuoco, renouo? Nec lusus planè otiosos, & omninò inutiles esse lubens vo-

† Cap. 12.

lo

lo. Nec pudet pigetue, ad haſce minutias, animi colligendi cauſa, aliquoties deſcendiſſe; cum & ad ferulas Grammaticales *ipſa* etiam *deſcenderint* † *ſceptra*. Nec eſt quod Momo ſim † ἱερεὺς τῶν λεπτοτάτων λήρων cum Ariſtophanæo Socrate. Nam & hæ nugæ vtiles eſſe poſſunt; & fortaſſe, *Plus habent in receſſu quam in fronte promittunt*: quod eſt Fabij Oratoris de literatura elogium.

† Iulius Cæſar et Claudius Imp. de literis et Grammatica ſcripſerunt.

† Sacerdos tenuiſſimarum nugarum.

Cum igitur in huius linguæ ſtudio vltrà triginta annos, vacantibus horis, ſim verſatus, quibus † vtrique SS. Bibliorum interpreti Br. indignus fui adminiſter, & in Walliæ plaga Septentrionali, Auſtrali, Media ſum commoratus; nec otioſus fuerim idiomatum & dialectorum obſeruator: linguæ patriæ præter ius & fas iniurius eſſe mihi viderer, ſi qualem qualem eius ſum adeptus cognitionem, linguæ conſortes diutius celarem: & quæ tot annorum obſeruatione, lectione in chartulas congeſſi, patriotis fratribuſque inuiderem. Meæ igitur induſtriæ fætus qualeſcunque, ſugillatorum calumnijs exponere malui, quam in vtero ſuffocare. Quos, vir venerande, cum in hanc quam vides formam diſpoſuiſſem, nemo

† W. Morgano SS. Th. D. Cantabrigienſi, epiſcopo primum Landauenſi, deinde Aſaphenſi: et Ric. Parræo SS. Th. D. Oxon. Epiſcopo nunc Aſaphenſi.

occurrit cui tutò eorundem deferrem censuram, quîcum de euulgandis consilium communicarem, (nunquam enim proprijs fido viribus, proprio acquiesco iudicio) nisi tu solus. Quicquid igitur huc congessi, id totum tuo iudicio, limæ, ferulæ, defero, submitto. Te laboris Aristarchum delegi, vt quem sciam nihil Britannicæ cognitionis latere, nostratium Grammaticorum peritissimum, linguæ patriæ cultorem diligentissimum, Ecclesiæ Br. beneuolentissimum, meique semper amantissimum; quem nullus dubito honesti laboris æquum me inuenturum æstimatorem. Hos itaque fætus relambere ne graueris, oro, obsecro, obtestor: & quod aduerteris dici posse aut commodiùs aut concinniùs, aut meliori forma tradi, corrigere; quod superfluum est, rescindere, resecare; quod deest, de proprio addere, lacunas replere; quod præposterum est, suo loco reponere; quod arriserit, approbare; quod non placuerit, obelo transfigere: plenam denique potestatem vbique exercere. Decreui enim non nisi te approbante emittere, non nisi te damnante, apud me celare. Nulla ex parte opusculum perfectum existimo, pri-

usquam

uſquam tu relamberis. Et ſi tibi non diſ-plicere intellexero, erit quod ſeriò mihi gratuler. Sic enim & mihi perplacebit, & tua probatum authoritate, ſtudioſo nemini diſplicere poſſe credo. Sic aduerſus moroſos cenſores omnes, munitum ſatis exiſtimo. Tua enim authoritas omnium obtrectatorum impetus ſimul retundet. Exemplorum multitudo, quæ nonnullis ponuntur in locis, & tibi & alijs nimia fortaſſis videbitur. Sed meo iudicio non aliter res tulit. Ad extremum, multa quæ inſtitutæ breuitati non congruerent ſtudio præteriui, ſciens prudenſque omiſi, multa neſcius. Nam quæ optimè ſcimus, etiam cum velimus maximè, memoriæ non occurrunt. Hæc præfatus, diu multumque valere iubet ex animo,

Tui ſemper amantiſſimus,

IO. DAVIES.

Reſcriptum Edmundi Priſei ſenis octogenarij, Archidiaconi Meirion, in approbationem operis.

EN duo præclari linguam renouare vetuſtam
Conati, Senenſis & Oxonienſis alumni:
Ambo Ioannes dicti, Dauiſij & ambo,
Doctores ambo, & patrio ſermone periti.
Corporis is medicus, medicus cœleſtis at alter.
Fecit vterque ſuâ progreſſus arte venuſtos.
Mitibus à Cambris merito redamandus vterque eſt.
Ille, peregrinis multum verſatus in oris,
Antiquam calami mutat Cambrôgena formam.
Ille memor patriæ, ſed originis immemor, almæ
Ille memor linguæ, ſed carminis immemor. Vnde
Cæcos ille duces imitatus non videt album.
Velle ſuum laudamus, & amplexamur amorem.
Hic tamen, idque domi, multo vigilantior: imo
Ima petit, ſuprema petit, ſtudioque profundo
Hebræos fontes, tumidos ſimul Helladis amnes
Hauſit, & inde ſuos iuſſit potare Britannos.
Hic docet obductas tenebrarum ſpargere nubes,
Romani dudum quas induxere tyranni.
Hic docet & Cambros diſtinctè, Grammaticéque
Verba loqui, linguæ veteris radice repertâ,
Hebræam vt citiùs valeamus diſcere linguam,
Et laudare Deum patrio ſermone volentes
Viuamus Chriſto: Cui gloria tota redundet.

Fig

A
B.
C.
Ch
D.
Da
E.
F.

Ff.
G.
Ng
H.
I.
L.
Ll.
M.
N.
O.
P.
Ph
R.
S.
T.
Th
V.
W.
Y.

Figura.	Poteſtas. Nomen ſortitæ ſunt ſolæ *Heb.*& Gr.literæ, & Linguarum ab *Hebræâ* deductarum.
A. a.	A. Lat.
B. b.	B. Lat. בּ Beth. Heb. dageſſatum.
C. c.	κ. Gr. כּ. Caph. Heb, dageſſatum.
Ch. ch.	χ. Gr. ח Cheth. Hebræum.
D. d.	D. Lat. דּ Daleth. Heb. dageſſatum.
Dd. dd.	δ. Gr. bleſiùs pronunciatum. ד. Daleth. Heb. raphatum, lene, ſeu remiſſũ.
E. e.	E. Lat. ἐψίλον Græcum.
F. f.	V. conſonans Lat. β. Gr. bleſiùs pronunciatum: F. digāma Æolicũ. vel ב. Beth. Heb. raphatũ.
Ff. ff.	F. Lat. φ. Gr. פ. Phe Heb. raphatum.
G. g.	γ. Græcum.
Ng. ng.	ע ngajin. rectè pronunciatum.
H. h.	H. Lat. ה. He. Heb.
I. i.	ι. Gr. i. Lat. vocale.
L. l.	L. Lat.
Ll. ll.	Vide Annotationes.
M. m	M. Lat.
N. n.	N. Lat.
O. o.	O. Lat.
P. p.	P. Lat פּ. Pe, *Heb.* dageſſatum.
Ph. ph.	φ. Gr. פ. Phe. *Heb.* non dageſſatum.
R. r.	R. Lat.
S. ſ. s.	S. Lat.
T. t.	T. Lat.
Th. th.	θ Gr. ת. *Heb.* non dageſſatum.
V. v. u.	ὐψίλον. Gr.
W. w.	ȣ. dipthong. Gr.
Y. y.	Vide Annotationes.

K. Q. X. Z. vtimur ſolummodò in vocibus exoticis ſcribendis. Nos ſonum K. exprimimus per C. Q per Cw. X per Cſ. vt *Soniwn amdanat Polycſena ail &c.*

Ecſtro berth ac yſtryw bâr. W. Ll.

Tot habemus literas quot ſonos ſimplices. Et (quod ſuadet εὐφωνία) omnis litera ſemel ſortitum ſonum ſeruat conſtantiſſimè.

ANNOTATIONES.

Literarum figuræ quas depinximus non omnes placent omnibus. Et nouis excogitandis operam dederunt nonnulli; Sed omnes inanē. Eiuſmodi enim eſt hominum ingenium, vt communem ſcribendi legendique rationem ſequi malint, quam in varias quotidie nouatorum adinuentiones diſtrahi. Nos igitur receptas & vſitatas retinemus figuras, vt quas magna orbis pars, in variis ſcribendis linguis, per ſęcula multa amplexa eſt; quas omnium ætatum vſus, & omnium SS. Scripturæ interpretum Br. authoritas comprobauit. Si enim nobis quiſque literarum terriculamenta effingamus, neceſſe eſt vt vel à legendis noſtris diſcendi cupidos procul arceamus, vel pereant veterum ſcripta, vt quæ futuris temporibus

homines legere non possint; nostris nouis assuefacti characteribus; nisi omnia curauerimus nouis formis cudenda.

Quæ verò placere non solent, ferè hæ sunt: Ch, Dd, Ff, F, Ng, Ll, Ph, Rh, Th, W; quia sc. duplices sunt figuræ simplicium sonorum. Sed de his sigillatim.

Ch, Ff, Ph, Th. Hos sonos sic scribunt, quos vidi manuscriptos omnes, etiam vetustissimi codices. Nec Latini, in exprimendis פ, ח, ת Heb. & φ, χ, θ, Gr. eas reiiciunt. Nos inter Ff, & Ph, hanc veram obseruamus differentiam; vt per ff ea scribamus, quæ aut merè Britannica sunt, vt *ffonn*, baculus; *ffaig*, vice; *ffordd*, via; *ffelaig*, dux, princeps: aut à Latinis per F scriptis deducta, vt *ffydd*, fides; *ffynnon*, fons; *ffurf*, forma; *ffenestr*, fenestra; *perffaith*, perfectus; Per Ph verò aut quæ Britannicè fiunt à P mutato in Ph, vt *Tri-phen*, Tria capita, a *Pen*, Caput; aut cum Gr. φ, vel Heb. פ, exprimenda veniunt, vt *Philosophydd*, *Philemon*, *Ephesiaid*, *Phinehas*, *Pharaoh*; quæ absurdum esset scribere, *Triffen*, *ffilosoffydd*, *Ffilemon*, *Effesiaid*, *Ffinehas*, *Ffaraoh*. Porrò Ch. Demetæ, Anglorum æmuli, leuiusculè proferunt, vt *Whaer*, pro *Chwaer*; *Wharae*, pro *Chwarae*, vt *Mal cwymp*

pan ymwhelo cart. Ior. Sed reuerà duplicem ſonat aſpirationem denſam; & in ipſo gutturis nodo inferiùs quam H. formari debet, quod docent Hebræi de ſuo ח Cheth.

Dd. Sic omnes ætates paſſim ſcripſerunt. In eius tamen exprimendo ſono nulla ætas ſibi ſatisfeciſſe videtur. Vetuſtiorum alii per T ſcripſerunt, præſertim in fine dictionum, aut inter duas vocales, vt *Gro a gut deurut dewrwas*, pro *Gro a gudd deu-rudd &c.* Vt & Angli pronunciare ſolebant T finale, dicentes vth, eth, amath, audith, caputh &c. pro vt, et, amat, audit, caput. Alii per d ſimplex, vt olim legebatur, aputh, pro apud. Alii hac ferè figurâ ꝑ. Alii circa an. Do. 1400 & deinceps, hac Saxonum figurâ þ; vt eorum temporum Angli ſuum th. Recentiorum alii per dh, vt & F per bh, & Ll per lh. Alii per d, punctulo ſubſcripto; vt & L & V punctulo ſubſcripto, pro ll & w. Sed dh, vtut ad veram orthographiæ rationem quam proximè accedat, figurarum tamen multiplicitati non medetur, nec vno charactere vnum ſonum exprimit. Optima igitur omnium, meo iudicio, figura eſt, quam W. Sal. in No. Teſt. Br. poſuit, ð; vel ᵹ Saxonum, quam

vi

vir clarissimus Tho. Smyth, eques auratus, pro Anglico th, scribendam voluit.

F. Huius literæ sonum interdum per V consonam, interdum per F, omnes scripserunt ætates. Neque absurdum aut nouum videri debet, quod literâ F vtamur Britanni ad sonum V consonantis exprimendum. Nam & Angli olim scripserunt, Gif vs this day, & Forgif vs our debtis &c. vt interpretatus est Wiclefus, tempore R. 2. quæ nunc scribunt, Giue & Forgiue. Et* certum est F digamma Aeolicum olim sonasse vt V consonans; & in eius locum postea successisse V, ipsumque F in locum φ, vt fuga, fama sunt Latinis; quæ φυγὴ, φήμη Græcis. ||Et ex eadem figurâ F, quâ vtebantur Græci pro spiritu aspero, fecerunt Latini V consonans: dicentes Vesper, Vescor, Vestis, Ver; à Græcis, ἕσπερος, ἐσθίω, ἐσθὴς, ἦρ: & Veneti dicuntur Latinis, qui apud Homerum ἐνετοί. Quam ipsius F potestatem non satis aduertens Historiæ Britannicæ Anglicus interpres, Ephraimum quendam, manifesto errore, sedi Asaphensi præfecit Episcopum; quem sedes illa nunquam vidit. Errori ansam præbuit, quod in Historiæ Br. mſ. codicibus, * *Efream*, more

** A.Gell. li. 14. c. 5. Quintil. l. 1. c. 5 Priscian. Iul. Scal. de caus. ling. lat. li. 1. c. 15.*

|| Maurus Terentianus.

** Sic in hist. Br. appellatur Abraham Patriarcha. Eserwic, pro Eboraco. Efrai, pro sermone Hebræo. Elfod, pro Elbodio. Sic dicimus Cufydd à lat.* cubitus, *&c.*

re Br. dictus sit Abraham Episcopus. Quam vocem cum, *Evream*, legi debere non attenderit; *Effraem* mendosè legit. Cessit autem fatis is Abraham seu *Efream*, vt habent archiua Asaphen. & Hist. Br. anno salutis 1232. non 1332. vt ille scripsit, nec 1352. vt Reuerendus * Godwinus, eius errore seductus, suspicatur.

* *Episcopus Hereff.*

Ng. Hac figurâ vtimur occidentales in exprimendo sono ע Heb. quam Hebræi docent esse aspirationem densissimam, gutture & naribus simul, quasi facto gargarismo, prolatam: dum sc. spiritus, narium adiumento, in imo gutture quodammodo strangulatur. Non enim recta prolatio est gnajin, sed ngajin: cum ע ng sit gutturalis, vel, vt alij volunt, pectoralis aspiratio: gn verò nihil habeat gutturis aut aspirati, sed dentium & palati auxilio pronuncietur. Veteres Britanni interdum per ng scribebant, interdum per g simplex, vel gg, vt *Agel*, vel *Aggel*, pro *Angel.* ngh per gc, vt *Agcred*, *Agcariad*, pro *Angrhed*, *Anghariad.* Et testatur Priscianus vetustissimos Romanorum scriptores, ante c, g, ch scribere solitos g pro n, vt aggelus, pro angelus: Agchises, pro Anchises. Idem dicit Varro de Aggulus, Agguilla, agcora, &c.

Tremel.

Ll

Ll. Sic omnes, ſine hæſitatione, ſcripſerunt ætates. Sed ſonus hic, ob pronunciandi difficultatem, & quia nobis peculiaris creditur, ab alienis malè audit. Eſt tamen *Hiſpanis eadem ſcriptura, & ſonus non multum abſimilis, in his quæ à Latinis in cl. vel pl. incipientibus, mutuantur, vt llamar, à lat. clamare; quod nos *llafaru*: llorar, à Lat. plorare. Et tradit Io. Auentinus veteres Germanos L. cum aſpiratione vſurpaſſe. Quod etiam nonnulli exiſtimant de ל Hebraico.

Lipſius de pronun. ling. lat. Iul. Scal. de cauſ. ling. Lat. l. 1. c. 10. Hiſpan. ludimagiſter Stepnei.

Rh. Sic R aſpiratum ſcripſerunt aliquando veteres: ſæpiùs per rr. Superior ætas per rh, rr, aut R. Nec ſanè ſimplex R hic prorſus damnanda eſt, cum nos radicalem R ſemper aſpiremus, quemadmodum & Græci ſuum ῥ. Quos & Latini aliquando imitati ſunt; Rhoma, Rhomani.

W. Hanc literam hac figurâ ŭ nonnulli ante 300. quadringentoſue retrò annos ſcripſerunt. Non nemo recentiorum u punctulo ſubſcripto.

Y y. Huius literæ duplex eſt ſonus. Vnus, y quem dicimus *tywyll*, obſcurum; alter y, quem *eglur*, manifeſtum: vterq; in vocibus *Hynny, yſtyr, llythyr, Pybyr, &c.* expreſſus. Vbi prior y ſonat vt u Angli

cum

cum in vocibus ſhunt, ſturre, &c. poſte-
rior vt i in tunne, thinne, brimme. Vel vt υ
Græcum; quam docet Priſcianus imitari Lat.i poſt V conſonum, ſequentib. R. S. T. Vir. Virtus. Vis. Amauit. Nos ad manifeſtandam clariùs diſcrepantiam, alios ſecuti, priorem ſic formamus ỿ; poſteriorem ſic *y*. Quod tamen diſcrimen nullâ adhibitâ notâ, facile dignoſci poteſt, ſi obſeruaueris, in vltimâ dictionis ſyllabâ *y* ſemper proferri, his paucis exceptis monoſyllabis, ỿ, ỿ*r*, ỿ*dd*, ỿ*s*, ỿ*n*, *f*ỿ, *d*ỿ, *m*ỿ*n*, ỿ*m*: in reliquis ſyllabis ſemper *y*. Adeò vt ſi *y* poſtremæ ſyllabæ, flexione vocis in penultimam trudatur, in ỿ mutetur, vt *mynn*, *m*ỿ*nnod*; *dyn*, *d*ỿ*nion*. Vtrumque ſonum veteres per e, ſcribere ſolebant, vt *En e deddiau henne*, pro ỿ*n* ỿ *d*ỿ*ddiau h*ỿ*nny*. Affines autem inter ſe eſſe ỿ, *y* & e, non obſcurè demonſtrat, quod voces alienas per e ſcriptas, noſtras faciamus, verſo e in *y*, vt Teſtis, *Tyſt*, Tempus, *Tymp*, Euangelium, *Efengyl*: & gentes alienæ noſtra vocabula, ſua faciant y in e mutato: Βρεττάνικα, *Pr*ỿ*dain*. Sic teſte Fabio, Latini olim ſcribebant E pro I, Quaſe, Sibe, pro Quaſi, Sibi: & in vetuſtis lapidibus inueniuntur ſcripta, Nauebus, Ornauet, mereto &c. pro, Nauibus

Iul. Scal. de cauſ. ling. lat. l. 1, c. 8.

bus, ornauit, meritò. Et nunc in iisdem casibus sine discrimine dicimus, ijs & eis, Dijs & Deis, Turrem & Turrim, Priore & priori, &c.

De Vocalibus. *Bogeiliaid, Llafariaid, Llafaryddion.*

NOta est literarū diuisio in Vocales & Consonantes. Has Plato ἀφώνους, vocis expertes, nuncupat : Grammatici σύμφωνας dicunt, quòd vocalibus adjunctis sonos suos communicent. Vocales Britannis septem sunt, vt & Græcis, *A. e. i. o. u. w. y.* Quæ postrema duplex est, h.e. ỿ & *y.*

Vocalium aliæ sunt

mutabiles, vt	*A*	in	*e* / *y*, *paladr pelydr.*
	E		*y, castell, cestyll.*
	O		*y, ffordd ffyrdd.*
	W		*ỿ, Bwch, bỿchod*
	Y		*ỿ, Dyn, dỿnion.*

Aliæ immutabiles, vt { *i, blin, blinion.* / *u, llun, lluniau.* / *ỿ, sỿrthio.* }

Mutatur etiam *A* in diphthongū *Ei* vel *Ai, Nant, neint ; Bardd, beirdd ; Haint, heinus; Brân, brain.*

Britannorum vocales omnes ſuâ naturâ ancipites ſunt : quod Priſcianus de Latinis docet.

Diphthongi.

Propriæ, *Rhywogion, Priodolion.*

Quæ fiunt præpoſitis vocalibus, *A. E. I. O. V. W. Y.*

A	*Ae, Alaeth* *Ai, Henaint,* *Au, Aur* *Aw, llaw*	E	*Eu, Brenddwyd* *Ei, Heneiddio.* *Ew, llew, Glew.*
O	*Oe, Oed.* *Oi, Troi.* *Ow, Ffowch*		*I. Iw, Lliw, Briw.* *V. Vw, Duw.* *W. wy, pwy, llwy.* *Y. yw, rhyw.*

Pro *Ai* veteres ſcribebant *Ei*; pro *Au*, *Eu.*

Ou Demetarum eſt, pro Septentrionali *Au*; *Our*, pro *Aur*, Aurum; *Houl*, pro *Haul*, Sol.

Ay non eſt diphthongus. Non enim dicimus *Baych, Braych*, vt nonnulli exiſtimant; ſed *Baich*, *Braich*. *Ey*, imperitiæ eſt diphthongũ dicere, cum ſemper ex vnanimi Grammaticorum & poetarum conſenſu, duas conſtituat ſyllabas, vt *Teyrn, Teyrnas.* Atque ideo ſpiritum ſæpe habet

habet interiectú, vt *gwehydd*, pro *gweydd*; *gwehyll*, pro *gweyll*. Quemadmodum & antiqui notarij Latinè scribere solebant Mehe pro Mee; Mehecum pro Meecum; ad sustentandum sc. sonum duplicis ee: prout tunc temporis scribere solebant e longum, vt & a longum per duplex aa. Ex quo fonte fortasse fluxerunt prehendo, vehemens &c. pro antiquorum preendo, veemens: Mihi pro Mij & Mi.

Existimabunt fortasse nonnulli *Ow* non esse diphthongum, sed interdum scribi debere *aw*, vt *Cawgiau*, non *Cowgiau*: *Cawlai*, non *Cowlai*: Interdum duas esse distinctas vocales, *ffo-wch*, *tro-wch*, *rho-wch*; non *ffowch*, *trowch*, *rhowch*: quas tamen aliquando in diphthongos coalescere non negabunt.

Diphthongi
Impropriæ, *Arywogion*, *Anmrhiodolion*.

Quæ fiunt præpositis vocalibus *I*, vel *W*. Præponuntur autem istæ vel vocalibus, vel diphthongis, sic:

I ante vocales.	I ante diphthongos.
A, ia, iad.	*ae, iae, cyffelybiaeth.*
E, ie, ierthi.	*ai, iai, anghyfiaith.*
O, io, lôr.	*au, iau, llwiau.*
V, iu, Iuddew.	*aw, iaw, cyfiawn.*
W, iw, iwrch.	*ei, iei, ieithydd.*
Y, iy, iyrchell.	*eu, ieu, ieuaf.*
	ow, iow, cyfiownach.

Illas priores nos *Dieithr* peregrinas, vocamus.

Hæ posteriores compositæ dici possunt; nostrates Grammatici *llosgyrnog*, caudatas vocant.

W ante vocales.	W ante diphthongos.
A, wa, gwag.	*ae, wae, chwaer.*
E, we, chwech.	*ai, wai gwain,*
I, wi, gwin.	*au, wau gwau.*
O, wo, gwobr.	*aw, waw gwawd.*
Y, gwynnu, tywynnu	*ei, wei, gweini.*
Y, wy, gwyrth.	*eu, weu, gweunydd.*
	ow, wow, gwowdydd.
	iw, wiw, gwiw.
	yw, wyw, gwyw.

Quæ & compositæ dici possunt.

At *wo* in *gloywon*, *croywon*, & similibus, non est diphthongus: sed vocalis *w* ad priorem syllabam pertinet; terminatio *on* per se syllabam constituit, *gloyw-on*.

Hi

His adde improprias maximè, *oyw*, *ayw*: *Hoyw*, *gloyw*, *croyw*, *gottoyw*, *mayw*, *Amrosgoyw*, *Iolo*. Et quæ quatuor est vocalium *wayw*, *gwayw*, pl. *gwaywyr*, & vulgo *gwewyr*. In his autem *w* postremum quasi liquescit, & ad constitutionem syllabæ ferè nihil facit, ut nec in *Cadw*, *Bwrw*, &c.

Ne quis autem miretur diphthongorum multitudinem, sunt & Græcis 12. quibus tamen desunt ae & oe. Nec apud nos vocales *i* & *w* ante vocales, per se syllabas semper faciunt, vt in aliis linguis, sed consonantium vim habere videntur. Profertur enim hic i vt Belgis i consona. Nec ante *w* inceptiuum ponitur articulus *yr*, aut Coniunctio *ac*, vt ante vocales: sed y, & *a*, vt ante consonas, vt y *wraig*, y *waun*. Nec Demetis ante i, vt y *iaith*, non yr *iaith*, *Cryf aiach carw o Fethain. T. P. Gwynedd a Ial gan ei ddwyn.* G. G.

Porrò *w* nunquam inuenitur præposita nisi post consonas *ch*. & *g*. vel post *ng*. sobole ipsius g. vbi *w*, vt loquuntur nostrates Grammatici, vim vocalis emittit, & latet in sinu ch. g. & ng. & vna cum illis vnam quasi literam constituit: vt *chwai*, *gwawd*: *fy-ngwyr*, *fy-ngwawd*: vt ‖u post Q. apud Latinos.

‖ *Iul. Scaliger de caus. ling. lat. li. 1. c. 7.*

De *iai*, *iei* ; *iau*, *ieu* : *iou* , *iow* : *wai*, *wei* : *wau*, *weu* : *way*, *wey* : idem iudicium eſto quod ſuprà de *Ai* , *ei* : *au* , *eu* : *ou*, *ow*, *ay*, *ey*.

Item *ua* in *buaſwn*, *buaſud*, *buaſai*, &c. cum compoſitis , aliquando à poetis ita contrahitur vt vnius ſyllabæ, diphthongi ſc. impropriæ, formam induere videatur, vt,

Nai ap brawd yw hwn i'r pren
Afuaſai yn llaw Foeſen. L. G.

Præterea, diphthongorum nonnullæ apud poetas ſæpè dirimuntur,

Ae, Cymraeg laeſ-deg o lys dyffrynt. Cyn.
A bran dda ei chymraeg
A'r lleuad aur a'r llaw deg. Ll. M. T.
Eglwys yw ſal glâs iaen
A drws y porth dros y pen. G. G. *i helm.*

Vt & apud Græcos & Latinos nonnullæ τῶν διφθόγγων in varios ſonos diſtribuuntur, πάϊς pro παῖς. Et Lat.

Ignoratur enim quæ ſit natura animai. *Lucret.*
Attonituſque legis terrai frugiferai. *Martial.*

Au, vt,

Braiarw a hau hon. I. D.
Ni wybu naccau neb. P. M.

Yn

Yn caru nessau serch. D.G.
Na phar i eiddig ddig ddu,
Lin bwyad, lawenhau. D.G.
Rhyddhau pumllu o'i poen. G.T.
Aw, vt,
Pan gawn afynnwn fyth. L. Mor.
Ei, vt,
Barr hayarn nis byrheir
Er gado'i hyd ergyd hir. L.Môn.
Eu, vt,
Goganus chwareus chwedl. D.G.
Ond na ddylit ddileu
y rhwym fyth y rhom a fu. D.G.
I ddyddgu yn gwen gwawd. D. G.
Duw i'n dyfu, Dyn i'n creu. B.F.G.
Ew, vt,
Af ar fy llawn llef rhof a llan llwch.
Mwrog a'r vn Duw mawr gwrandewch. R.N.
Et sæpe in ista oda,
Esmwythewch, iachewch, gwellewch, llawenhewch, trugarhewch, &c.
Pasawl gwaith rhag trymfaith trwch
Iffoais o coffewch. D. G. Et dixit.P.M.
Teyrnged heb rif hebryngwch i'w lys,
Hyn a lessa os gwnewch.
, vt,
Alpha yw fo yngroeg
Aphlaidym yw Alpha deg. L.G.

Iesu

pro *merch*, in filiabus cognominandis, *Gruffydd ap Cynan. Howel ap Ieuaf, Lln ap Iorwerth*; eâdem omninò ratione, qua Hebræi præponunt בן filius, & בת filia, Ionathan ben Saul. Ioseph ben Gorion. Bencocab. Syri בר, Simon Bar Ionah. Bartholomæus. Bartimæus. Barcozba. Sic & Græci ἴκαρος τοῦ δαιδάλου, Δαίδαλος τοῦ εὐπαλάμου. Et Arabes, Auen Rois. Auen Zoar. Auen Ezrah. Et Normãni fitz pro filz, Iohn fitz Robert. Richard fitz Raph. Robert fitz Hamon. Et veteres Romani, Aulus Sempronius Auli filius Lucij nepos. Sed Anglos iamdudum æmulantes, ante nomina a *H* vel *Rh* incipientia, *A* reijcimus, & *P* nomini sequenti adiungimus, *Powell* pro *Ap Howell*: *Peilyn*, pro *Ap Heilyn*. *Parry*, pro *Ap Harry*. *Poyskyn*, pro *Ap Hoyskyn*. *Pughe*, pro *Ap* Hughe. *Poua*, pro *Ap* Houa. *Prys*, pro *Ap Rhys*. *Prydderch*, pro *Ap Rhydderch*. *Probert* pro *Ap Rhobert*. *Prosser*, pro *Ap Rhosser*. *Prichard*, pro *Ap Richard*.

Et aliquando *B*, *Bowen*, pro *Ap Owen*. B*einion*, pro *Ab Einion*. Bithel, pro *Ab Ithel*. *Beuan*, pro *Ab Euan*.

Structura

Structura
Substantiui cum Adiectiuo.

Substantiuum & Adiectiuum concordant genere, sed non semper numero, nam sæpissimè Adiectiuum singulare Substantiuo iungitur plurali, vt post patebit.

In oratione autem, Substantiuum præcedit, Adiectiuum sequitur, vt apud Hebræos.

Gwr da, Dyn gwyah. Gwraig lân. Dyn wen.

Vbi post Substantiuum masculinum singulare, Adiectiuum erit formæ primariæ, vt,

Ty teg, gwr da, dyn doeth.

Excipias nomina propria, quæ habent formam mollem, Hywel Dda, *Idwal foel, Iorwerth drwyn-dwn.* Nonnulla tamen primariam, *Dai Melyn.*

Excipias etiam *Digon, llawer, Peth, Bagad, Rhai.* Quæ post Substantiua, erunt formæ mollis, *Bwyd ddigon. Da lawer. Enllyn beth. Gwyr fagad. Defaid rai.* Cum præponuntur, substantiuum plærumque venit cum præpositione *o, llawer o wyr, Digon o fwyd. Bagad o ddefaid.* At *Peth mellyn. Rhai gwartheg.*

Post substantiuum fæm. sing. Adiectiuum

uum erit formæ mollis, *Gwraig dda. merch ddoeth. Dyn lân.*

Si (quod aliquando fit) Adiectiua vel singularia vel pluralia Substantiuis suis præponantur, sequentia substantiua erunt formæ mollis, *Duwiol bendefig. Tlyſion wragedd. Glân ferched.*

Omnia Substantiua pluralia, cuiuſcunque sint generis, primariam Adiectiui regunt, eamq; vt plurimum numeri sing. more Heb. *Piccellau tanllyd. Arglwyddi caled.* Eſ. 19. 4. *Gwyr traws.* Pſal. 140. 4. *Gwyr Duwiol. Dynion da.*

Interdum tamen Adiectiuum eſt nu. pl. *Dynion doethion. Merched gwynion. Gwyr haelion.*

Dynion cyndynion dinerth,
Tynion erchyllion a cherth.

Comparatiua etiam & superlatiua, ſæpiſſime præponuntur, & in vtroque genere ſeruant ſubſtantiuum in forma Radicali. *Mwynach gwr, glanach gwraig. Goreu gwr. Tecca'gwraig.*

Poſtpoſita, regularia ſunt, *Gwr mwynach, gwraig lanach.* Carent autem hæc plurali.

Item numeralia omnia ſemper præcedunt, more Heb. & habent ſequens ſubſtantiuum in formâ primaria, *Un gwr, tri*

gwr,

gwr, naw gwr, vgain gwr. Tair gwraig. Pedair gwraig, vgain gwraig.

Excipe *Dau, dwy. Saith, wyth*, quæ habent ſubſtantiuum in forma molli, *Dau gar, dwy gares, ſaith gar, wyth gares. Tri, Chwe*, quæ in forma aſpera, *Tri châr, chwe châr.* At f. g. *Tair Cares.*

Pum, ſaith, wyth, naw, deg, ſubſtantiua Claſſis ſecundę faciunt formæ liquidæ, *Pumnyn. Seithnyn. wythmuwch. Dengwr.*

Ordinalia, etiam f. g. faciunt ſequens ſubſt. eſſe formæ mollis, *y drydedd law, yr ail gluſt. y bedwaredd, bummed, ſeithfed*, &c. *wraig.*

Cardinalibus pluralibus iunguntur ſubſtantiua ſing. (vt apud Heb. poſt decem) *Dau wr. Tri gwr. Deugain nos*, gen. 7. *Deugain nhiwrnod.* gen. 5. *Pedwar vgainwr*, 2. reg. 10.

Si tamen in vnam quaſi dictionem numerans cum numerato coaleſcat, poſt numerum binariũ vel pluralia vel ſingularia eſſe poſſunt, *Trigwr, Trywyr. Pedwargwr, pedwargwyr. Chwegwr, chwegwyr. Wythwr, wythwyr.*

Er nad oedd dim i'm trimeirch.
Ni bu'n fyw i gyfryw geirch. B. Ph. B.
Dyn fel y nawnyn vniawn. G. G.

Sed hæc ſtructura ſæpe fit cum præ-

 poſitione

poſitione *o*, vt *Tri o wyr*. *Deg o ddyni-on*. *Tri o haelion*.

Hic autem ſæpe occurrit numerati pleonaſmus, vt *Trywyr o wyr*. *Dengmab o feibion*. *Can march o feirch*. *Deugeinoe o wyn*.

Et nonnunquam pleonaſmus eſt alterius dictionis,

A chwegwyr o farchogion. D. N.

Pro *chwech o farchogion*.

Sic & repetito numerato, cum occurrit numerus duplex, more Heb. vt, Septuaginta ſeptem viri, *Seithwr a ſaithugeinwr*, vel *ſeithwyr a ſaithugain-wyr*.

Interdum præpoſito Adiectiuo, ante ſequens Subſtantiuum ponitur præpoſitio *o*, vt *Hyn o boen*. *llawer o wyr*. *Mwy o ddyſc*. *Cyfoethog o dda*. *Teilwng o anrhydedd*.

Occurrit diſcrepantia generis cum inter Adiectiuum præpoſitum, & ſequens ſubſtantiuum, venit alia vox *Mawr ei llaw*, *Gwyn ei throed*. *Mawr ei phen*. *Teg ei llygad*. *Rhag tecced ei llygad*. *Glân yw dy ferch*.

Vſurpatur autem hæc ſynecdoche & ſine generis diſcrepantia, vt,

Twn ei bar, draig anwar drud,
Didwn ei air, fel crair cred. P. B.

Sic

Sic apud Heb. est discrepantia generis, Cibus eius est opimum. Abac. 1. 16. cuius pingue panis eius. gen. 49. 20. Et apud Grecos *ἱερὸν βίαν*. Et apud Lat. fama malū.

Britannis elegantia est Heb. more, substantiuum cum præpositione periphrasticôs pro Adiectiuo ponere, vt,

Omnes bestiæ in sylua, Es. 46. 9. *yr holl anifeiliaid yn y coed*. Leo de sylua, Ier. 5. 26. *y llew o'r coed*. Aper de sylua, ps. 80. 14 *y baedd o'r coed*. Consiliarius cum intellectu, i. intelligens, 1. par. 26. 14. *Cynghorwr â gwybodaeth, deall.* Ænigmata ab antiquitate, h. e. antiqua, ps. 78. 2. *Dambegion o'r cynfyd. Gwr o'r mynydd*, pro *mynyddig. Merch o'r wlad*, pro *wledig*.

Nec inuenustè Aduerbia, Hebræorum more, loco Adiectiuorum ponuntur, vt, Ne sis temerè, pro. 24. 8. *Na fydd yn ebrud*. Sepulchrum infrà, pro. 15. 24. *Vffern obry*. Homines parum, i. pauci, Neh. 11. 12. *ychydig wyr*. Maledictio gratis, pro. 26. 2.

Sic Aduerbia veniunt loco pronominum Adiectiuorum, vt, *y gwr accw. y ty fry. y dyn obry. y wlad yma. y fro draw.*

Ir tai draw rhodiaw (i) gaeth rhodd,
O'r tai draw i'r tai drwodd. L. G.

Rhowch groes rhoch a gwyr isod. Mon.

Sic & Græci, τῶν πόλεων ἀμφοτέρων αὐτῶν. Mar. 6. 36. *Es bechodan gynt:* βίος τῶν πόλεων ἀνθρώπων, *Buchedd y gwyr gynt.*

Et Latini.

Neque enim ignari sumus ante malorum. Æn. 1. Sic & cum pronominibus Adiectiuis substantiuè positis, loco Adiectiuorum construuntur Aduerbia, *Hwn yma, hon accw, hyn obry.*

Gradus Comparatiuus construitur cum Coniunctione *nà, nag*, quàm.

Gwell eniwed, fforffed ffug,
Nâ sorri 'n ddysal sarrug. D. G.
Gwell toliaw nâ bwriaw.
Hwy y pery llid nâ galar.

Superlatiuus cum *o*, *Goreu o'r ddau. Gwaethaf à gwbl.* Et in hoc sensu, superlatiuo vtimur pro comparatiuo, cum s. de duobus loquimur.

Mwyaf o'r ddau, lleiaf o'r ddau.

Comparatiua aliquando absolutè ponuntur duplicata, cum sc. auctionem comparationis denotant; & plærumque veniunt in forma molli.

Fwyfwy, vt Heb. ירקרק אדמדם.

Galettach galettach. Lled-lod. Well-well, bwy-bwy; lei lai; waeth-waeth.

Adiectiua aliquando cum substantiuis

componuntur

componuntur, vbi Adiectiuum aliquando posterius ponitur, & in forma molli, *Gwrda, trwyndwn, troedtraws.*

Aliquando prius, *Gwrolgai*, D. G. *trymfryd. Gwineufarch.*

Componuntur etiam inter se Adiectiua. posito posteriore in forma molli. *Irdeg. Hirwyn. Mwynlan.*

Structura Pronominum integrorum, seu separatorum.

Certis Pronominibus, vt nonnullis placet, præfiguntur articuli, vt *y fe*, *y hi*; vt Heb. ההוא· ההיא; *y ni*, *y chwi*.

Mi, *Ti*, *Ni*, post præpositionem *i*, in constructione nonnunquam *i* proprium abijciunt, fiuntque *im' it' in'*; pro *i mi*, *i ti*, *i ni*. Quæ poeticè fiunt; *ym' yt' yn'*. vt, *ym'*,

Medd y ddwy wynedd || einym, pro, eiddom.
Da yw a gatwo Duw ym'. Iolo.

yt',

Nes yt' eni nis tynnwyd. L. Mon.

Et *yd'*,

Neu farch dihafarch hefyd.
Dian o'n tir y doent yd'. H. D.

yn',

Syr Wiliam gwrſer ol-wyn,
Aroe erioed yr aur yn'.
Y milwr a'r gwallt melyn,
Y ſydd gâr a ſwyddog yn'. G.G.

Item *vm'*, *vn'*, & *vd'*, & poſt *da*, *ed*,

Bon derwen bennadur-waed
||pro. *da it'*. *Bwlklai o Stanlai nos || daed'*. G.G.
Breiniol wyt o'r barwn-waed,
pro, *da it'*. Barwn yſteplwn *nos || daed'*.

Leguntur & *ymy*. *ytty*. *yny*; pro integris, *i mi*, *i ti*, *i ni*, vt *ymy*.

Trais mawr, ac ni'm dawr am dy,
Torraiſt ammod triſt ymy. Ll.G.
Weithian gwaeth yman ymy,
Nag *yn y fron, gan ia fry*. D. G.

ytty,

Gair *atteb, wyf gâr ytty,*
Gwr *da, doeth, egor dy dy*. D. G.

ynny,

Hil y penwyn, help ynny
Hual gwyr Rhos, hael-garw hy. C.D.G.

Hæc accentum ſemper habent in penultima.

Quæ ab integris ſic diſtinxit Rupertius:

Ymmy yr ydoedd mammaeth,
I mi yr oedd meibion maeth.
Ytty mae'n anhawdd attal,

I ti

Iti mae'n anhawdd rhoi tâl.
Iddo a'i feibion addwyn,
Iddo mae'n weddus ei ddwyn.
Ynny,er iwch ei ddannod,
I ni y mae 'n oreu nod.
Ichwi mae defnydd achwyn,
I chwi mae gofid a chwyn.

Chwi, etiam post eandem præpositionem *i*, proprium *i* abijcit ; & transpositis *ch* & *w*, fit *iwch* pro *i chwi* ; pro quo tamen sæpius legitur, *vwch*,

Et aliquando, *ywch*,
Gwaed Thomas Niclas neu vwch,
Gruffydd aer o'i gorph ydd ewch,
Phylib oedd gyffelyb ywch,
Elidir vn lewder awch. T. A.

Relatiuorum structura.

Relatiui ellipsis apud Britannos frequentissima est, vt apud Hebræos.

Linguam non noueram audiui, i. quam non noueram. ps. 81. 6. *Clywais iaith nid adnabum.* In iudicio (quod) præcepisti, ps. 7. 7. *yn y farn a orchymynnaist.* Populus (quem) non cognoui, seruiet mihi. ps. 18. 44. *Pobl nid adnabum.* Docebit eum in via (quam) eligat. ps. 25. 12. *yn y*

Rhagddo, Rhagddi, Rhagddynt.

Tros inserto *T*, *Trosto*, *trosti*, *trostynt*. *Rhwng*, mutato *w* in *y*, & quatuor prioribus purè, *Rhyngof, Rhyngom, Rhyngot, Rhyngoch*. Et contractè, *Rhof, rhom, rhod, rhoch*, vt

Dyro, mwy i'th brydrrir,
Rhod a'r cadarn hayarn hir. G. I. H.
Rhowch groes rhoch a gwyr isod. L. Mon.
Cymmer reswm, trwm bod rhoch,
A dod reswm da drosoch. T. A.

Et præfixo *y*,
Ond na adylit ddilen
y rhwym fyth y rhom a fu. D. G.
Dau ychenaid a roesom
A dorrai'r rhwym dur y rhom. D. G.
Rhwym y glud y rhom o glwyf. D. G.

Tribus postremis inserto *Th*, vel *dd*, vt *Rhyngtho, Rhyngthi, Rhyngthynt*. Et *Rhyngddo, Rhyngddi, Rhyngddynt*.

Hyd, mutato *y* in *y*, quatuor prioribus purè vt, *Hydof, hydom, hydot, hydoch*, & præposito *Ar*, *Ar hydof, Ar hydom, ar hydot, ar hydoch*.

Tribus posterioribus inserto, *dd*, vt, *Hyd-ddo, Hyd-ddi, Hyd-ddynt*. Et cum *Ar*, *Ar hyd ddo, Ar hyd-ddi, Ar hyd-ddynt*.

O, interposito *Hon*, vel *Han*, vt, *O honof,*

honof, o honom, o honot, o honoch, o hono, o honi, o honynt, & apud veteres, *onaddynt*, & *ohanof, o hanom, o hanot, o hanoch, o hano, ohani* & alicubi, *o heni, o hanynt*.

I, tribus poſtremis tantum, idque interpoſito *dd*, vt *Iddo, iddi, iddynt*.

Trwy, quatuor prioribus, abiecto *y*, vt *Trwof, trwom trwot, trwoch*. Et ſæpius per *d, drwof, drwom*, &c.

Tribus poſtremis, inſerto *dd*, vt, *Trwyddo, trwyddi trwyddynt*.

Trwyddew ſerch trwyddo y ſydd. G.Gr.

Huic claſſi etiam præfigitur pronomen poſſeſſiuum generale, *eiddo*, abiecto *o*, vt *Eiddof, eiddom, eiddot, eiddoch, eiddo* vel *eiddaw, eiddi, eiddynt*.

Poeticè. *Einwyd* pro *eiddot*,

Pa wylofain yw'r einwyd?
Pa le'r ai, pa wylo'r wyd? H.R.

Einym pro *Eiddom*,

Calennig yw'r coel einym,
Cyfrwy ſyth cyfarwys ym'. R.P.
Medd y ddwy Wynedd einym,
Da yw a gatwo Duw ym'. Iolo.
Pand da yw'r ty yma ym?
Pand hwn yw'r penty einym? L.G.

Et *Einwch* pro *eiddoch*,

Chwi fawr-wyr i fawr-wr gwyſtlwch,
Ef a ddaw i ddwyn yr einwch. P.M.

Hoc autem Pronomen omnibus nominibus posſeſſiuè adiungitur, ſequente formâ primaria, iuxta regulas adiungendorum ſubſtantiuorum, *Eiddo Duw, eiddo dyn, eiddo da, eiddo drwg*. Omnibus autem affixis ad emphaſim exprimendam, pleonaſticè adduntur integra ſua Pronomina, vt *Arnaf fi*, vel *arnafi. Trofot ti*, vel *Trofoti. yntho ef. Rhyngoch chwi. ynot ti*, vel *ynoti. Erddynt hwy. Hebddi hi, trofti hi.*

Quibus adijcitur aliquando & *Au*, iuxta rationē ſupra poſitam, vt *Arnafinnau, trofot tithau, ynochwithau, erddynt hwythau, hebddi hithau*, &c.

Denique omnia affixa in *T*, præcedente vocali, deſinentia, ipſum *T* mutant in *D*, vt,

'Dug oddiarnad werth cadwyn. I.F.
Attad yr ân i'r gadair. G. I. H.
y cadarn a'i bwrw arnad,
y dyn gwan, pond yno y gâd? Idem.
Gras Arthur a'i groes wrthyd,
Ai lys, a'i gadlys i gyd. Iolo.
Fy mrawd, mi a roddais fy mryd
Ar ddau genau oedd gennyd. G. I. H.

Pro *Od*, dicitur *Awd*,
Ni ddwg neb ceiniad nâg o honawd
yn awen gyfrif cynnif draethawd. M.B.

Affixum

Affixum *Om*, veteres faciebant in *Am*,

Pe gwelsid, gyfnewid gam,
Ail gwrneidr olwg arnam. O. Ll.M.
yn lle bwrw, enllib eirian,
Arnam enw dinam ein dan. D. G.
Ni bydd ry gadarn arnam,
Ni thyrr hawl gynneddfawl gam. Iolo.

Et vetustiores in *An*,

Gnawd attan y daw a rhuddaur o'i law,
A rhuddfeirch y danan.
Gnawd i ni Rhi rhuddfeirch o faran,
A rhoddi rhudd-wisc am danan. *Kynd.*
Dywallaw attan ran o'th radau. E.G.

I veteres faciebant in *Ai*, *Arnai*, pro *Arni*. *Attai*, pro *Atti.* vt,

Pa wladwr arwr ar wyndai,
Pa wledig a wledych arnai. *Cyndd.* de Venedotia.
Hawdd gweled goleulosc † *arnai,* † *Rhuddlan.*
O'r gaer wen ger ymyl Menai. H. O.
Crwydr arnai giccai geg-hir. D.G.
Tywyllhan mur songan Mai,
Tew ir-nen rhad Duw arnai. D.G.
Seithffrwd aig, trywan-wraig trai,
Saig nawton a'i sugn attai D.G.
A'm dylud o'r wydd lud lai,
A'm dunnstr a'm bwrw danai, D. G.